อนาคตภาพโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 - 2570)

โดย

นางสาวเครือวัลย์ เผ่าผึ้ง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แบบ 2.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2562

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

อนาคตภาพโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 - 2570)

โดย
นางสาวเครือวัลย์ เผ่าผึ้ง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แบบ 2.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
ภาควิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2562
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

THE SCENARIO OF NAKPRASITH SCHOOL WAT BANGCHANGNUA FOUNDATION IN THE NEXT DECADE (2018 - 2027)

By

MISS Kruawan PHAOPHUNG

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for Doctor of Philosophy (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

Department of Educational Administration

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2019

Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ	อนาคตภาพโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือใน ทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 - 2570)
โดย	เครือวัลย์ เผ่าผึ้ง
สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา แบบ 2.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร. นพดล เจนอักษร

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

---------- คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

---------- ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ อินทร์รักษ์)

---------- อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร. นพดล เจนอักษร)

---------- อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มัทนา วังถนอมศักดิ์)

---------- อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรกาญจน์ สุขสดเขียว)

---------- ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ดร. กมลมาลย์ ไชยศิริธัญญา)

57252902 : การบริหารการศึกษา แบบ 2.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
คำสำคัญ : อนาคตภาพ, โรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือ

นางสาว เครือวัลย์ เผ่าผึ้ง: อนาคตภาพโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 - 2570) อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร. นพดล เจนอักษร

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวาดอนาคตภาพของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570) ด้วยระเบียบวิธีวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เลือกแบบเจาะจงจำนวน 21 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากแบบบันทึกประกอบการสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ค่าทางสถิติ ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range (Q3-Q1)) เพื่อพิจารณาฉันทามติจากแบบสอบถามแบบมาตรวัดประเมินค่าของลิเคิท (Likert Rating Scale)

ผลการวิจัยพบว่า

อนาคตภาพโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570) ตามฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญปรากฏภาพอนาคตสามภาพ คือ ภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) ภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) และภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) ซึ่งจำแนกเป็นรายด้านได้ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหาร ด้านหลักสูตร และด้านการจัดการเรียนการสอน

ภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) ที่ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านมีความเห็นคล้องกันคือ การบริหารของโรงเรียนมีเสถียรภาพภายใต้เครือข่ายความร่วมมือของบุคลากรภายในองค์กร และทันต่อสภาวะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากเทคโนโลยีดิจิทัล หลักสูตรมีความยืดหยุ่น ตอบสนองความต้องการและความสามารถของนักเรียนตามศักยภาพ ส่งผลให้นักเรียนรู้เท่าทันเทคโนโลยี มีทักษะการทำงาน และมีทักษะชีวิต และการจัดการเรียนการสอนทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคเทคโนโลยีดิจิทัล โดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางแต่ยังคงคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนไว้

ภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) ที่ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านเห็นคล้องกันจากการประเมินสภาวการณ์ปัจจุบันคือ จำนวนนักเรียนลดลงเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและอัตราการเกิดของประชากรจนส่งผลกระทบต่อการบริหาร หลักสูตรไม่รองรับต่อการเปลี่ยนแปลงหรือโลกทัศน์ทางอาชีพในทศวรรษหน้า และการจัดการเรียนการสอนไม่ส่งเสริมพัฒนาการและไม่ตอบสนองสมรรถนะตามระดับความสามารถของนักเรียนอย่างเต็มศักยภาพเนื่องจากจำนวนนักเรียนต่อห้องมากเกินไป และขาดการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างจริงจัง

ภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) ที่จะนำไปสู่ภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) และป้องกันภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) ซึ่งผู้เชี่ยวชาญเห็นคล้องกันคือ โรงเรียนต้องยกระดับการบริหารด้วยระบบคุณภาพให้เทียบเคียงกับมาตรฐานสากล พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหาร หลักสูตรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา สามารถปรับลดเนื้อหา และเพิ่มความเข้มข้นให้เทียบเคียงกับมาตรฐานสากล และจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนใช้เทคโนโลยีอย่างเป็นประโยชน์ รวมทั้งปลูกฝังให้นักเรียนเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการศึกษาอย่างแท้จริง

57252902 : Major (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)
Keyword : THE SCENARIO, NAKPRASITH SCHOOL WAT BANGCHANGNUA FOUNDATION

MISS KRUAWAN PHAOPHUNG : THE SCENARIO OF NAKPRASITH SCHOOL WAT BANGCHANGNUA FOUNDATION IN THE NEXT DECADE (2018 - 2027) THESIS ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR MAJ. NOPADOL CHENAKSARA, RTAR., Ph.D.

The purpose of this research was to propose the scenario of Nakprasith School Wat Bangchangnua Foundation in the next decade (2018 – 2027). The research method was EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research). The 21 person of purposive sampling experts were source of data. Collecting and analyzing data from a record of expert interview and Likert Rating Scale questionnaires. Content analysis and the statistical: median, mode and interquartile range (Q3-Q1) were used to find the consensus of the experts group.

The research found that

The consensus of the experts group projected three scenarios of Nakprasith School Wat Bangchangnua Foundation in the next decade (2018 – 2027). : optimistic realistic scenario, pessimistic realistic scenario and most probable scenario which classified into three areas: administration, curriculum and instruction.

The optimistic realistic scenario: the consensus of the experts group pointed that the school administration is stable and can respond to the digital-technology change. The school curriculum is flexible and encourages students' skills. The instruction responds to the digital-technology change. But still keeping the school moral.

The pessimistic realistic scenario: the consensus of the experts group predicted that the school administration system is affected by a decrease in the number of students. Because of the decline of birth rate and social change. The school curriculum does not meet the future careers. The instruction does not encourage the performance and the students' abilities. And lack of using instructional technology to design the learning process.

The most probable scenario: the consensus of the experts group pointed that the school administration have to raise the quality management system. Using information technology comparable to international standards. The school curriculum is always improved. And the instruction encourages educational mindset of the students.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีเพราะได้รับความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร.นพดล เจนอักษร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มัทนา วังถนอมศักดิ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรกาญจน์ สุขสดเขียว รวมทั้งรองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์ ประธานกรรมการการสอบวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.กมลมาลย์ ไชยศิริธัญญา ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัย ส่งผลให้งานวิจัยฉบับนี้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของทุกท่านเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่เมตตาและกรุณาให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ส่งผลให้การดำเนินการวิจัยสำเร็จลุล่วงด้วยดี และมีข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ขอกราบขอบพระคุณผู้ลงนามแทนผู้รับใบอนุญาต คุณครูสันติ เย็นสบาย และท่านผู้อำนวยการคุณครูประนอม ยังศิริ รวมทั้งคณะกรรมการบริหารโรงเรียนนาคประสิทธิ์มูลนิธิวัดบางช้างเหนือทุกท่านที่กรุณามอบโอกาสทางการศึกษาแก่ผู้วิจัย

ขอขอบคุณคณะครูโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือและวิทยาลัยเทคโนโลยีนาคประสิทธิ์บริหารธุรกิจ เพื่อน ๆ พี่ ๆ และน้อง ๆ สาขาวิชาการบริหารการศึกษารุ่นที่ 12/1 ทุกท่านที่เป็นกำลังใจ ช่วยเหลือ และปรารถนาดีเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์อันบังเกิดจากงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาแก่มารดาผู้ล่วงลับและบิดา รวมทั้งครู อาจารย์ ที่มอบชีวิตและประสิทธิ์ประสาทวิชาแก่ผู้วิจัยด้วยความรักและเมตตาตลอดมา

เครือวัลย์ เผ่าผึ้ง

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... จ
กิตติกรรมประกาศ ..... ฉ
สารบัญ ..... ช
สารบัญตาราง ..... ฎ
สารบัญภาพ ..... ฎ
บทที่ 1 บทนำ 1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 4
ปัญหาของการวิจัย 6
วัตถุประสงค์ของการวิจัย 17
ข้อคำถามของการวิจัย 17
กรอบแนวคิดการวิจัย 17
นิยามศัพท์เฉพาะ 19
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง 20
ข้อมูลโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือ 20
ทิศทางการจัดการศึกษาเอกชน 24
ประวัติความเป็นมาของการศึกษาเอกชน 24
สถานการณ์การศึกษาเอกชน 26
สถานการณ์และแนวโน้มเศรษฐกิจและสังคม 26
ทิศทางการพัฒนาประเทศด้านการพัฒนาคน 30
สถานการณ์ภายในของการศึกษาเอกชน 45

จุดแข็งของการศึกษาเอกชน 58
การสร้างภาพอนาคตในการพัฒนาการจัดการศึกษาเอกชน 59
การมองอนาคต (Foresight) 62
ประวัติความเป็นมา 62
ความหมาย 63
จุดมุ่งหมายของการมองอนาคต 65
กระบวนการมองอนาคต 67
ผลลัพธ์ของการมองอนาคต 70
การจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรม 71
ขั้นตอนการมองอนาคต 72
ระเบียบวิธีการมองอนาคต 73
ระเบียบวิธีวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) 75
ความเข้าใจพื้นฐานที่สำคัญเกี่ยวกับการวิจัยอนาคต 76
ความหมายของเทคนิคการวิจัยแบบ EDFR 79
ความเป็นมาของเทคนิคการวิจัยแบบ EDFR 79
ขั้นตอนการทำวิจัยแบบ EDFR 81
รูปแบบการวิจัยแบบ EDFR 85
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 87
งานวิจัยในประเทศ 87
งานวิจัยต่างประเทศ 103
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย 115
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 115
การเตรียมโครงการวิจัย 115
การดำเนินการวิจัย 116

การรายงานผลการวิจัย 123
ระเบียบวิธีวิจัย 125
แผนแบบการวิจัย 125
กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 125
เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 126
การเก็บรวบรวมข้อมูล 129
การวิเคราะห์ข้อมูล 130
สถิติที่ใช้ในการวิจัย 132
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 133
ข้อมูลกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 133
ข้อมูลผลการทำ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) รอบที่ 1 136
ข้อมูลแบบสอบถามแบบมาตรวัดประเมินค่าของลิเคิท (Likert Rating Scale) 147
ข้อมูลผลการทำ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) รอบที่ 2 154
อนาคตภาพโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570) 170
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 181
สรุปผล 182
อภิปรายผล 184
ข้อเสนอแนะ 193
ข้อเสนอแนะทั่วไป 193
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป 195
รายการอ้างอิง 196
ภาคผนวก 206
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 207

ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ 220
ภาคผนวก ค หนังสือขอสัมภาษณ์งานวิจัย 222
ประวัติผู้เขียน 224

สารบัญตาราง

			หน้า
ตารางที่	1	แสดงการลดลงของความคลาดเคลื่อนและจำนวนของผู้เชี่ยวชาญ.....	117
ตารางที่	2	แสดงข้อมูลผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัย.....	134
ตารางที่	3	แสดงรายละเอียดข้อมูลของแบบสอบถามแบบมาตรวัดประเมินค่าของลิเคิท (Likert Rating Scale).....	147
ตารางที่	4	ผลการวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range (Q3-Q1)) ข้อมูลภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) ของโรงเรียนนาคประสิทธิ์มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570).....	155
ตารางที่	5	ผลการวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range (Q3-Q1)) ข้อมูลภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) ของโรงเรียนนาคประสิทธิ์มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570).....	160
ตารางที่	6	ผลการวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range (Q3-Q1)) ข้อมูลภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) ของโรงเรียนนาคประสิทธิ์มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570).....	164

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย 18

ภาพที่ 2 แบบจำลองกระบวนการมองอนาคตของ Joseph Voros..... 68

ภาพที่ 3 แสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) 122

ภาพที่ 4 แสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 124

มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทที่ 1
บทนำ

มนุษย์มีจิตใจที่ประณีตละเอียดอ่อนซึ่งสามารถที่จะซึมซาบในคุณค่า ความดี ความงาม ความรู้สึกนึกคิดของเพื่อนมนุษย์และสิ่งทั้งหลาย และที่สำคัญยิ่งคือมนุษย์สามารถเข้าใจเหตุผล รู้จักแยกระหว่าง ดีชั่ว คุณโทษ ส่วนตน ส่วนสังคม สามารถวินิจฉัย ตัดสินใจเลือกกระทำ หรืองดเว้นการกระทำต่าง ๆ ด้วยความสำนึกในความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่นหรือต่อสังคมได้ ซึ่งความสามารถและความประณีตละเอียดอ่อนอันเป็นลักษณะพิเศษเช่นนี้ เป็นสิ่งที่มนุษย์เล่าเรียนถ่ายทอดกันได้ ฝึกฝนให้ถนัดจัดเจนได้ อบรมให้เกิดความนิยมชมชอบ โน้มเอียง เคยชิน และแก่กล้ายิ่ง ๆ ขึ้นไปได้

องค์ประกอบภายในทางจิตใจที่มนุษย์มีเป็นพิเศษต่างจากชีวิตแบบอื่น ๆ และทำให้มนุษย์มีคุณลักษณะความสามารถเป็นพิเศษเหนือกว่าชีวิตอื่น ๆ นั้น ก็คือกุศลธรรมที่เรียกว่าสติปัญญา ส่วนการเล่าเรียน ฝึกฝน อบรม เพื่อนำสติปัญญาที่มีอยู่มาใช้ให้เป็นประโยชน์ และทำให้แก่กล้ายิ่งขึ้น ก็คือ กระบวนการที่เรียกว่า การศึกษา ถ้ามนุษย์ปราศจากองค์ประกอบที่เรียกว่าสติปัญญา และขาดกระบวนการที่เรียกว่าการศึกษานี้เสียแล้ว ชีวิตมนุษย์ก็จะอยู่ใต้อำนาจครอบงำของปัจจัยแวดล้อมทั้งหลาย และหมุนเวียนอยู่ในวงจรซ้ำซากชั่วชีวิตแล้วชีวิตเล่าเช่นเดียวกับชีวิตสัตว์อื่น ๆ[1]

การศึกษาจึงเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างจรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพสิ่งแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต[2] โดยในกระบวนการเรียนรู้ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาและมุ่งปลูกฝังจิตสำนึก หรือสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบุคคลตามบริบทของสังคมและสิ่งแวดล้อมที่บุคคลนั้นอาศัยอยู่ [3]

---

[1] พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), **ปรัชญาการศึกษาของไทย ภาคพุทธธรรม: แกนนำการศึกษา**, พิมพ์ครั้งแรก (ม.ป.ท., 2556), 3.

[2] “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542,” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 116, ตอนที่ 74ก (19 สิงหาคม 2542): 2.

[3] พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), **ปรัชญาการศึกษาของไทย ภาคพุทธธรรม: แกนนำการศึกษา**, พิมพ์ครั้งแรก (ม.ป.ท., 2556), 8.

การพัฒนาให้บุคคลมีการศึกษา หรือเกิดการเรียนรู้จนสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ใฝ่รู้ ใฝ่เรียนด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง และมีสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ดีนั้นจำเป็นต้องให้การศึกษา ซึ่งนั่นคือหน้าที่ของสถานศึกษาตามนัยของความหมายที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ระบุไว้ว่า สถานศึกษา หมายความว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การเรียน วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หน่วยงานการศึกษาหรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือของเอกชนที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา[4] ทั้งนี้ไม่ว่าสถานศึกษาจะจัดการศึกษารูปแบบใดก็ตาม ต้องจัดการศึกษาโดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ รวมทั้งต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ด้วยการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างของบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ในทุกรายวิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งจัดการเรียนรู้ให้เกิดได้ทุกเวลา ทุกสถานที่[5]

การให้การศึกษาหรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การจัดปัจจัยต่าง ๆ เพื่ออำนวยให้การศึกษาเกิดขึ้นแก่บุคคลด้วยกระบวนการเรียนรู้ข้างต้นคือแนวการจัดการศึกษาที่สถานศึกษาทุกแห่งในประเทศต้องนำมาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามความมุ่งหมายและหลักการของกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งที่ผ่านมาสถานศึกษาต้องดำเนินการจัดการศึกษาภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายที่สำคัญหลายฉบับ เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และพระราชบัญญัติข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ภายใต้การส่งเสริมและสนับสนุนของรัฐบาล แต่กลับปรากฏว่า ผลผลิต ผลลัพธ์

---

[4] “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542,” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 116, ตอนที่ 74ก (19 สิงหาคม 2542): 2.

[5] เรื่องเดียวกัน, 8.

และผลกระทบ ที่เกิดขึ้นกับเด็ก เยาวชน และประชาชนจากการบังคับใช้กฎหมายข้างต้นอยู่ในระดับที่น่าพอใจในเชิงปริมาณแต่สำหรับในเชิงคุณภาพยังคงมีสภาพปัญหาปรากฏอยู่ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องหาแนวทางแก้ไขให้เกิดผลลัพธ์ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ผนวกกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของประเทศไทยในช่วงระยะที่ผ่านมาได้ผลักดันให้เกิดกฎหมายฉบับใหม่ที่มีความสำคัญ ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อแนวทางและกลไกการดำเนินการขับเคลื่อนและส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของประเทศในอนาคต ซึ่งนั่นหมายความว่าสถานศึกษาทุกแห่งในประเทศจำเป็นต้องพัฒนาการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพคนให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศภายใต้บริบทของการเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

การเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องและมีอิทธิพลสำคัญต่อการจัดการศึกษาของประเทศในอนาคตอาจมีทั้งที่เป็นสภาพแวดล้อมระดับโลก สภาพแวดล้อมระดับประเทศ และสภาพแวดล้อมระดับองค์การทางการศึกษา[6] กล่าวคือ สภาพแวดล้อมระดับโลก คือสภาพซึ่งเกิดจากกระแสโลกาภิวัตน์อันเป็นสภาพการณ์ของโลกที่ไร้พรมแดน เนื่องจากทุกคนบนโลกสามารถรับรู้ข้อมูลสารสนเทศและรับผลกระทบจากสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ตลอดจนแต่ละประเทศต่างมีอิทธิพลและได้รับอิทธิพลจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในประเทศอื่น ๆ อยู่ตลอดเวลา ดังนั้นพลเมืองของประเทศจึงมีฐานะเป็นพลเมืองโลก และมีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกันในลักษณะของการเป็นประชาคมโลก[7] สภาพแวดล้อมระดับประเทศคือสภาพที่เกิดจากปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่อหน่วยงานอื่น ๆ ในสังคมเป็นวงกว้างรวมทั้งด้านการศึกษา ได้แก่ ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านการเมือง และปัจจัยด้านเทคโนโลยี ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อการกำหนดนโยบายการศึกษาของชาติ[8] และสภาพแวดล้อมระดับองค์การทางการศึกษา คือสภาพแวดล้อมจำเพาะขององค์การและสภาพแวดล้อมภายในองค์การทางการศึกษาทั้งด้านสภาพ ผล และปัญหาของการจัดการศึกษาในอดีตที่สืบเนื่องมาถึงปัจจุบัน[9]

---

[6] เข็มทอง ศิริแสงเลิศ, “สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการคาดการณ์อนาคตด้านการศึกษาของชาติ” (เอกสารประกอบการสอนหน่วยที่ 15 การคาดการณ์อนาคตด้านการศึกษาของชาติ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช), 23.

[7] เรื่องเดียวกัน, 24.

[8] เรื่องเดียวกัน, 28.

[9] เรื่องเดียวกัน, 32.

การเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อมดังกล่าวข้างต้นล้วนส่งผลต่อการกำหนดกฎหมายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับภาคการศึกษาของประเทศ ซึ่งเป็นบริบทสำคัญในการบริหารของสถานศึกษา ดังนั้นสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องศึกษาปัจจัยการเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่อาจส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งนี้เพื่อวิเคราะห์ทิศทางการบริหารสถานศึกษาที่คาดว่าน่าจะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อเตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต และที่สำคัญคือเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาที่ทำให้ชีวิตเข้าถึงอิสรภาพ คือทำให้ชีวิตหลุดพ้นจากอำนาจครอบงำของปัจจัยแวดล้อมภายนอกให้มากที่สุด และมีความเป็นใหญ่ในตัวในการที่จะกำหนดความเป็นอยู่ของตนให้ได้มากที่สุด[10] ภายใต้บริบทแวดล้อมของแต่ละสถานศึกษา ซึ่งน่าจะเป็นเหตุผลที่สำคัญที่สุดของการจัดการศึกษาเพื่อให้การศึกษา ด้วยเหตุนี้การมองอนาคต (foresight) เพื่อคาดการณ์ภาพอนาคตจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือเป็นหนึ่งในสถานศึกษาที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยเปิดดำเนินการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่วันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2484 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันเป็นเวลา 79 ปี

โรงเรียนเป็นโรงเรียนมัธยมเอกชนแห่งแรกของอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่จัดตั้งโดยท่านพระครูปลัดผัน ติสฺสวณฺโณ (แสงโสภา) เจ้าอาวาสวัดบางช้างเหนือขณะนั้น ด้วยท่านเล็งเห็นว่าลำพังการศึกษาภาคบังคับยังให้ความรู้แก่เด็กได้ไม่เพียงพอ ดังนั้นเพื่อให้เด็กที่เรียนจบโรงเรียนประชาบาลได้เรียนต่อ ท่านจึงได้จัดตั้งโรงเรียนมัธยมโดยให้ชื่อว่า โรงเรียนนาคประสิทธิ์

ท่านพระครูปลัดผัน ติสฺสวณฺโณ (แสงโสภา) ทำการเปิดป้ายโรงเรียนเมื่อวันที่ 14 เมษายน พ.ศ. 2484 โดยมีพระประชากรบริรักษ์ข้าหลวงจังหวัดนครปฐมเป็นประธานในพิธี ร่วมกับหลวงอาคารพณิชยกรรม ธรรมการจังหวัดนครปฐม หลวงประสานสิริราษฎร์ นายอำเภอสามพราน และนายเติม วรรณดิลก ธรรมการอำเภอสามพราน

ปลายปี พ.ศ. 2484 ภายหลังจากพระครูปลัดผัน ติสฺสวณฺโณ ได้ขอลาออกจากตำแหน่งเจ้าอาวาสสืบเนื่องจากปัญหาสุขภาพ โรงเรียนจึงอยู่ในการอุปถัมภ์ของพระพิศาลศึกษากร เจ้าอาวาสวัดบางช้างเหนือองค์ต่อมา ช่วงนี้ได้ย้ายโรงเรียนมาก่อสร้างใหม่ในพื้นที่ด้านทิศตะวันตกของวัดบางช้างเหนือ สืบเนื่องจากจำนวนนักเรียนเพิ่มมากขึ้นจึงจำเป็นต้องขยายพื้นที่ของอาคารเรียน

---

[10] พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), **ปรัชญาการศึกษาของไทย ภาคพุทธธรรม: แกนนำการศึกษา**, พิมพ์ครั้งแรก (ม.ป.ท., 2556), 4.

โรงเรียนภายใต้การอุปถัมภ์ของพระพิศาลศึกษากรได้รับการพัฒนาและเจริญรุ่งเรืองมาโดยลำดับอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปีที่ท่านเริ่มอุปถัมภ์จนถึงปี พ.ศ. 2544 ดังจะเห็นได้จากสิ่งปลูกสร้างและอาคารเรียนที่เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากจำนวนนักเรียนที่มากขึ้นทุกปี ด้วยเหตุที่ท่านมีเมตตามากและห่วงใยเรื่องสถานที่เรียนของเด็ก ๆ ผนวกกับท่านรักการศึกษา ด้วยเล็งเห็นความสำคัญของการให้ความรู้เพื่อสร้างคน เพราะถ้าคนมีความรู้ก็จะฉลาด และความฉลาดจะทำให้เขาเอาตัวรอดได้พึ่งตนเองได้ รวมทั้งช่วยเหลือคนอื่นได้ต่อไป ซึ่งนั่นคือปณิธานอันแน่วแน่ของท่านในอันที่จะส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนตลอดมา

ผู้อุปถัมภ์โรงเรียนสืบต่อจากพระพิศาลศึกษากรตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 จนถึงปัจจุบันคือพระพิพัฒน์ศึกษากร เจ้าอาวาสวัดบางช้างเหนือองค์ปัจจุบัน ซึ่งก็ได้ดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนตามแนวปณิธานเดียวกับพระพิศาลศึกษากร ด้วยเหตุที่ท่านเป็นผู้รักการศึกษา มีความวิริยะในการศึกษา และเป็นผู้ใฝ่ใจในการศึกษา ซึ่งในช่วงนี้โรงเรียนเจริญก้าวหน้าขึ้นมาก และมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของชุมชนในวงกว้างขึ้นในเชิงวิชาการด้วยจำนวนนักเรียนที่สามารถผ่านการสอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ผลการทดสอบระดับชาติ และผลการแข่งขันทักษะทางวิชาการระดับประเทศ แต่สิ่งที่สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครองและชุมชนในพื้นที่มากที่สุดคือการดูแลเอาใจใส่เรื่องระเบียบวินัยของนักเรียน

ปัจจุบันโรงเรียนเปิดสอนระดับชั้นเตรียมอนุบาลถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จัดการเรียนการสอนรูปแบบสหศึกษา เป็นส่วนราชการในบังคับของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน อยู่ในการกำกับดูแลของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครปฐม และอยู่ในความอุปถัมภ์ของมูลนิธิวัดบางช้างเหนือ มีพระพิพัฒน์ศึกษากรเจ้าอาวาสวัดบางช้างเหนือเป็นประธานมูลนิธิ นายสันติ เย็นสบายเป็นผู้ลงนามแทนผู้รับใบอนุญาต นางอารีย์ เฉลิมศักดิ์เป็นผู้จัดการ และนางสาวประนอม ยังศิริเป็นผู้อำนวยการ ทั้งนี้โรงเรียนบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในรูปแบบของคณะกรรมการสถานศึกษาซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนจากชุมชน ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทนครู

โรงเรียนบริหารและวางแผนการจัดการศึกษาตามแนวทางซึ่งบัญญัติไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ด้วยการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปี โดยกำหนดวิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ เอกลักษณ์ พันธกิจ เป้าหมาย กลยุทธ์ และแผนการดำเนินการที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน ทั้งนี้การกำหนดทิศทางการบริหารดังกล่าวยังอยู่ภายใต้บริบทความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียน ชุมชนในละแวกพื้นที่ใกล้เคียงกับที่ตั้งของโรงเรียน และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในทุกระดับอีกด้วย

การดำเนินการที่ผ่านมาพบว่าโรงเรียนสามารถบริหารโรงเรียนให้เป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานต้นสังกัด โดยเจริญก้าวหน้ามาตามลำดับ ทั้งนี้วัดได้จากการได้รับการจัดอันดับคุณภาพการศึกษาเป็นอันดับ 1 ของประเทศ ด้านความพึงพอใจของผู้รับการบริการของโรงเรียน จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา 2541 แต่ทว่าในระยะสองสามปีมานี้ โรงเรียนได้รับผลกระทบจากกระแสการเปลี่ยนแปลงของสภาวการณ์ทั้งระดับโลกและระดับประเทศซึ่งส่งผลต่อการบริหารอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังจะเห็นได้จากผลการวิเคราะห์สภาพอุปสรรคจากปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อโรงเรียนในปีการศึกษา 2560 โดยผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา พบว่า การเปลี่ยนแปลงของนโยบายทางการศึกษาส่งผลต่อการบริหารของโรงเรียนด้านการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาหลักสูตร ผู้ปกครองบางครอบครัวมีปัญหาทางเศรษฐกิจทำให้ไม่สามารถชำระค่าธรรมเนียมการเรียนตามที่โรงเรียนกำหนด และไม่มีเวลาอบรมนักเรียน การแพร่ขยายของวัฒนธรรมต่างประเทศส่งผลทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมเลียนแบบในทางที่ไม่ดี การแพร่ขยายของสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่ไม่เหมาะสมและการเข้าถึงสื่อได้ง่ายส่งผลให้นักเรียนมีค่านิยมเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม รวมไปถึงส่งผลให้นักเรียนมีค่านิยมใช้จ่ายฟุ่มเฟือยและฟุ้งเฟ้อ ซึ่งปัจจัยภายนอกที่เป็นอุปสรรคนี้ส่งผลกระทบต่อเนื่องสู่ปัจจัยภายในกลายเป็นจุดอ่อนของโรงเรียน นั่นคือ ครูบางคนยังไม่ทราบรายละเอียดของหลักสูตร ยังขาดความรู้เกี่ยวกับการผลิตสื่อเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอน ขาดการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการสอนที่หลากหลาย รวมไปถึงขาดความรู้เกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล นักเรียนมีพฤติกรรมการใช้เครื่องมือสื่อสารไม่เหมาะสมมากขึ้น และจำนวนนักเรียนที่ค้างชำระค่าธรรมเนียมการเรียนสูงขึ้น[11]

ปัญหาของการวิจัย

ประเด็นคาดการณ์จากปัจจัยภายนอกจนส่งผลเป็นจุดอ่อนของโรงเรียนล้วนเป็นผลสะท้อนให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรในโรงเรียนตระหนักถึงสภาพการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นกับโรงเรียนในอนาคตซึ่งเป็นไปได้ทั้งที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ อันเป็นผลมาจากความผันผวนอย่างรวดเร็วและรุนแรงของสภาวการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกและประเทศ ด้วยเหตุว่าการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวต่างส่งผลกระทบต่อกัน และผลนั้นก็เชื่อมโยงสู่สภาพแวดล้อมภายในของโรงเรียนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เช่นกัน ซึ่งสภาวการณ์การเปลี่ยนแปลงที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการบริหารโรงเรียนดังกล่าวประกอบไปด้วย สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมทั้งระดับโลกและระดับประเทศ เป้าหมายและแผนพัฒนาประเทศ รวมไปถึงสถานการณ์ภายในของระบบการศึกษาเอกชนเอง

---

[11] โรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือ, “แผนปฏิบัติการประจำปี,” พฤษภาคม 2560.

สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมทั้งระดับโลกและระดับประเทศที่ส่งผลต่อสถานการณ์การศึกษาเอกชนได้แก่ ความผันผวนของระบบเศรษฐกิจและการเงินโลก การวิจัยและพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด การเข้าสู่สังคมสูงวัยของโลก การพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 การเปิดเสรีมากขึ้นของอาเซียนภายหลังปี 2558 ข้อจำกัดในการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการลดลงของขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิต จุดอ่อนของระบบการศึกษาและการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ไทยแลนด์ 4.0 ปัญหาด้านความเหลื่อมล้ำทั้งด้านรายได้ การบริการภาครัฐ และการศึกษา ปัญหามลพิษส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนและต้นทุนทางเศรษฐกิจ สถาบันหลักของชาติได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งที่สร้างสถานการณ์โดยมีเป้าหมายให้เกิดความสูญเสียต่อเจ้าหน้าที่รัฐในเขตชายแดนภาคใต้ การขาดระบบการทำงานลักษณะประชารัฐที่เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายแบบบูรณาการกับหน่วยงานหรือภาคส่วนอื่น ๆ คุณภาพคนไทยทุกกลุ่มวัยยังมีปัญหา คนไทยส่วนใหญ่ยังมีปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และจำนวนแรงงานที่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้นยังมีอยู่จำนวนมาก[12]

ปัจจัยที่ส่งผลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมทั้งระดับโลกและระดับประเทศดังกล่าวเป็นมูลเหตุนำไปสู่การกำหนดกฎหมายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับภาคการศึกษาของประเทศที่ส่งผลต่อสถานการณ์การศึกษาเอกชนโดยตรงได้แก่ กรอบยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564 กรอบทิศทางของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ และแผนพัฒนาการศึกษาเอกชน พ.ศ. 2560 - 2564 ซึ่งมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาศักยภาพของคนดังนี้

ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) กำหนดวิสัยทัศน์ว่า ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศคือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน ยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยประเมินผลจากความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย ขีดความสามารถในการแข่งขัน

---

[12] สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, “แผนพัฒนาการศึกษาเอกชน พ.ศ. 2560 - 2564,” 12 กันยายน 2559.

การพัฒนาเศรษฐกิจและการกระจายรายได้ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งนี้ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคนคือ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม และยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม[13]

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560 - 2564) กำหนดเป้าหมายในระยะ 5 ปี ที่จะสามารถต่อยอดในระยะต่อไปเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาระยะยาวตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีด้านการพัฒนาคนคือยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา โดยมีจุดเน้นและประเด็นพัฒนาหลักในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 12 ภายใต้เงื่อนไขและสภาพแวดล้อมของการพัฒนาคือ การเตรียมพร้อมด้านกำลังคนและการเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัย และการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษาและสาธารณสุข[14]

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 กำหนดวิสัยทัศน์คือคนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะ ทักษะ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อนำประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์และจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้น แผนการศึกษาแห่งชาติได้วางเป้าหมายไว้ 2 ด้าน คือ เป้าหมายด้านผู้เรียน (Learner Aspirations) และเป้าหมายของการจัดการศึกษา (Aspirations) โดยกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการศึกษาภายใต้ 6 ยุทธศาสตร์หลักที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี[15]

---

[13] “ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580),” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 135, ตอนที่ 82ก (13 ตุลาคม 2561): 5 - 10.

[14] สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564,” 29 ธันวาคม 2559.

[15] กระทรวงศึกษาธิการ, “แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579,” มีนาคม 2560.

แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) กำหนดวิสัยทัศน์ คือ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขในสังคม โดยวางเป้าหมายคือ คุณภาพการศึกษาของไทยดีขึ้น คนไทยมีคุณธรรมจริยธรรม มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาประเทศในอนาคต กำลังคนได้รับการผลิตและพัฒนาเพื่อเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันของประเทศ มีองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม สนับสนุนการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน คนไทยได้รับโอกาสในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และระบบบริหารจัดการการศึกษามีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลโดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ตามยุทธศาสตร์พัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ยุทธศาสตร์ผลิต พัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ยุทธศาสตร์ผลิตและพัฒนากำลังคน รวมทั้งงานวิจัยที่สอดคล้องกับความต้องการของการพัฒนาประเทศ ยุทธศาสตร์ขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ยุทธศาสตร์ส่งเสริมและพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัล และยุทธศาสตร์พัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา[16]

นโยบายกระทรวงศึกษาธิการกำหนดแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาในประเด็นสำคัญ คือยกระดับคุณภาพการศึกษา ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา มุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ[17]

แผนพัฒนาการศึกษาเอกชน พ.ศ. 2560 - 2564 กำหนดวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษา คือ ผู้เรียนเป็นพลเมืองดีมีความรู้และทักษะที่จำเป็น เรียนรู้ได้ตลอดชีวิต ด้วยระบบการศึกษาที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน โดยมีเป้าหมายได้แก่ ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย มีจิตสาธารณะ มีทัศนคติ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีความรักในสถาบันหลักของชาติ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เรียนรู้ได้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาทักษะ ความรู้และคุณภาพชีวิต ผู้เรียนได้รับโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาภายใต้ระบบการจัดสรรทรัพยากรที่เป็นธรรมและเหมาะสมสำหรับการเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนเอกชนมีการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ การศึกษาเอกชนมีบทบาทเพิ่มขึ้น มีศักยภาพในการให้บริการด้านการศึกษาในระดับนานาชาติและมีเครือข่ายความร่วมมือ ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การปฏิรูประบบทรัพยากรเพื่อการศึกษาเอกชน

---

[16] กระทรวงศึกษาธิการ, “แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564),” ธันวาคม 2559.

[17] กระทรวงศึกษาธิการ, “นโยบายและจุดเน้นการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ 2562,” 28 มกราคม 2562.

การเสริมสร้างประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดและสนับสนุนการศึกษาเอกชน การส่งเสริมการศึกษานอกระบบเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ การพัฒนาการศึกษาเอกชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และการพัฒนาระบบการบริหารจัดการส่งเสริมการศึกษาเอกชน[18]

กฎหมายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับภาคการศึกษาของประเทศดังกล่าวข้างต้นต่างกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์อันเป็นประเด็นที่โรงเรียนต้องนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางเพื่อพัฒนาการศึกษาในมิติด้านต่าง ๆ ที่สอดรับกัน โดยมุ่งเป้าหมายสูงสุดคือการพัฒนาคนอันจะนำประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนบนพื้นฐานของความพอเพียง

สภาวการณ์การเปลี่ยนแปลงที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการบริหารโรงเรียนนอกเหนือจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมทั้งระดับโลกและระดับประเทศอันเป็นมูลเหตุนำไปสู่การกำหนดกฎหมายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับภาคการศึกษาของประเทศจนส่งผลโดยตรงต่อสถานการณ์การศึกษาเอกชนแล้ว ก็ยังมีสถานการณ์ภายในของระบบการศึกษาเอกชนเองที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาทั้งต่อโรงเรียนเอกชนทั่วไปและโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือด้วยเช่นกัน ซึ่งได้แก่ อัตราเงินอุดหนุนสำหรับนักเรียนโรงเรียนเอกชนยังมีมูลค่าค่อนข้างน้อยและไม่เพียงพอต่อการจัดการศึกษาในระดับคุณภาพมาตรฐานขั้นต่ำส่งผลให้ผู้เรียนเลือกเรียนในโรงเรียนของรัฐหรือท้องถิ่นที่ไม่ต้องจ่ายค่าธรรมเนียมการศึกษา นักเรียนโรงเรียนประเภทสามัญศึกษาที่เรียนในห้องเรียน English Program รวมทั้งนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนที่จัดการศึกษาสูงกว่าคุณภาพมาตรฐานขั้นต่ำยังไม่ได้รับการอุดหนุนค่าใช้จ่ายจากรัฐ การขาดความคล่องตัวในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษหรือหลักสูตรเฉพาะที่มีมาตรฐานและตัวชี้วัดต่างจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ การขาดการส่งเสริมด้านการพัฒนาคุณภาพวิชาการจากรัฐ การขาดความสามารถในการระดมทรัพยากรการศึกษาสำหรับจัดการศึกษาสูงกว่ามาตรฐานขั้นต่ำเนื่องจากยังคงถูกกำหนดเพดานค่าธรรมเนียมการศึกษาในโรงเรียน ภาพลักษณ์ของโรงเรียนเอกชนถูกมองว่าเป็นภาระของรัฐ หน่วยงาน และเจ้าหน้าที่รัฐ รวมถึงสังคมยังไม่เข้าใจบทบาทความสำคัญของการศึกษาเอกชน และการขาดการส่งเสริมและพัฒนาจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ[19]

ข้อมูลสภาวการณ์การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมทั้งระดับโลกและระดับประเทศ กฎหมายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับภาคการศึกษาของประเทศ และสถานการณ์

---

[18] สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, “แผนพัฒนาการศึกษาเอกชน พ.ศ. 2560 - 2564,” 12 กันยายน 2559.

[19] เรื่องเดียวกัน.

ภายในของระบบการศึกษาเอกชนที่กล่าวมาข้างต้นล้วนเป็นเหตุให้โรงเรียนต้องเล็งเห็นและตระหนักถึงความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เพื่อเตรียมพร้อมเผชิญสถานการณ์อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่การกำหนดทิศทางการบริหารโรงเรียนที่คาดว่าน่าจะเกิดขึ้นในอนาคต รวมไปถึงการกำหนดปัจจุบันจากภาพอนาคต ทั้งนี้เพราะปัจจุบันนำไปสู่อนาคต ถ้าปัจจุบันดีอนาคตก็ย่อมต้องดีด้วยเช่นกัน ดังนั้นเราสามารถที่จะสร้างอนาคตได้ตั้งแต่ปัจจุบันดังคำกล่าวที่ว่า the future is now อนาคตคือปัจจุบัน

ผลการวิจัยในโครงการพัฒนาการจัดการศึกษาเอกชนกลุ่มจังหวัดและจังหวัดแบบบูรณาการของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนก็เป็นอีกหนึ่งข้อมูลที่สนับสนุนแนวคิดในการกำหนดทิศทางการบริหารโรงเรียนเพราะเป็นการสะท้อนภาพอนาคตของโรงเรียนเอกชนจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการจัดการศึกษา ผู้ประกอบการในภาคอุตสาหกรรม ตลอดจนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาจนสรุปเป็นภาพอนาคตการพัฒนาการศึกษาเอกชนของไทยได้ว่า โรงเรียนเอกชนควรจัดการศึกษาเป็นทางเลือกสำหรับผู้ปกครองและผู้เรียนที่แตกต่างจากการศึกษาของภาครัฐหรือที่รัฐไม่สามารถจัดได้ และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อตอบสนองต่อการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ รวมทั้งสร้างผลผลิตเพื่อเสริมสร้างเศรษฐกิจของประเทศ โรงเรียนเอกชนควรสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาทั้งในและนานาชาติ ควรเพิ่มประสิทธิภาพประสิทธิผลในการบริหารให้สามารถพึ่งตนเองได้ และมีแผนยุทธศาสตร์เป็นแนวทางในการดำเนินงาน โรงเรียนเอกชนควรพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศให้สามารถแข่งขันได้ทั้งในประเทศและนานาชาติ จัดหลักสูตรที่มีความหลากหลายและยืดหยุ่นให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลง และจัดหลักสูตรที่มีความเฉพาะเจาะจงเพื่อสนองตอบความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคมทั้งในประเทศและอาเซียน รวมทั้งจัดการเรียนการสอนที่เน้นอัตลักษณ์ของโรงเรียนและความเป็นไทย โรงเรียนเอกชนควรจัดให้มีการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และประเมินคุณลักษณะและสมรรถนะเป็นระยะ ๆ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาและกำหนดระบบการพัฒนาให้เชื่อมโยงกับการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา และโรงเรียนเอกชนควรปรับปรุงกฎระเบียบปฏิบัติให้โรงเรียนมีความคล่องตัวในการดำเนินงาน พัฒนาระบบข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาที่โรงเรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานได้ และจัดกลุ่มโรงเรียนเอกชนตามศักยภาพของโรงเรียนเพื่อเป็นข้อมูลในการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนา[20]

ข้อมูลผลการวิจัยดังกล่าว นอกจากจะเป็นแนวทางและสนับสนุนแนวคิดในการกำหนดทิศทางการบริหารโรงเรียนที่คาดว่าน่าจะเกิดขึ้นในอนาคตแล้ว ยังชี้ให้เห็นว่าการวิจัยอนาคตมี

---

[20] แคท ลิม, **การสร้างภาพอนาคตในการพัฒนาการจัดการศึกษาเอกชน**, เข้าถึงเมื่อ 20 พฤษภาคม 2560, เข้าถึงได้จาก https://sudawadeeblog.com/2015/01/01.

ประโยชน์โดยตรงต่อการกำหนดนโยบาย การวางแผน การตัดสินใจ ตลอดจนวิธีการปฏิบัติที่จะนำไปสู่การสร้างอนาคตที่พึงประสงค์ ทั้งนี้เพราะจุดมุ่งหมายหลักของการวิจัยคือการสำรวจเพื่อศึกษาแนวโน้มที่เป็นไปได้ทั้งที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เพื่อหาแนวทางทำให้แนวโน้มที่พึงประสงค์เกิดขึ้น และป้องกันแนวโน้มที่ไม่พึงประสงค์ให้หมดไป หรือถ้าไม่สามารถจะขจัดให้หมดไปได้ แล้วจะทำอย่างไรจึงจะเผชิญหน้ากับแนวโน้มที่ไม่พึงประสงค์นั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ[21] ด้วยเหตุนี้การมองอนาคต (foresight) เพื่อคาดการณ์ความเป็นไปได้ซึ่งเป็นประโยชน์กับการตัดสินใจในปัจจุบันและการวางแผนงานในอนาคตจึงเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็น[22] โดยเป้าหมายของการมองอนาคต (foresight) ไม่ใช่การทำนายแต่เป็นการหาแนวทางที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการตัดสินใจในปัจจุบันจากภาพอนาคตที่เป็นไปได้ และสภาพการณ์ปัจจุบันที่เป็นไปได้นั้นจะส่งอิทธิพลต่อการพัฒนาอนาคต[23] ดังนั้นถึงแม้ว่าเราจะทำนายอนาคตไม่ได้ แต่เราก็สามารถวางแผนอนาคตภายใต้ข้อตกลงหรือความปรารถนาร่วมกันได้จากสถานการณ์ที่ผันผวนหรือซับซ้อน เพราะถ้าเราทราบทิศทาง เราก็จะสามารถบริหารให้องค์กรมุ่งไปสู่สภาวการณ์ที่ดีที่สุด ด้วยเหตุนี้การมองอนาคต (foresight) จึงเป็นวิธีหนึ่งที่จะทำให้เราบรรลุจุดหมายปลายทางได้ดีกว่าการเชื่อในโชคชะตา[24] นอกจากนี้การมองอนาคต (foresight) ยังเป็นความพยายามอย่างเป็นระบบที่จะคาดการณ์วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสังคมในระยะยาว เพื่อบ่งชี้เทคโนโลยีพื้นฐานใหม่ ๆ และขอบเขตของการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ที่จะเอื้อประโยชน์สูงสุดแก่เศรษฐกิจ และสังคม[25] อันจะเป็นเครื่องมือในการวางแผนนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านต่าง ๆ

ช่วงเวลาที่ผ่านมามีเหตุการณ์หลายเหตุการณ์ในระดับโลกที่เป็นตัวอย่างสะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่พัฒนาขึ้นภายหลังจากที่ได้รับความเสียหายอันไม่คาดคิดซึ่งบางทีก็

---

[21] จุมพล พูลภัทรชีวิน, “ปฏิบัติการวิจัยอนาคตด้วย EDFR,” **วารสารบริหารการศึกษาวิทยาลัยขอนแก่น** 1, 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2548): 19.

[22] พันธ์อาจ ชัยรัตน์, **มองอนาคตเพื่อกำหนดปัจจุบัน**, เข้าถึงเมื่อ 17 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก http://www.tcdc.or.th/creativethaiand/article/theCreative/20124.

[23] Per Dannemand Andersen and Birgitte Rasmussen, “ Introduction to Foresight and Foresight Processes in Practice” (Note for the PhD course Strategic Foresight in Engineering Department of Management Engineering Technical University of Denmark, 2014), 4.

[24] Michael Jackson, **Practical Foresight Guide**: **Methods** (n.p., 2013), 4.

[25] สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, ศูนย์คาดการณ์เทคโนโลยีเอเปค, **การมองอนาคตเพื่อภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก** (กรุงเทพฯ).

เกือบจะสายเกินกว่าที่จะแก้ไขดังคำของ Herbert George Wells นักเขียนนวนิยายและสารคดีเกี่ยวกับอนาคตชาวอังกฤษที่มีชีวิตอยู่ระหว่างปี 1866-1946 ผู้ซึ่งปลุกกระแสการตื่นตัวเกี่ยวกับการมองอนาคตจากข้อความสั้น ๆ ที่ออกอากาศช่วงท้ายรายการทางสถานีวิทยุบีบีซี เมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 1932 ซึ่งส่งผลมาจนถึงปัจจุบัน[26] ที่กล่าวว่า เราคงยังไม่พัฒนาเส้นทางการคมนาคมจนกระทั่งมันเกิดการติดขัด เราคงยังไม่ปรับปรุงทางรถไฟให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตจนกระทั่งมันเกิดภาวะล้มละลาย และเราก็จะยังคงไม่พัฒนาระบบปฏิบัติการของกรมตำรวจให้ทันสมัยทัดเทียมกับอาชญากรที่มีเครื่องมือซึ่งทันสมัยขึ้นสำหรับการก่ออาชญากรรม นั่นคือเหตุผลว่าทำไมเราจึงต้องมองอนาคต[27] นอกจากนี้สังคมปัจจุบันยังมีสภาพเหมือนเรือลำเล็ก ๆ ที่อยู่ท่ามกลางคลื่นใหญ่ที่เปลี่ยนแปลงและถาโถมอย่างรวดเร็วรุนแรง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีกัปตันที่ฉลาดและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ซึ่งเกิดจากประสบการณ์ในอดีตแล้วส่งต่อแนวคิดหรือแนวทางมาสู่คนรุ่นใหม่[28]

การมองอนาคต (foresight) จึงมักดำเนินการเมื่อองค์กรต้องเผชิญกับความท้าทายโดยใช้วิธีการหรือกิจกรรมที่แตกต่างกันออกไปแต่มีจุดประสงค์ร่วมกัน ดังนั้นการมองอนาคตที่สัมฤทธิ์ผลจึงต้องดำเนินการด้วยกระบวนการให้เหตุผลเชิงระบบซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละกิจกรรมและสิ่งที่ได้จากการดำเนินการจะมีทั้งสิ่งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม รวมไปถึงประโยชน์ในระดับต่าง ๆ ทั้งนี้ทั้งนั้นการมองอนาคตก็มีข้อจำกัดที่อาจจะไม่สามารถช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ทั้งหมด แต่อย่างไรก็ตามการมองอนาคตก็ยังคงเป็นเครื่องมือที่ช่วยพัฒนาวิสัยทัศน์ และช่วยสร้างความเข้าใจสถานการณ์ซึ่งเป็นไปได้ในอนาคตที่พัฒนาหรือหลีกเลี่ยงได้จากการดำเนินการในปัจจุบัน[29] ซึ่งปรากฏผลสำเร็จในหลายหน่วยงาน อาทิ บริษัทอิเล็กโทรลักซ์ได้กลุ่มลูกค้ารายใหม่ในตลาดเครื่องใช้ไฟฟ้า บริษัทแปซิฟิกแก๊สแอนด์อิเล็กทรอนิกส์สามารถวางแผนเตรียมรับมือกับเหตุการณ์แผ่นดินไหวในรัฐแคลิฟอร์เนียได้ทันการณ์ บริษัทเชลล์สามารถคาดการณ์ล่วงหน้าเกี่ยวกับการล่มสลายของลัทธิคอมมิวนิสต์ในรัสเซียที่จะส่งผลกระทบต่อราคาก๊าซธรรมชาติ บริษัทประกันภัยออสเตรียน

---

[26] Richard Slaughter, “Studying the Future” (Commission for the Future and Australian Bicentennial Authority, 1989), 3.

[27] H. G. Wells, **Wanted – Professors of Foresight**, accessed May 10, 2017, available from http://www.benlandau.com/wp-content/uploads/2015 /06/Wells 1932 Wanted ProfessorsofForesight.pdf.

[28] Michael Jackson, **Practical Foresight Guide**: **Methods** (n.p., 2013), 4.

[29] The European Commission's science and knowledge service, **Why do Foresight?**, accessed May 26, 2017, available from http://forlearn. jrc.ec.europa.eu /guide/1_why-foresight/ index.htm.

สามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้ถึงการล่มสลายของกำแพงเบอร์ลินและเตรียมการณ์เปิดตลาดใหม่ในทวีปยุโรป และบริษัทครอนซึ่งประกอบการเกี่ยวกับไฟฟ้าและสายเคเบิลสามารถสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากแนวคิดใหม่ ๆ ได้กว่า 200 ชิ้น[30] นอกจากนี้ก็ยังมีบริษัทเดอแลนต์แอนแอสโซซิเอทซึ่งดำเนินกิจการเกี่ยวกับการตลาดและการสื่อสารได้ใช้กลยุทธ์การมองอนาคตแก้ปัญหาระบบการให้บริการของบริษัทโดยการจ้างผู้เชี่ยวชาญด้านระบบข้อมูลสารสนเทศมาดำเนินการวางระบบ ผลปรากฏว่าภายในหนึ่งปีบริษัทมีลูกค้าใหม่เพิ่มมากขึ้น และบริษัทโบแมนแดกเกอร์ที่สามารถปรับปรุงผลิตภัณฑ์ช็อกโกแลตออร์แกนิก ออกมาตีตลาดจนประสบความสำเร็จด้วยการจ้างผู้เชี่ยวชาญมาให้คำแนะนำเกี่ยวกับแนวโน้มการบริโภคช็อกโกแลตในอนาคต[31]

ประเทศอังกฤษ ประเทศเดนมาร์ก และประเทศนอร์เวย์ใช้การมองอนาคต (foresight) เป็นแผนและนวัตกรรมสำหรับพัฒนาแผนธุรกิจระดับภาค เนื่องจากผลการวิจัยด้านนวัตกรรมปัจจุบันชี้ให้เห็นว่าระดับภูมิภาคมีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนการพัฒนานวัตกรรมของประเทศ รวมทั้งองค์กรนานาชาติอีกหลายแห่ง เช่น สำนักงานพลังงานสากล (The International Energy Agency (IEA)) ใช้ฉายภาพเทคโนโลยีพลังงาน องค์การพลังงานโลก (World Energy Council) ใช้เพื่อการริเริ่มด้านพลังงานและการวิจัยใหม่ ๆ และคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC)) ซึ่งอยู่ภายใต้การบริหารงานขององค์การสหประชาชาติ ใช้การมองอนาคต (foresight) ฉายภาพอนาคตปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ และระดับน้ำทะเล ในปี 2100 เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายด้านภูมิอากาศของโลก[32] ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ล้วนชี้ให้เห็นว่าการมองอนาคต (foresight) เป็นเครื่องมือที่ใช้คาดการณ์อนาคตได้จริงและเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ

นอกเหนือจากนั้นยังมีงานวิจัยที่ใช้การมองอนาคต (foresight) เป็นเครื่องมือสำหรับการศึกษาอนาคต อาทิ การวิจัยของชเมล (Schmelkes) เรื่องอนาคตของโรงเรียนในประเทศแม็กซิโก ซึ่งชี้ให้เห็นว่าภาพอนาคตจะนำเสนอมุมมองใหม่ของการดำเนินงานเกี่ยวกับระบบการศึกษา รวมทั้ง

---

[30] Gill Ringland, **Scenario Planning: Managing for the Future** (Chichester: John Wiley & Sons Ltd, 1998), 1 - 2.

[31] White Paper, "Strategic Foresight from Theory to Practice Methods, Tools and Culture," **Strategic Foresight Consultant** (July 2013): 13 - 14.

[32] Per Dannemand Andersen and Birgitte Rasmussen, " Introduction to Foresight and Foresight Processes in Practice" (Note for the PhD course Strategic Foresight in Engineering Department of Management Engineering Technical University of Denmark, 2014), 6 - 7.

ชี้ให้เห็นว่าอนาคตของประเทศที่ต้องการนั้นควรกำหนดบทบาททางการศึกษาและสนับสนุนให้เป็นจริง[33] แวน เดอ ลาน (Van der Laan) ศึกษาเรื่องความสามารถในการมองอนาคตและการคิดเชิงกลยุทธ์ของผู้นำระดับกลยุทธ์ที่ยืนยันว่าความสามารถในการมองอนาคตและการคิดเชิงกลยุทธ์ของผู้นำระดับกลยุทธ์มีโครงสร้างที่โดดเด่น และโครงสร้างเหล่านี้ต่างสัมพันธ์กัน นั่นคือความสามารถในการมองอนาคตจะนำไปสู่การคิดเชิงกลยุทธ์ในกระบวนการสร้างกลยุทธ์ รวมทั้งการคิดเชิงกลยุทธ์ยังคงเป็นเรื่องที่ท้าทายสำหรับผู้นำระดับกลยุทธ์ในเชิงปฏิบัติการ[34] ซาฟาน (Safan) ศึกษาเรื่องสื่อสังคมออนไลน์ที่นำเสนอชุดของภาพสรุปสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา โดยชุดของภาพจะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาและประเมินเครื่องมือเพื่อสำรวจข้อมูลความสนใจทั่วไปและข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการนำสื่อสังคมออนไลน์มาสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา และข้อมูลจะถูกนำไปใช้พัฒนาสื่อสังคมออนไลน์ในอนาคต[35] โทบิน (Tobin) ศึกษาเรื่องภาพอนาคตสำหรับสถาบันเทคโนโลยีระดับอุดมศึกษาของประเทศไอซ์แลนด์: การศึกษากลยุทธ์การมองอนาคต ผลการวิจัยสามารถฉายภาพทางเลือกได้ 4 ภาพ ที่นำมาอภิปรายเพื่อหาภาพที่เหมาะสมที่สุดในการนำมากำหนดกลยุทธ์สำหรับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไอซ์แลนด์ในปี 2020[36] โกซา (Koşar) ศึกษาเรื่อง ภาพอนาคตเพื่อการปรับปรุงการศึกษาระดับประถมศึกษาของประเทศตุรกี พบว่าปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียนประถมศึกษาคือคุณภาพครู ซึ่งผลที่ได้ชี้ว่าตุรกีต้องพัฒนาแบบจำลองสำหรับการปรับปรุงคุณภาพ

---

[33] Sylvia Schmelkes, “Tomorrow’s Schools in Mexico: Three Scenarios,” **Journal of International Cooperation in Education** 11, 1 (2008): 97.

[34] Lucas W van der Laan, “Foresight Competence and the Strategic Thinking of Strategy-Level Leaders” (Ph.D. dissertation, School of Management and Marketing, Faculty of Business, University of Southern Queensland, 2010), abstract.

[35] Christian Safan, “Social Media in Education” (Ph.D. thesis, Institute for Information Systems and Computer Media, Graz University of Technology, 2010), abstract.

[36] Michael Tobin, “Future scenarios for institutes of technology in the Irish higher education system: a strategic foresight study” (Ph.D. thesis, University of Sheffield, 2011), abstract.

ในโรงเรียนประถมศึกษาตามลักษณะและเงื่อนไขของตนเอง[37] ซัน (Son) ศึกษาเรื่องอนาคตของเกาหลีใต้: ภาพอนาคตทางเลือกในปี 2030 ซึ่งให้รายละเอียดเกี่ยวกับภาพอนาคตทางเลือกห้าภาพของประเทศเกาหลีใต้ในปี 2030 ที่จะช่วยเพิ่มความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนอนาคตระยะยาวของประเทศเกาหลีใต้ โดยผู้วิจัยชี้ให้เห็นผลกระทบและเสนอแนะเกี่ยวกับแผนกลยุทธ์เชิงปฏิบัติการเพื่อการพัฒนาภาพอนาคตที่ต้องการ[38] และโฮ (Ho) ศึกษาเรื่อง มุมมองระบบมาตรฐานนวัตกรรม เทคโนโลยี กรอบแนวคิด และแบบจำลองกระบวนการส่งเสริมกลยุทธ์การมองอนาคตเชิงนโยบาย ซึ่งการค้นพบนี้ถูกคาดหวังว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนเชิงกลยุทธ์ในอนาคตขององค์กรและนักวางนโยบายเพื่อกำหนดมาตรฐานส่งเสริมนวัตกรรม ทั้งนี้กรอบแนวคิดและแบบจำลองกระบวนการที่ได้จะเป็นเครื่องมือปฏิบัติการสำหรับการคาดการณ์ความต้องการมาตรฐานในอนาคต รวมทั้งการพัฒนากลยุทธ์ที่เกี่ยวข้อง[39]

ข้อมูลที่ผู้วิจัยแสดงรายละเอียดข้างต้นทั้งสภาวการณ์การเปลี่ยนแปลงซึ่งเกิดจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมอันเป็นมูลเหตุนำไปสู่การกำหนดกฎหมายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับภาคการศึกษาของประเทศ สถานการณ์ภายในของระบบการศึกษาเอกชนเองที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการบริหารจัดการโรงเรียน ผลการวิจัยการสร้างภาพอนาคตในการพัฒนาการจัดการศึกษาเอกชน และตัวอย่างข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่าการมองอนาคต (foresight) เพื่อคาดการณ์ความเป็นไปได้นั้นเป็นประโยชน์กับการตัดสินใจในปัจจุบันและการวางแผนในอนาคตที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ ผนวกกับสภาพการณ์ปัจจุบันของโรงเรียนที่มีแนวโน้มว่าอาจจะได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในทุกระดับ เป็นมูลเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยสนใจดำเนินการศึกษาอนาคตภาพโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 - 2570)

ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าการมองอนาคต (foresight) ที่เกิดจากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนทั้งในอดีตและปัจจุบัน สภาพการเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อมทั้งระดับโลก ระดับประเทศ และระดับองค์กรที่คาดว่าน่าจะเกิดในอนาคตด้วยการระดมความคิดร่วมกันระหว่างผู้บริหารการศึกษา

---

[37] Serkan Koşar, “Future Scenarios for the Improvement of Turkish Primary Education” (Ph.D. thesis, Faculty of Education, Department of Educational Sciences, Gazi University, 2012), abstract.

[38] Son Hyeonju, “The Future of South Korea: Alternative Scenarios for 2030” (Ph.D. dissertation, Political Science, Hawai’I At Manoa University, 2012), abstract.

[39] Ho Jae-Yun, “A Systems Perspective on Standardization in Technological Innovation: A Conceptual Framework and a Process Model Supporting Strategic Policy Foresight” (Ph.D. thesis, Engineering Department, University of Cambridge, 2017), abstract.

ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยมีระเบียบวิธีการวิจัยที่เป็นระบบในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นสิ่งจำเป็นต่อการบริหารจัดการของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในอนาคต ทั้งนี้เพราะการมองอนาคต (foresight) จะช่วยปรับปรุงคุณภาพในการตัดสินใจของผู้มีส่วนร่วม ช่วยปรับปรุงผลกระทบที่เกิดจากการตัดสินใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และช่วยปรับปรุงประสิทธิภาพของนวัตกรรม[40] ซึ่งจะทำให้เห็นประเด็นปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เคยเกิดขึ้นในอดีตที่อาจจะซ้ำรอยในปัจจุบันและมีแนวโน้มว่าอาจจะเกิดขึ้นในอนาคต อันจะนำไปสู่การหาแนวทางทำให้แนวโน้มที่พึงประสงค์เกิดขึ้น และป้องกันแนวโน้มที่ไม่พึงประสงค์ให้หมดไป การกำหนดทิศทางการบริหาร และการคาดการณ์ความเป็นไปได้ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนงานในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยคือเพื่อวาดอนาคตภาพของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 - 2570)

ข้อคำถามของการวิจัย

ข้อคำถามการวิจัย คืออนาคตภาพของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 - 2570) เป็นอย่างไร

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาอนาคตภาพโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 - 2570) ครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วสังเคราะห์เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ตามแผนภูมิดังต่อไปนี้

---

[40] The European Commission's science and knowledge service**, Benefits of Foresight**, accessed May 26, 2017, available from http://forlearn. jrc.ec.europa.eu /guide/1_why-foresight/ index.htm.

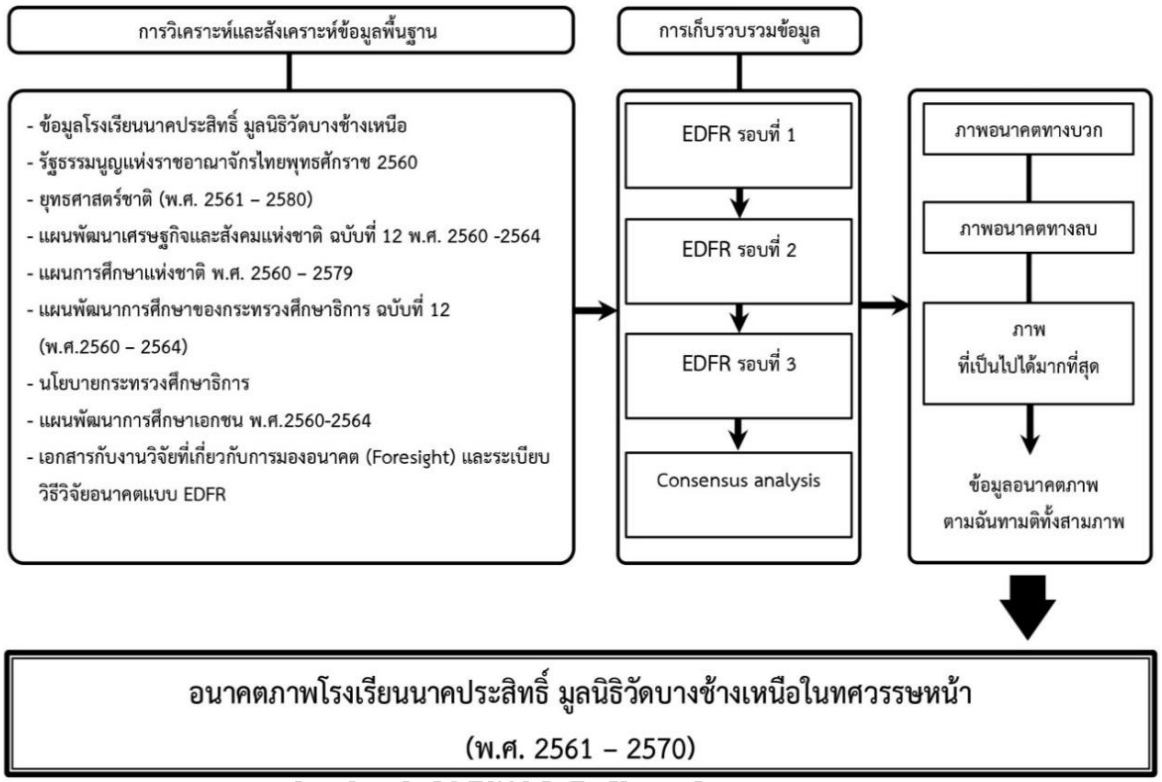

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ที่มา : โรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือ, “ที่ระลึกงานเปิดป้ายอาคารเรียนพระพิศาลศึกษากร,” 19 ธันวาคม 2540.

: โรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือ, “เอกสารประชาสัมพันธ์,” 2557.

: “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560,” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 134, ตอนที่ 40ก (6 เมษายน 2560): 14 - 80.

: “ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580),” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 135, ตอนที่ 82ก (13 ตุลาคม 2561): 5 - 10.

: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564,” 29 ธันวาคม 2559.

: กระทรวงศึกษาธิการ, “แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579**,”** มีนาคม 2560.

: กระทรวงศึกษาธิการ, “แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564),” ธันวาคม 2559.

: กระทรวงศึกษาธิการ, “นโยบายและจุดเน้นการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ 2562,” 28 มกราคม 2562.

: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, “แผนพัฒนาการศึกษาเอกชน พ.ศ. 2560-2564,” 12 กันยายน 2559.

: Per Dannem and Andersen and Birgitte Rasmussen, “Introduction to Foresight and Foresight Processes in Practice” (Note for the PhD course Strategic Foresight in Engineering Department of Management Engineering Technical University of Denmark, 2014), 4.

: Michael Jackson, **Practical Foresight Guide**: **Methods** (n.p., 2013), 4.

: The European Commission 's science and knowledge service, **Why do Foresight?**, accessed May 26, 2017, available from http://forlearn. jrc.ec.europa.eu /guide/1_why-foresight/ index.htm

: The European Commission' s science and knowledge service**, Benefits of Foresight**, accessed May 26, 2017, available from http://forlearn. jrc.ec.europa.eu /guide/1_why-foresight/ index.htm

: จุมพล พูลภัทรชีวิน, “ปฏิบัติการวิจัยอนาคตด้วย EDFR,” **วารสารบริหารการศึกษา วิทยาลัยขอนแก่น** 1, 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2548): 19-31.

นิยามศัพท์เฉพาะ

อนาคตภาพ หมายถึง ภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) ภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) และภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) ของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 - 2570) ที่สังเคราะห์ข้อมูลจากผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 21 คน ตามขั้นตอนระเบียบวิธีวิจัยอนาคต EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการคาดการณ์ความเป็นไปได้อันเป็นประโยชน์กับการตัดสินใจในปัจจุบันและการวางแผนงานในอนาคตของโรงเรียน

โรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือ หมายถึง โรงเรียนในสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน อยู่ในการกำกับดูแลของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครปฐม และอยู่ในความอุปถัมภ์ของมูลนิธิวัดบางช้างเหนือ มีพระพิพัฒน์ศึกษากรเจ้าอาวาสวัดบางช้างเหนือเป็นประธานมูลนิธิ นายสันติ เย็นสบายเป็นผู้ลงนามแทนผู้รับใบอนุญาต นางอารีย์ เฉลิมศักดิ์ เป็นผู้จัดการ และนางสาวประนอม ยังศิริเป็นผู้อำนวยการ ตั้งอยู่เลขที่ 97/1 หมู่ 3 ตำบลคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม 73110 ปัจจุบันเปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นเตรียมอนุบาลถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

บทที่ 2
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาอนาคตภาพโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 - 2570) มีวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ 1) ข้อมูลโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือ 2) ทิศทางการจัดการศึกษาเอกชน 3) การมองอนาคต (Foresight) 4) ระเบียบวิธีวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) และ 5) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ข้อมูลโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือ

โรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือตั้งอยู่เลขที่ 97/1 หมู่ 3 ตำบลคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน อยู่ในการกำกับดูแลของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครปฐม และอยู่ในความอุปถัมภ์ของมูลนิธิวัดบางช้างเหนือ มีพระพิพัฒน์ศึกษากร เจ้าอาวาสวัดบางช้างเหนือเป็นประธานมูลนิธิ นายสันติ เย็นสบายเป็นผู้ลงนามแทนผู้รับใบอนุญาต นางอารีย์ เฉลิมศักดิ์ เป็นผู้จัดการ และนางสาวประนอม ยังศิริเป็นผู้อำนวยการ ดำเนินการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในรูปแบบของคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วย ตัวแทนจากชุมชน ผู้ปกครอง ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทนครู

ปัจจุบันเปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นเตรียมอนุบาลถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตราโรงเรียนเป็นรูปพญานาค สีประจำโรงเรียนคือ ฟ้า – ชมพู คติพจน์ของโรงเรียนคือ ปญญา นรานำ รตนำ (ปัญญาเป็นดั่งดวงแก้วของปวงชน) คำขวัญของโรงเรียนคือ รักงาน ประสานใจ และปรัชญาของโรงเรียนคือ เรียนดี มีวินัย พลานามัยสมบูรณ์

โรงเรียนนาคประสิทธิ์เป็นโรงเรียนเอกชนแห่งแรกของอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เริ่มทำการปลูกสร้างเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2483 บนเนื้อที่ 35 ไร่ โดยท่านพระครูปลัดผันติสฺสวณฺโณ เจ้าอาวาสวัดบางช้างเหนือได้บริจาคเงินเป็นค่าปลูกสร้างและค่าแรงงานจำนวน 2,540.25 บาทกับค่าสร้างโต๊ะและม้านั่งนักเรียนอีก 72 ชุด เป็นจำนวนเงิน 396 บาท รวมกับเงินของผู้มีจิตศรัทธาร่วมบริจาคเพื่อเป็นค่าก่อสร้างและอุปกรณ์ทั้งหมด 5,736.25 บาท สร้างเรือนปั้นหยา 2 ชั้นกว้าง 8.50 เมตร ยาว 35 เมตร ขนาด 6 ห้องเรียน มีมุขกลางยื่นจากระเบียง 4 เมตร กว้าง 8 เมตร โดยให้ชื่อว่า โรงเรียนนาคประสิทธ์ สืบเนื่องจากระหว่างการก่อสร้างอาคารเรียนหลังแรก พระครูปลัดผันได้นิมิตเห็นพญานาคเลื้อยพันต้นเสาเอกของอาคารท่านจึงให้ชื่อดังกล่าว

ท่านพระครูปลัดผันทำการเปิดป้ายโรงเรียนเมื่อวันที่ 14 เมษายน พ.ศ. 2484 (แรม 3 ค่ำ เดือน 4 ปีมะเส็ง ตรีศก) พร้อมกับโรงเรียนประชาบาลวัดบางช้างเหนือ มีพระประชากรบริรักษ์ ข้าหลวงจังหวัดนครปฐมเป็นประธานในพิธีร่วมกับหลวงอาคารพณิชยกรรม ธรรมการจังหวัดนครปฐม หลวงประสานสิริราษฎร์ นายอำเภอสามพราน และนายเติม วรรณดิลก ธรรมการอำเภอสามพราน เปิดดำเนินการจัดการเรียนการสอนเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2484 มีนักเรียน 125 คน ครู 5 คน อาคาร 1 หลัง

ปี พ.ศ. 2484 - ปี พ.ศ. 2543 โรงเรียนอยู่ในความอุปถัมภ์ของพระพิศาลศึกษากร เจ้าอาวาสวัดบางช้างเหนือองค์ต่อมา โดยได้ย้ายโรงเรียนมาก่อสร้างใหม่ในพื้นที่ด้านทิศตะวันตกของวัดบางช้างเหนือเนื่องจากจำนวนนักเรียนเพิ่มมากขึ้น จึงได้ดำเนินการปลูกสร้างอาคารเรียนเพิ่มดังนี้

ปี พ.ศ. 2511 สร้างอาคารเรียนโรงเรียนนาคประสิทธิ์ ขนาด 8 x 24 เมตร เป็นเงิน 11,000 บาท ปัจจุบันรื้อถอนแล้ว

ปี พ.ศ. 2512 สร้างอาคารเรียนขนาด 8 x 32 เมตร 4 ห้องเรียน เป็นเงิน 20,000 บาท ปัจจุบันรื้อถอนแล้ว

ปี พ.ศ. 2515 สร้างอาคารวุฒิกรโศภน 1 เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กขนาด 10 x 90 เมตร 2 ชั้น 16 ห้องเรียน สร้างด้วยเงินรายได้ของโรงเรียนและเงินบริจาคของพ่อค้าประชาชน ผู้ปกครองนักเรียน ศิษย์เก่า เป็นเงิน 1,250,000 บาท

ปี พ.ศ. 2520 สร้างอาคารเทพทอง เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กชั้นเดียว ขนาด 12 x 50 เมตร สร้างด้วยเงินรายได้ของโรงเรียนและศิษย์เก่าเป็นเงิน 400,000 บาท ใช้เป็นอาคารหอประชุมและโรงอาหาร

ปี พ.ศ. 2521 สร้างอาคารมูลนิธิชินหยุน สุวรรณการ เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก ขนาด 10.50 x 10.50 เมตร โดยคุณนเรศ สุวรรณการบริจาคค่าก่อสร้างเป็นเงิน 253,123 บาท ใช้เป็นอาคารสำนักงาน

ปี พ.ศ. 2522 สร้างอาคารแสงโสภา เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กชั้นเดียว ขนาด 10 x 108 เมตร 12 ห้องเรียน สร้างด้วยเงินรายได้ของโรงเรียนและเงินบริจาค เป็นเงิน 600,000 บาท ปัจจุบันรื้อถอนแล้ว

ปี พ.ศ. 2524 สร้างอาคารแผนกอนุบาล เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก ขนาด 10 x 27 เมตร 3 ชั้น 9 ห้องเรียน รวมค่าก่อสร้างทั้งสิ้น 2,054,000 บาท

ปี พ.ศ. 2530 สร้างอาคารเรียนแผนกอนุบาล ชั้นเดียว 4 ห้องเรียน ขนาด 8 x 32 เมตร เป็นเงิน 500,000 บาท ปัจจุบันใช้เป็นห้องเก็บอุปกรณ์

ปี พ.ศ. 2533 สร้างอาคารวุฒิกรโศภน 2 เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กขนาด 10 x 90 เมตร 3 ชั้น 24 ห้องเรียน สร้างด้วยเงินบริจาคของพ่อค้า ประชาชน ผู้ปกครองนักเรียน ศิษย์เก่า เป็นเงิน 5,448,640.75 บาท และเงินรายได้ของโรงเรียน 7 ล้านบาท

ปี พ.ศ. 2534 สร้างอาคารเรียนแผนกอนุบาล ชั้นเดียว 2 ห้องเรียน ขนาด 10 x 18 เมตร เป็นเงิน 372,735 บาท ปัจจุบันเป็นห้องรับรองพระภิกษุที่มาปฏิบัติศาสนกิจ

ปี พ.ศ. 2535 สร้างอาคารเรียนแผนกอนุบาล ชั้นเดียว 8 ห้องเรียน ขนาด 10 x 74 เมตร เป็นเงิน 2,300,000 บาท ปัจจุบันเป็นห้องอาหารของนักเรียนอนุบาล

ปี พ.ศ. 2536 สร้างอาคารชั้นเดียว 2 ห้องเรียน ขนาด 7 x 14 เมตร ใช้เป็นห้องคหกรรม และทำน้ำดื่มบริสุทธิ์ เป็นเงิน 731,650 บาท

ปี พ.ศ. 2537 สร้างอาคารพระพิศาลศึกษากร เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กขนาด 10 x 95 เมตร 7 ชั้น 48 ห้องเรียน สร้างด้วยเงินบริจาค เป็นเงิน 24,320,000 บาท และเงินสมทบจากโรงเรียน 16,680,000 บาท

ปี พ.ศ. 2541 สร้างอาคารเฉลิมพระเกียรติ 6 รอบพระชนมพรรษา เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก 5 ชั้น ขนาด 10.80 x 80 เมตร 32 ห้องเรียน สร้างด้วยเงินบริจาค เป็นเงิน 5,800,000 ล้านบาท และเงินงบประมาณจากทางโรงเรียน 20,600,000 บาท

ปี พ.ศ. 2542 สร้างอาคารสระว่ายน้ำ เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก 2 ชั้น ชั้นบนเป็นสระว่ายน้ำ ชั้นล่างเป็นร้านค้าสหการโรงเรียน สร้างด้วยเงินงบประมาณของโรงเรียนเป็นเงิน 10,500,000 บาท

ปี พ.ศ. 2544 ถึงปัจจุบัน โรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนืออยู่ในความอุปถัมภ์ของพระพิพัฒน์ศึกษากร เจ้าอาวาสวัดบางช้างเหนือองค์ปัจจุบัน

ปี พ.ศ. 2544 สร้างอาคารพิทักษ์สุนทร เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก ขนาด 10.80 x 56 เมตร 7 ชั้น 48 ห้องเรียน สร้างด้วยเงินงบประมาณของโรงเรียนเป็นเงิน 62 ล้านบาท

ปี พ.ศ. 2552 สร้างอาคารพระพิพัฒน์ศึกษากรเป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก 3 ชั้น 10 ห้องเรียน ขนาด 11 x 56 เมตร สร้างด้วยเงินงบประมาณของโรงเรียนเป็นเงิน 17.5 ล้านบาท

ปี พ.ศ. 2558 สร้างอาคารหลวงพ่อผัน เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก 3 ชั้น 10 ห้องเรียน สร้างด้วยเงินงบประมาณของโรงเรียนเป็นเงิน 25,000,000 บาท[41]

ทำเนียบผู้บริหาร

โรงเรียนนาคประสิทธิ์มีรายนามผู้เป็นเจ้าของ ผู้จัดการ และครูใหญ่/ผู้อำนวยการตั้งแต่ปีก่อตั้งจนถึงปัจจุบัน ดังนี้

---

[41] โรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือ," แผนปฏิบัติการประจำปี," พฤษภาคม 2560.

รายนามผู้เป็นเจ้าของ

2484-2487	นางหนู เทศสมบูรณ์
2487-2494	นายเจริญ โตสวัสดิ์
2494-2507	นายซี้ สงวนพฤกษ์
2507-2509	นายวิเชียร เหลืองวิไล
2509-2533	นายสันติ เย็นสบาย
2533-ปัจจุบัน	มูลนิธิวัดบางช้างเหนือ

รายนามผู้จัดการ

ปีการศึกษา	
2484-2487	นายโสภณ ทิวถนอม
2487-2493	นายเจริญ โตสวัสดิ์
2493-2497	นายประกอบ แดงใหญ่
2497-2500	นายบุญสืบ นิลจินดา
2500-2501	นายเอี่ยม พิกุลนี
2501-2533	นายประยูร ใช้เทียนทอง
2533-2556	นายจำเนียร คงคา
2557-ปัจจุบัน	นางอารีย์ เฉลิมศักดิ์

รายนามครูใหญ่/ผู้อำนวยการ

ปีการศึกษา	
2484-2488	นายโสภณ ทิวถนอม
2488-2490	นายสำราญ สังข์รักษา
2490-2493	นายสงวน อั้นคง
2493-2497	นายประกอบ แดงใหญ่
2497-2502	นายบุญสืบ นิลจินดา
2502-2540	นายสันติ เย็นสบาย
2541-ปัจจุบัน	นางสาวประนอม ยังศิริ[42]

[42] โรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือ, “ที่ระลึกงานเปิดป้ายอาคารเรียนพระพิศาลศึกษากร,” 19 ธันวาคม 2540.

การจัดการศึกษา

โรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือเปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นเตรียมอนุบาล ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยแผนกอนุบาลเปิดสอนชั้นเตรียมอนุบาลและอนุบาล 1-3 โดยรับนักเรียนชายและหญิงซึ่งมีอายุตั้งแต่ 2 ปี 6 เดือน แผนกประถมศึกษาเปิดสอนระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 โดยรับนักเรียนชายและหญิงที่มีอายุครบ 6 ปี และแผนกมัธยมศึกษาเปิดสอนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โดยแบ่งเป็นระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย[43]

จุดมุ่งหมายการจัดการศึกษา

โรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือมีจุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาของแต่ละระดับดังนี้ ระดับอนุบาลมุ่งเน้นการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาความพร้อมของนักเรียนทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ บุคลิกภาพ และสังคม ระดับประถมศึกษามุ่งวางรากฐานให้นักเรียนพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ความสามารถขั้นพื้นฐาน รวมทั้งนักเรียนสามารถอ่าน เขียน และคำนวณได้ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมุ่งส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาคุณธรรม ความรู้ความสามารถ จนสามารถค้นพบความต้องการ ความสนใจ ความถนัดในด้านวิชาการหรือวิชาชีพ และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมุ่งส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาตามความถนัด และความสนใจเพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ รวมทั้งมุ่งส่งเสริมพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม และทักษะทางสังคมที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพ[44]

ทิศทางการจัดการศึกษาเอกชน

ประวัติความเป็นมาของการศึกษาเอกชน

โรงเรียนเอกชนได้เริ่มจัดตั้งขึ้นตั้งแต่สมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราชเมื่อเกือบ 300 กว่าปีมาแล้ว โดยปรากฏหลักฐานทางประวัติศาสตร์คือ เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ. 2228 เอกอัครราชทูต มร.เชวาเลียเดอร์ โซมองค์กับคณะทูตฝรั่งเศสถวายพระราชสาส์นของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 แด่สมเด็จพระนารายณ์มหาราช และได้ทำสัญญากันที่เมืองละโว้ ซึ่งในสัญญาดังกล่าวปรากฏข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดตั้งโรงเรียนเอกชนขึ้นในประเทศไทยเป็นครั้งแรก ต่อมาในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงปฏิรูปการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน โดยทรงให้ขยายการศึกษาไปทั่วประเทศ ทั้งนี้ได้ทรงทำนุบำรุงโรงเรียนเอกชนในสมัยนั้นด้วย

---

[43] โรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือ, “เอกสารประชาสัมพันธ์,” 2557.

[44] เรื่องเดียวกัน.

ปี พ.ศ. 2417 หมอเฮ้าส์และแหม่มเฮ้าส์เป็นผู้ก่อตั้งโรงเรียนเอกชนแห่งแรกในกรุงรัตนโกสินทร์ ชื่อว่าโรงเรียนสตรีวังหลัง ซึ่งปัจจุบันก็คือโรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย

ปี พ.ศ. 2420 มีหลักฐานใบบอกบุญเรี่ยไรของนางเอสจิ แมคฟาร์แลนด์หาเงินสมทบสร้างตึกใหม่ให้แก่โรงเรียนสตรีของมิชชันนารีอเมริกันที่จังหวัดเพชรบุรี คือ โรงเรียนอรุณประดิษฐ์ที่ถูกจัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2408 ซึ่งในการณ์ครั้งนี้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงร่วมบริจาคเงินเป็นพระองค์แรกจำนวน 1,000 เหรียญ

ปี พ.ศ. 2442 นางบุญเกิด ปาจิณพยัคฆ์เป็นสามัญชนคนแรกที่ก่อตั้งโรงเรียนเอกชนชื่อว่าโรงเรียนบำรุงวิทยา ภายในพื้นที่วังของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาเทววงศ์วโรปกรณ์ที่ถนนตรีทอง จังหวัดพระนคร โดยเก็บค่าเล่าเรียนเดือนละ 4 บาท ซึ่งถือว่าแพงมากในสมัยนั้น แต่ปรากฏว่าได้รับความนิยม ส่งผลให้จำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนสถานที่ไม่รองรับต่อจำนวนนักเรียน นางบุญเกิด ปาจิณพยัคฆ์จึงได้ทูลลาย้ายออกจากในวังมาตั้งโรงเรียนในที่ดินของตนเองที่ถนนบูรณศิริ หน้าวัดศรีอำมาตย์ เมื่อปี 2544 และต่อมาได้ย้ายไปอยู่ที่ถนนดินสอ ในตรอกต้นไทรซึ่งปัจจุบันคือถนนมหรรณพ

ปี พ.ศ. 2446 สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถได้ทรงสถาปนาโรงเรียนราชินีที่ตำบลปากคลองตลาด ซึ่งในสมัยนั้นโรงเรียนราชินีเป็นโรงเรียนราษฎร์มาตรฐานชั้นนำของเมืองไทย และเป็นโรงเรียนที่ได้รับความเชื่อถือไว้วางใจจากมหาชนตลอดมา ถือได้ว่าโรงเรียนราชินีเป็นโรงเรียนเอกชนของไทยที่เก่าแก่โรงเรียนหนึ่งที่สามารถดำรงกิจการอยู่ได้เกือบหนึ่งศตวรรษ

โรงเรียนบำรุงวิทยาเป็นโรงเรียนเอกชนแรกที่จดทะเบียนอยู่ในความควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการ นับตั้งแต่ที่กระทรวงได้เริ่มมีบทบาทดูแลโรงเรียนเอกชนเมื่อราว พ.ศ. 2448 เป็นต้นมา ต่อมาได้เลิกกิจการเมื่อปี พ.ศ. 2468 ซึ่งในช่วงระหว่างการดำเนินกิจการโรงเรียนนี้ได้ช่วยราชการสนองพระเดชพระคุณ อาทิ ในงานพระราชพิธีรับเสด็จพระพุทธเจ้าหลวงพระราชดำเนินเสด็จกลับจากยุโรปครั้งที่ 2 เมื่อ รศ. 126 พ.ศ. 2450 และงานพระราชพิธีพระบรมราชาภิเษกสมโภชพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รศ. 130 พ.ศ. 2454

พ.ศ. 2454 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงจัดตั้งโรงเรียนวชิราวุธ และปี พ.ศ. 2461 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานกำเนิดพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชนเป็นฉบับแรกก่อนพระราชบัญญัติการประถมศึกษา 3 ปี

พ.ศ. 2492 เมื่อวันที่ 18 มีนาคม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชได้ทรงจัดตั้งโรงเรียนไกลกังวล โดยสำนักพระราชวังเป็นผู้รับใบอนุญาต และในวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2501 ได้ทรงจัดตั้งโรงเรียนจิตรลดาโดยสำนักพระราชวังเป็นผู้รับใบอนุญาตเช่นกันซึ่งแสดงให้เห็นว่าพระองค์ทรงให้ความสำคัญแก่โรงเรียนเอกชน

โรงเรียนเอกชนในปัจจุบันต่างมุ่งมั่นรับใช้ชาติ ช่วยแบ่งเบาภาระรัฐด้านการจัดการศึกษา อันเป็นคุณประโยชน์แก่ประเทศอเนกอนันต์ ทั้งนี้เพราะนักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนเอกชนก็คือเยาวชนไทยที่จะเติบโตขึ้นเป็นกำลังสำคัญของชาติเช่นเดียวกัน ด้วยเหตุนี้โรงเรียนเอกชนจึงควรได้รับการดูแลส่งเสริมจากภาครัฐอย่างจริงจังในทุกระดับการศึกษา[45]

สถานการณ์การศึกษาเอกชน

ปัจจุบันมีโรงเรียนเอกชนในการกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 12,641 แห่ง ประกอบด้วย โรงเรียนประเภทสามัญศึกษา 3,894 แห่ง โรงเรียนประเภทนานาชาติ 175 แห่ง และโรงเรียนนอกระบบ 8,572 แห่ง ทั้งนี้ไม่รวมโรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษาจำนวน 486 แห่ง ซึ่งแยกไปสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 8/2559 ลงวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2559 เรื่อง การบริหารรวมสถานศึกษาภาครัฐและภาคเอกชน

สถานการณ์การศึกษาเอกชนเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม ความท้าทายตามเป้าหมายและแผนพัฒนาประเทศ รวมไปถึงสถานการณ์ภายในของระบบการศึกษาเอกชนเองซึ่งยังคงประสบกับปัญหาในหลายด้านที่ต้องเร่งแก้ไขอย่างเป็นระบบทั้งในด้านคุณภาพและโอกาสของผู้เรียน ประสิทธิภาพและศักยภาพการแข่งขันของสถานศึกษา บทบาทการมีส่วนร่วมของการศึกษาเอกชน และการบริหารการศึกษาเอกชน ผนวกกับประเทศไทยกำลังจะเข้าสู่ช่วงเวลาของยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561 - 2580 และเข้าสู่ช่วงระยะเวลาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564 รวมทั้งแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ดังนั้นโรงเรียนเอกชนและเครือข่ายการศึกษาเอกชนจึงต้องมีเป้าหมายและยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เหมาะสมเพื่อรองรับสถานการณ์ดังกล่าวต่อไปนี้

สถานการณ์และแนวโน้มเศรษฐกิจและสังคม

การประเมินสถานการณ์และแนวโน้มของการพัฒนาประเทศของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564 ได้แสดงถึงสถานการณ์และแนวโน้มเศรษฐกิจและสังคมของโลกและของประเทศ ซึ่งมีส่วนที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาเอกชน ดังนี้

1. สถานการณ์และแนวโน้มเศรษฐกิจและสังคมโลก

สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมโลกที่ส่งผลต่อสถานการณ์การศึกษาเอกชนเกิดจากปัจจัยต่อไปนี้

---

[45] วิไล ปรึกษากร, “การจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน จังหวัดราชบุรี” (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2549), 46-48.

1.1 เศรษฐกิจโลกในระยะ 5 ปีข้างหน้ายังมีแนวโน้มขยายตัวช้าและมีความเสี่ยงจากความผันผวนในระบบเศรษฐกิจและการเงินโลกในเกณฑ์สูง ซึ่งส่งผลให้ประเทศไทยต้องเผชิญกับความเสี่ยงที่สำคัญ

1.2 การวิจัยและพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดดเป็นกุญแจสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และเปลี่ยนวิถีการดำรงชีวิตของคนในทุกสังคม ทุกเพศทุกวัย ส่งผลให้ประเทศที่ใช้เทคโนโลยีเป็นฐานการพัฒนาเศรษฐกิจมีการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างก้าวกระโดด เกิดสาขาอุตสาหกรรมและบริการใหม่ ๆ ที่ผสมผสานการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่หลากหลายสาขา มนุษย์จะสามารถเข้าถึงข้อมูลและองค์ความรู้ได้อย่างไร้ขีดจำกัด เกิดการแย่งชิงแรงงานที่มีทักษะด้านเทคโนโลยีระดับสูง และเกิดความเหลื่อมล้ำในมิติต่าง ๆ

1.3 การเข้าสู่สังคมสูงวัยของโลกส่งผลต่อเศรษฐกิจและรูปแบบการดำเนินชีวิตซึ่งส่งผลต่อประเทศทั้งทางบวกและทางลบ นั่นคือ เป็นโอกาสในการพัฒนาสินค้าและนวัตกรรมใหม่ ๆ การบริการทางการแพทย์และการดูแลผู้สูงอายุเพื่อรองรับความต้องการของผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว ธุรกิจด้านโรงแรมและการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ รวมไปถึงความต้องการแรงงานในสาขาอาชีพที่เน้นในกลุ่มผู้สูงอายุ แต่ภัยคุกคามสำคัญก็คือเกิดการแย่งชิงประชากรวัยแรงงานโดยเฉพาะคนที่มีศักยภาพสูงซึ่งเป็นกำลังแรงงานสำคัญในการพัฒนาประเทศ

1.4 วาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 เป็นทิศทางหลักในการพัฒนาของโลกหลัง ค.ศ. 2015 โดยมีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ประกอบด้วย 17 เป้าหมายและ 169 เป้าประสงค์ซึ่งจะมีส่วนสำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศไทยในอนาคตโดยเฉพาะการสร้างหลักประกันในการจัดให้มีน้ำและสุขอนามัยสำหรับทุกคน การมีรูปแบบการผลิตและบริโภคที่ยั่งยืน ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ลดการเกิดของเสีย การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทะเล การปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศป่าไม้อย่างยั่งยืน และหยุดยั้งการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ การบริหารเมืองอย่างยั่งยืน ลดผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อม และการดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น ซึ่งจะเป็นโอกาสที่ประเทศไทยจะพัฒนากลไกดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ภายในประเทศให้เกิดการบรูณาการไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก และพร้อมไปกับการพัฒนาภายในประเทศอย่างยั่งยืน

1.5 การเปิดเสรีมากขึ้นของอาเซียนภายหลังปี 2558 ทั้งในภาคสินค้าและบริการโดยเฉพาะภาคการเงิน ซึ่งเป็นโอกาสสำคัญหลายประการ ในขณะเดียวกันการแข่งขันของประเทศในภูมิภาคอาเซียนก็สูงขึ้นด้วย ทั้งในเรื่องมาตรฐานสินค้าและบริการ การเคลื่อนย้ายเสรีแรงงานทักษะที่เป็นทั้งโอกาสและอุปสรรค และการที่หลายประเทศมีเป้าหมายการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการในอนาคตที่คล้ายคลึงกันทำให้การพัฒนาของแต่ละประเทศต้องคำนึงถึงความได้เปรียบเฉพาะตัวในการวางตำแหน่งทางยุทธศาสตร์การค้า สินค้า และบริการของตนเอง

2. สถานการณ์และแนวโน้มเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศที่ส่งผลต่อสถานการณ์การศึกษาเอกชนเกิดจากปัจจัยต่อไปนี้

2.1 การพัฒนาเศรษฐกิจไทยในภาพรวมประสบความสำเร็จในระดับที่น่าพอใจด้านอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ แต่ผลการพัฒนาเศรษฐกิจภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 และในช่วง 4 ปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เริ่มแสดงให้เห็นถึงข้อจำกัดในการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และการลดลงของขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตซึ่งจะเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจในระยะต่อไป และมีแนวโน้มที่จะทำให้เศรษฐกิจไทยไม่สามารถยกระดับการพัฒนาออกจากการเป็นประเทศรายได้ปานกลางได้ในระยะเวลาที่เหมาะสม

2.2 การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีวิจัย และนวัตกรรม อยู่ในระดับต่ำ สืบเนื่องจากทิศทางการพัฒนาไม่ชัดเจน มีความซ้ำซ้อน และยังมีข้อจำกัดในการตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ เป็นผลให้การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมของประเทศล่าช้าไม่ทันต่อการพัฒนาเทคโนโลยีของโลก ทั้งนี้ระบบการศึกษาและการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยียังคงเป็นจุดอ่อน โดยบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาของประเทศยังมีจำนวนไม่เพียงพอต่อการส่งเสริมการพัฒนาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีวิจัยและนวัตกรรมในระดับก้าวหน้า

2.3 การปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ไทยแลนด์ 4.0 ที่ต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม (Value - Based Economy) โดยมีลักษณะสำคัญคือ เปลี่ยนจากการผลิตสินค้าโภคภัณฑ์ไปสู่สินค้าเชิงนวัตกรรม เปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรมไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม และเปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิตสินค้าไปสู่การเน้นภาคบริการ

2.4 ประเทศไทยยังมีปัญหาด้านความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ และด้านการจัดบริการภาครัฐ โดยความเหลื่อมล้ำดังกล่าวเป็นปัญหาท้าทายต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและการหลุดพ้นจากการติดกับดักรายได้ปานกลางของประเทศ

2.5 ปัญหามลพิษส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนและต้นทุนทางเศรษฐกิจ รูปแบบการผลิตและการบริโภคที่ไม่ยั่งยืน การใช้ทรัพยากรดินและน้ำโดยสิ้นเปลือง และขาดการบำรุงรักษา ในขณะที่รูปแบบการบริโภคที่ไม่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการขยายตัวของเมืองจนเกินศักยภาพของระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ทำให้ปริมาณของเสียทั้งขยะมูลฝอย น้ำเสีย และปัญหาคุณภาพอากาศเพิ่มขึ้นโดยไม่ได้รับการกำจัดและบำบัดอย่างถูกวิธี

2.6 สถาบันหลักของชาติได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งที่มีรากฐานของปัญหามาจากความเห็นต่างทางความคิดและอุดมการณ์ของคนในชาติ และการใช้เครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศเผยแพร่ข้อมูลที่บิดเบือน เพื่อให้เกิดความขัดแย้ง แตกแยกในสังคม

2.7 จังหวัดชายแดนภาคใต้ยังมีการสร้างสถานการณ์โดยมีเป้าหมายให้เกิดความสูญเสียต่อเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งเป็นผลจากความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาที่มีอยู่ในระดับสูง ทำให้เกิดช่องว่างทางความคิด ทัศนคติและความเชื่อระหว่างกลุ่มและระหว่างพื้นที่มากขึ้น ส่งผลต่อการเข้าถึงโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกันมากขึ้นจนกลายเป็นความขัดแย้งทางสังคมในที่สุด

2.8 ภาครัฐขาดระบบการทำงานลักษณะประชารัฐที่เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายแบบบูรณาการกับหน่วยงานหรือภาคส่วนอื่น ๆ การบริหารภาครัฐมีประสิทธิภาพต่ำ ระบบการให้บริการประชาชนยังไม่ได้มาตรฐานสากลเมื่อเทียบกับต่างประเทศ ไม่สามารถบริหารงานอย่างครอบคลุม การบูรณาการในลักษณะแผนยุทธศาสตร์เชิงรุก กระบวนการจัดสรรงบประมาณขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเท่าที่ควร รวมทั้งการทุจริตและประพฤติมิชอบได้ขยายวงกว้างทั้งในภาครัฐและเอกชน

2.9 ประชากรวัยแรงงานจะมีจำนวนสูงสุดและเริ่มลดลงอย่างต่อเนื่องจนส่งผลกระทบต่อศักยภาพการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาว

2.10 คุณภาพคนไทยทุกกลุ่มวัยยังมีปัญหาที่จะส่งผลต่อการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในอนาคต

2.11 คนไทยส่วนใหญ่ยังมีปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรม และไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะ ส่งผลให้ค่านิยมในสังคมไทยเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว วัฒนธรรมและวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมที่เป็นรากเหง้าของคนไทยถูกกลืนโดยวิถีชีวิตแบบใหม่ จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการวางรากฐานการปรับเปลี่ยนให้คนมีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคมไทย

2.12 คุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทยยังอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ เนื่องจากข้อจำกัดเรื่องหลักสูตรและระบบการเรียนการสอนที่เน้นการท่องจำทำให้ขาดความคิดสร้างสรรค์ ปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนและครูที่มีคุณภาพยังกระจายไม่ทั่วถึงโดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกล ขณะที่ในระดับอาชีวศึกษายังมีเด็กที่สนใจเรียนต่อสายอาชีพในสัดส่วนที่น้อย และระดับอุดมศึกษามีการเปิดหลักสูตรโดยไม่คำนึงถึงความต้องการของตลาดงานส่งผลให้บัณฑิตที่จบออกมาบางส่วนยังมีปัญหาด้านคุณภาพ

2.13 ผลการพัฒนาการศึกษาในช่วงปี 2552 – 2558 พบว่า ไทยประสบความสำเร็จในหลายด้าน แต่ยังมีอีกหลายด้านที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนในระยะต่อไปได้แก่ ด้านโอกาสทางการศึกษา ด้านคุณภาพการศึกษา และด้านประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอน การบริหารและการใช้จ่ายงบประมาณทางการศึกษา[46]

---

[46] สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, “แผนพัฒนาการศึกษาเอกชน พ.ศ. 2560 - 2564,” 12 กันยายน 2559.

ปัจจัยที่ส่งผลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมทั้งระดับโลกและระดับประเทศดังกล่าวเป็นมูลเหตุนำไปสู่การกำหนดกฎหมายสำคัญและแผนพัฒนาประเทศที่เกี่ยวข้องกับภาคการศึกษาของประเทศที่ส่งผลต่อสถานการณ์การศึกษาเอกชนโดยตรงในการกำหนดทิศทางการพัฒนาเพื่อรองรับสถานการณ์ดังกล่าว

ทิศทางการพัฒนาประเทศด้านการพัฒนาคน

ทิศทางการพัฒนาประเทศด้านการพัฒนาคนจากแผนพัฒนาประเทศที่ส่งผลต่อสถานการณ์การศึกษาเอกชนอันสืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมมีรายละเอียดสังเขปดังนี้

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปีตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาก่อนเข้ารับการศึกษาตามวรรคหนึ่ง โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย ดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล โดยต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ และรัฐต้องดำเนินการให้ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาตามความถนัดของตน[47]

2. ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580)

การพัฒนาให้ประเทศเจริญก้าวหน้าไปในอนาคตจำเป็นต้องกำหนดวิสัยทัศน์ในระยะยาวพร้อมทั้งแนวยุทธศาสตร์หลักในด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นกรอบในการขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างบูรณาการบนพื้นฐานประชารัฐเพื่อยกระดับจุดแข็งและจุดเด่นของประเทศ และปรับปรุงแก้ไขจุดอ่อนและจุดด้อยต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ โดยยุทธศาสตร์ชาติจะเป็นเป้าหมายใหญ่ในการขับเคลื่อนประเทศ และถ่ายทอดไปสู่แผนในระดับอื่น ๆ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติทั้งในระดับยุทธศาสตร์ภารกิจและพื้นที่ซึ่งรวมถึงพื้นที่พิเศษต่าง ๆ เพื่อให้การพัฒนาประเทศสามารถดำเนินการได้อย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

---

[47] “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560,” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 134, ตอนที่ 40ก (6 เมษายน 2560): 14.

2.1 วิสัยทัศน์ประเทศไทย

วิสัยทัศน์ประเทศไทยคือประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หรือเป็นคติพจน์ประจำชาติว่า มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เพื่อสนองตอบต่อผลประโยชน์แห่งชาติอันได้แก่ การมีเอกราชอธิปไตย การดำรงอยู่อย่างมั่นคงและยั่งยืนของสถาบันหลักของชาติและประชาชนจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ การอยู่ร่วมกันในชาติอย่างสันติสุข เป็นปึกแผ่น มีความมั่นคงทางสังคมท่ามกลางพหุสังคมและการมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ความเจริญเติบโตของชาติ ความเป็นธรรม และความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางพลังงานและอาหาร ความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ของชาติภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติประสานสอดคล้องกันด้านความมั่นคงในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี

2.2 เป้าหมายการพัฒนาประเทศ

เป้าหมายการพัฒนาประเทศคือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม โดยการประเมินผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย ขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจ และการกระจายรายได้ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ และประสิทธิภาพการบริหารและการเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ

2.3 ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์เพื่อให้ประเทศไทยสามารถยกระดับการพัฒนาให้บรรลุตามวิสัยทัศน์และเป้าหมายการพัฒนาประเทศจำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศระยะยาว โดยประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารภาครัฐ โดยแต่ละยุทธศาสตร์มีเป้าหมายและประเด็นการพัฒนาดังนี้

2.3.1 ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญคือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารสภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย เอกราช อธิปไตย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ มุ่งเน้นการพัฒนาคน เครื่องมือ เทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ให้มีความพร้อม สามารถรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติ ได้ทุกรูปแบบและทุกระดับความรุนแรง ควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคง ที่มีอยู่ในปัจจุบันและที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการทั้งกับส่วน ราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศ ทั่วโลกบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล เพื่อเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการดำเนินการของยุทธศาสตร์ ชาติด้านอื่น ๆ ให้สามารถขับเคลื่อนไปได้ตามทิศทางและเป้าหมายที่กำหนด

2.3.2 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันมีเป้าหมาย การพัฒนาที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติบนพื้นฐานแนวคิด 3 ประการ ได้แก่ ต่อยอดอดีต ปรับปัจจุบัน และสร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต ด้วยการเพิ่มศักยภาพของ ผู้ประกอบการ พัฒนาคนรุ่นใหม่ รวมถึงปรับรูปแบบธุรกิจ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด ผสมผสานกับยุทธศาสตร์ที่รองรับอนาคตบนพื้นฐานของการต่อยอดอดีตและปรับปัจจุบัน

2.3.3 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ดีรอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสาร ภาษาอังกฤษและภาษาที่สาม และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกร นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกร ยุคใหม่ และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง

2.3.4 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคมมี เป้าหมายการพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน สังคม ชุมชน ท้องถิ่นมาร่วมขับเคลื่อน โดยการสนับสนุนการรวมตัวของประชาชนในการร่วมคิดร่วมทำเพื่อ ส่วนรวม การกระจายอำนาจและความรับผิดชอบไปสู่กลไกบริหารราชการแผ่นดินในระดับท้องถิ่น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการตนเอง และการเตรียมความพร้อมของประชากร ไทย ทั้งในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ สามารถ พึ่งตนเอง และทำประโยชน์แก่ครอบครัว ชุมชน และสังคมให้นานที่สุด โดยรัฐให้หลักประกัน การเข้าถึงบริการและสวัสดิการที่มีคุณภาพอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง

2.3.5 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ธรรมาภิบาล และความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างกันทั้งภายในและภายนอกประเทศอย่างบูรณาการ ใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งในการกำหนดกลยุทธ์และแผนงาน และการให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในแบบทางตรงให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยเป็นการดำเนินการบนพื้นฐานการเติบโตร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต โดยให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลทั้ง 3 ด้าน อันจะนำไปสู่ความยั่งยืนเพื่อคนรุ่นต่อไปอย่างแท้จริง

2.3.6 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารภาครัฐ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อปรับเปลี่ยนภาครัฐที่ยึดหลักภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม โดยภาครัฐต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทและภารกิจ หน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ในการกำกับหรือในการให้บริการในระบบเศรษฐกิจที่มีการแข่งขัน มีสมรรถนะสูง ยึดหลักธรรมาภิบาล ปรับวัฒนธรรมการทำงานให้มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม มีความทันสมัยและพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำนวัตกรรม เทคโนโลยีข้อมูลขนาดใหญ่ ระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่าและปฏิบัติงานเทียบได้กับมาตรฐานสากล รวมทั้งมีลักษณะเปิดกว้าง เชื่อมโยงถึงกันและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็วและโปร่งใส โดยทุกภาคส่วนในสังคมต้องร่วมกันปลูกฝังค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริต ความมัธยัสถ์และสร้างจิตสำนึกในการปฏิเสธไม่ยอมรับการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างสิ้นเชิง[48]

3. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) มีจุดเน้นด้านการพัฒนาคนที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนากลุ่มเด็กปฐมวัยให้มีสุขภาพกายและใจที่ดี มีทักษะทางสมอง ทักษะการเรียนรู้ ทักษะชีวิตและทักษะทางสังคม เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ การหล่อหลอมให้คนไทยมีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม คนไทยในทุกช่วงวัยเป็นคนดี มีสุขภาวะที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม การพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถของคนในแต่ละช่วงวัย และทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 รวมไปถึงการเตรียมความพร้อมของกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในทุกระดับ และยกระดับการเรียนรู้โดยเน้นการพัฒนาคุณภาพ ให้ความสำคัญกับการสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และการสร้างเสริมให้คนมีสุขภาพดี

---

[48] “ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580),” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 135, ตอนที่ 82ก (13 ตุลาคม 2561): 5 - 10.

3.1 จุดเน้นและประเด็นพัฒนา

จุดเน้นและประเด็นพัฒนาหลักในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 12 ที่เกี่ยวกับการพัฒนากำลังคนคือ การเตรียมพร้อมด้านกำลังคนและการเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัย โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นทุนมนุษย์ที่มีศักยภาพสูง ได้แก่ การพัฒนากลุ่มเด็กปฐมวัยให้มีสุขภาพกายและใจที่ดี มีทักษะทางสมอง ทักษะการเรียนรู้ ทักษะชีวิตและทักษะทางสังคม เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ การหล่อหลอมให้คนไทยมีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม คนไทยในทุกช่วงวัยเป็นคนดี มีสุขภาวะที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม การพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถของคน มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัยเพื่อวางรากฐานให้เป็นคนมีคุณภาพในอนาคต การพัฒนาทักษะสอดคล้องกับความต้องการในตลาดแรงงานและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของคนในแต่ละช่วงวัยตามความเหมาะสม การเตรียมความพร้อมของกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในกลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่จะเปลี่ยนแปลงโลกในอนาคตอย่างสำคัญ การยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในทุกระดับและยกระดับการเรียนรู้ โดยเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ปรับระบบการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาคุณภาพครูทั้งระบบ รวมทั้งการยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในสาขาวิชาที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และพัฒนาระบบทวิภาคีหรือสหกิจศึกษาให้เอื้อต่อการเตรียมคนที่มีทักษะให้พร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน นอกจากนี้ต้องให้ความสำคัญกับการสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตทั้งสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และการสร้างเสริมให้คนมีสุขภาพดี เน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางสุขภาพและการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อสุขภาพ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาความรู้ในการดูแลสุขภาพ การพัฒนารูปแบบการออกกำลังกายและโภชนาการที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย การใช้มาตรการทางกฎหมายและภาษีในการควบคุมและส่งเสริมอาหารและผลิตภัณฑ์ที่ส่งผลเสียต่อสุขภาพ การสร้างกลไกในการจัดทำนโยบายสาธารณะที่ต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสุขภาพที่จะนำไปสู่การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดี

3.2 เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 กำหนดเป้าหมายด้านต่าง ๆ ในช่วงเวลา 5 ปี โดยคำนึงถึงการดำเนินการต่อยอดไปสู่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 14 และ 15 เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และในขณะเดียวกันแผนพัฒนาฯ ฉบับนี้จัดทำเป้าหมายและตัวชี้วัดในรายละเอียดมากกว่าในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ผ่านมาเพื่อให้กำกับและเชื่อมโยงกับการกำหนดเป้าหมายในแผนระดับรองและแผนปฏิบัติการต่าง ๆ ได้ชัดเจนขึ้น โดยการจัดสรรงบประมาณและแผนปฏิบัติการต่าง ๆ ต้องแสดงให้เห็นถึงการเชื่อมโยงจากเป้าหมายที่เป็นผลสัมฤทธิ์ ผลลัพธ์หลัก ๆ กับผลผลิต

ในระดับแผนงานและโครงการได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแต่ละกลุ่มบูรณาการของการจัดสรรงบประมาณ รวมถึงความเชื่อมโยงถึงตัวชี้วัดผลการดำเนินงานของภาครัฐ ทั้งนี้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ได้ตั้งเป้าหมายด้านการพัฒนาคนคือ คนไทยที่มีคุณลักษณะเป็นคนไทยที่สมบูรณ์ มีวินัย มีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีความเป็นพลเมืองตื่นรู้ มีความสามารถในการปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันสถานการณ์ มีความรับผิดชอบ และทำประโยชน์ต่อส่วนร่วม มีสุขภาพกายและใจที่ดี มีความเจริญงอกงามทางจิตวิญญาณ มีวิถีชีวิตที่พอเพียง มีความเป็นไทย

3.3 ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา

ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 12 ถูกกำหนดจากยุทธศาสตร์ทั้ง 6 ด้านภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และกำหนดเป็นแนวทางในรายละเอียดที่แสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องและการตอบสนองต่อเป้าหมายที่ต้องบรรลุในระยะ 5 ปี ที่จะเป็นการวางพื้นฐานที่สามารถสานต่อการพัฒนาในประเด็นสำคัญของประเทศในระยะต่อไป ที่สนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยใช้หลักของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนำทาง ทั้งนี้ภายใต้ยุทธศาสตร์ทั้ง 10 ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาครอบคลุมรายละเอียดที่ตอบสนองต่อจุดเน้นประเด็นหลักของการพัฒนาในระยะ 5 ปีและมุ่งต่อยอดผลสัมฤทธิ์ในแผนพัฒนาฯ ฉบับต่อ ๆ ไป โดยจะต้องต่อยอดให้เกิดความต่อเนื่องของการขับเคลื่อนการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานและการแก้ปัญหาสำคัญที่เป็นรากเหง้าของปัญหาต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อเนื่องกันไปตลอด 20 ปี[49]

4. แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579

แนวคิดการจัดการศึกษา (Conceptual Design) ตามแผนการศึกษาแห่งชาติยึดหลักสำคัญในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Education) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) และหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม (All for Education) อีกทั้งยึดตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs 2030) ประเด็นภายในประเทศ (Local Issues) อาทิคุณภาพของคนทุกช่วงวัย การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศ ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ และวิกฤตด้านสิ่งแวดล้อม โดยนำยุทธศาสตร์ชาติ (National Strategy) มาเป็นกรอบความคิดสำคัญในการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ

---

[49] สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564,” 29 ธันวาคม 2559.

4.1 วิสัยทัศน์ จุดมุ่งหมาย เป้าหมาย

แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ดังนี้ คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา 4 ประการ คือ เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะ ทักษะ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อนำประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง และความเหลื่อมล้ำภายในประเทศลดลง ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์และจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้น แผนการศึกษาแห่งชาติได้วางเป้าหมายไว้ 2 ด้าน คือ เป้าหมายด้านผู้เรียน (Learner Aspirations) โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยทักษะและคุณลักษณะต่อไปนี้ 3Rs ได้แก่ การอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (Writing) และการคิดเลขเป็น (Arithmetics) 8Cs ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross – cultural Understanding) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion)

4.2 ยุทธศาสตร์

แผนการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดยุทธศาสตร์ ในการพัฒนาการศึกษาภายใต้ 6 ยุทธศาสตร์หลักที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ดังนี้

4.2.1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ มีเป้าหมายคือ คนทุกช่วงวัยมีความรักในสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข คนทุกช่วงวัยในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษได้รับการศึกษาและเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ และคนทุกช่วงวัยได้รับการศึกษา การดูแล และป้องกันจากภัยคุกคามในชีวิตรูปแบบใหม่

4.2.2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ มีเป้าหมายคือ กำลังคนมีทักษะที่สำคัญจำเป็น และมีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่จัดการศึกษาผลิตบัณฑิตที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะด้าน และการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ และนวัตกรรมที่สร้างผลผลิตและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ

4.2.3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีเป้าหมายคือ ผู้เรียนมีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทย และทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 คนทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาและมาตรฐานวิชาชีพ และพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ตามศักยภาพ สถานศึกษาทุกระดับการศึกษาสามารถจัดกิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรอย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน แหล่งเรียนรู้ สื่อตำราเรียน นวัตกรรม และสื่อการเรียนรู้มีคุณภาพและมาตรฐาน และประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ ระบบและกลไก การวัด การติดตาม และประเมินผลมีประสิทธิภาพ ระบบการผลิตครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ได้มาตรฐานระดับสากล และครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐาน

4.2.4 ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา มีเป้าหมายคือ ผู้เรียนทุกคนได้รับโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย และระบบข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศทางการศึกษาที่ครอบคลุม ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน เพื่อการวางแผนการบริหารการจัดการศึกษา การติดตามประเมิน และรายงานผล

4.2.5 ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีเป้าหมายคือ คนทุกช่วงวัยมีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรม และนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ หลักสูตร แหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม คุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ และการวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

4.2.6 ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา มีเป้าหมายคือ โครงสร้าง บทบาท และระบบการบริหารการศึกษามีความคล่องตัว ชัดเจน และสามารถตรวจสอบได้ ระบบการบริหารการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลส่งผลต่อคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและพื้นที่ กฎหมายและรูปแบบการบริหารทรัพยากรทางการศึกษารองรับลักษณะที่แตกต่างกันของผู้เรียน สถานศึกษา และความต้องการกำลังแรงงานของประเทศ และระบบ

บริหารงานบุคคลของบุคลากรทางการศึกษามีความเป็นธรรม สร้างขวัญกำลังใจและส่งเสริมให้ปฏิบัติงานได้อย่างเต็มตามศักยภาพ[50]

5. แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564)

สาระสำคัญของแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) จากบริบทสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย ความเปลี่ยนแปลงของภูมิภาคอาเซียนและสังคมโลก อำนาจหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการภายใต้กฎหมายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของประเทศ ความเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2574 กับทิศทางการพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการทั้งในมิติด้านความมั่นคง มิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านสังคม และมิติด้านการบริหารภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ รวมไปถึงการประเมินสถานะของกระทรวงศึกษาธิการโดยการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) มีดังนี้

5.1 เป้าหมายหลักของแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564)

เป้าหมายหลักของแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) คือ คุณภาพการศึกษาของไทยดีขึ้น คนไทยมีคุณธรรมจริยธรรม มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาประเทศในอนาคต กำลังคนได้รับการผลิตและพัฒนาเพื่อเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันของประเทศ มีองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม สนับสนุนการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน คนไทยได้รับโอกาสในเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และระบบบริหารจัดการการศึกษามีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลโดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

5.2 ตัวชี้วัดตามเป้าหมายหลัก

ตัวชี้วัดตามเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ประกอบด้วย ผลคะแนนสอบ PISA ในแต่ละวิชา ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากการทดสอบระดับชาติ ร้อยละคะแนนเฉลี่ยของผู้เรียนที่มีคุณธรรมจริยธรรม ร้อยละคะแนนเฉลี่ยของผู้เรียนทุกระดับการศึกษามีความเป็นพลเมืองและพลโลก สัดส่วนผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายประเภทอาชีวศึกษาต่อสายสามัญ ร้อยละความพึงพอใจของนายจ้างผู้ประกอบการที่มีต่อผู้สำเร็จการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษาที่ทำงานให้ ร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษาได้งานทำหรือประกอบอาชีพอิสระภายใน 1 ปี ร้อยละของผลงานวิจัย นวัตกรรม

[50] กระทรวงศึกษาธิการ, “แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579,” มีนาคม 2560.

งานสร้างสรรค์ สิ่งประดิษฐ์ได้รับการเผยแพร่/ตีพิมพ์ ร้อยละขององค์ความรู้และสิ่งประดิษฐ์ที่นำไปใช้ประโยชน์หรือแก้ไขปัญหาชุมชนท้องถิ่น จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยอายุ 15-59 ปี ร้อยละของกำลังแรงงานที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป ร้อยละของนักเรียนต่อประชากรวัยเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อายุ 15 - 17 ปี สัดส่วนผู้เรียนในสถานศึกษาทุกระดับของรัฐต่อเอกชน และจำนวนภาคีเครือข่ายที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัด/พัฒนาและส่งเสริมการศึกษา

5.3 วิสัยทัศน์

แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) กำหนดวิสัยทัศน์ คือ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขในสังคม

5.4 ยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์พัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ยุทธศาสตร์ผลิต พัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ยุทธศาสตร์ผลิตและและพัฒนากำลังคน รวมทั้งงานวิจัยที่สอดคล้องกับความต้องการของการพัฒนาประเทศ ยุทธศาสตร์ขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษา และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ยุทธศาสตร์ส่งเสริมและพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา และยุทธศาสตร์พัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

5.5 ผลผลิต /ผลลัพธ์

5.5.1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล กำหนดผลผลิต /ผลลัพธ์ คือ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น สามารถท่องจำและนำสิ่งที่จำไปวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดในเชิงสร้างสรรค์ และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ มีทักษะการทำงานงานร่วมกับผู้อื่นสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีคุณธรรมจริยธรรม ผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับ/ประเภทได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐาน มีจิตสำนึกประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสามัคคีปรองดอง

5.5.2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 ผลิต พัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา กำหนดผลผลิต /ผลลัพธ์ คือ มีการผลิตครูได้สอดคล้องกับความต้องการในการจัดการศึกษาทุกระดับทุกประเภท มีครูครบตามเกณฑ์ มีครูประจำชั้นครบทุกห้อง และมีครูที่จบตรงวุฒิตามสาขาวิชาที่สอน ผู้มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูมีจรรยาบรรณของวิชาชีพ รวมทั้งมีคณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่มีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ สามารถใช้ศักยภาพในการสอนได้อย่างเต็มที่และมีขวัญกำลังใจที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่

5.5.3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 ผลิตและพัฒนากำลังคน รวมทั้งงานวิจัยที่สอดคล้องกับความต้องการของการพัฒนาประเทศกำหนดผลผลิต /ผลลัพธ์ คือ มีการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษา และด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีที่มีคุณภาพ เพิ่มจำนวนบัณฑิตในสาขาวิชาชีพที่ขาดแคลน มีสมรรถนะ มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพ และสามารถแข่งขันได้ในระดับสากล ประชาชนได้รับการฝึกอาชีพตามความถนัดและความสนใจ รวมทั้งมีผลงานวิจัยและนวัตกรรมที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในเชิงพาณิชย์ การให้การรักษาพยาบาลและการพัฒนาความเป็นศูนย์กลางด้านการศึกษาของภูมิภาค

5.5.4 ยุทธศาสตร์ที่ 4 ขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตกำหนดผลผลิต /ผลลัพธ์ คือ ผู้เรียนทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมกันในทุกระดับและประเภทการศึกษา ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสามารถเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สถานศึกษาในภูมิภาค/ชนบท ได้รับการยกระดับคุณภาพในการให้บริการ เด็กพิการและด้อยโอกาสได้รับโอกาสทางการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียนรวมทั้งสามารถเทียบโอนผลการเรียนและทักษะประสบการณ์เพื่อขอรับวุฒิการศึกษาเพิ่มขึ้นได้

5.5.5 ยุทธศาสตร์ที่ 5 ส่งเสริมและพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา กำหนดผลผลิต /ผลลัพธ์ คือ ผู้เรียน สถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับทุกประเภทการศึกษาเข้าถึงทรัพยากร และระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ มีองค์ความรู้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น รวมทั้งมีศูนย์กลางในการจัดเก็บรวบรวมสื่อการเรียนการสอนแบบดิจิทัลที่ทันสมัย และระบบฐานข้อมูลกลางทางการศึกษาของประเทศที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน

5.5.6 ยุทธศาสตร์ที่ 6 พัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษากำหนดผลผลิต /ผลลัพธ์ คือ ระบบบริหารจัดการมีความคล่องตัวในการบริหารงานการศึกษามากยิ่งขึ้น มีความโปร่งใสและเป็นที่ยอมรับของผู้รับบริการ โครงสร้างของกระทรวงได้รับการปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพโดยการกระจายอำนาจลงไปสู่ส่วนภูมิภาคและสถานศึกษา และมีกลไกการส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา สถานศึกษาทุกระดับทุกประเภทมีธรรมาภิบาลในการบริหาร รวมทั้งผู้เรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น มีศักยภาพเพื่อไปประกอบอาชีพในท้องถิ่นได้[51]

---

[51] กระทรวงศึกษาธิการ, “แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564),” ธันวาคม 2559.

6. นโยบายและจุดเน้นการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการปีงบประมาณ 2562

นโยบายและจุดเน้นการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการปีงบประมาณ 2562 กำหนดแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาในประเด็นสำคัญคือ ยกระดับคุณภาพการศึกษา ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา มุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ โดยการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลรวมทั้งบริบทที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษา พร้อมน้อมนำพระราชกระแสของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 ด้านการศึกษาที่จะต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้เด็ก เยาวชน และผู้เรียนมีทัศนคติที่ถูกต้องในเรื่องสถาบันหลักของชาติ สร้างพื้นฐานชีวิตที่เข้มแข็ง สร้างความรู้ ทักษะเพื่อให้มีอาชีพ มีงานทำ เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่กำหนดหลักการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กเล็ก เป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ด้านการเสริมสร้างศักยภาพและทรัพยากรมนุษย์ที่มุ่งให้คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 และที่สำคัญวัตถุประสงค์ของการปฏิรูปการศึกษาภายใต้แผนปฏิรูปประเทศ[52]

7. แผนพัฒนาการศึกษาเอกชน พ.ศ. 2560 - 2564

การศึกษาเอกชนเป็นระบบการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษาของประเทศมาอย่างต่อเนื่องยาวนานซึ่งถูกกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ และกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน ดังนั้นในช่วงที่การพัฒนาการศึกษาของประเทศต้องขับเคลื่อนให้สอดคล้องกับทิศทางของการพัฒนาประเทศตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 – 2564 และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 จึงมีความจำเป็นต้องจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาเอกชน พ.ศ. 2560 - 2564 เพื่อรองรับการพัฒนาการศึกษาของประเทศตามกรอบทิศทางดังกล่าว โดยกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาเพื่อให้สามารถรองรับความท้าทายจากสถานการณ์ภายนอกและภายในของการศึกษาเอกชนบนบริบทและหลักการของการศึกษาเอกชนที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายและทิศทางการพัฒนาประเทศ

7.1 วิสัยทัศน์

แผนพัฒนาการศึกษาเอกชน พ.ศ. 2560-2564 กำหนดวิสัยทัศน์ คือผู้เรียนเป็นพลเมืองดี มีความรู้และทักษะที่จำเป็น เรียนรู้ได้ตลอดชีวิต ด้วยระบบการศึกษาที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน

---

[52] กระทรวงศึกษาธิการ, “นโยบายและจุดเน้นการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการปีงบประมาณ 2562,” 28 มกราคม 2562.

7.2 เป้าหมาย

เป้าหมายของแผนพัฒนาการศึกษาเอกชน พ.ศ. 2560-2564 คือ ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย มีจิตสาธารณะ มีทัศนคติ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีความรักในสถาบันหลักของชาติ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เรียนรู้ได้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาทักษะ ความรู้ และคุณภาพชีวิต ผู้เรียนได้รับโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาภายใต้ระบบการจัดสรรทรัพยากรที่เป็นธรรมและเหมาะสมสำหรับการเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพมาตรฐาน สะท้อนตามความต้องการจำเป็นที่แตกต่างกันของผู้เรียนและโรงเรียน รวมทั้งได้รับการส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต โรงเรียนเอกชนมีการบริหารที่มีประสิทธิภาพ อยู่บนหลักความรับผิดชอบ สามารถปรับตัวเพื่อแข่งขันได้ จัดการศึกษาที่แตกต่างเพื่อตอบโจทย์ความต้องการของผู้เรียนและการพัฒนา การศึกษาเอกชนมีบทบาทเพิ่มขึ้น มีศักยภาพในการให้บริการด้านการศึกษาในระดับนานาชาติ และมีเครือข่ายความร่วมมือในประเทศและต่างประเทศเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนมีการบริหารราชการที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ทันสมัย และอำนวยความสะดวก มีการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำหน้าที่กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษาเอกชนได้สอดคล้องตามเจตนาของพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน

7.3 ยุทธศาสตร์การพัฒนา

แผนพัฒนาการศึกษาเอกชน พ.ศ. 2560 – 2564 ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาเอกชน ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ยุทธศาสตร์ที่ 2 การปฏิรูประบบทรัพยากรเพื่อการศึกษาเอกชน ยุทธศาสตร์ที่ 3 การเสริมสร้างประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดและสนับสนุนการศึกษาเอกชน ยุทธศาสตร์ที่ 5 การส่งเสริมการศึกษานอกระบบเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาการศึกษาเอกชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และยุทธศาสตร์ที่ 7 การพัฒนาระบบการบริหารส่งเสริมการศึกษาเอกชน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

7.3.1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน การวัด และประเมินผล เพื่อพัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรมและจริยธรรม รวมถึงการสร้างคนให้ใช้ประโยชน์และอยู่กับสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูล สอดรับกับบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่บัญญัติให้การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติสามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ซึ่งการจัดการศึกษาถือเป็นพันธกิจสำคัญที่ทุกฝ่ายต้องร่วมกันเพื่อพัฒนาคนให้มีศักยภาพรองรับการพัฒนาประเทศ

7.3.2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การปฏิรูประบบทรัพยากรเพื่อการศึกษาเอกชน ด้วยการสร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก (Sustainable Development Goals : SDGs 2030) และการประกันโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพตามที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญ แผนการศึกษาแห่งชาติรวมทั้งในกฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นการพัฒนาการศึกษาเอกชนจึงจำเป็นต้องวางยุทธศาสตร์การปฏิรูประบบทรัพยากรเพื่อการศึกษาเอกชน

7.3.3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การเสริมสร้างประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน สืบเนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริมและสนับสนุนให้การจัดการศึกษาที่จัดโดยรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ซึ่งสอดรับกับแผนการศึกษาแห่งชาติที่กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดระบบและรูปแบบการบริหารที่เป็นอิสระ คล่องตัวในการบริหารด้วยความรับผิดชอบและตรวจสอบได้ตามหลักธรรมาภิบาล และเพื่อให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐาน ที่แสดงความรับผิดชอบต่อผู้เรียน (Accountability) และตอบสนองต่อความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ และสอดคล้องตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 ที่กำหนดหลักการบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนให้มีฐานะเป็นนิติบุคคลและมีคณะกรรมการบริหาร เพื่อทำหน้าที่บริหารและจัดการศึกษาโรงเรียนเอกชนให้มีความเป็นอิสระ โดยมีการกำกับติดตาม การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเช่นเดียวกับสถานศึกษาของรัฐ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนและโรงเรียนเอกชนในการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มีคุณภาพได้มาตรฐานและอยู่บนหลักความรับผิดชอบ

7.3.4 ยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดและสนับสนุนการศึกษาเอกชน ด้วยเหตุที่การศึกษาเอกชนส่งผลดีต่อระบบการศึกษาของประเทศหลายประการ ได้แก่ช่วยให้รัฐได้ใช้ประโยชน์จากทักษะและความชำนาญเฉพาะของโรงเรียนเอกชน ช่วยให้เกิดการแข่งขันในด้านคุณภาพการศึกษา ช่วยเพิ่มโอกาสการเข้าถึงการศึกษาของผู้เรียน และช่วยรัฐประหยัดงบประมาณ ดังนั้นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยจึงให้ความสำคัญกับภาคเอกชนในการร่วมจัดการศึกษา โดยให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมจัดและสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาตามหลักประโยชน์ที่ได้รับ (Benefit Principle) ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ซึ่งสอดคล้องกับหลักการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาที่ช่วยให้รัฐสามารถเลือกผู้จัดการศึกษาและสามารถกำหนดสิ่งที่ต้องการ โดยเฉพาะคุณภาพการศึกษาจากคู่สัญญาคือโรงเรียนเอกชน

7.3.5 ยุทธศาสตร์ที่ 5 การส่งเสริมการศึกษานอกระบบเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ สืบเนื่องจากการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบสามารถช่วยเติมเต็มการจัดการศึกษาให้กับคนทุกช่วงวัยได้เป็นอย่างดีด้วยระบบการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น สนองตอบ

ความต้องการของผู้เรียนโดยไม่จำกัดวัยและคุณวุฒิ และช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยเปิดโอกาสให้ผู้ที่ด้อยโอกาสหรือขาดโอกาสทางการศึกษาในระบบโรงเรียนได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ ฝึกทักษะ ปลูกฝังเจตคติที่จำเป็นในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ อีกทั้งสามารถปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของวิทยาการต่าง ๆ ที่เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว มีการจัดการที่มีความยืดหยุ่น สามารถสร้างนวัตกรรมการสอนเพื่อสนองตอบต่อความต้องการของผู้เรียนและสังคมได้อย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านหลักสูตร รูปแบบ วิธีการสอน การต่อยอดไปสู่ธุรกิจขนาดย่อม และการเป็นธุรกิจที่มีความสร้างสรรค์ และยังช่วยสนับสนุนการเรียนการสอนในระบบได้เป็นอย่างดี

7.3.6 ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาการศึกษาเอกชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้คนทุกช่วงวัยในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการศึกษาและเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ โดยมุ่งให้เกิดผลต่อนักเรียนให้มีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) แต่ละวิชาผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไปเพิ่มขึ้น ผู้เรียน เยาวชน และประชาชนได้รับการพัฒนาศักยภาพหรือทักษะด้านอาชีพ สามารถมีงานทำหรือนำไปประกอบอาชีพในท้องถิ่นได้ และสถานศึกษาจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการหลักสูตรให้สอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม และภาษาถิ่นเพิ่มขึ้น

7.3.7 ยุทธศาสตร์ที่ 7 การพัฒนาระบบการบริหารส่งเสริมการศึกษาเอกชน ซึ่งได้แก่ การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ การประกันคุณภาพ การวิจัยและพัฒนาเพื่อประกันคุณภาพการศึกษาเอกชน การจัดสรรเงินอุดหนุนการศึกษาเอกชน การเป็นศูนย์ส่งเสริม สนับสนุนข้อมูลและทะเบียนกลางทางการศึกษาเอกชน การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาเอกชน การกำกับดูแลโรงเรียนให้จัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพมาตรฐานและเป็นไปตามกฎหมาย[53]

กฎหมายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับภาคการศึกษาของประเทศดังกล่าวข้างต้น ต่างกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์อันเป็นประเด็นที่โรงเรียนต้องนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางเพื่อพัฒนาการศึกษาในมิติด้านต่าง ๆ ที่สอดรับกัน โดยมุ่งเป้าหมายสูงสุดคือการพัฒนาคนอันจะนำประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนบนพื้นฐานของความพอเพียง

---

[53] สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, “แผนพัฒนาการศึกษาเอกชน พ.ศ. 2560 - 2564,” 12 กันยายน 2559.

สถานการณ์ภายในของการศึกษาเอกชน

สถานการณ์ภายในที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชนในอนาคตมีดังนี้

1. คุณภาพผู้เรียน

คุณภาพของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ตามรายละเอียดในแผนพัฒนาการศึกษาเอกชน พ.ศ. 2560 – 2564 สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-Net) ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายยังมีบางรายวิชาที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยประเทศ และคะแนนแต่ละวิชาส่วนใหญ่ยังต่ำกว่าร้อยละ 50 คะแนนทดสอบ PISA ของกลุ่มโรงเรียนสามัญเอกชนพบว่า คะแนนคณิตศาสตร์ไม่เปลี่ยนแปลงเมื่อเทียบกับ PISA ปี 2009 คะแนนการอ่านเพิ่มขึ้นจาก PISA ปี 2009 และวิทยาศาสตร์มีคะแนนเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ผลการศึกษาเพื่อประเมินผลทักษะการอ่านและทักษะการคิดยังพบว่าจำเป็นต้องมีระบบการวัดและประเมินผลทักษะจำเป็นในศตวรรษที่ 21 ที่เป็นมาตรฐาน

คุณภาพของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ตามรายละเอียดข้างต้นสะท้อนปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งยังไม่บรรลุตามเป้าหมายที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด รวมไปถึงการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็น ทั้งนี้เพราะปัจจุบันทุกประเทศทั่วโลกต่างเร่งการปฏิรูปการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจในศตวรรษที่ 21 และในขณะเดียวกันก็ยังคงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของประเทศนั้น ๆ ทั้งนี้เพราะสถานการณ์โลกในศตวรรษที่ 21 มีความแตกต่างจากศตวรรษที่ 20 และศตวรรษที่ 19 ดังนั้นระบบการศึกษาจึงต้องพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับภาวะความเป็นจริง

แนวคิดการจัดการศึกษาที่โรงเรียนถูกจัดระบบการเรียนการสอนโดยเริ่มจากมีเสียงออดเรียกเข้าเรียน มีการแยกสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ภายในโรงเรียน มีการจัดกลุ่มวิชาตามแผนการเรียน และจัดระบบการเรียนของนักเรียนตามอายุ ซึ่งไม่ต่างอะไรจากกระบวนการผลิตในโรงงานอุตสาหกรรม ควรเปลี่ยนเป็นการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดอย่างสร้างสรรค์ตามบริบทของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป[54] ทั้งนี้เพื่อเตรียมคนออกไปเป็นคนทำงานที่ใช้ความรู้ (knowledge worker) และเป็นบุคคลพร้อมเรียนรู้ (learning person) ไม่ว่าจะประกอบสัมมาชีพใดจะเป็นชาวนาหรือเกษตรกรก็ต้องเป็นบุคคลพร้อมเรียนรู้ และเป็นคนทำงานที่ใช้ความรู้ ดังนั้นทักษะสำคัญที่สุดของศตวรรษที่ 21 จึงเป็นทักษะของการเรียนรู้ (learning skills) และการปรับตัว เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะต้องไปเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว รุนแรง พลิกผัน และคาดไม่ถึง

---

[54] Sir Ken Robinson, “Changing Education Paradigms” (speech given at The Royal Society for the encouragement of Arts, Manufactures and Commerce, June, 2008).

คนยุคใหม่จึงต้องมีทักษะสูงในการเรียนรู้และปรับตัว ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนต้องก้าวข้ามสาระวิชาไปสู่การเรียนรู้ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) ที่ครูสอนไม่ได้ นักเรียนต้องเรียนเอง หรือพูดใหม่ว่าครูต้องไม่สอน แต่ต้องออกแบบการเรียนรู้ และอำนวยความสะดวก (facilitate) ในการเรียนรู้ ให้นักเรียนเรียนรู้จากการเรียนแบบลงมือทำ แล้วการเรียนรู้ก็จะเกิดจากภายในใจและสมองของตนเอง[55]

แนวคิดเรื่องทักษะแห่งอนาคตใหม่: การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ถูกพัฒนาขึ้นโดยบริษัทเอกชนชั้นนำขนาดใหญ่ในประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งประกอบด้วย บริษัทแอปเปิ้ล บริษัทไมโครซอฟ บริษัทวอล์ดิสนีย์ องค์กรวิชาชีพระดับประเทศ และสำนักงานด้านการศึกษาของรัฐร่วมกันก่อตั้งเครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Skills) หรือเรียกย่อ ๆ ว่าเครือข่าย P21 ซึ่งเครือข่ายนี้เห็นว่าการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะที่เพิ่มเติมจากคนในศตวรรษที่ 20 และศตวรรษที่ 19 เด็กและเยาวชนจำเป็นต้องมีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม 3R4C ได้แก่ Reading (การอ่าน), Writing (การเขียน) และ Arithmetic (คณิตศาสตร์) และ4C ได้แก่ Critical Thinking (การคิดวิเคราะห์), Communication (การสื่อสาร), Collaboration (การร่วมมือ) และ Creativity (ความคิดสร้างสรรค์) รวมไปถึงทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ และทักษะด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี[56]

ทักษะสำคัญสำหรับคนในศตวรรษที่ 21 ดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นการปฏิรูปการจัดการเรียนรู้ด้วยการบริหารที่มีประสิทธิภาพ พร้อมรับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จึงเป็นโจทย์สำคัญและท้าทายสำหรับสถานศึกษา ด้วยเหตุนี้สถานศึกษาเอกชนในยุคดิจิทัลจึงจำเป็นต้องนำเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริหารให้เหมาะสม คุ้มค่า และเพียงพอต่อการใช้งาน เพื่อแสดงศักยภาพทางด้านการบริหาร รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้มีความทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งนอกจากจะส่งเสริมคุณภาพของผู้เรียนแล้ว ยังส่งผลต่อภาพลักษณ์ของสถานศึกษา ทำให้สถานศึกษาเป็นที่ไว้วางใจของชุมชนในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพได้อย่างยั่งยืน[57]

---

[55] วิจารณ์ พานิช, **วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21**, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์, 2555), 18.

[56] วิจารุวัจน์ สองเมือง, **การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21**, เข้าถึงเมื่อ 29 เมษายน 2562, เข้าถึงได้จาก https://deepsouthwatch.org/th/node/8009.

[57] เอกชัย กี่สุขพันธ์, **การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล**, เข้าถึงเมื่อ 28 เมษายน 2562, เข้าถึงได้จาก https://www.trueplookpanya.com/knowledge/content/52232/-edu-teaartedu-teaart-teaartdir--.

การยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้มีอนาคตที่ยั่งยืนท่ามกลางความท้าทายที่หลากหลาย ทั้งการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ ระดับชนชั้น และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีนอกเหนือจากการปฏิรูปการจัดการเรียนรู้ด้วยการบริหาร สถานศึกษาเอกชนยังจำเป็นต้องออกแบบหลักสูตรใหม่ให้เน้นความเข้าใจเชิงลึกและความคล่องตัวที่ครอบคลุมทุกมิติของการศึกษาอันประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ และอภิปัญญา กล่าวคือส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ในวิชาพื้นฐาน เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาต่าง ๆ ควบคู่กับวิชาสมัยใหม่ เช่น หุ่นยนต์ หรือการเป็นผู้ประกอบการจน สามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้แบบสหวิทยาการ ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะขั้นสูง ได้แก่ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการติดต่อสื่อสาร และทักษะความร่วมมือ ส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พร้อมจะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้แก่ มีสติ มีความใฝ่รู้ มีความกล้าหาญ มีความยืดหยุ่น มีจริยธรรม และมีความเป็นผู้นำ และท้ายที่สุดหล่อหลอมให้นักเรียนเกิดอภิปัญญาตระหนักรู้ถึงความสามารถด้านการเรียนและองค์ความรู้ของตนเองจนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตหรืออาจจะเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าเกิดการเรียนรู้เพื่อเรียน[58]

นอกเหนือจากนั้นหลักสูตรยังต้องส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยที่ก่อให้เกิดระบบเศรษฐกิจสังคม ระบบสังคม และระบบความเชื่อ รวมทั้งพัฒนาคุณสมบัติเฉพาะบุคคลและทักษะที่จำเป็นเพื่อรับรู้และร่วมรับผิดชอบสังคมที่เริ่มเป็นสากลมากขึ้นและมีองค์ประกอบที่หลากหลาย แต่อย่างไรก็ตามความสำเร็จของหลักสูตรในศตวรรษที่ 21 ก็ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของนักเรียนทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน คุณภาพการจัดการเรียนการสอน และกระบวนการเรียนรู้ด้วยเช่นกัน นั่นคือการเรียนรู้ของนักเรียนขึ้นอยู่กับแรงจูงใจและการมีส่วนร่วม ดังนั้นหลักสูตรจึงต้องมีความยืดหยุ่น ตอบสนองต่อความหลากหลายและการออกแบบวิธีการสอนเพื่อให้ครูผู้สอนสามารถออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของนักเรียน[59] รวมทั้งต้องผสมผสานความรู้ ความคิด ทักษะนวัตกรรม สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

---

[58] Charles Fadel, **Redesigning the Curriculum for a 21st Century Education**, accessed April 28, 2019, available from http://curriculumredesign.org/wp-content / uploads/CCR-FoundationalPaper_FINAL.pdf.

[59] Curriculum Standing Committee of National Education Professional Associations, **Developing a twenty-first century school curriculum for all Australian students**, accessed April 28, 2019, available from http://www.acsa. edu.au /pages/ images/CSCNEPA_paper_June087.pdf.

และประสบการณ์จริงในบริบทของสาระการเรียนรู้หลัก[60] กล่าวโดยสรุปคือหลักสูตรที่ยกระดับคุณภาพเพื่อเตรียมความพร้อมในการดำเนินชีวิตและการทำงานแก่นักเรียนในศตวรรษที่ 21 ควรส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเนื้อหาและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ ส่งเสริมความสามารถด้านการสื่อสารและการแก้ปัญหาเป็นทีม ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และการสร้างทางเลือก รวมทั้งมีความยืดหยุ่นสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้ตลอดเวลา[61]

ยิ่งไปกว่านั้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเพื่อเตรียมความพร้อมในการดำเนินชีวิตและการทำงานในอนาคตยังหมายรวมถึงการกำหนดกลยุทธ์การสอน ซึ่งกลยุทธ์การสอนสำหรับศตวรรษที่ 21 ที่สถานศึกษาเอกชนควรมีได้แก่ การจัดการเรียนการสอนที่สามารถสอนนักเรียนได้ทุกคนอย่างสอดคล้องและเข้าถึงคุณลักษณะและความสามารถเฉพาะบุคคลของนักเรียนแต่ละคนโดยไม่มีนักเรียนคนไหนถูกละเลย การนำเทคโนโลยีมาใช้จัดการเรียนการสอนในห้องเรียนได้อย่างเหมาะสมกับนักเรียน เพื่อช่วยให้นักเรียนเรียนได้ดีและเร็วขึ้น การเสริมสร้างความสัมพันธ์ของนักเรียนให้สามารถติดต่อสื่อสารกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนนอกเหนือจากการติดต่อสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ การผลักดันให้นักเรียนคิดวางแผนแนวทางการดำเนินชีวิตภายใต้การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และการส่งเสริมทักษะชีวิตให้ยอมรับและเข้าใจการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งสามารถปรับตัวพร้อมเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทุกอย่าง[62] ด้วยเหตุนี้การทบทวนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน การสำรวจหรือพัฒนาการสอนและบรรยากาศการเรียนในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการระบุสมรรถนะที่นักเรียนต้องพัฒนา ยิ่งไปกว่านั้นผลสัมฤทธิ์ที่พึงประสงค์ทางด้านการศึกษาไม่ใช่เพียงแค่ทักษะและองค์ความรู้ที่ติดตัวนักเรียนภายหลังจากสำเร็จการศึกษาเท่านั้น แต่แท้ที่จริงแล้วมีผลสัมฤทธิ์ด้านอื่นที่จำเป็นต้องปลูกฝังได้แก่ คุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรม ความสามารถในการคิดวิเคราะห์เพื่อหาคำตอบที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งเป็นตัวสะท้อนความสามารถในการเข้าสังคม การเป็นพลเมืองที่ดี และความเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะของพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งให้ทรัพยากรมนุษย์มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ใฝ่รู้ รักการอ่าน แสวงหา

---

[60] Patrick Mcguire, “21st Century Standards and Curriculum: Current Research and Practice,” **Journal of Education and Practice** 6, 6 (2015): 150.

[61] Geoff Masters, **A 21st Century curriculum**, accessed April 28, 2019, available from https://www.teachermagazine.com.au/columnists/geoff-masters/a-21st-century-curriculum.

[62] Janelle Cox, **Teaching Strategies: What a 21st Century Educator Looks Like**, accessed April 28, 2019, available from https://www.teachhub.com /teaching-strategies-what-21st-century-educator-looks.

ความรู้อย่างต่อเนื่อง มีสำนึกในความเป็นพลเมืองที่ดี คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ มีทักษะด้านเทคโนโลยีเพียงพอต่อการสื่อสาร มีความคิดสร้างสรรค์และพร้อมที่จะทำงานทุกแห่งในโลก[63]

การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 และทักษะเชิงวิชาการ รวมทั้งมีคุณธรรมจริยธรรมตามนโยบายการจัดการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดจึงเป็นสิ่งที่สถานศึกษาเอกชนต้องเร่งดำเนินการเพื่อพัฒนาศักยภาพการจัดการศึกษาและเพิ่มโอกาสในการแข่งขัน ทั้งนี้เพื่อลดความเสี่ยงด้านคุณภาพผู้เรียนที่อาจส่งผลต่อการบริหาร

2. โอกาสและความเสมอภาคของสถานศึกษาเอกชน

สถานการณ์ด้านโอกาสและความเสมอภาคที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาเอกชน ประกอบด้วย อัตราเงินอุดหนุนสำหรับนักเรียนโรงเรียนเอกชนไม่เพียงพอต่อการจัดการศึกษาในระดับคุณภาพมาตรฐานขั้นต่ำ ครูโรงเรียนเอกชนมีสถานะเป็นเพียงพนักงานของโรงเรียนที่ได้รับค่าตอบแทนและสวัสดิการที่ต่ำกว่าข้าราชการครูมาก จึงส่งผลต่อขวัญกำลังใจและการพัฒนาสมรรถนะในการสอน[64] และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 54 กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลา 12 ปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ทำให้สถานศึกษาของรัฐทั้งสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์เด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และอีกหลายหน่วยงานต้องขยายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กเล็กมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2560 และขยายจำนวนเพิ่มขึ้นในปีการศึกษา 2561 ซึ่งส่งผลกระทบต่อจำนวนนักเรียนชั้นก่อนประถมศึกษาในสถานศึกษาเอกชน เพราะเด็กย้ายไปเรียนโรงเรียนรัฐเนื่องจากเรียนฟรี ทั้งนี้ในปีการศึกษา 2561 คาดว่าสถานศึกษาของรัฐจะขยายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กเล็กอย่างเต็มพื้นที่ และเด็กในสถานศึกษาเอกชนจะลดลงมากขึ้น โดยประเมินว่ารวมกันทุกชั้นอาจลดลง 10-20 % หรือ 30,000-50,000 คน ซึ่งมีปัจจัยของจำนวนประชากรที่ลดลงผนวกอยู่ด้วย[65]

ทั้งนี้ผลการฉายภาพประชากรโดยตั้งฐานจากเมื่อกลางปี พ.ศ. 2548 ประเทศไทยมีประชากร 62.2 ล้านคน หนึ่งปีถัดไปประมาณได้ว่าประชากรไทย ณ กลางปี 2549 เพิ่มขึ้นเป็น

---

[63] กิตติชัย ไตรรัตนศิริชัย, **วิสัยทัศน์ทางการศึกษาของไทย: มองสู่อนาคต**, เข้าถึงเมื่อ 28 เมษายน 2562, เข้าถึงได้จาก http://www.cola.kku.ac.th/main2/images/POR/RS/2557/1.An%20Educational%20Vision%20for%20ThailandLooking%20to%20the%20future. pdf.

[64] สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, “แผนพัฒนาการศึกษาเอกชน พ.ศ. 2560 - 2564,” 12 กันยายน 2559.

[65] ศุภเสฏฐ์ คณากูล, **วิกฤติโรงเรียนเอกชนเด็กน้อย-เลย์ออฟครู**, เข้าถึงเมื่อ 29 เมษายน 2562, เข้าถึงได้จาก https://siamrath.co.th/n/33491.

62.5 ล้านคน เท่ากับว่าหนึ่งปีมีคนเพิ่มขึ้น 3 แสนคนเศษ คิดเป็นอัตราเพิ่มประชากรร้อยละ 0.6 ต่อปี การเพิ่มของประชากรไทยยังคงเพิ่มขึ้นต่อไปในอนาคต แต่เป็นการเพิ่มที่ช้าลง แต่ละปีอัตราเพิ่มประชากรค่อย ๆ ลดลง ๆ ในปี พ.ศ. 2565 ดูเหมือนว่าจะเป็นปีที่ประชากรไทยถึงจุดอิ่มตัว อัตราเกิดจะอยู่ในระดับใกล้เคียงกับอัตราตาย ทำให้อัตราการเพิ่มของประชากรใกล้เคียงกับศูนย์ จำนวนเกิดในแต่ละปีพอ ๆ กับจำนวนตาย จากการฉายภาพประชากรชุดนี้แสดงว่าประชากรไทยจะถึงจุดอิ่มตัวที่จำนวนประมาณ 65 ล้านคนในราวปี พ.ศ. 2565 หลังจากนั้นเป็นไปได้ว่าอัตราเพิ่มประชากรจะติดลบคือต่ำกว่าศูนย์บ้างเล็กน้อย ทำให้จำนวนประชากรแต่ละปีลดลง ซึ่งการที่ประชากรไทยในอนาคตเพิ่มขึ้นอย่างช้า ๆ จนอิ่มตัวแล้วลดลงนั้นเป็นผลเนื่องมาจากภาวะเจริญพันธุ์ที่ลดต่ำลงและคนไทยมีชีวิตยืนยาวขึ้น ลักษณะเช่นนี้ทำให้โครงสร้างอายุของประชากรเปลี่ยนแปลงไปอย่างเห็นได้ชัดเจน หากดูที่จำนวนประชากรเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในช่วงปี พ.ศ. 2548 – 2578 จะมีจำนวนลดลงจาก 14 ล้าน (ร้อยละ 23 ของประชากรทั้งหมด) เหลือ 9 ล้านคนเศษ (ร้อยละ 14) ส่วนประชากรวัยแรงงาน (อายุ 15 – 59 ปี) นั้นมีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย กล่าวคือในช่วง พ.ศ. 2548 – 2558 จำนวนจะเพิ่มขึ้นจาก 41 ล้าน เป็น 43 ล้านคน หลังจากนั้นจะลดจำนวนลงเหลือ 38 ล้านคนในปี พ.ศ. 2578 อาจกล่าวได้ว่าจำนวนประชากรวัยแรงงานในอนาคตอีก 30 ปีข้างหน้าเกือบไม่เปลี่ยนแปลงเลยก็ว่าได้ แต่การที่จำนวนประชากรวัยเด็กจะลดลงอย่างมากจะมีผลทำให้จำนวนประชากรในวัยเรียน (อายุ 6 – 21 ปี) ลดลงอย่างต่อเนื่องจาก 16 ล้านคนในปี พ.ศ. 2548 เป็น 11 ล้านคนในปี พ.ศ. 2578[66] ซึ่งถ้าเป็นอย่างที่คาดการณ์จริง ไม่เฉพาะสถานศึกษาเอกชนเท่านั้นที่จะได้รับผลกระทบ ครูเอกชนก็จะได้รับผลกระทบด้วย เพราะเมื่อจำนวนเด็กลดลงเงินอุดหนุนรายบุคคลก็ต้องลดลง แต่ค่าใช้จ่ายของโรงเรียนไม่ได้ลดลงตามก็อาจต้องลดจำนวนครู หรือให้ครูที่ไม่ผ่านการประเมินออกทั้งในส่วนของครูประจำการและอัตราจ้าง หรือถ้ามีครูลาออกก็คงไม่รับเพิ่มเพราะโรงเรียนต้องการลดค่าใช้จ่ายเช่นกัน

นอกจากนี้การเข้ามาลงทุนธุรกิจของกลุ่มทุนขนาดใหญ่ เช่นเครือซี.พี. เตรียมเงินลงทุน 500 ล้านบาทเพื่อสร้างโรงเรียนสาธิตแห่งสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ที่จะเปิดระดับมัธยมศึกษาในหลักสูตรภาษาอังกฤษ ขณะที่กลุ่มธรรมวัฒนะลงทุนตั้งโรงเรียนไทยอินเตอร์เนชั่นแนลสกูล ย่านจังหวัดปทุมธานี ใช้งบลงทุน 5 ปี กว่า 1,000 ล้านบาท ก็ล้วนส่งผลกระทบด้านโอกาสและความเสมอภาคต่อสถานศึกษาเอกชนด้วยเช่นกัน รวมไปถึงความเฟื่องฟูของธุรกิจโรงเรียนนานาชาติ เพราะข้อมูลระบุว่าในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา มีการขอใบอนุญาตจัดตั้งโรงเรียนนานาชาติเพิ่มขึ้นทุกปี

---

[66] **ปัทมา ว่าพัฒนวงศ์** และ**ปราโมทย์ ประสาทกุล**, **ประชากรไทยในอนาคต**, เข้าถึงเมื่อ 29 เมษายน 2562, เข้าถึงได้จาก http://www.ipsr.mahidol.ac.th/IPSR/Annual Conference/ConferenceII/Article/ Download/Article02.pdf.

โดยเฉพาะในพื้นที่ต่างจังหวัดซึ่งเติบโตขึ้นแบบก้าวกระโดด ด้วยเหตุที่โรงเรียนนานาชาติเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าการส่งบุตรหลานไปเรียนที่ต่างประเทศ แต่ได้เรียนในหลักสูตรภาษาอังกฤษจากเจ้าของภาษาและประเทศเจ้าของหลักสูตรทำให้การเรียนต่อในต่างประเทศสามารถเทียบระดับชั้นได้ทันทีโดยไม่ต้องมีการทดสอบความสามารถทางภาษาจึงเป็นที่นิยมมาก[67]

สถานการณ์ด้านโอกาสและความเสมอภาคที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาเอกชนดังกล่าวข้างต้นชี้ให้เห็นว่า ถ้าสถานศึกษาเอกชนใดยังไม่พัฒนาคุณภาพและระบบการบริหารให้สอดคล้องกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมก็อาจต้องเลิกกิจการอย่างแน่นอน ดังนั้นสถานศึกษาเอกชนจึงต้องปรับกลยุทธและรูปแบบการบริหารสถานศึกษาให้ทันสมัยอยู่เสมอเพื่อนำพาองค์กรให้เจริญก้าวหน้าและไปสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษาอันจะส่งผลต่อการสร้างเสริมสมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนให้สอดคล้องกับยุคศตวรรษที่ 21 ด้วยการวางระบบการบริหารองค์กรอย่างมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน[68] และส่งเสริมการทำงานเป็นทีมตามบริบทของสถานศึกษา อาทิ ทีมผู้บริหาร ทีมสหวิทยาการ หรือทีมการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น ซึ่งการเรียนรู้และการตัดสินใจร่วมกันอย่างมืออาชีพนี้จะนำไปสู่แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงแบบปฏิรูป (Transformational Change) หรือแบบบูรณาการซึ่งอาจจะสร้างความกังวลหรือเกิดการขัดแย้งบ้างในช่วงเริ่มต้นเนื่องจากความคิดหรือมุมมองที่แตกต่างกัน ดังนั้นสถานศึกษาจึงต้องเตรียมความพร้อมให้บุคลากรทุกคนช่วยกันสร้างวัฒนธรรมองค์กรใหม่ ช่วยกำหนดกลยุทธ์ใหม่ ช่วยหล่อหลอมวิธีการทำงานใหม่ ๆ และร่วมประสานประโยชน์ให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น[69] โดยการปรับกระบวนทัศน์ระบบการบริหารที่วางเป้าหมายความสำเร็จให้กับนักเรียนทุกคน เปิดโอกาสให้ครูแสดงศักยภาพและมีอิสระในการสร้างสรรค์รูปแบบการเรียนรู้ที่ดีที่สุดสำหรับนักเรียน ส่งเสริมสนับสนุนความเป็นผู้นำในทุกระดับโดยให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหารหรือแบ่งเบาภาระของผู้บริหารทั้งภายในและภายนอก ซึ่งการทำเช่นนี้จะส่งผลให้ครูตระหนักรู้ในประสิทธิภาพของตนและ

---

[67] สปริงนิวส์, **ทางรอด วิกฤต 913 โรงเรียนเอกชน,** เข้าถึงเมื่อ 29 เมษายน 2562, เข้าถึงได้จาก https://www.springnews.co.th/news/20522.

[68] สมศรี เณรจาที และวัชรี ชูชาติ, “รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีคุณลักษณะพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21,” **วารสารบริหารการศึกษา มศว** 14, 27 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2560): 10.

[69] Joseph Makolandra, **21st Century Theories of Education Administration**, accessed April 28, 2 0 1 9, available from http://www.opentextbooks.org.hk/system//files/export/7/7301/pdf/21st_Century_Theories_of_Education_Administration_7301. pdf.

พึงพอใจในการทำงานมากขึ้นเนื่องจากได้รับโอกาสให้เป็นส่วนหนึ่งในการตัดสินใจ รวมไปถึงการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้ในห้องเรียนและภายในโรงเรียนทั้งระบบ[70]

แต่อย่างไรก็ตามการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การบริหารให้ทันสมัยตามที่กล่าวข้างต้นอาจไม่สัมฤทธิ์ผลหากโครงสร้างการบริหารถูกละเลย ขาดการพัฒนา หรือขาดการวิจัยตามทฤษฎีองค์กรหรือวิทยาการการจัดการ ทั้งนี้ที่ผ่านมาตามปกติโครงสร้างการบริหารจะมีครูใหญ่เป็นผู้สั่งการและแน่นอนว่าจะมีผู้ช่วยครูใหญ่และผู้ที่รับผิดชอบตำแหน่งงานต่าง ๆ คอยสั่งการด้วย แต่อาจทำเกินอำนาจหน้าที่ ไม่ชัดเจนในความรับผิดชอบตามหน้าที่ และไม่รับผิดชอบต่อการกระทำ ผลที่ตามมาคือโครงสร้างการบริหารของสถานศึกษาอาจไม่ตอบสนองวัตถุประสงค์ ดังนั้นสถานศึกษาเอกชนจึงต้องพัฒนาโครงสร้างการบริหารให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมต่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21[71] รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อและสอดคล้องกับการตัดสินใจเลือกลงทะเบียนเรียนของผู้ปกครอง นั่นคือต้องโปร่ง สว่าง และกว้างขวางพอสำหรับให้นักเรียนทำกิจกรรมทั้งโครงการกลุ่มหรืองานเดี่ยว มีสถานที่ให้นักเรียนได้แสดงผลงานในเชิงประจักษ์แก่ผู้ปกครองและชุมชน ใช้เทคโนโลยีจัดการเรียนการสอนซึ่งถ้าเป็นไปได้ควรมีคอมพิวเตอร์ขนาดพกพาให้นักเรียนทุกคน มีห้องปฏิบัติการและศูนย์การเรียนรู้ที่ทันสมัย[72] ทั้งนี้เพื่อเพิ่มโอกาสและความเสมอภาคอันจะนำมาซึ่งคุณภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันทั้งกับภาครัฐและภาคเอกชนด้วยกันเอง

3. ประสิทธิภาพและศักยภาพการแข่งขันของสถานศึกษาเอกชน

สิ่งที่แสดงความเหลื่อมล้ำด้านประสิทธิภาพและศักยภาพการแข่งขันระหว่างสถานศึกษาเอกชนสะท้อนได้จากขนาดของสถานศึกษาที่ส่วนใหญ่เป็นสถานศึกษาขนาดเล็กทำให้เงินอุดหนุนรายบุคคลที่ได้รับตามจำนวนนักเรียนไม่เพียงพอ ซึ่งส่งผลต่อความแตกต่างด้านคุณภาพการจัดการศึกษาระหว่างโรงเรียนค่อนข้างมาก ทั้งยังทำให้กลไกการแข่งขันทางการตลาดทำงานไม่เต็มประสิทธิภาพ จึงส่งผลให้นักเรียนเลือกเรียนในโรงเรียนของรัฐหรือท้องถิ่นที่ไม่ต้องจ่ายค่าธรรมเนียม

---

[70] Andreas Schleicher, " Schools for 21st-Century Learners: Strong Leaders, Confident Teachers, Innovative Approaches," in **International Summit on the Teaching Profession**, (OECD Publishing, 2015), 19 - 20.

[71] Pat O'Mahony, " 21st Century School Management Systems Essential to Implementing and Sustaining Educational Reform," **National and European Events**, no 1 (Spring 2014): 12.

[72] Teacher Certification, **The Role of Education in the 21st Century,** accessed May 1, 2019, available from http://www.teachercertification.org/a/role-of-education-in-the-21st-century.html.

การศึกษา ทำให้นักเรียนขาดโอกาสเลือกเรียนในสถานศึกษาเอกชนที่มีคุณภาพ และยังทำให้ระบบการศึกษาในภาพรวมขาดการแข่งขันเชิงคุณภาพ นอกจากนี้ยังพบอีกว่าสถานศึกษาเอกชนไม่ได้รับการส่งเสริมด้านการพัฒนาคุณภาพวิชาการจากรัฐเท่าที่ควร ส่งผลให้มีคะแนน O-Net เฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 มากถึงร้อยละ 78.9 ของโรงเรียนเอกชนทั่วประเทศ รวมไปถึงภาพลักษณ์ของสถานศึกษาเอกชนที่ถูกมองว่าเป็นภาระของรัฐ เป็นธุรกิจมากกว่าการเป็นผู้ผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และมองว่านักเรียนมีฐานะดีอยู่แล้วไม่จำเป็นต้องให้การอุดหนุน ทั้งที่สถานศึกษาเอกชนมีบทบาทสำคัญในการช่วยแบ่งเบาภาระงบประมาณภาครัฐ ช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาของประเทศ และสร้างโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาให้กับคนไทย ผนวกกับปัญหาด้านการบริหารของสถานศึกษาเอกชนบางแห่งที่ทุจริตการเบิกจ่ายเงินอุดหนุน มีข้อพิพาทกับผู้ปกครองเรื่องค่าธรรมเนียมการศึกษา จัดการศึกษาไม่ได้คุณภาพมาตรฐาน ปิดกิจการกะทันหัน ดำเนินการสอนที่หลอกลวงประชาชนโดยไม่ขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียนตามกฎหมาย หรือขาดการตรวจสอบมาตรฐานความปลอดภัย ล้วนส่งผลต่อภาพลักษณ์ของการศึกษาเอกชนที่ทำให้รัฐและสังคมขาดความไว้วางใจในการให้สถานศึกษาเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างเต็มที่[73]

การขาดความไว้วางใจในการให้สถานศึกษาเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจนส่งผลให้ระบบการศึกษาในภาพรวมขาดการแข่งขันเชิงคุณภาพอาจนำมาซึ่งปัญหาต่าง ๆ อาทิ ความไม่สอดคล้องทางการศึกษาต่อตลาดแรงงาน การจัดการศึกษาไม่บรรลุผลสำเร็จในการนำนักเรียนไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ และครูขาดคุณภาพ

ความไม่สอดคล้องทางการศึกษาต่อตลาดแรงงานซึ่งเป็นปัญหาหลักอย่างหนึ่งในตลาดแรงงานของประเทศกำลังพัฒนา และประเทศไทยก็เป็นอีกประเทศหนึ่งที่กำลังประสบปัญหาดังกล่าวเช่นกัน กล่าวคือตลาดแรงงานไทยประสบปัญหาความไม่สอดคล้องในระดับสูง ทั้งความไม่สอดคล้องในแนวดิ่งและความไม่สอดคล้องในแนวราบ โดยความไม่สอดคล้องในแนวดิ่งเกิดมากกับบัณฑิตที่จบในสาขาสังคมศาสตร์ ในขณะที่ความไม่สอดคล้องในแนวราบจะเกิดมากกับบัณฑิตที่จบในสาขาวิทยาศาสตร์กายภาพ โดยสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพเป็นสาขาที่ประสบปัญหาความไม่สอดคล้องทั้งสองแบบนี้ต่ำที่สุด ซึ่งความไม่สอดคล้องของการศึกษานี้ต่างก็ส่งผลทางลบต่อการทำงานของแรงงานคนนั้น ๆ โดยพบว่าผู้ที่มีภาวะของความไม่สอดคล้องทางการศึกษาไม่ว่าจะเป็นในแนวราบหรือแนวดิ่งจะมีรายได้ต่ำกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพสอดคล้องกับการศึกษา นอกจากนี้ยังพบว่าความไม่สอดคล้องทางการศึกษายังส่งผลลบต่อโอกาสของการมีงานทำที่ลดลงและส่งผลต่อความน่าจะเป็นของการหางานทำใหม่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ปัญหาความไม่สอดคล้องทางการศึกษานี้ยังส่งผล

---

[73] สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, “แผนพัฒนาการศึกษาเอกชน พ.ศ. 2560 - 2564,” 12 กันยายน 2559.

ต่อเนื่องไปสู่แรงงานในภาคการผลิตที่ไม่สามารถทำงานได้เต็มตามผลิตภาพอันส่งผลต่อการออกกลางคันและการขาดแคลนแรงงาน[74] นอกจากนี้จากรายงานของสำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติในช่วงปี 2013-2017 ยังพบว่า แม้จะมีผู้สำเร็จการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพิ่มสูงขึ้นทุกปี แต่จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาที่ไม่ได้ทำงานในสาขาที่สำเร็จการศึกษานั้นก็เพิ่มสูงขึ้นเช่นกัน เช่น ในปี 2017 มีผู้สำเร็จการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีประมาณ 3.4 ล้านคน แต่มีถึง 1.6 ล้านคน ที่ไม่ได้ทำงานในสายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมไปถึงผู้ที่ศึกษาในสาขา STEM (Science, Technology, Engineering, Mathematics) ซึ่งเป็นสาขาที่ภาครัฐให้การสนับสนุนในปัจจุบันทำงานตรงตามสาขาที่เรียนคือในสาขา STEM เพียง 34% เท่านั้น โดยผลจากการทำงานไม่ตรงตามสาขานั้นทำให้เกิดค่า Wage Penalty โดยเฉลี่ยถึง 28% เมื่อเทียบกับคนที่ทำงานตรงสาขา[75]

การจัดการศึกษาไม่บรรลุผลสำเร็จในการนำนักเรียนไปสู่เป้าหมายที่ต้องการตามแนวโน้มของสังคมโลกและสังคมไทยในศตวรรษที่ 21 ที่ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของมนุษย์ บ้านจะกลายเป็นที่ทำงาน และมีอาชีพใหม่ ๆ เกิดขึ้นอย่างไม่เคยมีมาก่อน ดังนั้นการที่มนุษย์จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีคุณภาพจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับตัวให้เหมาะสมกับยุคดังกล่าวซึ่งอาจกล่าวได้ว่าจะต้องพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะและทักษะในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย มีความรอบรู้ (Mastery) มีความรู้ในขอบข่ายของศตวรรษที่ 21 (Themes of 21st century) มีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and innovation) และมีทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (Information media and technology skills) ซึ่งการสร้างคุณลักษณะของคนในศตวรรษที่ 21 ดังกล่าวนี้ขึ้นอยู่กับการจัดการศึกษาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาในระดับต่าง ๆ [76] แต่ทว่าโชคไม่ดีที่ปัจจุบันนักเรียนส่วนใหญ่ยังคงได้รับการศึกษาแบบเดิม ๆ นั่นคือสอนตามหลักสูตรแกนกลางที่ออกแบบมาเพื่อให้เหมาะกับทุกสภาวการณ์ผ่านการท่องจำและการทดสอบรายบุคคล ส่งผลให้นักเรียนขาดการกระตุ้นและ

---

[74] พิริยะ ผลพิรุฬห์, “ความไม่สอดคล้องทางการศึกษาและผลกระทบต่อตลาดแรงงานไทย,” **พัฒนาการเศรษฐกิจปริทรรศน์** 10, 2 (กรกฎาคม 2559): 118.

[75] เจสสิกา เวชบรรยงรัตน์ และศศิวิมล วรุณศิริ ปวีณวัฒน์, “เศรษฐเสวนาจุฬาฯทัศนะสถานการณ์ตลาดแรงงานผู้สำเร็จการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี,” **ฐานเศรษฐกิจ** (4 - 7 พฤศจิกายน 2561): 7.

[76] อดุลย์ วังศรีคูณ, “การศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21 : ผลผลิตและแนวทางการพัฒนา,” **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม** 8, 1 (มกราคม – มิถุนายน 2557): 1.

ขาดแรงจูงใจในการมาโรงเรียนเพราะสามารถหาข้อมูลได้เองผ่านสื่อออนไลน์และการเล่นเกม ในขณะเดียวกันก็ไม่ต้องท่องจำเพราะมีข้อมูลอยู่ในฝ่ามือทุกที่ทุกเวลา นอกจากนี้วิธีการสอนแบบเก่านี้ยังส่งผลทำให้นักเรียนมีความคิดต่อการเรียนแตกต่างจากเดิม รวมไปถึงสถานที่เรียนเมื่อนักเรียนรับรู้ว่าข้อมูลมีค่ามากกว่าสิ่งที่แค่เรียนรู้ ซึ่งสะท้อนความล้มเหลวในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน[77] ยิ่งไปกว่านั้นจากรายงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติพบว่า ปัจจุบันความเป็นครูในสังคมไทยกำลังเผชิญกับปัญหาหลายด้านโดยเฉพาะวิกฤติศรัทธาในวิชาชีพ นอกจากนี้ยังมีปัญหาที่สืบเนื่องมาจากจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้นต่อห้องเรียนจนทำให้วิธีการสอนแบบเดิม ๆ ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ สื่อที่แสดงมีขนาดใหญ่ไม่เพียงพอสำหรับนักเรียนที่อยู่หลังห้อง ความจดจ่อกับผู้สอนถูกเบี่ยงเบนจากพฤติกรรมและสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนขนาดใหญ่ นักเรียนนำคอมพิวเตอร์พกพาเข้ามาสืบค้นความรู้ในชั้นเรียน และถามคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่ครูกำลังสอน หรือนำข้อมูลเหล่านั้นมาพูดคุย โดยที่ครูตอบไม่ได้ หรือไม่เคยรู้มาก่อน[78]

ปัญหาที่ผู้วิจัยยกมาข้างต้นเป็นตัวอย่างของปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากผลของการขาดการแข่งขันเชิงคุณภาพในระบบการศึกษาของประเทศ ซึ่งหากสถานศึกษาเอกชนต้องการลดความเหลื่อมล้ำด้านประสิทธิภาพและศักยภาพการแข่งขันเพื่อการยอมรับด้วยการสร้างโอกาสทางการศึกษาที่แตกต่างจากภาครัฐ ก็ควรตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการปรับกลยุทธและรูปแบบการบริหารสถานศึกษาให้ทันสมัยอยู่เสมอ ปรับกระบวนทัศน์ เปลี่ยนแปลงเทคนิค และวิธีการอันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการศึกษาและเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตลอดจนเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีความรู้และทักษะเพื่อการดำเนินชีวิตและการทำงานที่อาจขยายช่วงการประกอบอาชีพและบางอาชีพไม่เคยมีมาก่อนสืบเนื่องจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัล ดังนั้นเพื่อเตรียมความพร้อมนักเรียนให้เป็นไปตามลักษณะข้างต้น หลักสูตรของสถานศึกษาเอกชนจึงต้องมุ่งเน้นให้นักเรียนหาทางออกในการแก้ปัญหาจากสถานการณ์จริงและซับซ้อนร่วมกันอย่างท้าทาย เพราะความท้าทายจะส่งผลให้นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกัน การสร้างสรรค์นวัตกรรม การสื่อสาร การแก้ปัญหา และการใช้

---

[77] Maxine Driscol**, Education In The 21st Century,** accessed April 30, 2019, available from https://thinkstrategicforschools.com/education-21st-century/.

[78] ภาสกร เรืองรอง และคณะ, “เทคโนโลยีการศึกษากับครูไทยในศตวรรษที่ 21,” **วารสารปัญญาภิวัฒน์** 5, ฉบับพิเศษ (พฤษภาคม 2557): 197.

เทคโนโลยี โดยประเมินจากโครงการหรือผลงานของนักเรียน[79] ในขณะเดียวกันก็ต้องบูรณาการทักษะในศตวรรษที่ 21 กับมาตรฐานการศึกษาเพื่อเตรียมนักเรียนสู่โลกการทำงานในอนาคต ถึงแม้ว่าการจัดการศึกษาในปัจจุบันจะยังคงใช้แบบทดสอบมาตรฐานตัดสินความสำเร็จของสถานศึกษา แต่การเปิดโอกาสให้นักเรียนคิดสร้างสรรค์และใช้พลังของเทคโนโลยีมาสนับสนุนทักษะและการเรียนรู้ก็เป็นสิ่งสำคัญ เพราะอนาคตของนักเรียนขึ้นอยู่กับความยืดหยุ่นและความพร้อมของทรัพยากรไม่ใช่การสอนเพื่อทดสอบ ดังนั้นหลักสูตรต้องส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนประสบความสำเร็จในฐานะนวัตกรรมแห่งอนาคต สามารถดำรงชีวิตและประสบความสำเร็จทั้งด้านการทำงานและการดำเนินชีวิต[80] ด้วยเหตุนี้สถานศึกษาเอกชนจึงต้องเปลี่ยนกระบวนทัศน์ และนำนวัตกรรมการศึกษามาบริหารจัดการทั้งด้านหลักสูตรที่ต้องหลากหลายและบูรณาการให้สอดคล้องกับความแตกต่างของนักเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านสื่อการสอนที่ทันสมัย ใช้เทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ และเครือข่ายสังคมออนไลน์ ด้านการประเมินผลเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และด้านการบริหารที่อิสระและสอดคล้องกับศักยภาพและความพร้อมของโรงเรียนและชุมชน โดยร่วมกันขับเคลื่อนให้เกิดผลสำเร็จในการพัฒนาการศึกษาได้อย่างสมดุลและยั่งยืนตอบสนองพลวัตรการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 และสร้างสังคมแห่งปัญญาการเรียนรู้[81]

นอกเหนือจากการปรับกระบวนทัศน์การบริหารและการพัฒนาหลักสูตรเพื่อลดความเหลื่อมล้ำด้านประสิทธิภาพและศักยภาพการแข่งขันแล้ว สถานศึกษาเอกชนยังต้องให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาคุณภาพครู ทั้งนี้เพราะการจัดการศึกษาในอนาคตมีแนวโน้มที่จะย่อหลักสูตรให้สั้น จบได้รวดเร็วโดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการเรียนการสอน กระจายการเรียนการสอนไปอย่างกว้างขวาง และสามารถเข้าถึงผู้เรียนได้ทุกที่ทุกเวลา ดังนั้นรูปแบบการเรียนการสอนแบบใหม่จึงแบ่งได้เป็น 2 รูปแบบ คือ 1) การเรียนรู้แบบ Synchronous learning เป็นการเรียนรู้ที่มีการกำหนดเวลา สถานที่ บุคคลในการเรียนการสอน ใช้เทคโนโลยีมาช่วยสอน ผู้เรียนและผู้สอนมีปฏิสัมพันธ์ได้ทันทีทันใด 2) การเรียนรู้แบบ Asynchronous learning เป็นการ

---

[79] Geoff Masters, **A 21st Century curriculum**, accessed April 28, 2019, available from https://www.teachermagazine.com.au/columnists/geoff-masters/a-21st-century-curriculum.

[80] Patrick McGuire, “21st Century Standards and Curriculum: Current Research and Practice,” **Journal of Education and Practice** 6, 6 (2015): 150.

[81] วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ และปิยะนันท์ พริ้งน้อย, “นวัตกรรมการศึกษาในการพัฒนาทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่21,” **วารสารร่มพฤกษ์ มหาวิทยาลัยเกริก** 34, 3 (กันยายน – ธันวาคม 2559): 56-57.

เรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ตลอดเวลาตามที่ต้องการ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการจัดการเรียนการสอน ผู้เรียนและผู้สอนสามารถมีปฏิสัมพันธ์ได้หลายทางในเวลาที่ต่างกัน ผนวกกับการเกิดกระบวนทัศน์การเรียนรู้ใหม่คือการเรียนรู้เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล และการเรียนรู้ที่เน้นท้องถิ่นและเน้นความเป็นสากลโลก จึงทำให้ครูสามารถนำรูปแบบการสอน วิธีสอน หรือเทคนิคการสอนต่าง ๆ มาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลายขึ้นเช่น Project – based learning หรือ Problem – based learning เป็นต้น[82] นอกจากนั้นเด็กยุคใหม่ชอบใช้อินเทอร์เน็ตและส่วนใหญ่ไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ เพราะพ่อแม่ต้องออกไปทำงานทิ้งลูกไว้กับปู่ย่าหรือตายาย เด็กบางคนไม่มีพ่อแม่เพราะพ่อแม่เสียชีวิตไปแล้วหรือพ่อแม่หย่าร้างต้องอยู่กับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ดังนั้นการออกแบบการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง (authentic learning) ท่ามกลางความแตกต่างและความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัลจึงเป็นสิ่งสำคัญ ด้วยเหตุนี้ครูต้องเลิกเป็นผู้สอน ต้องผันตัวเองมาเป็นโค้ช นั่นคือครูต้องไม่สอน แต่ต้องออกแบบการเรียนรู้และอำนวยความสะดวก (facilitate) ให้นักเรียนเรียนรู้จากการเรียนแบบลงมือทำหรือปฏิบัติ แล้วการเรียนรู้ก็จะเกิดจากภายในใจและสมองของนักเรียนเอง[83] ทั้งนี้เพราะครูเป็นกุญแจสำคัญในการแก้ไขปัญหาด้านคุณภาพการศึกษา ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยของสำนักงานการวิจัยด้านเศรษฐกิจแห่งชาติสหรัฐที่สะท้อนว่า ครูที่มีมูลค่าเพิ่มด้านวิชาการในระดับสูงจะสามารถพัฒนาอนาคตของนักเรียนในระยะยาวหรือไม่ ซึ่งพบว่านักเรียนที่ได้เรียนกับครูที่มีมูลค่าเพิ่มด้านวิชาการมากจะประสบความสำเร็จในอาชีพการงานในหลาย ๆ ด้าน เช่น นักเรียนเหล่านี้สามารถสอบเข้ามหาวิทยาลัยดี ๆ ได้ มีเงินเดือนที่ดีเมื่อเข้าสู่วัยทำงาน อาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี และมีแนวโน้มตั้งครรภ์ในช่วงวัยรุ่นน้อยกว่าด้วย[84] ดังนั้นครูในศตวรรษที่ 21 จึงต้องปรับตัวให้เข้ากับการเรียนรู้และยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งต้องพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่เข้ามามีบทบาทอย่างมากในวงการศึกษาทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพื่อให้สามารถชี้แนะและส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดเวลา นอกจากนี้ครูไทยในอนาคตยังต้องมีความรู้จริงในเรื่องที่สอน และต้องมี

---

[82] อดุลย์ วังศรีคูณ, “การศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21 : ผลผลิตและแนวทางการพัฒนา,” **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม** 8, 1 (มกราคม – มิถุนายน 2557): 9-11.

[83] วิจารณ์ พานิช, **วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21**, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์, 2555), 4.

[84] เสาวนีย์ นิ่มปานพยุงวงศ์,**ผลวิจัยชี้ครูคุณภาพส่งผลให้เด็กเรียนดี,** เข้าถึงเมื่อ 1 พฤษภาคม 2562, เข้าถึงได้จาก http://personnel.obec.go.th/personnel/index.php? Option =com content&view=article&id =151:-qqqq&catid=13:2011-08-11-05-13-55.

เทคนิควิธีการให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้จากประสบการณ์ รวมทั้งจัดกิจกรรมเชื่อมโยงความรู้จากแหล่งเรียนรู้ภายนอก ฝึกให้นักเรียนทำงานเป็นทีม เป็นนักออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และแสดงออกซึ่งความรักและความห่วงใยต่อนักเรียน[85] ทั้งนี้กระบวนการเรียนการสอนดังกล่าวจะสัมฤทธิ์ผลได้หากสถานศึกษาเอกชนหาทางลดปัญหาและอุปสรรค ด้วยการปฏิรูปการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยคำนึงถึงความสำคัญของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกัน ไม่มุ่งเน้นเพียงจุดใดจุดหนึ่ง

จุดแข็งของการศึกษาเอกชน

การศึกษาเอกชนเป็นระบบการศึกษาที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาบนหลักความรับผิดชอบ (Accountability) โรงเรียนต้องรับผิดชอบต่อผู้ปกครองและผู้เรียนซึ่งเป็นผู้รับบริการ การให้เงินอุดหนุนรายบุคคลนักเรียนโรงเรียนเอกชนมีลักษณะการจัดสรรงบประมาณผ่านด้านอุปสงค์ (Demand-Sid Financing) ทำให้จำนวนงบประมาณผันแปรตามจำนวนนักเรียนที่เข้าเรียน โรงเรียนเอกชนจึงต้องจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพเพื่อดึงดูดผู้เรียน ทำให้ที่ผ่านมาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนเอกชนอยู่ในระดับเทียบเท่าหรือสูงกว่าโรงเรียนรัฐ

โรงเรียนเอกชนจัดการศึกษาได้ประหยัดกว่าที่รัฐจัดโดยมีคุณภาพเทียบเท่า ซึ่งช่วยประหยัดงบประมาณด้านการศึกษาของประเทศได้เป็นจำนวนมาก โรงเรียนเอกชนเป็นผู้ลงทุนที่ดินและสิ่งก่อสร้างเอง ประกอบกับการบริหารที่ต้องยึดหลักประสิทธิภาพในฐานะที่เป็นเจ้าของเอง ทำให้ต้นทุนต่อหัวที่รัฐพึงต้องอุดหนุนมีอัตราที่ไม่สูงเกินความเป็นจริง และโรงเรียนยังสามารถระดมทรัพยากรจากผู้ปกครองที่มีความพร้อมได้ส่วนหนึ่ง

โรงเรียนเอกชนร่วมสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับคนไทย โดยจัดการศึกษาให้กับนักเรียนโรงเรียนในระบบ จำนวน 2.25 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 21.7 ของนักเรียนทั้งประเทศ และยังมีการจัดการศึกษานอกระบบ จำนวน 1.15 ล้านคน นอกจากนี้ยังเป็นหุ้นส่วนการศึกษาระหว่างรัฐและเอกชน(Public-Private Partnerships in education : PPPs) ช่วยให้รัฐสามารถเลือกผู้จัดการศึกษาโดยกำหนดสิ่งที่ต้องการโดยเฉพาะคุณภาพการศึกษาจากคู่สัญญาคือโรงเรียนเอกชน และยังช่วยให้เกิดการแข่งขันในด้านคุณภาพการศึกษา

โรงเรียนเอกชนเป็นนิติบุคคลซึ่งทำให้การบริหารมีอิสระคล่องตัว สามารถกำหนดแผนกลยุทธ์ สามารถปรับตัวและเปลี่ยนแปลงได้รวดเร็ว รวมทั้งจัดการศึกษาที่แตกต่าง หลากหลายตรงตามความต้องการของผู้เรียน ส่งผลให้ผู้ปกครองให้ความไว้วางใจในคุณภาพของผู้เรียนทั้งในด้าน

---

[85] ภาสกร เรืองรอง และคณะ, **เทคโนโลยีการศึกษากับครูไทยในศตวรรษที่ 21,** เข้าถึงเมื่อ 30 เมษายน 2562, เข้าถึงได้จาก https://hooahz.files.wordpress. com/2013/11/e0b8b1. pdf.

วิชาการและทักษะที่จำเป็น เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ ทักษะภาษาต่างประเทศ ด้านอาคารสถานที่ ชื่อเสียงของโรงเรียน และระบบการดูแลเอาใจใส่นักเรียน ดังนั้นการเลือกเรียนในโรงเรียนเอกชนจะคำนึงถึงคุณภาพมากกว่าอัตราค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ยังมีพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชนเพื่อเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาเอกชน[86]

การสร้างภาพอนาคตในการพัฒนาการจัดการศึกษาเอกชน

ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการจัดการศึกษา ผู้ประกอบการในภาคอุตสาหกรรม ตลอดจนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา เพื่อนำผลจากการสัมภาษณ์มาสร้างภาพอนาคตในการพัฒนาการจัดการศึกษาเอกชนจากโครงการพัฒนาการจัดการศึกษาเอกชนกลุ่มจังหวัดและจังหวัดแบบบูรณาการของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนสรุปรายละเอียดเกี่ยวกับการสร้างภาพอนาคตในการพัฒนาการจัดการศึกษาเอกชนได้ว่า จากการสัมภาษณ์ปลัดกระทรวงคมนาคมซึ่งเป็นแกนนำหลักในด้านการวางแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญของประเทศเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน พบว่า ในช่วงระยะเวลาของแผนพัฒนาการจัดการศึกษาเอกชน พ.ศ. 2557-2560 นี้ แนวโน้มการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศจะเน้นไปที่การพัฒนาระบบรางเป็นหลัก เพื่อการเชื่อมต่อให้มีความทั่วถึง ครอบคลุมทั้งประเทศ อีกทั้งกรอบนโยบายจะมุ่งเน้นการพัฒนาระบบรางเพื่อการขนส่งสินค้าเป็นสำคัญ จากกรอบนโยบายดังกล่าวประกอบกับการพิจารณาแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ทางกระทรวงคมนาคมวางกรอบไว้จะพบว่าการพัฒนาระบบรางที่จะครอบคลุมและทั่วถึงทั่วประเทศนั้นจะมีการเตรียมการในการวางจุดกระจายสินค้าที่สอดรับกับสินค้าหลักของในแต่ละพื้นที่ ส่วนผลกระทบของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศที่ส่งผลต่อการศึกษาคงเป็นเรื่องของการเตรียมบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารระบบราง ซึ่งหากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบรางที่กระจายตามจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญของประเทศจะทำให้ประเทศมีความต้องการแรงงานทั้งแรงงานปฏิบัติการ ตลอดจนผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางที่เกี่ยวข้องกับการวางระบบรางจะขาดแคลนและเป็นที่ต้องการอีกมาก อีกทั้งในประเทศไทยยังไม่มีการวางหลักสูตรหรือการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนออกมารองรับความต้องการกำลังคนในด้านนี้โดยเฉพาะ ซึ่งสอดรับกับการมองภาพอนาคตทางด้านโลจิสติกส์ ซึ่งเป็นอีกหนึ่งระบบที่ต่อไปเมื่อประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจะมีความต้องการกำลังคนที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารด้านโลจิสติกส์เข้ามาดูแลจัดการเกี่ยวกับระบบการขนส่งสินค้าทั้งภายในและภายนอกประเทศ

ภาพอนาคตการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในมุมมองของผู้ประกอบการและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ พบว่า ผู้ประกอบการมีความเห็นว่าการจัดการศึกษาของไทย

---

[86] สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, “แผนพัฒนาการศึกษาเอกชน พ.ศ. 2560 - 2564,” 12 กันยายน 2559.

แม้ว่ามีปริมาณการผลิตกำลังคนออกมาอย่างพอเพียงความความต้องการของผู้ประกอบการ แต่สมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาในระดับต่าง ๆ ยังไม่สอดรับกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม หรือผู้ประกอบการในภาคส่วนต่าง ๆ เป็นผลทำให้สถานประกอบการต่าง ๆ จำเป็นต้องพัฒนาระบบการฝึกอบรมในสถานประกอบการเอง เพื่อเสริมสมรรถนะที่จำเป็นและตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการฝึกอบรมผู้สำเร็จการศึกษาเหล่านี้ให้มีสมรรถนะตามที่สถานประกอบการต้องการ นอกจากนี้ยังต้องจ่ายเงินเดือนให้กับพนักงานเหล่านี้ในช่วงของการฝึกอบรม ในขณะที่พนักงานเหล่านี้ยังไม่สามารถประกอบการ หรือทำงานได้ตามความต้องการของหน่วยงาน ในมุมมองของผู้ประกอบการจึงเห็นว่าเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความสูญเปล่าทางเศรษฐศาสตร์ และมีอัตราเสี่ยงสูงในการสูญเสียแรงงานภายหลังการฝึกอบรม เพราะมีการย้ายงานไปยังสถานประกอบการอื่น ดังนั้นในมุมมองของผู้ประกอบการจึงมองว่าจะเป็นการดีหากสถานศึกษาสามารถที่จะผลิตกำลังคนที่มีสมรรถนะและมีความพร้อมในการทำงานทันทีที่สำเร็จการศึกษา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาจึงควรจะเปลี่ยนแปลง ปรับเปลี่ยนจากรูปแบบของการเรียนเพียงแต่ภาคทฤษฎีให้กลายเป็นการเรียนในรูปแบบของสหกิจศึกษา หรือการเรียนรู้ภาคปฏิบัติให้มากขึ้น โดยการออกแบบการเรียนรู้ให้สอดรับกับรูปแบบการทำงานในสถานประกอบการต่าง ๆ หรืออาจมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือร่วมกับสถานประกอบการในการออกแบบหลักสูตร วางรูปแบบ และระบบการฝึกภาคปฏิบัติที่เน้นการปฏิบัติจริงในสถานประกอบการ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำเอาความรู้ในภาคทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในการฝึกปฏิบัติควบคู่กันไป ในส่วนของการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ผู้ประกอบการมองว่าความสามารถของผู้ประกอบการไทยมีความสามารถในการก้าวกระโดดได้ไกลกว่าอาเซียนและควรมองให้กว้าง เพื่อเตรียมตัวในการก้าวเข้าสู่ตลาดที่ใหญ่กว่า กำลังซื้อมากกว่า เช่นประเทศจีน เกาหลี ญี่ปุ่น อินเดีย ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ หรือแม้กระทั่งการมองไกลถึงการออกสู่ตลาดลาตินอเมริกา ซึ่งหากสถานประกอบการวางแผนการตลาดที่ก้าวไปไกล การจัดการศึกษาของไทยจึงควรจะพัฒนาและเตรียมความพร้อมผู้สำเร็จการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในระดับที่เป็นสากล

มุมมองต่าง ๆ ดังกล่าวเป็นที่มาของการมองภาพอนาคตการพัฒนาการศึกษาเอกชนของไทย ภายใต้กรอบการศึกษาเอกชนไทยต้องพัฒนาขีดความสามารถทางการศึกษาให้แข่งขันในภูมิภาคได้ พัฒนาให้เป็นศูนย์กลางทางการศึกษาในกลุ่มประเทศสมาชิก AEC และเตรียมความพร้อมต่อการก้าวเข้าสู่ความเป็นสากล โดยผลการประเมินความเป็นไปได้ของภาพอนาคตแต่ละสถานการณ์มีรายละเอียดดังนี้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเอกชนเห็นว่า โรงเรียนเอกชนควรจัดการศึกษาเป็นทางเลือกสำหรับผู้ปกครองและผู้เรียน โดยจัดการศึกษาตามจุดเน้นที่แตกต่างจากการศึกษาของภาครัฐหรือที่รัฐไม่สามารถจัดได้ และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อตอบสนองต่อการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ รวมทั้งสร้างผลผลิตเพื่อเสริมสร้างเศรษฐกิจ

ของประเทศ โรงเรียนเอกชนควรสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาทั้งในและนานาชาติ ควรเพิ่มประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการบริหารการจัดการให้สามารถพึ่งตนเองได้ และมีแผนยุทธศาสตร์เป็นแนวทางในการดำเนินงาน โรงเรียนเอกชนควรพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศให้สามารถแข่งขันได้ทั้งในประเทศและนานาชาติ จัดหลักสูตรที่มีความหลากหลายและยืดหยุ่นให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลง และจัดหลักสูตรที่มีความเฉพาะเจาะจงเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคมทั้งในประเทศและอาเซียน รวมทั้งจัดการเรียนการสอนที่เน้นอัตลักษณ์ของโรงเรียน ของพื้นที่ และความเป็นไทย โรงเรียนเอกชนควรจัดให้มีการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง การจัดให้มีการประเมินคุณลักษณะและสมรรถนะของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนเป็นระยะ ๆ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาและกำหนดระบบการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนเอกชนให้เชื่อมโยงกับการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา และโรงเรียนเอกชนควรปรับปรุงกฎระเบียบปฏิบัติให้โรงเรียนมีความคล่องตัวในการดำเนินงาน พัฒนาระบบข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาที่โรงเรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานได้ และจัดกลุ่มโรงเรียนเอกชนตามศักยภาพของโรงเรียนเพื่อเป็นข้อมูลในการส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนา[87]

ข้อมูลเกี่ยวกับทิศทางการจัดการศึกษาเอกชนข้างต้นชี้ให้เห็นว่าสถานการณ์ของการศึกษาเอกชนมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม ความท้าทายตามเป้าหมายและแผนพัฒนาประเทศ รวมไปถึงสถานการณ์ภายในของระบบการศึกษาเอกชนเองซึ่งยังคงประสบกับปัญหาในหลายด้านที่ต้องเร่งแก้ไขอย่างเป็นระบบทั้งในด้านคุณภาพและโอกาสของผู้เรียน ประสิทธิภาพและศักยภาพการแข่งขันของสถานศึกษา บทบาทการมีส่วนร่วมของการศึกษาเอกชน และการบริหารการศึกษาเอกชน ผนวกกับประเทศไทยกำลังจะเข้าสู่ช่วงระยะเวลาของยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561 - 2580 รวมทั้งแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ดังนั้นโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือจึงต้องมีเป้าหมายและยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เหมาะสมเพื่อรองรับสถานการณ์ดังกล่าว

---

[87] แคท ลิม, **การสร้างภาพอนาคตในการพัฒนาการจัดการศึกษาเอกชน**, เข้าถึงเมื่อ 20 พฤษภาคม2560, เข้าถึงได้จาก https://sudawadeeblog.com /2015/01/01.

การมองอนาคต (Foresight)

ประวัติความเป็นมา

ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศแรกที่นำกิจกรรมการมองอนาคตมาใช้วางแผนกลยุทธ์ด้านการป้องกันประเทศ ต่อมาในช่วงปี 1950-1960 การมองอนาคตถูกนำมาใช้ในอุตสาหกรรมเกี่ยวกับพลังงาน โดยมีสองบริษัทที่เป็นผู้บุกเบิกสำคัญคือ RAND Corporation กับ Hudson Institute ซึ่งก่อตั้งโดย Herman Kahn ทั้งนี้หลายปีหลังจากนั้นทั้งรัฐบาลและกลุ่มบริษัทเริ่มดำเนินการศึกษาการมองอนาคตเพื่อวางแผนการลงทุนด้านเทคโนโลยีที่ดีขึ้น

ปี 1970 ประเทศญี่ปุ่นเริ่มนำกิจกรรมการมองอนาคตมาใช้ในโครงการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีภายในระยะเวลา 5 ปี โดยใช้เทคนิควิธีเดลฟาย ส่วนประเทศแถบยุโรปตะวันออกเริ่มนำกิจกรรมการมองอนาคตด้วยเทคนิควิธีเดลฟายมาใช้ในปี 1990[88]

การมองอนาคตแต่เดิมเป็นกิจกรรมที่จำกัดเฉพาะในแวดวงของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยในยุคแรกจะให้ผู้เชี่ยวชาญหรือนักวิทยาศาสตร์คาดการณ์พัฒนาการของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Technology Foresight) โดยอาศัยเฉพาะข้อมูลจากแรงผลักดันหรือแนวโน้มต่าง ๆ ในประเด็นด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อใช้ในการจัดลำดับความสำคัญของการค้นคว้าทดลองหรือพัฒนาเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ในแวดวงวิทยาศาสตร์ แต่ต่อมาในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 กระบวนการมองอนาคตได้ถูกปรับขยายกลายเป็นเครื่องมือสำคัญระดับชาติที่ใช้วางแผนนโยบายเพื่อบริหารความเสี่ยงในระยะยาวที่ครอบคลุมกิจกรรมในภาคเศรษฐกิจ ไม่ใช่เป็นเพียงแค่เครื่องมือที่ใช้ในการวางนโยบายด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเท่านั้น จึงส่งผลให้การมองอนาคตกลายเป็นเครื่องมือที่รัฐบาลใช้คาดการณ์พัฒนาการของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เกี่ยวเนื่อง หรือเพื่อประโยชน์ทางธุรกิจและการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ดังนั้นช่วงที่การมองอนาคตมีประเด็นด้านเศรษฐกิจเข้ามาเกี่ยวข้องนี้ถือได้ว่าเป็นยุคที่สองของการมองอนาคต ซึ่งเป็นช่วงที่กิจกรรมการมองอนาคตถูกใช้ทั่วทั้งทวีปยุโรป[89] และต่อมาช่วงยุคที่สามการมองอนาคตได้ผนวกประเด็นทางสังคมเข้ามาในกระบวนการซึ่งทำให้การมองอนาคตเป็นการคาดการณ์พัฒนาการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่สนใจแง่มุมทางเศรษฐกิจและสังคมควบคู่กันไป ด้วยเหตุนี้การมองอนาคตในยุคนี้จึงต้องอาศัยข้อมูลจากแนวโน้มต่าง ๆ ทั้งทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

---

[88] A. Rialland and K.E. Wold, **Future Studies Foresight and Scenarios as basis for better strategic decision** (Trondheim: n.p., 2009), 4.

[89] Stefanie Jenssen, " Foresight between Uncertainty and Convention" (Ph.D. thesis, Center for Technology Innovation and culture, University of Oslo, 2010), 12.

ปัจจัยแรงขับเคลื่อนผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคมรวมอยู่ด้วย ดังนั้นกิจกรรมการมองอนาคตในช่วงหลังจึงมักใช้คำว่า Foresight แทนคำ ว่า Technology Foresight เพื่อให้เกิดความชัดเจนว่าไม่ได้มุ่งมองอนาคตเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเท่านั้น ซึ่งการมองอนาคตที่ถูกพัฒนามาโดยลำดับดังกล่าวได้ส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์ประกอบต่าง ๆ ของกระบวนการมองอนาคต อาทิ กลุ่มบุคคลที่เข้าร่วมกระบวนการมองอนาคตในยุคแรกจำกัดเฉพาะกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แต่ในยุคต่อ ๆ มาได้ขยายครอบคลุมบุคคลกลุ่มอื่น ๆ ในสังคมด้วย เช่น ผู้ผลิต เจ้าของอุตสาหกรรม ผู้บริโภค องค์กรพัฒนาเอกชน รวมไปถึงกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ[90] โดยมีเป้าหมายที่แตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละองค์กร เพื่อกำหนดทิศทางการดำเนินงานในอนาคตที่ถูกต้องและเหมาะสม

ความหมาย

การมองอนาคต (foresight) เป็นแนวคิดและวิธีวิจัยอนาคตศึกษาที่เติบโตและพัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในแวดวงด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีโดยผู้เชี่ยวชาญหรือนักวิทยาศาสตร์ ซึ่งในยุคแรกใช้คาดการณ์พัฒนาการและแนวโน้มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อจัดอันดับความสำคัญของการศึกษาค้นคว้าและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อประโยชน์ต่องานด้านวิทยาศาสตร์[91] ดังนั้นจึงเป็นกระบวนการที่ดำเนินอย่างเป็นระบบ เพื่อส่งเสริมให้เอื้อประโยชน์สูงสุดแก่เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้การมองอนาคตไม่ใช่การทำนาย (forecast) ที่สันนิษฐานอนาคตเพียงรูปแบบเดียว แต่หลักสำคัญของการมองอนาคตคือการดำเนินการที่เป็นระบบ มีขั้นตอนชัดเจน และมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ (stakeholders) เพื่อให้เข้าใจถึงแรงผลักดันต่าง ๆ ทั้งที่เห็นและที่ยังไม่เห็นอันนำไปสู่การกำหนดรูปแบบหรือลู่ทางที่จะต้องกระทำในวันนี้เพื่ออนาคตที่ดีขึ้น[92]

นอกจากนี้การมองอนาคตยังช่วยให้เกิดมุมมองที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ เผยให้เห็นโอกาสที่อาจไม่เคยคาดคิดมาก่อน หรือช่วยขจัดปัญหาที่คาดว่าจะเกิดในอนาคตได้ทันท่วงทีก่อนที่

---

[90] ศูนย์นวัตกรรมนโยบายมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, **อนาคตภาพของเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ : กระบวนทัศน์และยุทธศาสตร์เพื่อการเปลี่ยนแปลงจากฐานราก** (กรุงเทพฯ, 2545), 31.

[91] จุฬาภรณ์ มาเสถียรวงศ์, **แนวคิดการมองอนาคต (foresight) และวิธีการมองอนาคต**, เข้าถึงเมื่อ 17 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก http://www.moe.go.th/news/detail.php? NewsID=202628$Key=news_research.

[92] วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, **การมองอนาคต**, เข้าถึงเมื่อ 28 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก https://th.wikipedia.org/wiki.

เหตุการณ์นั้นจะเกิดขึ้น[93] ทั้งนี้เพราะการมองอนาคตเป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้มนุษย์ได้คิดไปข้างหน้า เพื่อพิจารณาสร้างรูปแบบที่ตอบสนองเหตุการณ์ในอนาคต[94] ดังนั้นการมองอนาคตจึงเป็นกระบวนการเชิงระบบ และกระบวนการการมีส่วนร่วมเพื่อการกำหนดอนาคตที่ชาญฉลาดจากระยะกลางสู่ระยะยาว รวมไปถึงกระบวนการการสร้างวิสัยทัศน์ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการตัดสินใจในปัจจุบันและการขับเคลื่อนการปฏิบัติการร่วมกัน ซึ่งเกิดจากการวิเคราะห์แนวโน้มภายใต้การพัฒนานโยบายเชิงวิเคราะห์ การวางแผนกลยุทธ์ และการศึกษาอนาคต อันจะนำมาซึ่งกุญแจแห่งการเปลี่ยนแปลงที่ก่อให้เกิดฐานข้อมูลขององค์ความรู้เพื่อนำไปสู่การพัฒนากลยุทธ์ วิสัยทัศน์ และความชาญฉลาดภายในองค์กร ทั้งนี้กลยุทธ์ของการมองอนาคตก็คือวิธีการ เครื่องมือ เทคโนโลยี และการปฏิบัติการที่มีรายละเอียดของสภาพแวดล้อมองค์กรทั้งปัจจุบันและอนาคตอันเป็นประโยชน์ต่อการพยากรณ์ความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่เป็นไปได้เพื่อลดความเสี่ยงและเพิ่มโอกาส[95]

การมองอนาคต (foresight) กล่าวอีกนัยนึงคือเป็นการพิจารณาความเป็นไปได้ในอนาคต ซึ่งมีหลายรูปแบบ โดยคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในระยะยาว และตระหนักว่าสิ่งที่จะเกิดในอนาคตส่วนหนึ่งเป็นผลจากการตัดสินใจเลือกกระทำการหนึ่งการใดในปัจจุบัน ดังนั้นผลจากการมองอนาคตจึงเป็นประโยชน์ในการวางแผนและการกำหนดกลยุทธ์ของทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อรองรับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้นได้ และช่วยนำไปสู่อนาคตที่มีแนวโน้มจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด หรือหลีกเลี่ยงเหตุการณ์ที่จะก่อให้เกิดโทษให้มากที่สุด ทำให้มองเห็นทิศทางของสิ่งที่จะเกิดขึ้น สามารถจัดลำดับความสำคัญเพื่อการเลือกปฏิบัติและบริหารเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้

เหตุที่ผลของการมองอนาคตจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนและการกำหนดกลยุทธ์ของทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อรองรับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้นได้นั้น ทั้งนี้เพราะการมองอนาคตเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอนาคตในเชิงคุณภาพและเชิงปฏิบัติ ด้วยเหตุที่สถานการณ์ที่ไม่แน่นอนต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นนั้นล้วนเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและเกินความคาดหมาย อาทิ

---

[93] Daniel Burrus and John David Mann, **Flash Foresight: How to See the Invisible and Do the Impossible: Seven Radical Principle that will Transform your Business**, accessed February 28, 2017, available from http://www.burrus.com/store/flash-foresight-book/.

[94] Maree Conway, **An Overview of Foresight Methodologies**, accessed May 14, 2017, available from http://www.forschungsnetzwerk.at/downloadpub/An-Overview-of-Foresight-Methodologies1.pdf.

[95] White Paper, " Strategic foresight from theory to practice Methods, tools and culture," **Strategic Foresight Consultant** (July 2013): 5.

เหตุการณ์การห้ามส่งน้ำมันในปี 1973 เหตุการณ์การระเบิดของโรงงานพลังงานไฟฟ้าเชอโนบิลในปี 1986 เหตุการณ์การจู่โจมตึกเวิร์ลเทรดเซ็นเตอร์เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2001 และเหตุการณ์อาหรับสปริงในปี 2011 ซึ่งเหตุการณ์ทั้งหลายเหล่านี้ล้วนส่งผลลัพธ์ที่เป็นประสบการณ์ให้เราต้องคาดการณ์อนาคตเพื่อรองรับสถานการณ์หรือหลีกเลี่ยงเหตุการณ์ที่จะก่อให้เกิดโทษให้มากที่สุด นอกจากนี้เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นบางเหตุการณ์อาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาการทางสังคม ต่อหน่วยงาน บริษัท องค์กร หรือแม้กระทั่งต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของเราภายในระยะเวลาแค่เพียงสองสามปี ตัวอย่างเช่น พัฒนาการอย่างรวดเร็วของระบบคอมพิวเตอร์ ระบบอินเทอร์เน็ต โทรศัพท์มือถือ เฟสบุก และทวิตเตอร์ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของระบบสารสนเทศดังกล่าวสะท้อนให้เห็นพัฒนาการทางเทคโนโลยียุคปัจจุบันที่ล้าสมัยอย่างรวดเร็วในขณะที่ก็เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วเช่นเดียวกันจนสามารถส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และก่อให้เกิดการสร้างสรรค์โอกาสทางธุรกิจใหม่ ๆ ขึ้นมา โดยที่การเปลี่ยนแปลงนี้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและก่อให้เกิดผลกระทบที่มากขึ้น ๆ ดังนั้นความสามารถในการเตรียมรับการเปลี่ยนแปลง และความสามารถในการคาดการณ์ความเป็นไปได้ด้วยแนวทางที่หลากหลายทั้งระดับประเทศ สถาบันสาธารณะ บริษัท องค์กร และแม้แต่ระดับบุคคลทั่วไปจึงเป็นสิ่งสำคัญ[96]

การมองอนาคต (foresight) จึงเป็นแนวคิดและวิธีวิจัยอนาคตศึกษาที่ผ่านกระบวนการเชิงระบบ กระบวนการคิดวิเคราะห์ และการมีปฏิสัมพันธ์ที่มุ่งเน้นอนาคตร่วมกันในส่วนของการแบ่งปันวิสัยทัศน์เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ธุรกิจ และสังคมเพื่อการพัฒนาในระยะยาว รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อพัฒนาความพึงพอใจผ่านกลยุทธ์ การตัดสินใจ และการปฏิบัติการ ทั้งนี้เพื่อรองรับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้นได้ และช่วยนำไปสู่อนาคตที่มีแนวโน้มจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด หรือหลีกเลี่ยงเหตุการณ์ที่จะก่อให้เกิดโทษให้มากที่สุด

จุดมุ่งหมายของการมองอนาคต

การมองอนาคตถูกใช้สำหรับการคาดการณ์อนาคตทั้งในแง่ของการตรวจสอบผลลัพธ์ความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นจากนโยบายในปัจจุบัน รวมไปถึงในแง่ของอุปสรรคหรือโอกาสใหม่ ๆ ที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อจะได้มีการเตรียมพร้อมรับมือล่วงหน้า ดังนั้นการมองอนาคตจึงจำเป็นต้องมีการระบุจุดมุ่งหมายให้ชัดเจน มิฉะนั้นอาจไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ดังที่คาดหวัง และอาจทำให้สูญเสียทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งเวลา งบประมาณ หรืออื่น ๆ โดยเปล่าประโยชน์

---

[96] Per Dannemand Andersen and Birgitte Rasmussen, “ Introduction to Foresight and Foresight Processes in Practice” (Note for the Ph.D. course Strategic Foresight in Engineering Department of Management Engineering Technical University of Denmark, 2014), 4.

จุดมุ่งหมายของการมองอนาคตควรจะชัดเจน สอดคล้องกับปัจจัยภายใน และหลีกเลี่ยงการเฉพาะเจาะจงเกินไป ซึ่งจุดประสงค์โดยทั่วไปของการมองอนาคตประกอบด้วย 1) เพื่อกำหนดนโยบายที่ตระหนักถึงการพัฒนาในระยะยาวซึ่งเกิดจากการตัดสินใจในปัจจุบัน หรือการพร้อมรับความเสี่ยงและโอกาสในอนาคต 2) เพื่อสร้างเครือข่ายงานอันเกิดจากการรวบรวมบุคคลซึ่งแตกต่างกันจากหน่วยงานและสถาบันที่เกี่ยวข้องด้วยการร่วมกันกำหนดอนาคตตามประเด็นเฉพาะที่กำหนด โดยจุดประสงค์ของการสร้างเครือข่ายนี้ก็เพื่อให้บุคคลหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเหล่านี้ได้มีโอกาสแบ่งปันวิสัยทัศน์ และสร้างความเข้าใจให้มากขึ้นเกี่ยวกับความท้าทายและโอกาสที่พวกเขาอาจจะต้องเผชิญ รวมไปถึงกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ที่บุคคลอื่นอาจจะดำเนินการอยู่ในขณะนั้น 3) เพื่อพัฒนาขีดความสามารถให้บุคคลที่มีภูมิหลังที่หลากหลายสามารถกำหนดและดำเนินการมองอนาคตของตนเอง รวมไปถึงสามารถสร้างเครือข่ายการมองอนาคตของตนเองได้ และ 4) เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์และสร้างการมีความรู้สึกร่วมในวิสัยทัศน์นั้นภายในกลุ่มของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง[97]

นอกเหนือจากจุดมุ่งหมายทั่วไปดังกล่าวข้างต้นยังมีจุดมุ่งหมายเพิ่มเติมตามแนวคิดของศูนย์คาดการณ์เทคโนโลยีเอเปคที่ระบุจุดมุ่งหมายของการศึกษาการมองอนาคตไว้ดังนี้ 1) การมองอนาคตของเทคโนโลยีเพื่อการวางแผนและจัดอันดับความสำคัญของเทคโนโลยี 2) การมองอนาคตของเทคโนโลยีเพื่อระบุเทคโนโลยีที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม 3) การมองอนาคตของความต้องการทางสังคมและเศรษฐกิจและหาวิธีที่จะตอบรับด้วยการใช้เทคโนโลยี และ 4) การมองอนาคตของความต้องการทางสังคมและเศรษฐกิจเพื่อหาวิธีที่จะตอบรับ[98] ซึ่งแนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของสุขสวัสดิ์ สบายใจที่วิเคราะห์เป้าหมายของการมองอนาคตจากนิยามศัพท์ที่ว่าการมองอนาคต (foresight) เป็นความพยายามอย่างเป็นระบบที่จะคาดการณ์วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและสังคมในห้วงระยะเวลายาวไกล เพื่อบ่งชี้เทคโนโลยีพื้นฐานใหม่ ๆ และขอบเขตของการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ที่จะเอื้อประโยชน์สูงสุดแก่เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคม ดังนั้นเป้าหมายหนึ่งของการมองอนาคต คือการบ่งชี้เทคโนโลยีพื้นฐานใหม่ ๆ ที่จะเอื้อประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมในวงกว้าง และอีกเป้าหมายหนึ่ง คือ

---

[97] The European Commission's science and knowledge service, **Objectives of Foresight**, accessed May 15, 2017, available from http://forlearn.jrc.ec. europa.eu /guide/1_ why-foresight/objectives.htm.

[98] สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, **ศูนย์คาดการณ์เทคโนโลยีเอเปคกับการมองอนาคตเพื่อภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก** (กรุงเทพฯ, ม.ป.ป.).

การเน้นการวิจัยเชิงกลยุทธ์ นั่นก็คือการวิจัยเบื้องต้นซึ่งคาดว่าจะก่อให้เกิดความร่วมมือในเชิงกว้าง ที่อาจเป็นพื้นฐานในการแก้ไขปัญหาในเชิงปฏิบัติที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบันหรืออนาคต[99]

เหตุที่การมองอนาคตคือแนวทางหนึ่งที่นำไปสู่การวางแผนอนาคตเชิงรุก ดังนั้นถ้าพิจารณาในแง่ของการตรวจสอบผลลัพธ์ จุดมุ่งหมายของการมองอนาคตคือการส่งเสริมความสามารถในการตัดสินใจเลือกกระทำการหนึ่งการใดในปัจจุบันที่กำหนดอนาคตในระยะยาว [100] นอกจากนี้ผลลัพธ์เชิงนโยบายที่ได้ยังเป็นเครื่องมือที่เป็นประโยชน์ต่อนักกำหนดนโยบาย ด้วยเหตุนี้การมองอนาคตจึงเป็นการให้โอกาสในการออกแบบอนาคตที่เป็นกลยุทธ์ระยะยาวและเป็นเครื่องมือสำหรับวางแผนพัฒนาประเทศ[101] ซึ่งผ่านขบวนการตัดสินใจอย่างชาญฉลาด

กระบวนการมองอนาคต

กระบวนการมองอนาคตนั้นสามารถดำเนินการได้หลากหลายวิธีขึ้นอยู่กับเป้าหมายและบริบทซึ่งหมายรวมถึงวิธีการตัดสินใจหรือกระบวนการทางกฎหมายที่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการและผลลัพธ์ของการมองอนาคต

กระบวนการมองอนาคตมักจะหลอมรวม 3 คำถามหลัก ๆ เหล่านี้

1. จุดเริ่มต้น : สถานการณ์ในขณะนี้เป็นอย่างไร

2. ความปรารถนาและความคาดหวัง : เราปรารถนาและคาดหวังการพัฒนาอนาคตลักษณะใดจากประเด็นการมองอนาคต

3. ความตระหนัก : เราจะใช้เครื่องมืออะไรมาช่วยสร้างความตระหนักในความปรารถนาและความคาดหวังต่อการพัฒนาอนาคตที่เกิดจากการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน

---

[99] สุขสวัสดิ์ สบายใจ, “อนาคตศึกษากับความมั่นคงแห่งชาติ,” **นาวิกาธิปัตย์สารคลังปัญญาพัฒนาผู้นำ**: 8 - 9.

[100] Leon S. Fuerth, “Foresight and Anticipatory Governance,” **foresight** 11, 4 (2009): 17.

[101] Global Centre for Public Service Excellence, **Foresight as a Strategic Long-term Planning Tool for Developing Countries**, accessed May 12, 2017, available from file:///C:/Users/np.user.SECTRLB-01/Downloads/GCPSE% 20Foresight_ Brief.pdf.

การเลือกใช้กระบวนการมองอนาคตขึ้นอยู่กับสองปัจจัย ได้แก่ ภูมิหลังของผู้ร่วมมองอนาคต และบริบทขององค์กร ทั้งนี้ผู้ร่วมมองอนาคตอาจจะมีกระบวนการของแต่ละคน แต่ท้ายที่สุดต้องเลือกกระบวนการการมองอนาคตที่ดีและเหมาะสมกับองค์กรมากที่สุด[102]

กระบวนการมองอนาคตตามแนวคิดของ Joseph Voros ซึ่งเป็นนักวิชาการอาวุโสด้านอนาคตศึกษาและกลยุทธ์การมองอนาคตของสถาบันการมองอนาคตออสเตรเลีย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสวินเบิร์น เมืองฮอร์ธอร์น ประเทศออสเตรเลีย จำแนกได้ 4 ระดับ คือ

1. ปัจจัยนำเข้า : สถานการณ์ปัจจุบันเป็นอย่างไร เหตุการณ์อะไรที่กำลังเกิดขึ้นในขณะนี้
2. การวิเคราะห์ : สถานการณ์อะไรที่มีท่าทีว่ากำลังจะเกิดขึ้น
3. การตีความ : สถานการณ์ใดที่กำลังจะเกิดขึ้นจริง
4. การคาดการณ์ : สถานการณ์ใดที่น่าจะหรืออาจจะเกิดขึ้น

กระบวนการมองอนาคตตามแนวคิดของ Joseph Voros แสดงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

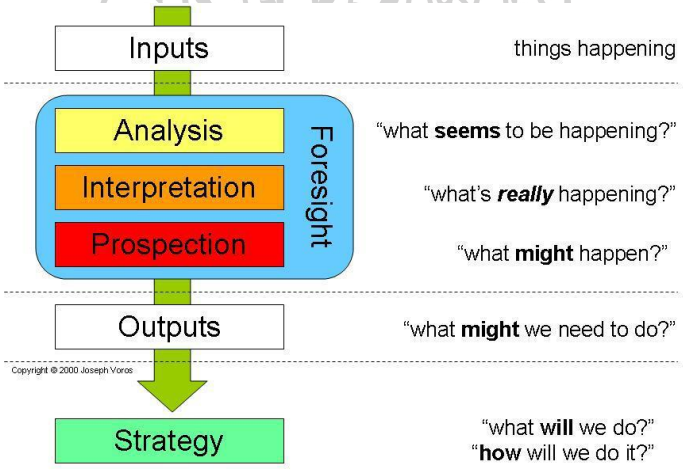

ภาพที่ 2 แบบจำลองกระบวนการมองอนาคตของ Joseph Voros

ที่มา: Joseph Voros, " A generic foresight process framework," **Foresight,** Vol.5 (Hawthorn, Australia: MCB UP Ltd, 2003), 10-21.

---

[102] Per Dannemand Andersen and Birgitte Rasmussen, " Introduction to Foresight and Foresight Processes in Practice" (Note for the PhD course Strategic Foresight in Engineering Department of Management Engineering Technical University of Denmark, 2014), 9.

แบบจำลองกระบวนการมองอนาคตที่พัฒนาโดย Joseph Voros นี้ แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงกระบวนการการมองอนาคตที่นำไปสู่การตัดสินใจเชิงกลยุทธ์และการวางแผนเชิงกลยุทธ์ โดยมีรายละเอียดสังเขป ดังนี้

1. ปัจจัยนำเข้าได้แก่ข้อมูลจำเป็นสำหรับองค์กรที่ต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องหรือแนวโน้มสำคัญ ๆ ที่พอมองเห็นได้ในปัจจุบัน ซึ่งอาจประกอบไปด้วย คู่แข่ง อุตสาหกรรม หรือแนวโน้มจากสภาพแวดล้อมภายนอกที่สัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เช่น สังคม เทคโนโลยี เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และกฎหมาย เพื่อวิเคราะห์อุปสรรคและโอกาส

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากปัจจัยนำเข้าเพื่อจัดกลุ่มปัจจัยที่ไม่แน่นอนว่าจะเกิดในอนาคต หรือปัจจัยที่ค่อนข้างแน่ใจว่าจะต้องเกิดขึ้นหรือเป็นไปได้เช่นนั้นในอนาคต หรืออย่างน้อยมีสัญญาณแรงพอที่พอจะคาดเดาได้ด้วยหลักการว่าน่าจะเกิดขึ้นได้ ทั้งนี้ปัจจัยที่หลีกเลี่ยงไม่ได้นี้ต้องเป็นตัวแปรที่สำคัญ นั่นหมายถึงจะต้องมีอิทธิพลสูงต่อเรื่องที่กำลังศึกษาในกรอบเวลาที่กำหนด ทั้งนี้เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มของสถานการณ์อันจะนำไปสู่การพัฒนามุมมองในอนาคตและวิเคราะห์ความเสี่ยงจำเป็นที่อาจจะเกิดขึ้น

3. การตีความคือการทำความเข้าใจข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ในสองขั้นตอนข้างต้นในเชิงลึกเพื่อจำแนกข้อมูลจากกลุ่มปัจจัยอันนำไปสู่การตัดสินใจว่าระบบหรือโครงสร้างอะไรที่เหมาะสมต่อเรื่องที่กำลังศึกษา

4. การคาดการณ์สถานการณ์คือการหาทางเลือกที่ดีที่สุดเพื่อการพัฒนาองค์กรในอนาคต หรืออีกนัยนึงคือการฉายภาพอนาคตจากสิ่งที่เป็นไปได้และอาจจะเกิดขึ้นอันนำไปสู่การตัดสินใจเชิงกลยุทธ์และการวางแผนเชิงกลยุทธ์[103]

กระบวนการมองอนาคตจึงเป็นการค้นหาและการทำความเข้าใจข้อมูลที่เปิดโอกาสให้บุคคลได้ใช้วิธีการคิดที่หลากหลายและแปลกใหม่เกี่ยวกับอนาคต ซึ่งข้อมูลที่ได้นั้นอาจมาจากบุคคลหรือการศึกษาเอกสาร หรือจากทั้งสองแหล่ง โดยสามารถนำไปวิเคราะห์ด้วยวิธีการเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพหรือทั้งสองวิธีผสมกัน นอกจากนี้ข้อมูลควรจะต้องสอดคล้องหรือเกี่ยวข้องกับองค์กรหากต้องการใช้เป็นข้อมูลในกระบวนการสร้างกลยุทธ์ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจอดีตและปัจจุบันซึ่งเป็นพื้นฐานต่อการมองอนาคตอันนำไปสู่การสร้างภาพอนาคตที่มีศักยภาพ[104]

---

[103] Joseph Voros, “A Generic Foresight Process Framework,” **Foresight** 5, 3 (2003): 10-21.

[104] Maree Conway, **An Overview of Foresight Methodologies**, accessed May 14, 2017, available from http://www.forschungsnetzwerk.at/downloadpub/An-Overview -of-Foresight-Methodologies1.pdf.

ผลลัพธ์ของการมองอนาคต

เหตุที่การมองอนาคตเป็นการให้โอกาสในการออกแบบอนาคตผ่านขบวนการตัดสินใจอย่างชาญฉลาด ดังนั้นสิ่งสำคัญในการออกแบบกระบวนการมองอนาคตคือการกำหนดจุดมุ่งหมาย ซึ่งเป็นตัวกำหนดลักษณะความสัมพันธ์กับกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งจุดมุ่งหมายที่เป็นไปได้มีอยู่ด้วยกัน 6 ข้อ คือ

1. การกำหนดทิศทาง (Direction setting) ซึ่งหมายถึงการกำหนดแนวทางกว้าง ๆ ของนโยบายวิทยาศาสตร์ และการพัฒนาทางเลือกต่าง ๆ

2. การจัดลำดับความสำคัญ (Determining priorities) ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญที่สุดของการมองอนาคต และเป็นแรงผลักดันที่ประเทศที่ทำการศึกษาส่วนใหญ่เผชิญในอันที่จะจัดการกับข้อจำกัดทางทรัพยากรและการเรียกร้องต่อนักวิจัยที่เพิ่มมากขึ้น

3. ความสามารถในการคาดการณ์อนาคต (Anticipatory intelligence) คือ การระบุแนวทางใหม่ ๆ ที่กำลังจะเกิดขึ้นซึ่งจะมีบทบาทมากต่อการจัดทำนโยบายในอนาคต

4. การสร้างความเป็นเอกฉันท์ (Consensus generation) คือการส่งเสริมให้นักวิทยาศาสตร์ องค์กรที่ให้การสนับสนุนทางการเงิน และผู้ใช้งานวิจัยมีความเห็นตรงกันมากขึ้นในการบ่งชี้ความต้องการหรือโอกาส

5. การสนับสนุนการตัดสินใจ (Advocacy) คือการส่งเสริมการตัดสินใจในเชิงนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเฉพาะในระบบวิจัยและพัฒนา

6. การสื่อสารและการศึกษา (Communication and education) คือการส่งเสริมการสื่อสารภายในชุมชนวิทยาศาสตร์ การสื่อสารภายนอกกับผู้ใช้งานวิจัย และการให้การศึกษาแก่ประชาชนทั่วไป นักการเมือง และข้าราชการ

การกำหนดจุดมุ่งหมายซึ่งเป็นตัวกำหนดลักษณะความสัมพันธ์กับกระบวนการตัดสินใจ จุดมุ่งหมายที่เป็นไปได้ดังกล่าวข้างต้นส่งผลให้มีกิจกรรมหลากหลายที่อาจรวบรวมได้คร่าว ๆ ภายใต้เงื่อนไขการมองอนาคต ทั้งนี้บางกิจกรรมอาจค่อนข้างเก่า ในขณะที่บางกิจกรรมเป็นเรื่องใหม่ ซึ่งก่อให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์วิธีการที่ใช้ในการมองอนาคตขณะนั้นอย่างมาก แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลายว่าบริบททางเศรษฐกิจองค์กรและวัฒนธรรมของแต่ละประเทศมีอิทธิพลต่อการเลือกใช้วิธีการมองอนาคต แต่ทั้งนี้การมองอนาคตจำเป็นต้องรักษามุมมองที่สมดุลระหว่างปัจจัยที่เป็นแรงผลักดันทางวิทยาศาสตร์และแรงดึงทางอุปสงค์ โดยที่แรงผลักดันทางวิทยาศาสตร์มีสององค์ประกอบคือ จุดแข็งและทรัพยากรทางวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อมกับโอกาสทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่วนแรงดึงทางอุปสงค์ก็ประกอบด้วยสององค์ประกอบเช่นกันนั่นคือความต้องการทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมกับการได้เปรียบด้านทรัพยากรทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งทั้งสองปัจจัยต่างมีอิทธิพลต่อพัฒนาการในอนาคต แต่ในทางตรงข้าม

การสื่อสารระหว่างตัวแทนด้านแรงผลักดันทางวิทยาศาสตร์ (Science - push) ซึ่งเป็นกลุ่มนักวิจัยและนักวิทยาศาสตร์ที่มีหน้าที่สร้างเทคโนโลยีและโอกาสเชิงพาณิชย์ใหม่ ๆ และแรงดึงทางอุปสงค์จากชุมชนผู้ใช้ (Demand - pull) ตามความต้องการและการจัดอันดับความสำคัญของเทคโนโลยีที่มีอยู่ และเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมใหม่ อาจก่อให้เกิดปัญหาได้ โดยเฉพาะความไม่เข้าใจกันเรื่องของระยะเวลาในการวิจัยและผลิตเทคโนโลยี

สิ่งที่ได้จากกระบวนการมองอนาคตจากลักษณะปฏิสัมพันธ์ของการมองอนาคตสำคัญเทียบเท่ากับผลลัพธ์ของการศึกษาซึ่งสามารถแจกแจงประโยชน์ของกระบวนการการมองอนาคตได้ 6 ข้อ หรือ 6 C's อันประกอบด้วย 1) การสื่อสาร (Communication) คือการเชื่อมโยงกลุ่มคนที่แตกต่างเข้าด้วยกัน โดยให้กรอบในการปฏิสัมพันธ์และการสื่อสารแก่กลุ่มคนดังกล่าว 2) การเน้นระยะยาว (Concentration) คือการทำให้ผู้มีส่วนร่วมสามารถมองอนาคตได้ไกลกว่าที่เคยมอง 3) การประสานงาน (coordination) คือการทำให้กลุ่มต่าง ๆ ร่วมกันเป็นหุ้นส่วนที่มีประสิทธิภาพในการวิจัยและพัฒนา 4) ความเป็นเอกฉันท์ (consensus) คือความสามารถวาดทิศทางอนาคตที่เป็นทางเลือกแบบต่าง ๆ ได้ชัดเจนและจัดลำดับความสำคัญของการวิจัย 5) ความผูกพัน (Commitment) และ 6) ความเข้าใจ (Comprehension) คือการสนับสนุนให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าใจการเปลี่ยนแปลงระดับโลกที่เกิดกับธุรกิจหรืออาชีพของตน และสามารถควบคุมเหตุการณ์ดังกล่าวได้บางส่วน

กระบวนการการมองอนาคต 6 C's นี้สามารถนำไปเป็นเกณฑ์วัดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการมองอนาคตได้ นอกจากนี้การมองอนาคตไม่ว่าระดับใดก็ควรรวบรวมผลลัพธ์จากการมองอนาคตในระดับสูงกว่าและ/หรือต่ำกว่าที่มีผู้กระทำไว้ก่อนแล้วป้อนเข้าไปในกระบวนการด้วย และเช่นเดียวกันผลลัพธ์จากกระบวนการปัจจุบันก็จะถูกป้อนกลับไปยังความพยายามมองอนาคตในระดับสูงกว่าหรือต่ำกว่าต่อไป แต่ทั้งนี้การผลักดันให้เกิดการมองอนาคตในทุกระดับจำเป็นต้องมีการจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรม[105]

การจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรม

การจัดลำดับความสำคัญคือการเลือกอย่างมีสติระหว่างการจัดกิจกรรมที่มีความสำคัญมากน้อยต่างกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากข้อจำกัดด้านเวลา เงิน หรือพลังงาน ซึ่งในอดีตที่ผ่านมาอุปสรรคสำคัญต่อการดำเนินการมองอนาคต คือการต่อต้านอย่างรุนแรงจากนักวิชาการและนักอุตสาหกรรมทั้งหลายที่มองการจัดลำดับความสำคัญเสมือนหนึ่งภัยคุกคาม แต่ปัจจุบันพบว่ากลุ่มข้าราชการ นักอุตสาหกรรม ตลอดจนนักวิทยาศาสตร์ได้ยอมรับแล้วว่าจำเป็นต้องมีการตัดสินใจเพื่อจัดอันดับ

---

[105] สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, **ศูนย์คาดการณ์เทคโนโลยีเอเปคกับการมองอนาคตเพื่อภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก** (กรุงเทพฯ, ม.ป.ป.).

ความสำคัญในการทำวิจัยระดับชาติ ดังนั้นการวางแผนกลยุทธ์และการจัดลำดับความสำคัญจึงเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ การจัดลำดับความสำคัญเป็นผลมาจากการตัดสินใจในหลายระดับ ตั้งแต่การตัดสินใจแบบบนลงล่าง (top-down) โดยผู้บริหารระดับสูง ไปจนถึงระดับกลาง ๆ และการตัดสินใจแบบล่างขึ้นบน (bottom-up) ซึ่งเป็นการเสนอการตัดสินใจโดยระดับปฏิบัติการ ดังนั้นการมองอนาคตจึงจำเป็นต้องทำในหลายระดับอย่างที่กล่าวมาข้างต้น ขณะเดียวกันในทางอุดมคติก็คือการร่วมมือร่วมใจกันทำงาน

ลักษณะสำคัญของการมองอนาคตที่ประสบความสำเร็จอันนำไปสู่การจัดลำดับความสำคัญคือ

1. ต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของกิจกรรมการมองอนาคตให้ชัดเจนตั้งแต่เริ่มต้น
2. ต้องสนับสนุนให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม
3. ต้องให้ความสำคัญกับการระดมความคิดจากล่างขึ้นบนไม่น้อยกว่าบนลงล่าง
4. ต้องเตรียมกลไกที่จะนำผลการตัดสินจากกระบวนการมองอนาคตไปปฏิบัติทันทีหรือในอนาคต
5. ต้องมีความยืดหยุ่นในการดำเนินงาน
6. ต้องทำกิจกรรมซ้ำเป็นระยะ ๆ เพื่อจะได้เรียนรู้ปฏิกิริยาตอบสนอง หรือพัฒนาการใหม่ ๆ

ด้วยเหตุนี้กุญแจสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จในการจัดลำดับความสำคัญคือการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง การยอมรับผลการวิจัยและขั้นตอนการดำเนินการจากแวดวงนักวิชาการรวมไปถึงการเข้ามามีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิดและการยอมรับการวิจัยจากกลุ่มผู้ปฏิบัติการ[106]

ขั้นตอนการมองอนาคต

ลักษณะสำคัญประการหนึ่งของการมองอนาคต คือ การมองอนาคตมิใช่เทคนิคหรือวิธีการแต่เป็นกระบวนการซึ่งมีขั้นตอนที่เป็นระบบระเบียบเพื่อไปสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการอันประกอบไปด้วย

1. ขั้นเตรียมการ (Pre-foresight Stage) โดยเริ่มจากการตัดสินใจดำเนินการ
2. กำหนดคณะทำงาน (Steering group) เพื่อทำหน้าที่ออกแบบกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ ของกิจกรรม เช่น หัวข้อ/ขอบเขตของการศึกษา วัตถุประสงค์ เทคนิคที่ใช้ ระยะเวลาดำเนินการ และผู้เข้าร่วมมองอนาคต นอกจากนี้ยังรวมถึงการศึกษากิจกรรมการมองอนาคตต่าง ๆ ที่ผ่านมาในอดีต เพื่อนำประสบการณ์เหล่านั้นมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ด้วย

---

[106] สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, **ศูนย์คาดการณ์เทคโนโลยีเอเปคกับการมองอนาคตเพื่อภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก** (กรุงเทพฯ, ม.ป.ป.).

3. ขั้นปฏิบัติการ (Main-foresight Stage) คือเมื่อผู้เข้าร่วมได้กำหนดรายละเอียดต่าง ๆ ของกิจกรรมเสร็จแล้ว ช่วงแรกของขั้นตอนนี้คือการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ต้องการศึกษา เช่น แนวโน้ม วิสัยทัศน์ และแผนกลยุทธ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นนั้น ๆ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานให้ผู้เข้าร่วมใช้เทียบเคียงสำหรับขั้นตอนต่อไป หลังจากนั้นจึงเป็นช่วงสำคัญหรือช่วงหลักของกิจกรรมการมองอนาคตที่ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่กำหนดไว้ร่วมกันมองอนาคต โดยอาศัยเทคนิคใดเทคนิคหนึ่งที่คณะทำงานได้คัดเลือกไว้ หรืออาจอาศัย 2-3 เทคนิคผสมกันขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละกรณี

4. ขั้นสุดท้าย (Post-foresight stage) คือการวิเคราะห์ตรวจสอบนัยของผลลัพธ์ที่ได้จากการมองอนาคตกับกลยุทธ์ หรือการดำเนินงานต่าง ๆ ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมสิ่งเหล่านั้นให้เหมาะสมสำหรับการรับมือกับอนาคตที่จะเกิดขึ้นต่อไป ทั้งนี้รายละเอียดของแต่ละขั้นตอนดังกล่าวเป็นเพียงพื้นฐานทั่วไปเท่านั้น แต่สำหรับกิจกรรมการมองอนาคตที่เกิดขึ้นจริงอาจมีการปรับแต่งเพิ่มลดรายละเอียดต่าง ๆ ในแต่ละขั้นตอนเพื่อความเหมาะสมตามบริบทของแต่ละองค์กร

เหตุที่การมองอนาคตมีลักษณะเป็นกระบวนการดังกล่าวข้างต้นจึงทำให้ประโยชน์ที่ได้มิได้มีแต่เฉพาะผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม (Concrete Outputs) เช่น ภาพอนาคตหรือกลยุทธ์เท่านั้น แต่ยังก่อให้เกิดประโยชน์ที่เกิดขึ้นตามมาจากกระบวนการ (Process Benefit) อีกหลายประการซึ่งอาจมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่า หรืออาจจะมากกว่าผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม (Concrete Outputs)[107]

ระเบียบวิธีการมองอนาคต

ระเบียบวิธีการมองอนาคตมีมากมายซึ่งเกิดจากพัฒนาการที่หลากหลาย และแต่ละวิธีก็มีระเบียบวิธีวิจัยที่แตกต่างกันออกไปซึ่งขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ เงื่อนไข และข้อจำกัดที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้จากผลการศึกษาของสถาบันวิจัยนวัตกรรมแมนเชสเตอร์โดย Michael Keeman ที่สำรวจข้อมูลจากประเทศในแถบยุโรป อเมริกาเหนือ ละตินอเมริกา เอเชีย แอฟริกา และหมู่เกาะในมหาสมุทรแปซิฟิก จำนวน 755 กรณี ปรากฏข้อมูล ดังนี้

ระเบียบวิธีการมองอนาคตที่นิยมใช้ในวงกว้าง ได้แก่ การทบทวนวรรณกรรม (Literature review) การใช้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expert panel) และการฉายภาพอนาคต (Scenarios)

---

[107] ศูนย์นวัตกรรมนโยบายมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, “อนาคตภาพของเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ : กระบวนทัศน์และยุทธศาสตร์เพื่อการเปลี่ยนแปลงจากฐานราก,” มิถุนายน 2545.

ระเบียบวิธีการมองอนาคตที่ใช้กันโดยทั่วไป ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับอนาคต (Future workshop) การระดมสมอง (Brainstorming) การอนุมานแนวโน้ม (Trend extrapolation) การสัมภาษณ์ (Interviews) การใช้แบบสอบถาม/การสำรวจ (Questionnaires/ Surveys) การใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi method) การใช้กุญแจเทคโนโลยี (Key technologies) การวิเคราะห์แนวโน้มสำคัญ (Megatrend analysis) และการวิเคราะห์สวอต (SWOT analysis)

ระเบียบวิธีการมองอนาคตที่ถูกใช้น้อย ได้แก่ แผนที่นำทางเทคโนโลยี (Technology roadmapping) การสำรวจสิ่งแวดล้อม (Environmental scanning) การสร้างแบบจำลอง/ สถานการณ์จำลอง (Modeling and simulation) การเขียนความเรียง (Essays) และการพยากรณ์ย้อนหลัง (Backcasting)

ระเบียบวิธีการมองอนาคตที่ถูกใช้น้อยที่สุดหรือไม่ค่อยนิยมใช้ ได้แก่ แผนที่นำทางของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder mapping) การใช้กลุ่มพลเมือง (Citizen panels) การวิเคราะห์โครงสร้าง (Structural analysis) การวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ (Cross-impact analysis) การวิเคราะห์ด้วยเกณฑ์ที่หลากหลาย (Multi-criteria analysis) การวิเคราะห์แบบบรรณมิติ (Bibliometrics) การใช้เกม (gaming) การวิเคราะห์สัณฐานวิทยา (Morphological analysis) และการพยากรณ์แบบแขนงต้นไม้สัมพันธ์ (Relevance trees)[108]

ข้อมูลข้างต้นชี้ให้เห็นว่าระเบียบวิธีการมองอนาคตนั้นมีมากมายเกินกว่าที่คนส่วนใหญ่จะคาดถึง ซึ่งระเบียบวิธีเหล่านี้ครอบคลุมความคิดสร้างสรรค์ รายละเอียด สถิติ ความคิดเห็น การขับเคลื่อน การฉายภาพ การวิเคราะห์ การตัดสินใจ และการจำลองวิธีการ ดังนั้นก่อนที่จะเริ่มกระบวนการการมองอนาคตควรศึกษาความแตกต่างของแต่ละระเบียบวิธีที่จะส่งผลต่อความสำเร็จตามเป้าหมายให้มากที่สุด นอกจากนี้ควรพิจารณาระเบียบวิธีที่ผสมผสานวิธีการทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เพราะระเบียบวิธีหรือเครื่องมือที่ผสมผสานวิธีการที่แตกต่างมักจะเหมาะสมอย่างยิ่งต่อกระบวนการการมองอนาคต แต่อย่างไรก็ตามควรใช้เวลาในการตรวจสอบข้อดีข้อด้อยก่อนที่จะตัดสินใจเลือก[109]

ปัจจุบันการมองอนาคตได้รับการยอมรับในหลายประเทศว่าเป็นวิธีการที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญต่อวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่นำไปสู่การสร้างความมั่งคั่งและยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในสังคม ด้วยเหตุผลที่ตระหนักกันโดยทั่วไปว่าเทคโนโลยีใหม่ ๆ อาจพลิกโฉมหน้าอุตสาหกรรม เศรษฐกิจ สังคม และสภาวะแวดล้อมในอนาคต ดังนั้นถ้าสามารถระบุเทคโนโลยีที่สำคัญซึ่งอยู่ใน

---

[108] Michael Keeman, “Combining Foresight Methods for Impacts” (NISTEP 3rd International Conference on Foresight Tokyo, November 2007), 5-6.

[109] Michael Jackson, **Practical Foresight Guide**: **Methods** (n.p., 2013), 4-5.

ระยะเริ่มพัฒนาได้ รัฐบาล องค์กร หรือหน่วยงานต่าง ๆ ก็จะสามารถจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว ซึ่งนั่นหมายรวมไปถึงการเลือกวิธีการมองอนาคตที่ควรสอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทของแต่ละประเทศ องค์กร หรือหน่วยงานด้วย

การมองอนาคต (foresight) จึงเป็นแนวทางที่สนับสนุนแนวคิดในการกำหนดทิศทางการบริหารโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือที่คาดว่าน่าจะเกิดขึ้นในอนาคต เพราะการวิจัยอนาคตมีประโยชน์โดยตรงต่อการกำหนดนโยบาย การวางแผน การตัดสินใจ ตลอดจนถึงวิธีการปฏิบัติที่จะนำไปสู่การสร้างอนาคตที่พึงประสงค์ ทั้งนี้เพื่อหาแนวทางทำให้แนวโน้มที่พึงประสงค์เกิดขึ้น และป้องกันแนวโน้มที่ไม่พึงประสงค์ให้หมดไป หรือเผชิญหน้ากับแนวโน้มที่ไม่พึงประสงค์นั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเป้าหมายของการมองอนาคต (foresight) ไม่ใช่การทำนาย แต่เป็นการหาแนวทางที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการตัดสินใจในปัจจุบันจากภาพอนาคตที่เป็นไปได้ และสภาพการณ์ปัจจุบันที่เป็นไปได้นั้นจะส่งอิทธิพลต่อการพัฒนาอนาคต ดังนั้นการมองอนาคตจึงเป็นกระบวนการเชิงระบบ และกระบวนการการมีส่วนร่วมเพื่อการกำหนดอนาคตที่ชาญฉลาดอันเป็นประโยชน์ต่อการพยากรณ์ความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด หรือหลีกเลี่ยงเหตุการณ์ที่จะก่อให้เกิดโทษให้มากที่สุด แต่ก่อนที่จะเริ่มกระบวนการการมองอนาคต (foresight) ควรศึกษาความแตกต่างของระเบียบวิธีวิจัยอนาคตที่จะส่งผลต่อความสำเร็จตามเป้าหมายให้มากที่สุด เพราะระเบียบวิธีวิจัยอนาคตมีหลายวิธี แต่ละวิธีจะมีระเบียบวิธีวิจัยที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นการเลือกระเบียบวิธีวิจัยอนาคตแบบใด จึงขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ เงื่อนไข และข้อจำกัดของนักวิจัยที่แตกต่างกันออกไป

ระเบียบวิธีวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research)

การวิจัยอนาคตมีหลายวิธี แต่ละวิธีจะมีระเบียบวิธีวิจัยที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นการเลือกระเบียบวิธีวิจัยอนาคตแบบใด จึงขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ เงื่อนไข และข้อจำกัดของนักวิจัยที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งตัวอย่างวิธีวิจัยอนาคตที่นิยมทำกันอยู่ในปัจจุบันได้แก่ เดลฟาย (Delphi) การสร้างภาพอนาคต (Scenario Building) อีเอฟอาร์ (EFR) และอีดีเอฟอาร์ (EDFR) เป็นต้น

เทคนิคการวิจัยอนาคตไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใด โดยเฉพาะแบบ EDFR นี้เป็นทั้งระเบียบวิธีในการวิจัยหรือในการคาดการณ์อนาคต และเป็นทั้งเทคนิคการสื่อสารระหว่างผู้เชี่ยวชาญ นั่นคือเป็นทั้ง research technique หรือ research methodology และเป็นทั้ง educating process หรือเป็นทั้ง communicating process ระหว่างกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่นั้นมักจะไม่มีเวลาพอที่จะแลกเปลี่ยนประสบการณ์โดยตรงด้วยวิธีประชุมสัมมนา ระดมสมอง หรือ focus group ด้วยเหตุนี้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR รวมไปถึง Delphi จึงเปิดโอกาสให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้แลกเปลี่ยน

เรียนรู้ความเชี่ยวชาญระหว่างกัน ซึ่งส่งผลให้ความเชี่ยวชาญของผู้เชี่ยวชาญเพิ่มขึ้น และทำให้ผู้เชี่ยวชาญมีความเชื่อในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพิ่มขึ้น เพราะฉะนั้นแนวโน้มที่จะทำให้ผู้เชี่ยวชาญตัดสินใจหรือกำหนดนโยบายที่จะทำอย่างหนึ่งอย่างใดจึงเกิดขึ้นเร็วขึ้น ซึ่งลักษณะนี้เป็นผลที่ต่อเนื่องกันอยู่ตลอดเวลา

ความเข้าใจพื้นฐานที่สำคัญเกี่ยวกับการวิจัยอนาคต

คำว่าการวิจัยในอนาคตมาจากคำภาษาอังกฤษว่า Future Research เป็นคำศัพท์เฉพาะ (Technical Term) ที่สื่อถึงแนวคิด วิธีการ กระบวนการ และระเบียบวิธีที่ใช้ในการสำรวจ ศึกษาแนวโน้มที่มีความเป็นไปได้ในอนาคตเกี่ยวกับเรื่องที่ทำการศึกษา

การทำความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยอนาคตให้ดีขึ้นควรทำความเข้าใจคำที่เกี่ยวข้องบางคำ เช่น คำว่าอนาคตศึกษา และอนาคตนิยม กล่าวคือ อนาคตศึกษาเป็นคำที่แปลมาจากคำภาษาอังกฤษว่า Future Studies ซึ่งหมายถึงวิชาหรือสาขาวิชา (Field/Program of Study) ที่ศึกษาถึงแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการศึกษาอนาคต ตลอดจนระเบียบวิธีที่ใช้ในการศึกษาแนวโน้ม และทางเลือกต่าง ๆ ที่มีความเป็นไปได้ในอนาคต โดยนัยนี้อนาคตศึกษาจะประกอบไปด้วยเนื้อหาอย่างน้อย 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ

1. ส่วนที่เป็นแนวคิด (Perspectives) และทฤษฎี (Theory) ซึ่งอาจใช้คำรวมว่าอนาคตนิยม (Futurism)

2. ส่วนที่เป็นระเบียบวิธี (Methodologies) ซึ่งอาจเรียกว่าการวิจัยอนาคต (Future Research)

ความหมายข้างต้นอาจแตกต่างกันไปในเชิงวิชาการ นอกจากนี้ยังอาจจะพบคำอื่น ๆ ที่มีความหมายใกล้เคียง เช่น Futurics, Futurology, Futuribles, Prognostics, และ Anticipatory Science เป็นต้น ทั้งนี้แต่ละคำก็มีความหมายและลักษณะพิเศษเฉพาะตัวตามแนวคิดของคนที่คิดขึ้น แต่สิ่งที่เหมือนกันก็คือการเน้นเรื่องการศึกษา และการคาดการณ์หรือการทำนายอนาคต โดยผู้ที่ศึกษาอนาคตอย่างเป็นระบบโดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยอนาคตแบบต่าง ๆ นี้จะเรียกว่านักวิจัยอนาคต ส่วนนักคิดและนักทฤษฎีเกี่ยวกับอนาคตจะเรียกว่านักอนาคตนิยม และคำรวมที่ใช้เรียกกลุ่มบุคคลเหล่านี้คือ นักอนาคต[110]

---

[110] จุมพล พูนภัทรชีวิน, “การวิจัยอนาคต (Future Research)” (เอกสารประกอบการบรรยายเนื่องในงานมหกรรมงานวิจัยแห่งชาติ 2559 จัดโดยฝ่ายจัดการความรู้การวิจัย กองประเมินผลและจัดการความรู้การวิจัย วช. ณ โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์ และบางกอกคอนเวนชัน เซนเตอร์ เซ็นทรัลเวิลด์ กรุงเทพฯ, 20 สิงหาคม 2559).

นักอนาคตนิยมมีความเชื่อว่าอนาคตเป็นเรื่องที่สามารถทำการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ ด้วยเหตุที่นักอนาคตนิยมส่วนใหญ่เชื่อว่าความเชื่อของมนุษย์จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและการตัดสินใจของมนุษย์ รวมทั้งเชื่อว่ามนุษย์สามารถจะควบคุมและสร้างอนาคตได้

จุดมุ่งหมาย

จุดมุ่งหมายหลักของการวิจัยอนาคตนั้นมิใช่การทำนายที่ถูกต้องแต่ต้องการสำรวจเพื่อศึกษาแนวโน้มที่เป็นไปได้ทั้งที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เพื่อที่จะหาทางทำให้แนวโน้มที่พึงประสงค์เกิดขึ้น และป้องกันแนวโน้มที่ไม่พึงประสงค์เกิดขึ้นหรือให้หมดไป หรือถ้าทราบว่าไม่สามารถจะขจัดให้หมดไปได้แล้วจะทำอย่างไรจึงจะเผชิญหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าหากว่าแนวโน้มที่ไม่พึงประสงค์นั้นเกิดขึ้นจริง ๆ

จุดมุ่งหมายหลักนี้ย้ำความเชื่อพื้นฐานที่ว่ามนุษย์เน้นการควบคุมและจัดการอนาคต และมนุษย์สามารถที่จะสร้างอนาคตได้ตั้งแต่ปัจจุบันดังคำกล่าวที่ว่า the future is now อนาคตคือปัจจุบัน เพราะฉะนั้นข้อมูลที่ได้จากการวิจัยอนาคตนี้จึงมีประโยชน์โดยตรงต่อการกำหนดนโยบาย การวางแผน การตัดสินใจ ตลอดไปจนถึงวิธีการปฏิบัติที่จะนำไปสู่การสร้างอนาคตที่พึงประสงค์ ที่เป็นจุดมุ่งหมายหลักของการวิจัยอนาคต ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าจุดมุ่งหมายหลักของการวิจัยอนาคตมิใช่การทำนายที่ถูกต้องแม่นยำ แต่ต้องการสำรวจและศึกษาแนวโน้มที่มีความเป็นไปได้ทั้งที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้เพื่อสร้างอนาคตที่พึงประสงค์ ป้องกันและหรือทำลายอนาคตที่ไม่พึงประสงค์[111]

กล่าวอีกนัยนึงคือการวิจัยอนาคตคือการเตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นอย่างมีระบบ อันนำไปสู่การกำหนดทิศทางการบริหารที่คาดว่าน่าจะเกิดขึ้นในอนาคต รวมไปถึงการกำหนดปัจจุบันจากภาพอนาคต ทั้งนี้เพราะปัจจุบันนำไปสู่อนาคต ถ้าปัจจุบันดีอนาคตก็ย่อมต้องดีด้วยเช่นกัน

การแบ่งช่วงเวลา

การแบ่งช่วงเวลาในการวิจัยหรือการศึกษาอนาคตเป็นเรื่องที่สำคัญมาก เพราะว่าการวิจัยธรรมดา ๆ ที่ศึกษากันมาในอดีตจนถึงปัจจุบันนั้นมิติของเวลาเป็นมิติที่ถูกละเลยมากที่สุด แต่สำหรับการวิจัยอนาคตนั้นมิติเวลาเป็นปัจจัยใหญ่ ฉะนั้นการแบ่งช่วงเวลาของการวิจัยอนาคตจึงมีความสำคัญเพราะเป็นเรื่องของเวลาโดยตรงโดยเฉพาะเวลาในอนาคต

นักอนาคตนิยมจะแบ่งช่วงของการทำนายหรือช่วงของการวางแผนออกเป็น 4 ช่วงใหญ่ ๆ ซึ่งอาจไม่เหมือนกันทุกคน แต่โดยประมาณแล้วอยู่ในช่วง 5 ปี โดยภายในช่วงเวลา 5 ปีนี้นักอนาคต

---

[111] จุมพล พูลภัทรชีวิน, “ปฏิบัติการวิจัยอนาคตด้วย EDFR,” **วารสารบริหารการศึกษาวิทยาลัยขอนแก่น** 1, 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2548): 19.

นิยมถือว่าเป็นการทำนายหรือการวางแผนระยะกระชั้นชิด ถ้าเป็นเรื่องของการแก้ปัญหาก็เป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า คือเป็น Immediate problem solving, immediate forecasting, หรือ immediate planning ทั้งนี้มิได้หมายความว่านักอนาคตนิยมจะไม่ศึกษาอนาคตในช่วงนี้ เพียงแต่ชี้ให้เห็นว่าช่วงเวลาค่อนข้างใกล้ตัวหรือกะทันหันอาจส่งผลให้ความคิดวนอยู่กับปัญหาของปัจจุบันจนทำให้ไม่สามารถวางแผนระยะยาวได้

การแบ่งช่วงเวลาถัดมาคือประมาณ 5-10 ปี ซึ่งเป็นช่วงที่นักอนาคตนิยมเรียกว่า short range forecasting หรือ short range planning เป็นการทำนาย หรือการวางแผน หรือการศึกษาอนาคตในระยะสั้น แต่ก็ยังยาวกว่าการวางแผนระยะกระชั้นชิด

การแบ่งช่วงเวลาอีกระยะหนึ่งก็คือช่วง 10-15 ขึ้นไปจนถึง 20 ปี ช่วงนี้นักอนาคตนิยมเรียกว่าเป็นระยะกลาง middle range forecasting หรือ planning เป็นระยะกลาง ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่นักอนาคตนิยมส่วนใหญ่นิยมที่จะศึกษาอนาคตเกี่ยวกับสังคมหรือวัฒนธรรมของหน่วยงานหรือองค์กรหนึ่งองค์กรใดในช่วงระยะเวลานี้ ถ้าผลการศึกษาออกมาอย่างหนึ่งอย่างใด และหน่วยงานหรือองค์กรนั้นนำผลการศึกษามาปฏิบัติอย่างจริงจังก็น่าจะเห็นผลได้ทันที หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือคนรุ่นปัจจุบันทันได้เห็นผล โดยผลที่เกิดขึ้นนั้นมีผลกระทบในวงกว้าง และหนักแน่นมากพอที่จะสามารถเปลี่ยนคนรุ่นหลังได้ เพราะการเปลี่ยนคนรุ่นใหม่ภายในช่วง 15-20 ปี จะเห็นผลชัด

การแบ่งช่วงเวลาอีกระยะหนึ่งก็คือระยะยาวนั่นก็คือ 20 หรือ 25 ปีขึ้นไป โดยปกตินักอนาคตนิยมบางกลุ่มก็นิยมที่จะทำวิจัยอนาคตในระยะยาว เช่น 50 ปีขึ้นไปหรือ 100 ปีขึ้นไป แต่บางกลุ่มก็เห็นว่านานเกินไป แล้วอาจส่งผลให้ข้อมูลที่ได้ หรือผลที่ได้ขาดความจูงใจ ด้วยเหตุว่าไกลเกินกว่าช่วงชีวิตของคนแต่ละรุ่น ถ้ากล่าวอีกนัยนึงก็คือว่าอาจจะเสียชีวิตก่อนที่จะเห็นผล แต่เหตุการณ์นั้นอาจเกิดขึ้นจริงก็ได้ ดังนั้นการแบ่งช่วงเวลาจึงขึ้นอยู่ที่จุดมุ่งหมายของการวิจัยรวมไปถึงองค์ประกอบต่าง ๆ [112]

ประโยชน์ของการศึกษาและการวิจัยอนาคต

การศึกษาและการวิจัยอนาคตมีประโยชน์หลายประการดังต่อไปนี้

1. การศึกษาและการวิจัยอนาคตช่วยให้ได้ข้อมูลที่สำคัญและจำเป็นเกี่ยวกับแนวโน้มในอนาคตที่สามารถจะนำมาใช้ในกระบวนการการตัดสินใจ การกำหนดนโยบาย และการวางแผน เพราะการศึกษาและการวิจัยอนาคตมักจะให้หรือนำไปสู่สิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.1 ให้กรอบสำหรับการตัดสินใจหลายรูปแบบ

1.2 บ่งชี้ถึงอันตรายและโอกาสต่าง ๆ

---

[112] จุมพล พูลภัทรชีวิน, “ปฏิบัติการวิจัยอนาคตด้วย EDFR,” **วารสารบริหารการศึกษาวิทยาลัยขอนแก่น** 1, 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2548): 20.

1.3 แนะวิธีแก้ปัญหาแบบต่าง ๆ

1.4 ช่วยประเมินนโยบายและการปฏิบัติต่าง ๆ

1.5 ช่วยให้มองเห็น และเข้าใจปัจจุบันและอดีตดีขึ้น

1.6 ช่วยเพิ่มทางเลือก

1.7 กำหนดจุดหมายและแสวงหาวิธีที่จะบรรลุจุดหมาย

2. ช่วยเตรียมมนุษย์ให้มีความพร้อมที่จะเผชิญกับโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องโดยการให้ประสบการณ์ล่วงหน้า (Pre-experience) แก่มนุษย์ว่าอนาคตจะเป็นอย่างไร เพื่อจะได้เตรียมพร้อมว่าควรจะทำตัวอย่างไรจะได้ไม่เกิดหรือลดอาการ Future Shock และให้การรับรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตบนโลกที่เต็มไปด้วยการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและสับสน ซึ่งการรับรู้และมโนทัศน์ดังกล่าว ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงเป็นกระบวนการปกติตามธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยอาจจะกลายเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่ต่อมา การเลือกเป็นสิ่งจำเป็น และการปฏิเสธที่จะเลือกก็คือการเลือก โลกในอนาคตน่าจะแตกต่างอย่างสิ้นเชิงในหลาย ๆ ด้านจากโลกปัจจุบัน และวิธีการที่ได้ผลในอดีตอาจจะไม่ได้ผลในอนาคต เพราะสภาพการณ์เปลี่ยนไป[113]

ความหมายของเทคนิคการวิจัยแบบ EDFR

EDFR เป็นคำย่อมาจากคำเต็มในภาษาอังกฤษว่า Ethnographic Delphi Futures Research เป็นเทคนิคการวิจัยอนาคตที่พัฒนารูปแบบการวิจัยมาจากเทคนิคการวิจัยอนาคตสองเทคนิคคือ เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EFR (Ethnographic Futures Research) และเทคนิคเดลฟาย (Delphi) โดยการผสมผสานทั้งสองเทคนิคและปรับให้มีความยืดหยุ่นในระเบียบวิธีวิจัยเพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ตามปัญหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่หลากหลายรูปแบบ[114]

ความเป็นมาของเทคนิคการวิจัยแบบ EDFR

เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR นี้เกิดจากการพัฒนาของ ดร.จุมพล พูลภัทรชีวินในฤดูใบไม้ร่วงปี พ.ศ. 2522 ขณะที่กำลังศึกษาระดับปริญญาเอกที่มหาวิทยาลัยมินนิโซต้า (University of Minnesota) โดยมีมูลเหตุจูงใจที่เป็นจุดเริ่มต้นของการคิดค้นเทคนิคการวิจัยนี้สองประการด้วยกัน

---

[113] จุมพล พูนภัทรชีวิน, “การวิจัยอนาคต (Future Research)” (เอกสารประกอบการบรรยายเนื่องในงานมหกรรมงานวิจัยแห่งชาติ 2559 จัดโดยฝ่ายจัดการความรู้การวิจัย กองประเมินผลและจัดการความรู้การวิจัย วช. ณ โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์ และบางกอกคอนเวนชันเซนเตอร์ เซ็นทรัลเวิลด์ กรุงเทพฯ, 20 สิงหาคม 2559).

[114] เรื่องเดียวกัน.

คือ ประการที่หนึ่ง การที่ ดร.จุมพล พูลภัทรชีวิน มีโอกาสได้ศึกษาวิชาเกี่ยวกับอนาคตศึกษา (Future Studies) และการวิจัยอนาคต (Future Research) ในระดับบัณฑิตศึกษาที่มหาวิทยาลัย มินนิโซต้า ส่งผลให้เกิดความสนใจแนวคิดและระเบียบวิธีการวิจัยของศาสตร์สาขานี้มาก โดยเฉพาะเทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย (Delphi) และ EFR (Ethnographic Futures Research) ซึ่งจากการศึกษาพบว่าระเบียบวิธีการวิจัยแบบเดลฟาย (Delphi) และ EFR มีแนวคิดและวิธีที่แตกต่างจากการวิจัยโดยทั่ว ๆ ไป แต่อย่างไรก็ตามรูปแบบของเดลฟาย (Delphi) และ EFR ยังไม่ตอบสนองต่อจุดมุ่งหมายและความเชื่อเบื้องต้นบางประการของการวิจัยอนาคต ซึ่งน่าจะได้รับการปรับปรุงพัฒนาเพื่อเสริมจุดแข็งและลดจุดอ่อนของทั้งสองเทคนิค และประการที่สองคือการมีโอกาสได้พบและรู้จักกับศาสตราจารย์ ดร.โรเบิร์ต บี เท็กซเตอร์ แห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ดผู้พัฒนาเทคนิคการวิจัยแบบ EFR จึงทำให้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะ EFR ซึ่ง ดร. จุมพล พูนภัทรชีวินเห็นว่าน่าสนใจมาก แต่ยังมีบางจุดในระเบียบวิธีที่น่าจะได้รับการปรับปรุงและพัฒนา ถ้าหากว่าผู้วิจัยต้องการเพิ่มความเป็นระบบและความน่าเชื่อถือของข้อมูลเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ในช่วงระหว่างการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ดร. จุมพล พูนภัทรชีวินได้เสนอว่าหากมีการผสมผสานระเบียบวิธีระหว่าง EFR และเดลฟาย (Delphi) เข้าด้วยกัน โดยปรับให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้นแล้วน่าจะได้เทคนิคการวิจัยอนาคตใหม่อีกเทคนิคหนึ่งที่นอกจากจะตอบสนองต่อจุดมุ่งหมายและความเชื่อพื้นฐานของการวิจัยอนาคตได้ดีแล้วยังเป็นระเบียบวิธีที่ช่วยให้นักวิจัยได้ข้อมูลหรือแนวโน้มที่เป็นระบบและน่าเชื่อถือมากขึ้น เพราะเทคนิคใหม่นี้นำจุดเด่นหรือข้อดีของทั้ง EFR และเดลฟาย (Delphi) มารวมกัน ซึ่งจุดเด่นของทั้งสองวิธีช่วยลบหรือแก้จุดอ่อนของกันและกันได้อย่างดี

ความเห็นของ ดร.จุมพล พูนภัทรชีวินข้างต้นส่งผลให้ ดร.โรเบิร์ต บี เท็กซเตอร์ สนใจและสนับสนุน รวมทั้งยังได้เชิญให้ ดร.จุมพล พูนภัทรชีวินไปเป็นผู้วิจารณ์เทคนิค EFR ที่ท่านจะนำเสนอในการประชุมประจำปีครั้งที่สองของสมาคมอนาคตโลกที่จัดขึ้นในเมืองมินนิอาโปลิส รัฐมินนิโซต้า เมื่อวันที่ 18-21 ตุลาคม พ.ศ. 2522

มูลเหตุจูงใจทั้งสองประการดังกล่าวข้างต้นส่งผลให้ ดร.จุมพล พูนภัทรชีวินเริ่มต้นพัฒนาเทคนิคการวิจัย EDFR ขึ้นและได้ทดลองใช้ครั้งแรกกับงานวิจัยเรื่อง Alternative Futures of Thai University : An EDFR Study ในปีถัดมา ซึ่งต่อมางานวิจัยเรื่องนี้ได้ถูกตีพิมพ์ในวารสาร Cultural and Educational Futures[115]

[115] เรื่องเดียวกัน.

ขั้นตอนการทำวิจัยแบบ EDFR

ขั้นตอนการทำวิจัย แบบ EDFR อาจสรุปเป็นขั้นตอนได้ดังนี้

1. การเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ: เกณฑ์และวิธี

สิ่งสำคัญมากที่สุดอีกประการหนึ่งของการวิจัยอนาคตคือ การเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในอนาคตมักจะมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นค่อนข้างรวดเร็ว กะทันหัน ส่งผลให้เตรียมรับสถานการณ์ไม่ทัน รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงของสังคมในอนาคตเป็นเรื่องที่ค่อนข้างจะสลับซับซ้อน และมีความเป็นไปได้หลายรูปแบบ ดังนั้นการเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจึงสำคัญมากเพื่อคาดการณ์อนาคตให้ชัดเจนถูกต้องตามเป้าหมาย นอกจากนี้การคาดการณ์ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในแง่ของสถิตินั้นก็น่าจะเชื่อถือได้มากกว่าการคาดการณ์ของคนทั่ว ๆ ไป และเหตุผลอีกประการหนึ่งก็คือการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมหรือในหน่วยงานนั้นส่วนมากเกิดจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญนั่นเอง ซึ่งอาจจะหมายรวมถึงกลุ่มของผู้บริหาร กลุ่มผู้ที่มีอำนาจ ผู้ที่รู้เรื่องดี หรือผู้ที่เป็นผู้นำ ดังนั้นถ้าหากจุดมุ่งหมายของการศึกษาต้องการให้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงก็จำเป็นที่จะต้องใช้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการศึกษา

เกณฑ์ในการเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญถ้าหากว่าผู้วิจัยหรือคณะผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อจะสรุปอ้างอิงไปยังกลุ่มประชากรที่ต้องการศึกษาก็คงต้องทำตามขั้นตอนของการวิจัยโดยทั่วไปนั่นก็คือการสุ่มตัวอย่างผู้เชี่ยวชาญ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีอยู่นั้นต้องมีขนาดมากพอที่จะทำการสุ่มกลุ่มผู้เชี่ยวชาญออกมาได้ แต่ถ้ามีจำนวนไม่มากพอก็ไม่สามารถทำได้ แต่ในความเป็นจริงการวิจัยอนาคตมีลักษณะที่แตกต่างไปจากการวิจัยธรรมดาด้วยเหตุว่าต้องเน้นผู้เชี่ยวชาญ ดังนั้นการเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจึงมีลักษณะที่เป็นแบบเจาะจงเลือกมากกว่าการสุ่ม โดยเฉพาะถ้ามีจุดมุ่งหมายที่จะให้เกิดผลต่อการเปลี่ยนแปลงองค์กร หน่วยงาน หรือสังคมที่กำลังศึกษาอยู่ การเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญก็ต้องมีความพิถีพิถันพอสมควร ซึ่งควรเป็นผู้บริหารในหน่วยงานนั้น และ/หรือผู้ที่มีศักยภาพจะเป็นผู้บริหารถัดมา ผนวกกับกลุ่มนักวิชาการทั้งจากภายในและภายนอกหน่วยงานซึ่งในที่นี้อาจจะรวมไปถึงผู้ที่ใช้บริการด้วย เพราะฉะนั้นผู้วิจัยจะต้องวิเคราะห์ให้ดีว่าผู้เชี่ยวชาญของเรานั้นควรเป็นใครบ้าง โดยผู้วิจัยจะต้องเป็นผู้กำหนดอัตราส่วนหรือสัดส่วนระหว่างกลุ่มผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายหรือจุดเน้นของการวิจัย

เหตุผลของการเลือกกลุ่มผู้บริหารหรือกลุ่มผู้ที่มีอำนาจซึ่งอาจจะเป็นนักการเมืองที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการตัดสินใจของหน่วยงานนั้น ๆ เป็นส่วนหนึ่งของผู้เชี่ยวชาญเป็นเหตุผลทางจิตวิทยาที่ว่าเมื่อใดที่ผู้บริหารได้รับรู้ความเคลื่อนไหวของสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยเฉพาะงานที่ต้องเกี่ยวข้องและเมื่อใดที่ความเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญคนอื่น ๆ โดยเฉพาะกลุ่มนักวิชาการ ผู้ใช้บริการ หรือผู้บริหารภายในหน่วยงานนั้นบังเอิญไปสอดคล้องเข้ากับความคิดเห็นของตน เขาก็มีโอกาสที่จะตัดสินใจทันที ซึ่งมีผลออกมาทันที เพราะธรรมชาติของมนุษย์มีแนวโน้มที่จะตัดสินใจเร็วขึ้น

ถ้าความคิดเห็นของเขาตรงกับของคนอื่น นอกจากนั้นจะมีการท้วงติงน้อยเพราะจะมีเป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เห็นพ้องต้องกันเป็นผู้สนับสนุน แต่ทั้งนี้ผู้วิจัยต้องทำหน้าที่เป็นกลางตามมารยาทและจรรยาบรรณ

การเตรียมตัวกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (preparing subjects) เป็นเรื่องที่สำคัญมากเช่นกัน เพราะมีผลกระทบต่อผลการวิจัยตลอดเวลา เนื่องจากการวิจัยอนาคตโดยเฉพาะ EDFR หรือ Delphi นั้นกินเวลามาก จึงจำเป็นต้องได้รับความร่วมมืออย่างเต็มที่จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญดังนั้นจะต้องมีการติดต่อล่วงหน้าก่อนเสมอ เพื่อจะอธิบายถึงจุดมุ่งหมาย ขั้นตอน ระเบียบวิธี และเวลาที่จะใช้ในแต่ละรอบ รวมทั้งย้ำให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยให้ชัดเจนว่ามีจุดมุ่งหมาย และมีประโยชน์อย่างไรบ้าง โดยผู้เชี่ยวชาญจะรู้เองว่าจะให้ความร่วมมือได้มากน้อยเพียงใด แค่ไหน ซึ่งบางครั้งผู้เชี่ยวชาญบางท่านอาจมีเวลาให้ผู้วิจัยเป็นบางช่วง จึงเป็นเรื่องที่ผู้วิจัยต้องคิดว่าสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหรือไม่ โดยคำนึงถึงข้อมูล หรือแนวโน้มที่ต้องการจะศึกษา หรือความเหมาะสมของช่วงเวลาที่วางแผนไว้ จากนั้นก็นัดวันสัมภาษณ์ นัดสถานที่ วัน เวลาให้เรียบร้อย

การเตรียมตัวผู้เชี่ยวชาญที่กล่าวมาข้างต้น นอกจากจะเป็นเครื่องยืนยันว่าจะได้รับความร่วมมือแล้ว ยังเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านได้ใช้ความเชี่ยวชาญเต็มที่ นั่นคือท่านจะมีเวลาคิดล่วงหน้าว่า จะให้ข้อมูลกับผู้วิจัยในลักษณะใด ลักษณะไหน หรืออย่างไรบ้าง เพราะว่าผู้วิจัยได้บอกคร่าว ๆ แล้วว่าจะศึกษาเรื่องอะไร จุดมุ่งหมายอย่างไร ซึ่งจะดีกว่าการเข้าไปสัมภาษณ์แบบกะทันหัน

2. การสัมภาษณ์แบบ EDFR รอบที่ 1

การสัมภาษณ์แบบ EDFR รอบที่ 1 อาจจะยึดตามรูปแบบเดิมของ EFR นั่นคือเริ่มสัมภาษณ์จากภาพบวก (optimistic realistic scenario) และตามด้วยภาพลบ (pessimistic realistic scenario) แล้วก็ตามด้วยภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) ซึ่งมีทั้งข้อดีและข้อเสีย กล่าวคือ ข้อดี คือช่วยเตือนให้ผู้เชี่ยวชาญคิดหลายแง่หลายมุมอย่างน้อยก็ 3 ภาพแล้วก็มองอย่างเป็นระเบียบ คือ ให้คิดภาพบวกก่อน ภาพลบตามมา แล้วตามด้วยภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด ซึ่งจะทำให้ผู้เชี่ยวชาญไม่ติดอยู่กับภาพหนึ่งภาพใดที่ฝังใจ แต่ผู้วิจัยต้องการเน้นให้ผู้เชี่ยวชาญเห็นหรือพูดถึงแนวโน้มที่คาดว่าจะเป็นไปได้ นั่นคือข้อดี ส่วนข้อเสียก็คือถ้าผู้เชี่ยวชาญเลือกที่จะพูดภาพหนึ่งภาพใดก่อน เช่น พูดภาพดีก่อน ก็มักพูดเต็มที่ไปเลย แต่พอถามภาพลบก็จะตอบว่าไม่มีแล้ว พูดหมดแล้ว ซึ่งนี่คือข้อเสีย ฉะนั้นผู้วิจัยจะต้องมีเทคนิควิธีในการสัมภาษณ์ที่จะดึงเอาแนวโน้มที่เป็นภาพลบและภาพที่เป็นไปได้มากที่สุดให้ออกมาให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้

การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญอีกวิธีหนึ่งคือขอให้ผู้เชี่ยวชาญพูดถึงแนวโน้มที่เป็นไปได้ หรือน่าจะเป็นไปได้ ทั้งที่เป็นแนวโน้มที่พึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์ บวกหรือลบก็ได้ พูดรวมกันออกมาได้ในคราวเดียวกัน และผู้วิจัยก็มีสิทธิที่จะเลือกเรื่องใดก่อนก็ได้ หัวข้อใดก่อนก็ได้ โดยไม่ต้องคำนึงถึง

ว่าจะบวกหรือลบ ขอให้มีความเป็นไปได้เท่านั้น นั่นคือสิ่งที่เราต้องการ เหตุที่ทำวิธีนี้ใน EDFR ได้ เพราะว่า EDFR เป็นเทคนิคการวิจัยที่ยืดหยุ่นได้ โดยผู้วิจัยสามารถที่จะหาอนาคตที่พึงประสงค์ได้โดยใช้สถิติอย่างง่าย ๆ ในรอบที่ 2 และ 3 หรือ 4 อยู่ที่ว่าจะทำกี่รอบแล้วขอให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินว่าแนวโน้มนั้นพึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์ถ้าเกิดขึ้นจริงก็จะได้ภาพดีหรือไม่ดี นอกจากนี้ที่สำคัญการสัมภาษณ์แบบ EDFR นั้นเปิดโอกาสให้ผู้วิจัยหรือผู้สัมภาษณ์เพิ่มประเด็นแนวโน้มที่ได้จากการสัมภาษณ์คนแรก ๆ ผนวกเข้าไปกับการสัมภาษณ์คนต่อ ๆ ไป เพราะจุดมุ่งหมายของการสัมภาษณ์คือ ต้องการศึกษาแนวโน้มที่มีโอกาสเกิดขึ้นให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ฉะนั้นจึงผนวกเข้าไปได้ตลอดเวลา แต่ถ้าเน้นรายละเอียดของเนื้อหามากเกินไปก็อาจส่งผลให้การสัมภาษณ์ใช้เวลานานมากเกินไป ซึ่งถ้าเป็นอย่างนั้น วิธีแก้ก็คือผู้วิจัยต้องแบ่งการสัมภาษณ์ออกเป็นส่วน ๆ หรือขอให้ผู้เชี่ยวชาญพูดเฉพาะเรื่องที่เชี่ยวชาญจริง ๆ ก่อนที่จะพูดเรื่องอื่น ๆ

3. วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล

การนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจากการสัมภาษณ์แบบ EDFR ในรอบที่ 1 มาสังเคราะห์และวิเคราะห์อย่างละเอียดและระมัดระวัง แล้วนำข้อมูลที่สังเคราะห์และวิเคราะห์แล้วมาสร้างเป็นเครื่องมือสำหรับทำเดลฟาย (Delphi) เป็นประเด็นหรือแนวโน้มในแบบสอบถามต่อไป

4. สร้างเครื่องมือ

การเขียนแนวโน้มในแบบสอบถามจากข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์ในขั้นตอนที่ 3 ควรจะต้องใช้ภาษาที่สั้น กะทัดรัด ชัดเจน โดยพยายามคงความหมายเดิมของผู้เชี่ยวชาญไว้ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ถ้าผู้เชี่ยวชาญใช้ภาษาที่ชัดเจนดีแล้วก็ไม่ต้องไปปรับปรุงแก้ไข แต่ถ้าไม่ค่อยชัดเจนผู้วิจัยก็มีสิทธิ์ที่จะแก้ไขคำพูดนั้นให้ตรงประเด็นให้มากที่สุด แต่ที่สำคัญคือ ให้สั้นกะทัดรัดชัดเจน โดยที่อย่าเอาความสั้นมาเป็นเครื่องกำหนดแล้วส่งผลให้ความชัดเจนน้อยลง ทั้งนี้ภาษาที่ใช้ควรเป็นกลางให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ดังนั้นพยายามหลีกเลี่ยงภาษาที่อาจจะสื่อถึงทัศนคติ หรือความลำเอียงของผู้วิจัย เช่นถ้าผู้เชี่ยวชาญท่านหนึ่งบอกว่าประเทศไทยจะเป็นประชาธิปไตยเต็มที่ อีกท่านบอกว่าจะเป็นคอมมิวนิสต์ก็จะต้องใส่ทั้งคู่ แล้วจะถูกตัดทิ้งไปถ้าความสอดคล้องไม่มี หรือมีความเป็นไปได้ต่ำ ดังนั้นผู้วิจัยไม่ต้องทำหน้าที่ตัดสินใจแทนผู้เชี่ยวชาญ และสิ่งที่ควรทำในการเขียนแนวโน้มก็คือการสังเคราะห์ การตีความภาษาให้ตรงที่สุดตามที่ผู้เชี่ยวชาญต้องการจริง ๆ นอกจากนี้การเขียนแนวโน้มจะต้องเขียนแนวโน้มที่มีประเด็นแนวโน้มเดียวต่อ 1 ข้อ อย่าให้มีแนวโน้มย่อย ๆ เล็ก ๆ อยู่ในแนวโน้มใหญ่ เพราะไม่เช่นนั้นคะแนนที่ออกมาจะทำให้ตีค่าลำบากเพราะไม่รู้ว่าผู้เชี่ยวชาญนั้นตอบเพราะแนวโน้มย่อยแนวโน้มใดหรือเพราะหลาย ๆ แนวโน้มรวมกัน เพราะฉะนั้นจึงควรเขียนแค่แนวโน้มเดียว

สิ่งสำคัญอีกอย่างก็คือ พยายามหลีกเลี่ยงถ้อยคำที่คลุมเครือ เช่น ดีขึ้น เลวลง เพิ่มขึ้น ลดลง ถ้าขยายให้ชัดเจนได้ก็ควรจะทำ ฉะนั้นคำที่คลุมเครือต่าง ๆ ถ้าเลี่ยงได้ก็ควรจะเลี่ยง ตัวอย่างเช่น

คุณภาพการศึกษาจะดีขึ้น หมายถึงอะไร ถ้าผู้วิจัยสามารถทำให้ชัดขึ้นได้ย่อมดีกว่า เช่น อาจจะแยกเป็นคุณภาพทางการศึกษาที่ดีขึ้นในที่นี้หมายถึงอะไรบ้าง หมายถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะสูงขึ้นใช่หรือไม่ โอกาสในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยจะเพิ่มขึ้นหรือไม่ จบไปแล้วจะทำงานได้มากขึ้นใช่หรือไม่ ซึ่งจะชัดเจนมากกว่าบอกว่าคุณภาพดีขึ้น แต่ถ้าเลี่ยงไม่ได้ด้วยเหตุผลอันใดก็ตามก็ให้คงไว้อย่างนั้น

ปกติการศึกษารายละเอียดจะพบว่าแบบสอบถามนั้นมักจะยาว ถ้าศึกษาเฉพาะนโยบายก็อาจจะไม่ยาว ถ้าหากว่าแบบสอบถามยาวมาก ๆ ผู้วิจัยจะหาทางออกได้อย่างไรบ้าง ถ้าเป็นเช่นนี้จุดมุ่งหมายงานวิจัยจะเป็นตัวตอบที่สำคัญมากประเด็นหนึ่งที่จะแก้ไขก็คือ ผู้วิจัยอาจจะแบ่งประเด็นการศึกษาออกเป็นส่วน ๆ เป็นตอน ๆ ไป แล้วก็ทำการวิจัยอย่างต่อเนื่อง เช่น อาจจะมีประเด็นใหญ่ ๆ ในการศึกษา 10 ประเด็น แล้วแต่ละประเด็นมีแนวโน้มมาก ผู้วิจัยอาจจะเลือกศึกษา 5 ประเด็นแรกก่อน แล้วสรุปผลการวิจัยให้เรียบร้อย ส่งผลการวิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญดูด้วย เพื่อจะได้เห็นว่ามีผลออกมาแล้ว แล้วรอบ 2 ผู้วิจัยก็บอกว่าต้องการจะทำอีกชุดหนึ่ง

5. ใช้วิธีการของเดลฟาย (EDFR รอบที่ 2 รอบที่ 3)

ขั้นตอนนี้คือการให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแนวโน้มความเป็นไปได้ของข้อมูลว่าสามารถเป็นไปได้หรือสามารถเกิดขึ้นได้จริง และสามารถเป็นไปได้ในเวลาที่กำหนด ทั้งนี้ถ้าแบบสอบถามในรอบที่ 2 ของ EDFR ยาวมากผู้วิจัยคงจะต้องพยายามอธิบายให้ผู้เชี่ยวชาญเข้าใจให้ชัดเจนว่ายาวเพราะอะไร ดังนั้นสิ่งที่ผู้วิจัยควรจะทำให้ดีที่สุดคือพยายามอธิบายจุดมุ่งหมาย และเทคนิควิธีวิจัยให้ชัดเจน รัดกุมให้ผู้เชี่ยวชาญทราบ เพื่อจะได้เข้าใจและไม่โจมตีว่าผู้วิจัยไม่รู้จักลักษณะของแบบสอบถามที่ดี นอกจากนี้วิธีเลี่ยงไม่ให้ผู้เชี่ยวชาญถอนตัวก็คือในรอบที่ 2 หลังจากที่คำนวณค่าสถิติต่าง ๆ ทั้งหมดแล้ว ผู้วิจัยอาจจะตัดสินใจตัดแนวโน้มที่มีความเป็นไปได้ระดับต่ำออกในรอบที่ 3 เพราะฉะนั้นจะเหลือเฉพาะแนวโน้มที่อยู่ในระดับมากขึ้นไปเป็นแบบสอบถามรอบที่ 3 โดยขอให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญประเมินหรือคาดการณ์ความเป็นไปได้ เฉพาะแนวโน้มเหล่านั้นอีกหนึ่งรอบ เพื่อจะหาความสอดคล้อง หรือยืนยันผลการคาดการณ์ของท่าน

การรายงานผลจะยึดเอาผลในรอบที่ 3 เป็นเกณฑ์ แต่ผู้วิจัยสามารถที่จะเลือกแนวโน้มหรือประเด็นแนวโน้มต่าง ๆ ซึ่งได้จากรอบที่ 2 ผนวกเข้าไปเสนอและอภิปรายผลได้ เพียงแต่ว่าควรเน้นไปที่แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นได้มากก่อน แต่ก็อาจมีแนวโน้มที่น่าสนใจในรอบที่ 2 ซึ่งไม่เป็นไปตามเกณฑ์แล้วก็ไม่ได้ศึกษาในรอบที่ 3 ซึ่งเราก็สามารถที่จะดึงมาเสนอแล้วอภิปรายผลได้ เพราะจุดมุ่งหมายหลักของการวิจัยอนาคตนั้นเพื่อสำรวจแนวโน้มที่เป็นไปได้ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ แต่เพื่อเน้นผลการวิจัยจึงจำเป็นต้องมีเกณฑ์ นั่นคือเลือกรายงานแนวโน้มที่มีความเป็นไปได้ในระดับมาก

จำนวนรอบกับจำนวนคนขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมาย งบประมาณ เวลา และกำลังคนของการวิจัย แต่จริง ๆ แล้วการที่จะหยุดที่รอบหนึ่งรอบใดนั้นการวิจัยอนาคตนั้นจะดูว่าคำตอบที่ได้ในรอบต่าง ๆ นั้นมีความเป็นเอกพันธ์ของคำตอบแล้วหรือยัง (homogeneity) หรือมีเอกฉันท์ (consensus) ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ครอบคลุมเรื่องที่ศึกษามากพอแล้วหรือยัง ถ้ามีมากพอก็อาจจะ

หยุดได้ในรอบที่ 2 ฉะนั้นการที่ทำแนวโน้มที่พึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์ในรอบที่ 2 แล้วรอบที่ 3 ก็ทำซ้ำนั้น จุดมุ่งหมายก็เพื่อให้ข้อมูลที่ได้หนักแน่นพอแล้ว แต่ถ้ารอบที่ 2 หนักแน่นแล้วก็อาจไม่จำเป็นต้องทำในรอบที่ 3 ซึ่งจำนวนรอบนี้พบว่าการทำจำนวนรอบ 3 รอบเป็นจำนวนรอบที่พอดี นั่นคือความคลาดเคลื่อนจะมีไม่มาก 3 รอบ 4 รอบ จนถึงกี่รอบขึ้นไปไม่มีนัยสำคัญของความแตกต่างของผลที่ได้ แต่อย่างไรก็ตามจำนวนรอบไม่ได้เป็นเกณฑ์มาตรฐานเหมือนกับจำนวนคน เพราะผู้ที่ทำวิจัยก็จะทำวิจัยเฉพาะเรื่อง ดังนั้นเนื้อหาที่ทำก็เป็นตัวแปรหนึ่ง

6. การเขียนอนาคตภาพ

การเขียนรายงานการวิจัยอนาคตแบบ EDFR มีความยืดหยุ่นเช่นกัน นั่นคือผู้วิจัยอาจเลือกเขียนรายงานออกมาเป็นภาพ ๆ เป็นอนาคต 3 อนาคตภาพ คือ อนาคตภาพทางบวก ทางลบ แล้วตามด้วยภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด ซึ่งอยู่ที่จุดมุ่งหมายของการวิจัย ถ้าผู้วิจัยต้องการที่จะย้ำถึงแนวโน้มที่มีความเป็นไปได้ค่อนข้างสูงระดับหนึ่ง ผู้วิจัยก็อาจกำหนดค่า median ในกรณีที่แบบสอบถามเป็น rating scale มี 5 scale ผู้วิจัยอาจจะกำหนดค่า median ระดับมากคือ 3.5 ขึ้นไปเป็นเกณฑ์ในการนำแนวโน้มมารายงาน แล้วดูความสอดคล้องของคำตอบ โดยพิจารณาจาก interquartile range (Q3-Q1) ไม่เกิน 1.5 บวก mode-median ไม่เกิน 1 ซึ่งก็ไม่จำเป็นต้องเป็นตามนี้เสมอไปอาจจะเลือกทำเฉพาะ interquartile range ไม่พิจารณา mode-median ก็ได้[116]

รูปแบบการวิจัยแบบ EDFR

เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR มีหลายรูปแบบซึ่งแปรเปลี่ยนไปขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการวิจัย งบประมาณ และเวลา แต่ปรัชญาพื้นฐานยังคงเดิม

รูปแบบแรกอาจทำตามขั้นตอนปกติ คือสัมภาษณ์แล้วมีแบบสอบถาม 2 หรือ 3 รอบ จุดมุ่งหมายของจำนวนรอบ คือต้องการมติเอกฉันท์ของผู้เชี่ยวชาญ คือจะกรองการคาดการณ์ของผู้เชี่ยวชาญถ้ามีความสอดคล้องและครอบคลุมจุดมุ่งหมายของงานวิจัยแล้วก็หยุดได้

รูปแบบที่ 2 เป็นรูปแบบที่เรียกว่า mini EDFR ซึ่งก็ยังตอบสนองปรัชญาการวิจัยอนาคตอยู่นั่นเองคือการสัมภาษณ์แบบ EDFR บวกกับการส่งแบบสอบถามอีกเพียงรอบเดียวแล้วก็หยุด ถ้าเลือกทำวิธีนี้โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะอย่างหนึ่งอย่างใดก็ตาม สิ่งหนึ่งซึ่งควรจะทำก็คือการให้ข้อมูลย้อนกลับทางสถิติ (statistical feedback) ในรอบที่ 2 อย่างน้อยที่สุดก็คือค่าความถี่ของคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญป้อนกลับไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้ไปพิจารณาเป็นข้อมูลในการตัดสินใจในรอบที่ 2 ซึ่งเป็นลักษณะเด่นอันหนึ่งของวิธีเดลฟาย (Delphi) หลังจากนั้นก็นำข้อมูลมาวิเคราะห์และเสนอผลเช่นเดียวกับ EDFR เต็มรูป ซึ่งเป็นการประหยัดงบประมาณ และเวลา

---

[116] จุมพล พูลภัทรชีวิน, “ปฏิบัติการวิจัยอนาคตด้วย EDFR,” **วารสารบริหารการศึกษาวิทยาลัยขอนแก่น** 1, 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2548): 21 - 31.

รูปแบบที่ 3 เป็นแบบ EDFR เต็มรูปแต่มีการปรับแบบสอบถามในรอบที่ 3 ให้สั้นลงในกรณีที่การวิจัยได้ข้อมูลในแง่รายละเอียดมาจากการสัมภาษณ์ในรอบแรกแล้วทำแบบสอบถามรอบที่ 2 ทำขั้นตอนทุกอย่างซึ่งจะได้แบบสอบถามที่ยาวมาก หลังจากนั้นก็คิดคำนวณวิเคราะห์ข้อมูลทุกชนิดจะเป็นแบบ rating scale หรือรูปแบบอื่นตามสะดวกที่สามารถตอบสนองจุดมุ่งหมายการวิจัยได้ แล้วรอบที่ 3 ก็พิจารณาเอาเฉพาะแนวโน้มที่มีระดับความเป็นไปได้มากหรือมากที่สุดมาศึกษาในรอบที่ 3 เพื่อย่นความยาวของแบบสอบถาม ซึ่งก็ยังคงเป็น EDFR ทุกประการ หรืออาจเลือกเฉพาะแนวโน้มที่เกือบถึงเกณฑ์มาทำรอบสุดท้าย

ระเบียบวิธีวิจัย EDFR เป็นระเบียบวิธีวิจัยที่สร้างขึ้นมา พัฒนาขึ้นมาเพื่อตอบสนองปรัชญาพื้นฐาน และข้อตกลงพื้นฐานของการวิจัยอนาคต แต่ก็สามารถนำเทคนิคการวิจัย EDFR นี้ไปใช้กับการวิจัยธรรมดา ๆ ที่มิใช่การวิจัยอนาคตได้ แต่สิ่งที่สำคัญก็คือต้องเลือกผู้เชี่ยวชาญ ดังนั้นระเบียบวิธีวิจัยแบบนี้น่าจะเป็นระเบียบวิธีวิจัยที่ช่วยให้ผู้วิจัยได้คำตอบที่ชัดเจนมากกว่า หรือช่วยเสริมการวิจัยธรรมดาให้น่าเชื่อถือมากกว่าการส่งแบบสำรวจไปถามปัญหาธรรมดาเพียงรอบเดียว ซึ่งไม่สามารถมั่นใจว่าใครตอบ เพราะ EDFR จะมีกระบวนการของการวิเคราะห์คำตอบและมีกระบวนการของการใช้ความเชี่ยวชาญของผู้เชี่ยวชาญเข้ามาจับ เพราะฉะนั้นก็น่าจะได้เรื่องราวที่ชัดเจนแน่นอนมากกว่า นอกจากนี้ระเบียบวิธีวิจัยนี้ประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลายสามารถจะทำได้โดยไม่ต้องลงทุนมาก หรือไม่ต้องพึ่งพาเทคโนโลยีจากต่างประเทศ และไม่ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศก็สามารถทำเองได้[117]

ผู้วิจัยจึงดำเนินการศึกษาอนาคตภาพโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 - 2570) จากมูลเหตุดังกล่าวข้างต้น เพราะเล็งเห็นว่าการระดมความคิดร่วมกันระหว่างผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้วยระเบียบวิธีการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) เป็นสิ่งจำเป็นต่อการบริหารของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในอนาคต ทั้งนี้เพราะจะช่วยทำให้เห็นประเด็นปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เคยเกิดขึ้นในอดีตที่อาจจะซ้ำรอยในปัจจุบันและมีแนวโน้มว่าอาจจะเกิดขึ้นในอนาคต อันจะนำไปสู่การคาดการณ์ความเป็นไปได้ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนงาน การกำหนดทิศทางและนโยบายการบริหารโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือ เพื่อรองรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางสังคมทุกระดับตั้งแต่ปัจจุบันอย่างทันการณ์

---

[117] จุมพล พูลภัทรชีวิน, “ปฏิบัติการวิจัยอนาคตด้วย EDFR,” **วารสารบริหารการศึกษา วิทยาลัยขอนแก่น** 1, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2548): 21 – 31.

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

วันทนา อมตาริยกุล ศึกษาเรื่อง อนาคตภาพของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานในทศวรรษหน้า ผลการวิจัยพบว่า 1) จะพัฒนาไปสู่เป้าหมายตามมาตรฐานสากลและสู่ความเป็นเลิศในด้านการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาบุคลากรในองค์กร 2) ความเสมอภาคทางการศึกษาและสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิต 3) ผลิตบัณฑิตเพื่อสนองความต้องการของสังคม ผลิตวิศวกรที่มีความสามารถและประสิทธิภาพสู่ชุมชน และ 4) ความเป็นสากลควบคู่ไปกับการพัฒนาบุคลากร การพัฒนานักศึกษาและการพัฒนาวิเทศสัมพันธ์[118]

ศักดิพันธ์ ตันวิมลรัตน์ ศึกษาเรื่องข้อเสนอแนวทางแผนกลยุทธ์มหาวิทยาลัยศิลปากรในช่วงแผนการพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดแข็งได้แก่ อาจารย์กลุ่มศิลปะของมหาวิทยาลัยมีความสามารถสูง สภาพแวดล้อมที่เป็นจุดอ่อนได้แก่ อาจารย์ส่วนมากทำงานเป็นส่วนบุคคลมากกว่าการทำงานเป็นทีม สภาพแวดล้อมที่เป็นโอกาสได้แก่ ภาครัฐสนับสนุนด้านการวิจัยและสิ่งประดิษฐ์ สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นภัยคุกคามได้แก่ การสนับสนุนงบประมาณแผ่นดินจากรัฐบาลมีแนวโน้มลดลง เป็นต้น 2) กลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากรในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) ควรจะมี 7 กลยุทธ์ 99 มาตรการ และ 3) ข้อเสนอแนวทางแผนกลยุทธ์มหาวิทยาลัยศิลปากรในช่วงแผนการพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) คือ มหาวิทยาลัยศิลปากรเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำแห่งการสร้างสรรค์เป็นเลิศด้านศิลปวัฒนธรรม บูรณาการศาสตร์และศิลป์ ถ่ายทอดองค์ความรู้สู่การพัฒนาสังคมยั่งยืน[119]

จำเนียร พลหาญ ศึกษาเรื่อง อนาคตภาพมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มที่เน้นการผลิตบัณฑิต ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรมหาวิทยาลัยเห็นว่าการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มที่เน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาสังคมโดยรวมและอีก 7 ด้านอยู่ในระดับปานกลางและด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และด้านการบริการทางวิชาการ

---

[118] วันทนา อมตาริยกุล, “อนาคตภาพของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานในทศวรรษหน้า” (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552), บทคัดย่อ.

[119] ศักดิพันธ์ ตันวิมลรัตน์, “ข้อเสนอแนวทางแผนกลยุทธ์มหาวิทยาลัยศิลปากรในช่วงแผนการพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559)” (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553), บทคัดย่อ.

แก่สังคมมีระดับการปฏิบัติในระดับมาก ผลการพัฒนาอนาคตภาพมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มที่เน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาสังคม พ.ศ. 2565 ได้ภาพอนาคต 4 ภาพ โดยภาพอนาคตที่ผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินว่ามีระดับความเหมาะสมและระดับความเป็นไปได้มากที่สุด คือภาพอนาคตที่ 1 และภาพอนาคตที่ 2 ที่คาดว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มนี้จะเพิ่มจำนวนมากขึ้น ผลกระทบที่ตามมาในอนาคตจะมีการร่วมมือเป็นเครือข่ายการทำงานกับทุกภาคส่วนทั้งภายในและต่างประเทศแบบพหุภาคีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการผลิตบัณฑิตและพัฒนาสังคม จะมีการคัดสรรคณาจารย์ที่มีคุณภาพเข้ามาทำงานเพื่อรองรับหลักสูตรที่เปิดสอนและรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายในอนาคต โดยสรุปอนาคตภาพมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มที่เน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาสังคมจากการศึกษาครั้งนี้จะพัฒนาตนเองให้มีความพร้อมด้านการจัดโครงสร้างการบริหารเพื่อสนับสนุนการทำงานให้มีประสิทธิภาพ พัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพ จัดระบบเทคโนโลยีให้สามารถสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในอนาคต และกำหนดภารกิจของมหาวิทยาลัยให้ชัดเจน ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ สามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถาบัน[120]

ดวงนภา มกรานุรักษ์ ศึกษาเรื่องอนาคตภาพการอาชีวศึกษาไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2554-2564) ผลการวิจัยพบว่ารัฐบาลควรตระหนักและให้ความสำคัญต่อการอาชีวอย่างจริงจัง กำหนดให้เป็นนโยบายแห่งชาติ รวมไปถึงกำหนดบทบาทของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ร่วมมืออย่างต่อเนื่องและจริงจัง การจัดการเรียนการสอนควรเน้นการปฏิบัติและร่วมมือกันกับสถานประกอบการในการรับนักศึกษาฝึกงาน ให้โอกาสนักศึกษาได้สัมผัสกับอาชีพจริง มีการพัฒนาวางแผนการเรียนในระบบทวิภาคีอย่างถูกต้อง เข้าใจชัดเจนและจริงจัง ครูผู้สอนมีความรู้ มีทักษะประสบการณ์ในวิชาที่สอนอย่างลึกซึ้ง มีจิตวิญญาณจรรยาบรรณความเป็นครู สามารถถ่ายทอดเรื่องยาก ๆ ให้เป็นเรื่องที่เข้าใจง่ายได้และที่สำคัญครูสามารถพัฒนาความรู้และพัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง และเนื่องจากอาชีพครูเป็นอาชีพสำคัญในการสร้างคนดังนั้นครูควรที่จะรักและภูมิใจในอาชีพ และครูควรที่จะได้รับผลตอบแทนและสวัสดิการที่ดีตามความสามารถ นอกจากนี้ผลการศึกษาแนวโน้มการอาชีวศึกษาภายใน 10 ปีข้างหน้าทั้ง 8 ด้านควรมีแนวโน้มการพัฒนาดังต่อไปนี้ 1) ด้านคุณลักษณะผู้สำเร็จการศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถทางทักษะวิชาชีพ มีความรู้ ทักษะชีวิต นิสัยอุตสาหกรรม และทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรต้องตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน มีความหลากหลายทั้งในและนอกระบบ 3) ด้านครูผู้สอนต้องรู้ศักยภาพของผู้เรียนเป็นรายบุคคล มีประสบการณ์วิชาชีพ

---

[120] จำเนียร พลหาญ, “อนาคตภาพมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มที่เน้นการผลิตบัณฑิต” (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2553), บทคัดย่อ.

เก่งปฏิบัติ รู้ลักษณะงานและอาชีพในสาขาวิชาที่สอนอย่างแท้จริง สามารถผลิตตำราเอง 4) ด้านความร่วมมือต้องได้รับความร่วมมือจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะกับสถานประกอบการรวมไปถึงการมีส่วนร่วมในระดับท้องถิ่นและภูมิภาค 5) ด้านมาตรฐาน ต้องมีการจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพเพื่อกำหนดมาตรฐานวิชาชีพที่จะเป็นบันไดความก้าวหน้าในแต่ละสาขาอาชีพให้มีความสอดคล้องของค่าจ้างและทักษะฝีมือ 6) ด้านการสนับสนุนของรัฐบาล รัฐต้องให้ความสำคัญอย่างจริงจัง 7) ด้านค่านิยมในการเรียนอาชีวศึกษา สื่อมวลชน รัฐบาล สถานประกอบการต้องร่วมมือกันสร้างและผลักดันให้เกิดค่านิยมการเรียนอาชีวศึกษา และ 8) ด้านการบริหารต้องมีความเป็นอิสระและต้องมีการจัดตั้งสถาบันอาชีวศึกษาในการผลิตปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ[121]

ธนกร เชื้อจำรูญ ศึกษาเรื่อง อนาคตภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2554 - 2563) ผลการวิจัยพบว่า อนาคตภาพที่เป็นไปได้ด้านการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์มี 11 ด้าน คือ 1) ด้านความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะมีรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ผู้ทุพลภาพ ผู้ด้อยโอกาส ผู้มีความสามารถพิเศษ 2) ด้านคุณภาพมาตรฐานการศึกษา จะมีการจัดทำระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนและการประเมินคุณภาพภายนอก 3) ด้านบริหารและการจัดการศึกษา จะมีการยกฐานะกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นสำนักการศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิภาพ 4) ด้านครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา จะมีแผนการพัฒนาด้านครู บุคลากรทางการศึกษา 5) ด้านหลักสูตรจะมีการจัดทำหลักสูตรทั้งระดับมัธยมศึกษาควบรวมกับอาชีวศึกษา มีการจัดงบประมาณ เพื่อจัดทำวิจัยและพัฒนาหลักสูตร 6) ด้านกระบวนการเรียนรู้จะมีการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตทั้งในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยที่หลากหลายสอดคล้องกับธรรมชาติของวิชาและภูมิปัญญาท้องถิ่น 7) ด้านทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา จะมีการจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมจากที่รัฐจัดสรร และเปิดโอกาสให้โรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการนำเสนองบประมาณ 8) ด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จะมีศูนย์เทคโนโลยีเพื่อการผลิต วิจัย และพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในสถานศึกษา 9) ด้านการส่งเสริมกีฬานันทนาการและกิจกรรมเด็กและเยาวชน จะมีการจัดตั้งศูนย์นันทนาการและลานกีฬาเพื่อให้บริการนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน 10) ด้านการส่งเสริมอาชีพ จะมีการจัดทำหลักสูตรฝึกอาชีพระยะสั้นให้บริการแก่นักเรียนและประชาชนทั่วไป และ 11) ด้านการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น จะมีการจัดงบประมาณอุดหนุนเพื่อส่งเสริมให้ชุมชนและโรงเรียนจัดศูนย์การเรียนรู้ด้านศาสนา

---

[121] ดวงนภา มกรานุรักษ์, “อนาคตภาพการอาชีวศึกษาไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2554 - 2564)” (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2554), บทคัดย่อ.

ศิลปวัฒนธรรม จารีต และประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่วนผลการประชาพิจารณ์ พบว่า ผู้เข้าร่วมประชาพิจารณ์เห็นด้วยกับกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิทุกประเด็น[122]

ปาริชา มารี เคน ศึกษาเรื่อง อนาคตภาพที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ในการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในทศวรรษหน้า ผลการวิจัย พบว่า 1) ด้านการจัดการเรียนการสอน จะต้องมีการจัดการเรียนการสอนที่ผสมผสานการใช้สื่อการสอนสมัยใหม่ที่เหมาะสม อันประกอบด้วยสื่อที่เป็นไปตามมาตรการปกติและสื่อที่ถูกพัฒนาจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบทะเบียนออนไลน์ทั้งระบบ มีการพัฒนาและเพิ่มหลักสูตรและโปรแกรมการศึกษาวิชาการใหม่ ๆ ให้หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ภูมิภาค และปรับเปลี่ยนบทบาทใหม่ของผู้สอนเป็นผู้ทำหน้าที่กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ 2) ด้านการวิจัย จะต้องมีการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตร การวิจัยเพื่อการพัฒนาสถาบัน เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ระบบการบริหารและการให้บริการของมหาวิทยาลัย การวิจัยเพื่อการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน มุ่งเน้นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ และแสวงหาแนวทางการพัฒนาเทคโนโลยีท้องถิ่นให้สอดรับกับปัญหาที่กำลังเกิดขึ้น 3) ด้านการบริการวิชาการ จะต้องมีการพัฒนาศักยภาพทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อรองรับนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของชาติ การพัฒนาศูนย์การศึกษาเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนาหอสมุดและวิทยบริการให้เป็นศูนย์บริการวิชาการทั้งโดยตรงและผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ และเป็นศูนย์กลางการจัดการความรู้ของท้องถิ่น พร้อมทั้งการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ และมหาวิทยาลัยอื่นทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ 4) ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมจะต้องร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาครัฐอื่นทั้งในชุมชนและระดับชาติ เพื่อพัฒนาปรับปรุงศิลปวัฒนธรรมเพื่อให้เป็นที่รู้จักในเวทีระดับชาติและเวทีโลกมากขึ้น และ 5) ด้านการบริหารองค์การ การควบรวมมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์กับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตกาฬสินธุ์ เป็น “มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์” จะส่งผลให้การบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ในอนาคตจะทำงานในลักษณะเครือข่ายซึ่งนำไปสู่การควบรวมด้านต่าง ๆ [123]

---

[122] ธนกร เชื้อจำรูญ, “อนาคตภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2554 - 2563)” (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2554), บทคัดย่อ.

[123] ปาริชา มารี เคน, “อนาคตภาพที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ในการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในทศวรรษหน้า” (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2554), บทคัดย่อ.

นภดล จิรบุญดิลก ศึกษาเรื่อง อนาคตภาพผลิตบุคลากรวิชาชีพสุขศึกษา พลศึกษา กีฬา และนันทนาการ ของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยใน พ.ศ. 2554 – 2563 ผลการวิจัยพบว่า การวิจัยดำเนินการตามกระบวนการของเทคนิคการวิจัยเชิงอนาคตแบบ EDFR แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ในขั้นตอนแรกใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ทรงคุณวุฒิ 11 คน เพื่อรวบรวมประเด็นแนวโน้มของอนาคตภาพที่พึงประสงค์ และเป็นไปได้ในการผลิตบุคลากรวิชาชีพสุขศึกษา พลศึกษา กีฬา และนันทนาการของสถาบันอุดมศึกษาประเทศไทยใน พ.ศ. 2554 – 2563 นำข้อมูลมาวิเคราะห์จัดทำแบบสอบถาม ประกอบด้วย 14 ประเด็นแนวโน้ม รวม 111 ข้อความ ดังนี้ 1) ด้านบริบทสังคมและแนวโน้มความต้องการ 2) ด้านวิสัยทัศน์และเป้าหมาย 3) ด้านสถาบันผลิต 4) ด้านนักศึกษา 5) ด้านอาจารย์ 6) ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร 7) ด้านการจัดการเรียนการสอนและประเมินผล 8) ด้านการควบคุมคุณภาพ 9) ด้านการวิจัย 10) ด้านการทำนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม 11) ด้านการบริการวิชาการและสังคม 12) ด้านการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ 13) ด้านการประเมินผลหลักสูตรและการจัดการศึกษา และ14) ด้านผลผลิตและผลลัพธ์ ในขั้นตอนที่สองนำแบบสอบถามไปสอบถามความคิดเห็นในระดับความเป็นไปได้ของแต่ละข้อความแนวโน้มจากผู้เชี่ยวชาญ 18 คน ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ด้วยค่ามัธยฐาน ฐานนิยม พิสัยควอไทล์ และค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่าแนวโน้ม 70 ข้อความ มีโอกาสเป็นไปได้มากที่สุด และแนวโน้ม 36 ข้อความ มีโอกาสเป็นไปได้มากที่จะเกิดขึ้นได้ภายในปี พ.ศ. 2554 - 2563 ขั้นตอนสุดท้ายการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 12 คน เพื่ออภิปรายข้อค้นพบและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม พบว่าอนาคตภาพและประเด็นแนวโน้มที่เป็นผลของการศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับการจัดทำแผนกลยุทธ์ในการผลิตบุคลากรวิชาชีพสุขศึกษา พลศึกษา กีฬา และนันทนาการของสถาบันอุดมศึกษาประเทศไทยได้[124]

ระวี สัจจโสภณ ศึกษาเรื่อง อนาคตภาพรูปแบบเมืองแห่งการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาภาวะพฤฒิพลังของผู้สูงอายุไทย ผลการวิจัยพบว่า อนาคตภาพรูปแบบเมืองแห่งการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อการพัฒนาภาวะพฤฒิพลังของผู้สูงอายุไทยในอีก 10 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2556 – 2565) ประกอบด้วย 1) หลักการของเมืองแห่งการเรียนรู้ คือ การเรียนรู้ตลอดชีวิตและการใช้ชุมชนเป็นฐานในการส่งเสริม สนับสนุน พัฒนา และกระตุ้นผู้สูงอายุเกิดศักยภาพภายในตนเองด้านสุขภาพ ด้านการมีส่วนร่วม และด้านหลักประกันและความมั่นคงของชีวิต

---

[124] นภดล จิรบุญดิลก, “อนาคตภาพผลิตบุคลากรวิชาชีพสุขศึกษา พลศึกษา กีฬา และนันทนาการ ของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยใน พ.ศ. 2554 - 2563” (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554), บทคัดย่อ.

ผ่านกิจกรรมการศึกษาและการเรียนรู้ผสานอยู่ในวิถีชีวิตในลักษณะเป็นพหุวัย 2) องค์ประกอบของเมืองแห่งการเรียนรู้ แบ่งออกเป็นองค์ประกอบภายใน คือ ผู้เรียนรู้ ผู้จัดการเรียนรู้ องค์ความรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ บรรยากาศการเรียนรู้ เครือข่ายการเรียนรู้ การจัดการความรู้ องค์กรแห่งการเรียนรู้ และองค์ประกอบภายนอก คือ ยุทธศาสตร์ นโยบายสาธารณะ และเป้าหมายการพัฒนา กรรมการกลางการบริหารทรัพยากร และเครือข่ายการเรียนรู้ตลอดชีวิตระดับชาติ 3) กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของเมืองแห่งการเรียนรู้ เป็นการบูรณาการการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ด้วยการพัฒนาความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ด้านสุขภาพ ด้านการมีส่วนร่วม และด้านหลักประกันและความมั่นคง ที่ผสมผสานเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลเข้ากับวิถีชีวิต ภูมิสังคม และลักษณะทางกายภาพ 4) วิธีดำเนินงานเมืองแห่งการเรียนรู้ ใช้ชุมชนเป็นฐานในการพัฒนา เริ่มจากกลไกระดับท้องถิ่น และกลไกระดับชาติที่กำหนดนโยบายขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ มีการประสานสัมพันธ์ ระหว่างภาคีเครือข่ายเชิงพื้นที่และเชิงประเด็น กระบวนการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ คือ การกำหนด วัตถุประสงค์ การแสวงหาความร่วมมือ การดำเนินกิจกรรม และการประเมินผล 5) ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนเมืองแห่งการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย การกำหนดนโยบายสาธารณะ การพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาภาวะพฤฒิพลังของผู้สูงอายุไทย การบริหารและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้และการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ระดับชาติ และการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาภาวะพฤฒิพลังของผู้สูงอายุไทย เพื่อให้เกิดบุคคลแห่งการเรียนรู้ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ และเครือข่ายการเรียนรู้ในระดับชาติ[125]

ศักดินาภรณ์ นันที ศึกษาเรื่อง อนาคตที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยขนาดเล็กกลุ่มมหาวิทยาลัยขนาดเล็กภาคตะวันออกเฉียงเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2555 - 2565) ผลการวิจัย พบว่า 1) ด้านการจัดการเรียนการสอน มีหลักสูตรที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน หลักสูตรด้านการผลิตครู จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และควรมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม กฎระเบียบของกลุ่มประเทศอาเซียน 2) ด้านการวิจัย การวิจัยเพื่อท้องถิ่น จัดทำฐานข้อมูลการวิจัยที่เชื่อมโยงระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏกับชุมชนท้องถิ่นและกลุ่มประเทศอาเซียน สนับสนุนส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาศักยภาพเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ มีระเบียบการบริหารของการวิจัยที่ดี 3) ด้านการบริการวิชาการ ให้ความสำคัญกับการบริการชุมชนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับ

---

[125] ระวี สัจจโสภณ, “อนาคตภาพรูปแบบเมืองแห่งการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาภาวะพฤฒิพลังของผู้สูงอายุไทย” (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555), บทคัดย่อ.

ความต้องการ สร้างความร่วมมือบูรณาการงานวิชาการกับหน่วยงานภายนอก ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมบริการชุมชน 4) ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นในระดับประเทศและภูมิภาคอาเซียนเป็นกิจกรรมการเรียนการสอน 5) ด้านโครงสร้างองค์การ มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นหน่วยงานราชการ มุ่งเน้นการบริหารงานภายใต้หลักธรรมาภิบาล เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพโครงสร้างพื้นฐาน และสร้างเครือข่ายการใช้ทรัพยากรการเรียนการสอนร่วมกัน 6) ด้านเทคโนโลยี มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสม ทันสมัย และเพียงพอ การพัฒนาระบบบริการอย่างต่อเนื่องและมีระบบปฏิบัติการที่ได้รับรองมาตรฐานมีประสิทธิภาพ 7) ด้านบุคลากร คณาจารย์ผู้สอนต้องจบการศึกษาในระดับปริญญาเอกอย่างน้อยร้อยละ 90 และมีคุณวุฒิตรงตามสาขาวิชาชีพ ผู้บริหารควรมีภาพลักษณ์ที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับ และ 8) ด้านวัฒนธรรมองค์กร ความภูมิใจของบุคลากรควรมีการจัดการองค์ความรู้ทุกระดับและเชื่อมโยงกิจกรรมของบุคลากร สร้างความสัมพันธ์ช่วยเหลือกัน[126]

ณัฐนรินทร์ เนียมประดิษฐ์ ศึกษาเรื่อง อนาคตภาพของขีดความสามารถด้านนวัตกรรมในการจัดการธุรกิจขนาดกลางที่ส่งออกเครื่องนุ่งห่มในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาจากการมองภาพอนาคตพบภาพอนาคตทางบวก 10 ภาพ ที่สำคัญคือวัตถุดิบในการผลิตจะมีราคาถูกลงช่วยดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเข้ามาในอาเซียนและประเทศไทย และพบภาพอนาคตทางลบ 8 ภาพที่สำคัญคือมีการลงทุนที่สูงขึ้นทั้งในด้านเครื่องจักรอุปกรณ์ และการลงทุน พัฒนาบุคลากร ภาพอนาคตที่เป็นไปได้มากที่สุดด้านนวัตกรรมในการจัดการ 39 ภาพ ที่สำคัญคือเน้นการเป็นผู้นำหรือการพัฒนาแฟชั่น การกำหนดตำแหน่งผลิตภัณฑ์ให้ไทยเป็นศูนย์กลางแห่งการออกแบบ สินค้าแฟชั่นใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ลดการใช้พลังงาน และการนำระบบที่มีประสิทธิภาพมาบริหารจัดการ[127]

เพ็ญวิภา พรหมสุวรรณ์ ศึกษาเรื่องอนาคตภาพของการนิเทศการศึกษาสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2556-2565) ผลการวิจัยพบว่า 1) อนาคตภาพของการนิเทศการศึกษาสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2556-2565) พบว่ามี 8 ด้าน

---

[126] ศักดินาภรณ์ นันที, “อนาคตที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยขนาดเล็ก กลุ่มมหาวิทยาลัยขนาดเล็กภาคตะวันออกเฉียงเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2555-2565)” (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2555), บทคัดย่อ.

[127] ณัฐนรินทร์ เนียมประดิษฐ์, “อนาคตภาพของขีดความสามารถด้านนวัตกรรมในการจัดการธุรกิจขนาดกลางที่ส่งออกเครื่องนุ่งห่มในประเทศไทย” (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยคริสเตียน, 2555), บทคัดย่อ.

ที่จะส่งผลกระทบต่อการนิเทศการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า ได้แก่ ด้านบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศ ด้านขอบข่ายของการนิเทศการศึกษา ด้านรูปแบบของการนิเทศ ด้านเทคนิคหรือวิธีการนิเทศ ด้านการจัดการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับสภาวการณ์ที่ประเทศไทยจะเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 ด้านการจัดการศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21 ด้านการปฏิบัติตามมาตรฐานปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ตามที่คุรุสภากำหนด และด้านโครงสร้างของหน่วยงานการนิเทศการศึกษา 2) แนวทางในการเตรียมความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของการนิเทศการศึกษาสำหรับสถานศึกษาในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2556-2565) พบว่าผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกระดับทั้งในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการสนับสนุนสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน และการนิเทศการศึกษาให้เหมาะสม ควรใช้การนิเทศและการวิจัยเป็นฐานในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในทุกระดับ ส่งเสริมให้ครูมีการใช้ ภาษาอังกฤษและการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ส่งเสริมให้มีการสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และส่งเสริมให้มีระบบนิเทศภายในที่เข้มแข็ง ควรมีหน่วยงานกลางสำหรับพัฒนาและประสานงานด้านการนิเทศการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกสังกัดเข้าด้วยกัน ในส่วนของสถาบันผลิตครูควรมีการนิเทศนักศึกษาอย่างเป็นระบบและจริงจังทั้งระดับสถานศึกษาและระดับมหาวิทยาลัย เพื่อให้นักศึกษาครูมีคุณภาพ[128]

ตะวัน สื่อกระแสร์ ศึกษาเรื่อง ยุทธศาสตร์การบริหารโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นเลิศ ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นเลิศมีสภาพดังนี้ 1) ด้านการบริหารบุคลากร พบว่าผู้บริหารมีความเป็นผู้นำและเป็นผู้บริหารมืออาชีพ สร้างขวัญกำลังใจและแรงจูงใจแก่ครู มีระบบนิเทศที่มีประสิทธิภาพ ปรับครูให้เหมาะสมกับวิชาและชั้นเรียน ลดจำนวนผู้บริหารระดับสูงมาทำการสอน รับคนให้ตรงกับงาน มีการสอนงาน อบรมภาษาอังกฤษให้กับครูใหม่ เน้นจรรยาบรรณครู 2) ด้านการบริหารทั่วไปพบว่า ลดสายงานบังคับบัญชา เน้นธุรกิจศึกษา ดำเนินการก่อนคู่แข่ง เน้นความเป็นเลิศในการให้บริการ บริหารแบบมีส่วนร่วม จัดสิ่งแวดล้อมให้ร่มรื่น สวยงาม น่าอยู่ น่าเรียน ใช้เทคโนโลยีในการบริหารและใช้นวัตกรรมในการเรียนการสอน และประหยัด 3) ด้านการบริหารวิชาการพบว่า เน้นคุณภาพของครู มีการใช้ศัพท์เทคนิคในการสอน ให้ความสำคัญกับทุกกิจกรรม สอนอย่างมีความหมาย ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม มีการใช้แหล่งเรียนรู้ภายนอก มีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง มีการจัดห้องเรียนพิเศษ เน้นความสามารถด้านภาษาไทย สอนภาษาเพื่อนบ้านในแถบเอเชีย และประชาคมอาเซียนโดยเจ้าของภาษา 4) ด้านการบริหาร

---

[128] เพ็ญวิภา พรหมสุวรรณ์,“อนาคตภาพของการนิเทศการศึกษาสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2556 - 2565)” (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 2556), บทคัดย่อ.

งบประมาณพบว่ามีการใช้งบประมาณให้คุ้มค่า ลดความเสี่ยง และจัดหาแหล่งเงินภายนอก 2. การบริหารโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นเลิศมีปัญหาดังนี้ 1) ด้านการบริหารวิชาการพบว่า โรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่รับนักเรียนจากเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีนักเรียนสมัครเข้าเรียนลดลง สื่อการเรียนการสอน และอุปกรณ์การสอนมีไม่เพียงพอ 2) ด้านการบริหารงบประมาณพบว่า ขาดงบประมาณในการลงทุน ระบบสวัสดิการไม่มีคุณภาพ 3) ด้านการบริหารบุคลากรพบว่า ขวัญและกำลังใจของครูลดลง ครูที่มีอายุน้อยบางส่วนลาออกไปสอบบรรจุเป็นข้าราชการ ไม่มีโครงการจัดอบรมสัมมนาสำหรับโรงเรียนเอกชน รัฐเป็นผู้กำหนดเงินเดือนของครูเอกชน ครูผู้สอนโรงเรียนเอกชนจะต้องมีใบประกอบวิชาชีพ ขาดครูที่มีคุณภาพ ครูที่มีอายุมากมีปัญหาในการจัดทำสื่อ ICT 4) ด้านการบริหารทั่วไปพบว่า โรงเรียนเอกชนแข่งขันกันเองและแข่งขันกับโรงเรียนรัฐบาล นโยบายภาครัฐเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของเอกชนไม่ชัดเจน จำนวนนักเรียนลดลง มีโรงเรียนนานาชาติเพิ่มมากขึ้น ครูโรงเรียนเอกชนต้องทำหน้าที่หลายอย่างนอกเหนือจากงานสอน 3. ยุทธศาสตร์การบริหารโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นเลิศ คือ “INTERACTIVE Strategy” ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ย่อย ดังนี้ 1) การใช้นวัตกรรม (Innovation : I) 2) การสร้างเครือข่าย (Network : N) 3) การใช้เทคนิคเชิงบริหาร (Administrative Techniques : T) 4) การให้ความสำคัญกับภาษาอังกฤษ (English Language : E) และสิ่งแวดล้อม (Environment : E) 5) การให้ความสำคัญกับการสร้างความสัมพันธ์ (Relationship : R) การปรับโครงสร้างใหม่และการปฏิรูป (Re-Organize and Reform : R) และการทำวิจัยเชิงทดลองที่ได้ผลรวดเร็ว (Research : R) 6) การให้ความสำคัญกับวิชาการและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกด้าน (A : Academic and Achievement) การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Evaluation : A) 7) การให้ความสำคัญกับการลงทุน (Cost : C) และหลักสูตร (Curriculum : C) 8) การให้ความสำคัญกับภาษาไทย (Thai Language : T) 9) การให้ความสำคัญกับการจูงใจบุคลากร (Incentive : I) 10) การให้ความสำคัญกับการสร้างค่านิยมร่วม (Value : V) 11) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นคุณธรรม จริยธรรม (Ethics : E)[129]

ธนกฤต สิทธิราช ศึกษาเรื่อง อนาคตภาพการจัดการมัธยมศึกษาของประเทศไทยในสองทศวรรษหน้า ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันการจัดการมัธยมศึกษาของไทยในปัจจุบันที่มีปัญหามี 7 ด้าน ได้แก่ ด้านสาระเนื้อหาหลักสูตรในการศึกษา ด้านการบริหารการศึกษา ด้านครู ด้านสถานศึกษาและสภาพแวดล้อม ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอน และด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน 2) อนาคตภาพการจัดการมัธยมศึกษาของประเทศไทยในสองทศวรรษหน้าตามฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญสรุปว่า ด้านสาระเนื้อหาหลักสูตรจะเป็นไปตามความสนใจ ความรู้

---

[129] ตะวัน สื่อกระแสร์, “ยุทธศาสตร์การบริหารโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นเลิศ,” **วารสารวิชาการ Veridian E-Journal** 6, 3 (กันยายน – ธันวาคม 2556): 124-125.

ความสามารถของนักเรียนโดยสาระการเรียนเป็นการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ระบบดิจิทัล ด้านการบริหารการศึกษามีความเป็นระบบที่ดี คำนึงถึงสภาวะผู้นำที่ดี กล้าตัดสินใจ มีการกระจายอำนาจเต็มรูปแบบให้สถานศึกษา ด้านครูผู้สอนมีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ทางเทคโนโลยี ด้านสถานศึกษาและสภาพแวดล้อมทางกายภาพสวยงาม ร่มรื่น ด้านสื่อการสอนใช้สื่อการสอนทันสมัยในระบบดิจิทัล ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน เป็นนักคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหาเองได้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ประสานความร่วมมือ และพัฒนาตนเองสู่การเป็นพลโลกของนักเรียน[130]

สวาฎิพร แสนคำ ศึกษาเรื่อง อนาคตภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยในบริบทประชาคมอาเซียน ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลศึกษาสภาพปัจจุบันการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาปฐมวัยเข้าสู่ประชาคมอาเซียน พบว่า ภาครัฐได้กำหนดนโยบายในการจัดการศึกษาปฐมวัยเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ได้แก่ การส่งเสริมบทบาทของครอบครัวและสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวในการพัฒนาการเรียนรู้ของบุตรหลาน มีมาตรการพัฒนาและเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัยก่อนเข้าเรียนประถมศึกษา โดยเฉพาะการให้ความรู้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ผู้เลี้ยงดู และผู้เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของการเลี้ยงดู การสร้างประสบการณ์การส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กปฐมวัยเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาได้เต็มศักยภาพ การเตรียมความพร้อมด้านภาษาอังกฤษที่เป็นภาษาอาเซียน และภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน 2. อนาคตภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยในบริบทประชาคมอาเซียนมีแนวโน้มความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด และระดับมาก จำนวน 12 ด้าน ซึ่งมีแนวโน้มความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด จำนวน 9 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย 2) ด้านหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย 3) ด้านปรัชญา/วิสัยทัศน์ การจัดการศึกษาปฐมวัย 4) ด้านจุดหมายการจัดการศึกษาปฐมวัย 5) ด้านหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 6) ด้านการจัดประสบการณ์ 7) ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ 8) ด้านการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และ 9) ด้านบทบาทพ่อแม่ผู้ปกครอง ส่วนที่มีแนวโน้มความเป็นไปได้ในระดับมากจำนวน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการประเมินพัฒนาการ 2) ด้านบทบาทครูผู้สอน และ 3) ด้านคุณลักษณะของเด็กปฐมวัยในบริบทประชาคมอาเซียน 3. การนำเสนออนาคตภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยในบริบทประชาคมอาเซียนด้วยการประชาพิจารณ์ ผู้เข้าร่วมประชาพิจารณ์เห็นด้วยกับผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดการศึกษา

---

[130] ธนกฤต สิทธิราช, “อนาคตภาพการจัดการมัธยมศึกษาของประเทศไทยในสองทศวรรษหน้า” (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2557), บทคัดย่อ

ปฐมวัยในบริบทประชาคมอาเซียนมีความเป็นไปได้ระดับมากที่สุด และระดับมากทุกด้าน และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมควรจัดทำหลักสูตรอาเซียนศึกษาระดับปฐมวัย[131]

นิรมล ตู้จินดา ศึกษาเรื่องอนาคตภาพหลักสูตรพลเมืองศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (ช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2555 - พ.ศ. 2565) ผลการศึกษาพบว่า อนาคตภาพหลักสูตรพลเมืองศึกษา โดยสรุปดังนี้ ในด้านปรัชญาของหลักสูตรเน้นการศึกษาเพื่อการดำรงชีวิตร่วมกันอย่างมีคุณภาพ ด้านคุณลักษณะผู้เรียนเป็นผู้มีจิตสำนึกในเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ มีเสรีภาพ มีจิตสาธารณะ ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เป็นการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองที่มีวัฒนธรรมประชาธิปไตย ด้านรูปแบบและโครงสร้างหลักสูตร สร้างพลเมืองให้มีภาวะผู้นำ มีจิตสาธารณะต่อการแก้ปัญหาสังคม ด้านสาระการเรียนรู้ จัดสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมแต่ละระดับชั้น เข้าใจการเมืองท้องถิ่น สภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ เน้นจัดการศึกษา เรียนรู้ รูปแบบโครงการ โครงงาน ในระดับครอบครัว โรงเรียน สังคม ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดกิจกรรมเพื่อสังคมในรูปแบบการให้และอาสาช่วยเหลือสังคม ด้านสื่อที่สนับสนุนการเรียนรู้ มุ่งใช้ข่าวเหตุการณ์สถานการณ์จริงของสังคม ด้านการวัดและประเมินผล จากการมีส่วนร่วมการปฏิบัติในชีวิตจริง[132]

มัณฑนา ภัคคุณานนท์ ศึกษาเรื่อง อนาคตภาพภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีโรงเรียนประถมศึกษาของไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2557 - 2567) ผลการวิจัยพบว่า แนวโน้มภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีโรงเรียนประถมศึกษาจากการศึกษาเอกสารตามประเด็นตั้งต้นประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำที่มีองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ 1.1) ด้านคุณลักษณะและความเชี่ยวชาญ มีประเด็นย่อย 28 ข้อ 1.2) ด้านพฤติกรรม มีประเด็นย่อย 20 ข้อ 1.3) ด้านตามสถานการณ์ มีประเด็นย่อย 25 ข้อ 1.4) ด้านการสร้างความสัมพันธ์ มีประเด็นย่อย15 ข้อ 1.5) ด้านการเปลี่ยนแปลง มีประเด็นย่อย 20 ข้อ และ 1.6) ด้านการผุดเกิด มีประเด็นย่อย 16 ข้อ 2) แนวทางการเสริมสร้างและพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรี มีประเด็นย่อย 21 ข้อ ในประเด็นย่อยทั้งหมดนี้ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเป็นฉันทามติว่า มีความจำเป็นในระดับมากและมากที่สุด ผู้วิจัยนำประเด็นย่อยมาวิเคราะห์และสังเคราะห์โดยใช้แนวคิดไทย (Thai Mind) ได้แนวโน้มภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีโรงเรียนประถมศึกษา

---

[131] สวาฎิพร แสนคำ, “อนาคตภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยในบริบทประชาคมอาเซียน” (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2557), บทคัดย่อ.

[132] นิรมล ตู้จินดา, “ศึกษาเรื่องอนาคตภาพหลักสูตรพลเมืองศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (ช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2555 - พ.ศ. 2555)” (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2557), บทคัดย่อ.

ในบริบทสังคมไทย ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำที่มีองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ 1.1) ด้านความเป็นสตรีไทยมีประเด็นย่อย 17 ข้อ 1.2) ด้านวิถีไทยมีประเด็นย่อย17 ข้อ และ 1.3) ด้านความเป็นผู้บริหารประกอบด้วย ภาวะผู้นำ 6 กลุ่ม ได้แก่ 1.3.1) คุณลักษณะและความเชี่ยวชาญ มีประเด็นย่อย 20 ข้อ 1.3.2) พฤติกรรมการบริหาร มีประเด็นย่อย 17 ข้อ 1.3.3) การตามสถานการณ์ มีประเด็นย่อย 11 ข้อ 1.3.4) การสร้างความสัมพันธ์ มีประเด็นย่อย 12 ข้อ1.3.5) การเปลี่ยนแปลง มีประเด็นย่อย 16 ข้อ และ 1.3.6) การผุดเกิด มีประเด็นย่อย 17 ข้อ รวมเป็นประเด็นย่อยทั้งหมด 93 ข้อ และ 2) แนวทางการเสริมสร้างและพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรี มีประเด็นย่อย 19 ข้อ อนาคตภาพภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีโรงเรียนประถมศึกษาของไทยในทศวรรษหน้าที่ได้จากผลการวิจัยคือภาพที่ผู้เชี่ยวชาญมีฉันทามติว่ามีแนวโน้มเป็นภาพอนาคตที่ดี[133]

ณิชชา เบญจพรวัฒนา ศึกษาเรื่อง แนวโน้มการวิจัยเชิงอนาคตในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า เรื่องราวหรือปรากฏการณ์ใดที่เกิดขึ้นและผ่านมาแล้ว เราเรียกปรากฏการณ์นั้นว่าอดีต เรื่องราวที่ปรากฏในอดีตเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงและประจักษ์สัมผัสได้ซึ่งเท็จและจริงแล้ว ส่วนปัจจุบันเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงที่ปรากฏอยู่เบื้องหน้าและมนุษย์ก็สามารถประจักษ์สัมผัสได้ในขณะนั้น ๆ อดีตและปัจจุบันเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นมาจริง ๆ แต่อนาคตนั้น คือ สิ่งที่ยังมาไม่ถึง คำว่าอนาคตแปลว่า ยังมาไม่ถึง ซึ่งก็หมายความว่าสิ่งที่ยังไม่เกิดขึ้น มนุษย์ส่วนใหญ่เชื่อว่าอนาคตเป็นภาพในฝันเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอน เป็นสิ่งที่คาดเดาหรือคาดคะเนไม่ได้ อนาคตไม่สามารถจะทำนายได้ มนุษย์ไม่สามารถจะทำให้อนาคตเป็นไปตามที่ตนเองกำหนด แต่มนุษย์ก็ยังมุ่งหวังที่จะพยากรณ์หรือพยายามคาดคะเนทำนายอนาคตมาโดยตลอด ปัจจุบันแนวความคิดเกี่ยวกับการศึกษาอนาคตได้เปลี่ยนแปลงไปโดยเริ่มมองเห็นว่าอนาคตเป็นเรื่องที่สามารถศึกษาและควบคุมผลักดันให้เป็นไปตามที่ต้องการได้ จึงเริ่มมีการศึกษาเรื่องอนาคตอย่างจริงจังจนกลายเป็นสาขาวิชาการแนวใหม่ที่เรียกว่าอนาคตวิทยา (Futurology) หรืออนาคตนิยม (Futurism) และนักอนาคตนิยมก็ได้มีการพัฒนาระเบียบวิธีวิจัยที่เรียกว่า การวิจัยอนาคต (Future Research) ขึ้นมาใช้เพื่อพัฒนาหลักทฤษฎีของอนาคตศาสตร์ให้เป็นไปอย่างมีระบบและเชื่อถือได้ ทั้งนั้นเพื่อให้คนทั่วไปได้ตระหนักถึงความสำคัญ

---

[133] มัณฑนา ภัคคุณานนท์, “อนาคตภาพภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีโรงเรียนประถมศึกษาของไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2557 - 2567)” (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, 2558), บทคัดย่อ.

ของการวิจัยอนาคตเพื่อป้องกันปัญหา เพื่อการวางแผนที่เป็นไปได้และเหมาะสมและเพื่อเป็นการประเมินและพัฒนาสถาบันต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับบริบทของอนาคต[134]

สมพร ยอดดำเนิน ศึกษาเรื่อง อนาคตภาพโรงเรียนอนุบาลฤทธิยะวรรณาลัย ผลการวิจัยพบว่า 1. โรงเรียนอนุบาลฤทธิยะวรรณาลัยมีวิวัฒนาการแบ่งได้ดังนี้ 1) ยุคก่อตั้งโรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย (พ.ศ. 2490 - พ.ศ. 2496) ไม่ปรากฏว่ามีการการจัดการศึกษาปฐมวัย แต่มีระดับ ป.1 – ม.6 โรงเรียนมีฐานะเทียบเท่าโรงเรียนรัฐบาล มีผู้จัดการบริหารงานทั่วไป และมีครูใหญ่บริหารงานวิชาการ 2) ยุคกำเนิดโรงเรียนอนุบาลฤทธิยะวรรณาลัย (พ.ศ. 2498 - พ.ศ. 2520) พบว่ามีการจัดการศึกษาระดับอนุบาลโดยตั้งแผนกอนุบาลขึ้นมามีหัวหน้าแผนกอนุบาลดูแลรับผิดชอบจัดการศึกษาระดับอนุบาล โรงเรียนมีฐานะเทียบเท่าโรงเรียนเอกชน 3) ยุคเปลี่ยนแปลง (พ.ศ. 2520 - ปัจจุบัน) พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ คือแผนกมัธยมโอนไปอยู่สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ แผนกประถม โอนไปอยู่สังกัดกรุงเทพมหานคร ส่วนแผนกอนุบาลยังอยู่ในความดูแลของกรมยุทธศึกษาทหารอากาศและได้เปลี่ยนชื่อเป็น “โรงเรียนอนุบาลฤทธิยะวรรณาลัย” มีฐานะเป็นโรงเรียนเอกชน โดยกรมยุทธศึกษาทหารอากาศเป็นเจ้าของ เจ้ากรมยุทธศึกษาทหารอากาศเป็นผู้ลงนามรับใบอนุญาตโดยตำแหน่ง นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2521 เป็นต้นมา 2. อนาคตภาพโรงเรียนมีองค์ประกอบสำคัญในการดำเนินกิจการประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) ด้านนโยบายโรงเรียน 2) ด้านสิทธิและค่านิยมสำหรับเด็กปฐมวัย 3) ด้านครูและบุคลากร 4) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม 5) ด้านหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และ 6) ด้านการบริหารจัดการ 3. แนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลที่เหมาะสมกับอนาคตภาพในแต่ละด้าน เริ่มตั้งแต่มีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในเป้าหมายที่จะเป็นโรงเรียนบ่มเพาะคนดี โดยคำนึงถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเด็กกับการปลูกฝังค่านิยมที่สอดคล้องกับความเป็นคนไทย ที่สำคัญโรงเรียนต้องการครู และบุคลากรที่เป็นมืออาชีพ มีองค์ความรู้ จิตวิทยาเด็กปฐมวัย พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีจิตใจและจรรยาบรรณที่ดีงาม นอกจากนี้โรงเรียนยังต้องมีการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย สะดวก สะอาด ปลอดภัย เพียงพอเป็นไปตามมาตรฐานสากล ในด้านหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมีความเป็นมาตรฐาน สอดคล้องกับระบบการศึกษาและการพัฒนาคนของชาติ ใช้หลักวิชาการที่เหมาะสมบนพื้นฐานงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยเน้นการพัฒนาเด็กในทุก ๆ ด้านผ่านกระบวนการเล่นเป็นฐาน และสุดท้ายในการบริหารจัดการสำหรับอนาคต โรงเรียนต้องสามารถนำนโยบายโรงเรียนมาสู่ยุทธศาสตร์ 1 และนำยุทธศาสตร์ 1 ไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ โดยคงความสำคัญอยู่ที่ผู้นำหรือผู้บริหารที่เป็นมืออาชีพ ใช้หลักการ

---

[134] ณิชชา เบญจพรวัฒนา, “แนวโน้มการวิจัยเชิงอนาคตในประเทศไทย” (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสน์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, 2558), บทคัดย่อ.

บริหารและเครื่องมือบริหารที่ทันสมัย ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมได้อย่างเท่าทัน[135]

ศิวพร กาจันทร์ ศึกษาเรื่อง อนาคตของโรงเรียนบรมราชินีนาถราชวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า 1. โรงเรียนบรมราชินีนาถราชวิทยาลัย เป็นโรงเรียนที่มีวัตถุประสงค์พิเศษ เป็นโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ และเป็นโรงเรียนที่มีลักษณะประจำแบบสหศึกษา เดิมชื่อโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาราชบุรี ใช้สัญลักษณ์ประจำโรงเรียน คือ พระเกี้ยว ต่อมาได้รับพระราชทานชื่อโรงเรียนว่า “โรงเรียนบรมราชินีนาถราชวิทยาลัย”และได้รับพระราชทานตราสัญลักษณ์เฉลิมพระชนมพรรษาครบ 60 พรรษา ให้เป็นสัญลักษณ์ประจำโรงเรียนจากสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ และโรงเรียนเริ่มเป็นที่รู้จักมากขึ้นจากการที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดอาคารเฉลิมพระเกียรติและวางศิลาฤกษ์อาคารหอประชุมโรงเรียน โดยในช่วงแรกโรงเรียนยังขาดอัตรากำลังจึงได้รับความอนุเคราะห์ครู อาจารย์ จากโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษามาช่วยสอน และเป็นพี่เลี้ยงให้บุคลากรของโรงเรียนทางด้านวิชาการ 2. ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับอนาคตของโรงเรียนบรมราชินีนาถราชวิทยาลัย มีทั้งหมด 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) บริบทของโรงเรียนด้านกายภาพ 2) บริบทด้านอื่น ๆ ของโรงเรียน 3) หน่วยงานต้นสังกัด 4) โรงเรียน/สถานศึกษา 5) ผู้บริหาร 6) ครูและบุคลากรทางการศึกษา และ 7) การบริหารจัดการในอนาคต [136]

พิมลพรรณ ดุษิยามี ศึกษาเรื่อง การบริหารโรงเรียนเอกชนที่เหมาะสมสำหรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ผลการวิจัย พบว่า 1. องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเอกชนที่เหมาะสมสำหรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มี 6 องค์ประกอบ คือ 1) การบริหาร 2) การบริหารงานวิชาการ 3) การบริหารงานบุคลากร 4) การบริหารงานทั่วไป 5) การบริหารงบประมาณ และ 6) คุณภาพของผู้เรียน 2. ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อการบริหารโรงเรียนเอกชนที่เหมาะสมสำหรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนมีความสอดคล้องกัน โดยมีค่ามัธยฐานอยู่ระหว่าง 3.50 - 4.94 มีค่าฐานนิยมอยู่ระหว่าง 3.00 - 5.00 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์อยู่ระหว่าง 0.63-1.40 3. ผลการยืนยันองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเอกชนที่เหมาะสมสำหรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มีความสัมพันธ์กัน

---

[135] สมพร ยอดดำเนิน, “อนาคตภาพโรงเรียนอนุบาลฤทธิยะวรรณาลัย” (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2558), บทคัดย่อ.

[136] ศิวพร กาจันทร์, “อนาคตของโรงเรียนบรมราชินีนาถราชวิทยาลัย” (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2558), บทคัดย่อ.

มีความเหมาะสมเชิงทฤษฎี มีความเป็นไปได้ เป็นประโยชน์ ถูกต้องครอบคลุม และสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์[137]

อรกัญญา พงษ์พิมาย ศึกษาเรื่องผลกระทบของคุณลักษณะของงานที่มีต่อความสำเร็จในการทำงานผ่านความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนนาคประสิทธิ์ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของงานในด้านความมีเอกลักษณ์ของงานและด้านความสำคัญของงานอยู่ในระดับมากที่สุด โดยที่ด้านความหลากหลายของงาน ด้านความเป็นอิสระในงาน และด้านข้อมูลผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าคุณลักษณะของงานด้านความหลากหลายของงาน ด้านความสำคัญของงาน และด้านข้อมูลผลการปฏิบัติงานมีอิทธิพลทางบวกต่อความสุขในการทำงาน ในขณะที่คุณลักษณะด้านความมีเอกลักษณ์ของงาน และด้านความเป็นอิสระในงานไม่มีอิทธิพลต่อความสุขในการทำงาน ส่วนความสุขในการทำงานมีอิทธิพลทางบวกต่อความสำเร็จในการทำงาน ซึ่งประโยชน์ที่ได้จากวิจัยนี้ คือ เป็นแนวทางในการปรับแผนบริหารทรัพยากรมนุษย์ การกำหนดตำแหน่งหน้าที่ต่าง ๆ การมอบหมายงานและปริมาณงานให้สอดคล้องเหมาะสมกับความถนัด ความสามารถ[138]

สุเทพ ตระหง่าน ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประกอบด้วย 4 ด้านได้แก่ 1.การจัดการเรียนการสอนและกระบวนการเรียนรู้ 2. การนิเทศภายในสถานศึกษา 3. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และ 4. การจัดบรรยากาศทางวิชาการ โดยแต่ละด้านมีหัวข้อย่อยเกี่ยวกับการบริหารตามหลักการของ POIC ซึ่งได้แก่ P (Planning) การวางแผน O (Organizing) การจัดองค์การ I (Influencing) การใช้อิทธิพล และ C (Controlling) การควบคุม รวมหัวข้อย่อยในแต่ละข้อดังนี้ 1.การจัดการเรียนการสอนและกระบวนการเรียนรู้มี 23 ข้อ 2. การนิเทศภายในสถานศึกษามี 25 ข้อ 3. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษามี 23 ข้อ และ 4. การจัดบรรยากาศทางวิชาการมี 21 ข้อ ผลจากการพิจารณาความถูกต้อง ความสอดคล้องและเหมาะสมของร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาฯ โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) 2 รอบ และนำกลับมาวิเคราะห์คำตอบของผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

---

[137] พิมลพรรณ ดุษิยามี, “การบริหารโรงเรียนเอกชนที่เหมาะสมสำหรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน,” **ศิลปากรศึกษาศาสตร์วิจัย** 7, 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2558): 136.

[138] อรกัญญา พงษ์พิมาย, “ผลกระทบของคุณลักษณะของงานที่มีต่อความสำเร็จในการทำงานผ่านความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนนาคประสิทธิ์ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม,” **Veridian E-Journal** 8, 3 (กันยายน – ธันวาคม 2558): 1079.

(Interquartile Range) พบว่าผู้เชี่ยวชาญจำนวน 20 คน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันถึงความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา และผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมของระดับความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การจัดบรรยากาศทางวิชาการ การนิเทศภายในสถานศึกษา และการจัดการเรียนการสอนและกระบวนการเรียนรู้[139]

จักรพันธ์ ภาชนะ ศึกษาเรื่องอนาคตภาพการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2558 - 2567) ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา 5 ด้านพบว่า ด้านครู พบว่าในปีการศึกษา 2557 มีข้าราชการครู 118,838 คน อัตราส่วนครู : นักเรียนคือ 1 : 19.10 อายุเฉลี่ยของครู 45 ปี 7 เดือน ด้านการเรียนรู้ พบว่าในปีการศึกษา 2557 มีจำนวนนักเรียน จำนวน 2,284,493 คน หลักสูตรและการจัดการเรียนอิงมาตรฐานแต่ยังมีแนวโน้มที่ยังคงยึดเนื้อหาตามหนังสือมากกว่าอิงมาตรฐานการเรียนรู้ ระบบการประเมินผลในระดับหลักสูตรและกลุ่มวิชายังไม่สะท้อนประสิทธิผลของหลักสูตรตามมาตรฐานและตัวชี้วัดที่ชัดเจน ผลสัมฤทธิ์การทดสอบระดับชาติ (O-net) ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ช่วงปี 2551–2557 ต่ำกว่าร้อยละ 50 ด้านผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าในปีการศึกษา 2557 มีผู้อำนวยการสถานศึกษา 2,117 คน มีอายุเฉลี่ย 53 ปี 1 เดือน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 3,518 คนมีอายุเฉลี่ย 50 ปี 1 เดือน โดยบริหารจัดการในสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไป ด้านเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มีจำนวนทั้งสิ้น 42 เขต ระดับมัธยมศึกษาจะมีหน่วยงานที่กำหนดนโยบาย ส่งเสริมสนับสนุน นิเทศ กำกับ ติดตาม คือ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย ผ่านมาจนกระทั่งถึงปีนี้ใช้วิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์ คล้ายกันมา 2 - 3 ปี โดยต้องการให้ผู้เรียนที่มีศักยภาพในระดับสากลแต่อยู่บนพื้นฐานของความเป็นไทย 2) อนาคตภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2558 - 2567) ครูควรเป็นผู้อำนวยการความรู้ จัดการเรียนการสอนควรสอดคล้องกับชีวิตประจำวัน หลักสูตรควรมีการบูรณาการข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ไม่แยกส่วนวิชาพื้นฐาน ลดเวลาในชั้นเรียน เพิ่มเวลาในการเผชิญโลกความเป็นจริง ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องคำนึงถึงผลลัพธ์เป็นสำคัญ Matrix Based Flat Organization ผู้บริหารเป็นผู้สนับสนุนหรือผู้เอื้ออำนวย ด้านสารสนเทศ

---

[139] สุเทพ ตระหง่าน, “รูปแบบการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน,” **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี** 8, 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2559): 157 - 158.

เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจะมีการกระจายอำนาจบริหารงานทุกด้านจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมายังเขตพื้นที่โดยตรง มีการลดลำดับชั้นการสั่งการเป็น Flat Organization องค์กรแนวราบเป็น Matrix นโยบายการจัดการศึกษากำหนดนโยบาย 4 ช่วงเวลา (1 ปี/3 ปี/6 ปี/12 ปี) ตามระดับชั้นการศึกษายั่งยืนต่อเนื่อง เชื่อมต่อการประถมศึกษาและปลอดการเมืองอย่างแท้จริง และ 3) อนาคตภาพการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2558-2567) ใช้มิติการบริหาร 5 มิติ ได้แก่ แนวคิด รูปแบบการบริหาร หลักการ วิธีการ และเงื่อนไข ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และโลกาภิวัฒน์เป็นปัจจัยที่สำคัญในการกำหนดนโยบายการศึกษา[140]

งานวิจัยต่างประเทศ

ชเมล (Schmelkes) ศึกษาเรื่อง อนาคตของโรงเรียนในประเทศแม็กซิโก : ภาพอนาคตสามภาพ มีรายละเอียดของการวิจัยดังนี้ ปัญหาการจัดการศึกษาของประเทศแม็กซิโกที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษและอื่น ๆ มีอยู่ด้วยกันสองประเด็นคือการขาดเงินทุนและคุณภาพ โดยมีสาเหตุมาจาก 1) วิธีการขยายระบบการศึกษา คือ ขยายจากตัวเมืองออกไป และพัฒนาการศึกษาจากภูมิภาคสู่ชนบทและชนพื้นเมือง 2) การให้ความสำคัญต่อการคุ้มครองมากกว่าคุณภาพในช่วงหลายปีที่ผ่านมา 3) ลักษณะทางการเมืองของอำนาจของสหภาพครู และ 4) การมุ่งมั่นในการหลอมรวมวัฒนธรรมและการผสมผสานวัฒนธรรมของชนพื้นเมืองสู่สังคมกระแสหลัก ข้อมูลนี้นำไปสู่การฉายภาพอนาคตของการพัฒนาการศึกษาของประเทศแม็กซิโกได้สามภาพได้แก่ ภาพที่หนึ่งคือการเพิ่ม ภาพที่สองคือการปรับปรุงเงินทุนให้เป็นหลักในการพัฒนาการศึกษา และภาพที่สามคือการรวม นั่นคือการนำปัญหาด้านเงินทุนและคุณภาพมารวมกันโดยกำหนดเป้าหมายของการเพิ่มทุนเพื่อพัฒนาคุณภาพ ซึ่งภาพอนาคตภาพที่สามนี้จะนำเสนอมุมมองใหม่ของการกำหนดและการดำเนินงานของระบบการศึกษา ครู ประชากรชาวแม็กซิกัน และคำถามเกี่ยวกับการสอน งานวิจัยนี้นำเสนอว่าอนาคตประเทศที่ต้องการนั้นควรกำหนดบทบาททางการศึกษาและสนับสนุนให้เป็นจริง[141]

---

[140] จักรพันธ์ ภาชนะ, “อนาคตภาพการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2558 - 2567)” (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 2559), บทคัดย่อ.

[141] Sylvia Schmelkes, “Tomorrow’s Schools in Mexico: Three Scenarios,” **Journal of International Cooperation in Education** 11, 1 (2008): 97.

เจนเซน (Jenssen) ศึกษาเรื่อง การมองอนาคตระหว่างความไม่แน่นอนและข้อตกลงร่วมกัน :การศึกษาชาติพันธุ์วรรณาเกี่ยวกับการวิจัยการมองอนาคตเชิงนโยบายของสถาบันวิจัยนอร์เวย์ มีรายละเอียดของการวิจัยดังนี้ งานวิจัยนี้มีมูลเหตุจากคำถามที่ว่าเราจะแน่ใจได้อย่างไรว่าทรัพยากรชาติจะถูกส่งต่อข้อมูลสู่พื้นที่พันธสัญญาที่วิจัยไว้ในอนาคต ซึ่งในทวีปยุโรปคำถามนี้ถูกนำขึ้นมาเป็นประเด็นสำคัญในการพิจารณาความไม่แน่นอนของการมองอนาคตของนักวิจัยอนาคต นักกำหนดนโยบาย ตัวแทนบริษัท และสาธารณชน โดยการกระตุ้นด้วยคำถามที่ว่า การมองอนาคตในเชิงปฏิบัติคืออะไร แล้วการมองอนาคตจะช่วยพัฒนาการวิจัยเชิงนโยบายได้อย่างไร ซึ่งแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือข้อมูลด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความคาดหวังของสังคม แนวคิดการประสานงาน และการประเมินผล ซึ่งผู้วิจัยได้แรงบันดาลใจมาจากทฤษฎีของ Laurent Thévenot เพื่อศึกษาว่าอนาคตที่ไม่แน่นอนจะถูกนำมาใช้ในการสร้างสรรค์ ประเมินผล และจัดการได้อย่างไรผ่านการสร้างภาพอนาคตกรณีศึกษาโครงการมองอนาคต OCT ของสถาบันวิจัยนอร์เวย์โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาจากการสังเกตเชิงประจักษ์ว่าสถาบันวิจัยเชิงนโยบายจะเผชิญหน้ากับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องได้อย่างไร ในขณะเดียวกันก็ต้องแน่ใจในความเกี่ยวข้องของการมองอนาคตที่สัมพันธ์กับการสร้างข้อปฏิบัติขององค์กรและกระแสทางการเมือง[142]

แวน เดอ ลาน (van der Laan) ศึกษาเรื่อง ความสามารถในการมองอนาคตและการคิดเชิงกลยุทธ์ของผู้นำระดับกลยุทธ์ มีรายละเอียดของการวิจัยดังนี้ งานวิจัยในประเทศออสเตรเลียสะท้อนให้เห็นว่าการขาดความสามารถด้านการคิดเชิงกลยุทธ์เป็นเรื่องที่ท้าทายต่อผู้นำองค์กรภาคการผลิตทั้งในประเทศออสเตรเลียเองและทั่วโลก ซึ่งการสร้างความสามารถด้านการคิดเชิงกลยุทธ์นั้นจำเป็นต้องใช้วิธีคิดแนวใหม่ นอกจากนี้องค์กรยังขาดความเข้าใจ และขาดการเรียนรู้อย่างแท้จริงเกี่ยวกับแนวคิดการมองอนาคต ทั้งที่ความสามารถในการมองอนาคต รูปแบบการมองอนาคต รูปแบบการตัดสินใจ และการคิดเชิงกลยุทธ์ล้วนจะก่อให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขันและความยั่งยืนแก่องค์กร ดังนั้นการเข้าใจแนวคิดและความสัมพันธ์ของแนวคิดเหล่านี้ว่าส่งผลกระทบต่อกันอย่างไรจึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งต่อผู้นำระดับกลยุทธ์ ผู้วิจัยจึงตั้งข้อคำถามการวิจัยว่า ความสามารถในการมองอนาคตและการคิดเชิงกลยุทธ์ของผู้นำระดับกลยุทธ์เชื่อมโยงกับบริบทองค์กรและการสร้างกลยุทธ์อย่างไร รวมทั้งมีขอบเขตเกี่ยวกับอะไรบ้าง ผลการวิจัยยืนยันว่าความสามารถในการมอง

---

[142] Stefanie Reinert Jenssen,” Foresight Between Uncertainty and Convention: an ethnographic study of research policy foresight at the Research Council of Norway” (Ph.D. thesis, Centre for Technology, Innovation and Culture, University of Oslo, 2010), abstract.

อนาคตและการคิดเชิงกลยุทธ์ของผู้นำระดับกลยุทธ์มีโครงสร้างที่โดดเด่น และโครงสร้างเหล่านี้ต่างสัมพันธ์กัน[143]

ซาฟาน (Safan) ศึกษาเรื่อง สื่อสังคมออนไลน์ในการจัดการศึกษา มีรายละเอียดของการวิจัยดังนี้ คุณลักษณะของโปรแกรมเว็บไซต์ของสื่อสังคมออนไลน์มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคมมากขึ้น รวมไปถึงการจัดการศึกษาที่นำสื่อสังคมออนไลน์มาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการเรียนการสอน ทั้งนี้ด้วยคุณลักษณะการมุ่งสร้างความร่วมมือของเว็บเหมาะสำหรับเทคนิคการสอนแบบคอนสตรัคติวิสต์ ในขณะที่คุณลักษณะด้านการติดต่อสื่อสารจะเป็นประโยชน์ต่อการสืบค้นข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงต้องการตรวจสอบวิธีการจัดการเรียนการสอนและความรู้ที่เกิดจากการติดต่อสื่อสาร ด้วยการสำรวจการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ในการจัดการศึกษา และนำเสนอชุดของภาพสรุปสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา โดยชุดของภาพจะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่นำไปพัฒนาและประเมินเครื่องมือเพื่อสำรวจข้อมูลความสนใจทั่วไปและข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการนำสื่อสังคมออนไลน์มาสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในระดับมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือที่สร้างขึ้นนี้ยังส่งผลต่อการพัฒนาสื่อสังคมออนไลน์ในอนาคต[144]

โทบิน (Tobin) ศึกษาเรื่อง ภาพอนาคตสำหรับสถาบันเทคโนโลยีในระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไอซ์แลนด์: การศึกษากลยุทธ์การมองอนาคต มีรายละเอียดของการวิจัยดังนี้ งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาด้านบทบาทสำคัญและหน้าที่ของสถาบันเทคโนโลยีในปี 2020 ด้วยระเบียบวิธีวิจัยอนาคตเทคนิคการฉายภาพอนาคต วัตถุประสงค์ทั่วไปของการวิจัยคือ 1) เพื่อนำเสนอการมองอนาคตในฐานะระเบียบวิธีเชิงกลยุทธ์ 2) เพื่อบันทึกการพัฒนาและนำเสนอภาพรวมของสภาพการดำเนินงานของสถาบันเทคโนโลยี แนวโน้มการศึกษาระดับอุดมศึกษา และแผนปฏิบัติการช่วงปี 2010 ถึงปี 2020 3) เพื่อนำเสนอภาพอนาคตของสถาบันเทคโนโลยีตั้งแต่ปัจจุบันจนถึงปี 2020 และ 4) เพื่ออภิปรายเกี่ยวกับทางเลือกในอนาคตด้านบทบาทและหน้าที่ของสถาบันเทคโนโลยี ทั้งนี้วัตถุประสงค์หลักของการวิจัยคือการให้ภาพที่นักกำหนดนโยบายสามารถนำไปใช้วางกลยุทธ์สำหรับการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศไอซ์แลนด์ในปี 2020 การวิจัยระบุความท้าทายที่มีนัยสำคัญสองประการที่สัมพันธ์กับการตัดสินใจในอนาคตด้านบทบาทและหน้าที่ของสถาบัน

---

[143] Lucas W van der Laan, “Foresight Competence and the Strategic Thinking of Strategy-Level Leaders” (Ph.D. dissertation, School of Management and Marketing, Faculty of Business, University of Southern Queensland, 2010), abstract.

[144] Christian Safan, “Social Media in Education” (Ph.D. thesis, Institute for Information Systems and Computer Media, Graz University of Technology, 2010), abstract.

เทคโนโลยีสำหรับปี 2020 นั่นคือโครงสร้างของระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษา และความเกี่ยวข้องของการสอนหรือการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า สามารถฉายภาพทางเลือกได้ 4 ภาพ[145]

โกซา (Koşar) ศึกษาเรื่อง ภาพอนาคตเพื่อการปรับปรุงการศึกษาระดับประถมศึกษาของประเทศตุรกี มีรายละเอียดของการวิจัยดังนี้ งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันของการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในประเทศตุรกี และเพื่อตรวจสอบภาพอนาคตที่เป็นไปได้ภายใต้สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงด้านอายุประชากร พื้นที่ที่อาจเป็นปัญหาในอนาคต คำแนะนำทางเลือกนโยบาย และกระบวนการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและปรากฏการณ์วิทยา กลุ่มตัวอย่างได้มาจากวิธีการเลือกแบบเจาะจง เลือกจากตัวอย่างที่หลากหลาย และเลือกจากคุณลักษณะ เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลด้วยมิติของประชากรและคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียนประถมศึกษาคือคุณภาพครู ซึ่งผลที่ได้ชี้ว่าตุรกีต้องพัฒนาแบบจำลองสำหรับการปรับปรุงคุณภาพในโรงเรียนประถมศึกษาตามลักษณะและเงื่อนไขของตนเอง[146]

ซัน (Son) ศึกษาเรื่อง อนาคตของเกาหลีใต้: ภาพอนาคตทางเลือกในปี 2030 มีรายละเอียดของการวิจัยดังนี้ งานวิจัยนี้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับภาพอนาคตทางเลือกห้าภาพของประเทศเกาหลีใต้ในปี 2030 เพื่อการวางแผนอนาคตระยะยาวของประเทศ งานวิจัยมีที่มาจากประเด็นคำถามการวิจัยที่ว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับประเทศเกาหลีใต้ในปี 2030 และจากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของเกาหลี ข้อมูลเหตุการณ์ปัจจุบัน รวมทั้งข้อมูลการคาดการณ์อนาคตของเกาหลีที่มีอยู่แล้ว โดยภาพอนาคตภาพแรกเป็นผลการวิเคราะห์ของบริษัทซัมซุงซึ่งสะท้อนภาพการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของเศรษฐกิจ ภาพอนาคตภาพที่สองเสนอภาพสภาวะน้ำท่วมใหญ่ของแม่น้ำฮันที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อมหรือภาวะโลกร้อน ภาพอนาคตภาพที่สามนำเสนอการเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกาภิวัตน์ที่ส่งผลต่อแนวโน้มต่าง ๆ ในสังคมอย่างรวดเร็ว ภาพอนาคตภาพที่สี่เป็นภาพอนาคตเกี่ยวกับสถานการณ์ยุคเทคโนโลยีชีวภาพ และภาพอนาคตภาพที่ห้าเป็นภาพอนาคตแห่งความสงบสุขและเป็นหนึ่งเดียวกันของประเทศเกาหลีทั้งสองฝั่งโดยอยู่บนพื้นฐานของความยั่งยืน

---

[145] Michael Tobin, “Future scenarios for institutes of technology in the Irish higher education system : a strategic foresight study” (Ph.D. thesis, University of Sheffield, 2011), abstract.

[146] Serkan Koşar, “Future Scenarios for the Improvement of Turkish Primary Education” (Ph.D. thesis, Faculty of Education, Department of Educational Sciences, Gazi University, 2012), abstract.

ทางเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ชี้ให้เห็นผลกระทบและเสนอแนะเกี่ยวกับแผนกลยุทธ์เชิงปฏิบัติการเพื่อการพัฒนาภาพอนาคตที่ต้องการ[147]

รอซซิง (Rossing) ศึกษาเรื่อง iLearning: อนาคตทางการศึกษา การรับรู้ของนักเรียนที่เรียนจากเทคโนโลยีโทรศัพท์มือถือ มีรายละเอียดของการวิจัยดังนี้ การใช้โทรศัพท์มือถือที่เพิ่มขึ้นในวิทยาลัยส่งผลให้ชั้นเรียนในอนาคต รวมทั้งกิจกรรมการเรียนรู้ การวิจัย และแม้กระทั่งการสื่อสารของนักเรียนในวิทยาลัยจะต้องพึ่งพาเทคโนโลยีโทรศัพท์มือถือ ซึ่งทีมสหวิทยาการของคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยอินเดียนา - มหาวิทยาลัยเพอร์ดูอินเดียแนโพลิ (IUPUI) ได้ทดลองใช้ไอแพดในห้องเรียนตั้งแต่ฤดูใบไม้ร่วงปี 2010 โดยงานวิจัยครั้งนี้รวมถึงผลการศึกษาก่อนหน้าแสดงผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้เทคโนโลยีโทรศัพท์มือถือในห้องเรียน โดยจะรายงานทั้งข้อดีและข้อจำกัดของการนำเทคโนโลยีโทรศัพท์มือถือมาใช้สร้างบรรยากาศการเรียนรู้[148]

ลุกมาน และฟาฮัน (Luqman and Farhan) ศึกษาเรื่อง ความท้าทายของผู้นำการศึกษาในศตวรรษที่ 21 : ทางออกและความต้องการของผลการปฏิบัติ มีรายละเอียดของการวิจัยดังนี้ แนวคิดของงานวิจัยฉบับนี้เกิดจากการรับรู้ถึงความท้าทายที่ผู้บริหารการศึกษากำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน แนวคิดทฤษฎีการบริหารถูกนำมาถกเถียงเพื่อบ่งชี้คุณลักษณะของผู้บริหารและแนวปฏิบัติสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพราะในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องมีผู้นำที่ดีบริหารจัดการโรงเรียนที่เปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงและรวดเร็ว ผลการศึกษาพบว่าในศตวรรษหน้าผู้บริหารการศึกษาเป็นที่ต้องการค่อนข้างมากกว่าครูมืออาชีพ แนวคิดและความสำคัญของความต้องการนี้สามารถอธิบายได้ด้วยทฤษฎีและรูปแบบที่ใช้ในการศึกษา นอกจากนี้ในการศึกษานี้นักวิจัยระบุว่าระนาบการรับรู้ที่ผิดปกติของธรรมชาติภาวะผู้นำทั้งภายในและภายนอกมีบทบาทสำคัญโดยเจตนาซึ่งนำไปสู่ความสงสัยที่ดีกว่า[149]

---

[147] Son Hyeonju, “The Future of South Korea: Alternative Scenarios for 2030” (Ph.D. dissertation, Political Science, Hawai’I At Manoa University, 2012), abstract.

[148] Jonathan P. Rossing, “ iLearning: The future of higher education? Student perceptions on learning with mobile tablets,” **Journal of the Scholarship of Teaching and Learning** 12, 2 (June 2012): 1.

[149] Rana Adeel Luqman and Hafiz Muhammad Farhan, “ 21st Century Challenges of Educational Leaders, way out and Need of Reflective Practice,” **International Journal of Learning & Developmen**t 2, 1 (2012): 195.

ตูนาริ (Tunali) ศึกษาเรื่อง อนาคตโรงเรียนในยุคสังคมโลกาภิวัตน์ : การพยากรณ์ผ่านวิธีการพัฒนาภาพอนาคตของโรงเรียนในประเทศตุรกี มีรายละเอียดของการวิจัยดังนี้ การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบอนาคตของโรงเรียนในประเทศตุรกี โดยมีประเด็นคำถามการวิจัยคือ โรงเรียนจะได้รับการพัฒนาให้ทันต่อกระแสแนวโน้มหลักของยุคโลกาภิวัตน์ด้วยวิธีใด และภาพอนาคตที่เป็นไปได้ของโรงเรียนในประเทศตุรกีเป็นอย่างไร ด้วยระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพที่วิเคราะห์จากข้อมูลผลการศึกษาเชิงปริมาณที่เริ่มด้วยการสืบค้นมุมมองที่หลากหลายของโรงเรียนในอนาคตเพื่อหาแนวโน้มภาพอนาคตของการศึกษา จากนั้นนำผลมาสร้างภาพอนาคตของโรงเรียนในประเทศตุรกี ซึ่งผลการศึกษาสามารถสร้างภาพอนาคตที่แตกต่างกันได้สี่ภาพ แต่ภาพเหล่านี้ไม่ได้เป็นพิมพ์เขียวในอนาคตเป็นแต่เพียงภาพอนาคตที่เป็นไปได้ของโรงเรียนตามบริบทเท่านั้น[150]

ฮัซฮิม (Hashim) ศึกษาเรื่อง การศึกษาในศตวรรษที่ 21 : เราดำเนินการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาได้ถูกทิศทางหรือไม่ มีรายละเอียดของการวิจัยดังนี้ ประเทศมาเลเซียมีการอภิปรายเกี่ยวกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 น้อยมาก มีเพียงการศึกษาเกี่ยวกับ e-learning หรือการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารในโรงเรียนเท่านั้น ซึ่งช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อนี้ผู้วิจัยคิดว่าบางคนยังไม่แน่ใจหรืออย่างน้อยก็อยากรู้ว่านวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษาเหล่านี้เหมาะสมกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 หรืออย่างน้อยเข้าใจกรอบแนวคิดของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อย่างไร และการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ถูกคาดหวังโดยรัฐบาลมาเลเซียให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบหรือไม่ ซึ่งถ้าเป็นอย่างนั้น งานวิจัยนี้จึงนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาและอิทธิพลของการใช้ e-learning ในโรงเรียน และอภิปรายเกี่ยวกับทิศทางที่ถูกต้องในการนำเทคโนโลยีการเรียนการสอนหรือเทคโนโลยีการศึกษามาอำนวยความสะดวกและปรับปรุงการสอนและการเรียนรู้ โดยมีประเด็นอภิปรายเกี่ยวกับแนวคิดและกรอบการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทฤษฎีการจัดการเรียนการสอน กลยุทธ์การเรียนการสอน และมาตรฐานเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ขับเคลื่อนให้ครูผู้สอน นักเรียน ผู้บริหาร ใช้ e-learning จัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21[151]

---

[150] Sevinc Tunali, “School of the Future in Globalized Society: forecasting Via Scenario Development Method in Turkish Schools” (Ph.D. thesis, Department of Educational Sciences, Middle East Technical University, 2014), abstract.

[151] Yusup Hashim, “21st century education: Are we heading towards the right direction of improving teaching and learning as needed by educational transformation programme,” **Research Gate**, conference paper (November 2014): 1.

อัลลิ และ ปรีโต-เบลซเกซ (Ally and Prieto-Blezquez) ศึกษาเรื่อง อนาคตของการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีไร้สายในระบบการศึกษาคืออะไร มีรายละเอียดของการวิจัยดังนี้ วิวัฒนาการของเทคโนโลยีไร้สายและการพัฒนาโปรแกรมประยุกต์สำหรับอุปกรณ์เคลื่อนที่ในระดับอุดมศึกษาประสบผลสำเร็จอย่างงดงาม ทั้งนี้การนำเทคโนโลยีโทรศัพท์มือถือมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลายเป็นประเด็นวิจัยที่สำคัญสำหรับนักการศึกษาหลาย ๆ ท่าน รวมทั้งปัจจุบันการเรียนรู้ผ่านโทรศัพท์มือถือเป็นกลยุทธ์สำหรับหลายองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ดังนั้นในอนาคตคาดว่าจะเกิดงานวิจัยที่เกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาโดยใช้การเรียนรู้จากโทรศัพท์เคลื่อนที่ เพราะการถือกำเนิดของอุปกรณ์ชนิดใหม่นี้ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษารวมไปถึงสิ่งที่นักการศึกษาและสถาบันการศึกษาดำเนินการ ดังนั้นการศึกษาวิเคราะห์อย่างละเอียดจากมุมมองด้านการสอนและเทคโนโลยีจึงเป็น กุญแจสำคัญที่จะสร้างความมั่นใจเกี่ยวกับการใช้งานอย่างเหมาะสมและการจัดการเรียนรู้ผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ ซึ่งเอกสารงานวิจัยฉบับนี้ต้องการนำเสนอประสบการณ์เกี่ยวกับความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ โดยมีเป้าหมายเพื่อแบ่งปันแนวปฏิบัติที่ดีและสร้างโอกาสใหม่ในมหาวิทยาลัย เพราะโปรแกรมประยุกต์สำหรับโทรศัพท์เคลื่อนที่เหล่านี้จะเพิ่มระดับชั้นของกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการสอน[152]

แกมโบจ์ (Kamboj) ศึกษาเรื่อง ทักษะในศตวรรษที่ 21 : การเตือนสติครูประจำการ มีรายละเอียดของการวิจัยดังนี้ ศตวรรษที่ 21 เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามามีบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงวิธีการจัดการเรียนการสอนของครู รวมทั้งเปิดช่องทางการเรียนรู้ใหม่แก่นักเรียนทั้งการสืบค้นข้อมูล การติดต่อสื่อสาร และการเรียนรู้ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาเกี่ยวกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่มีนัยสำคัญต่อครูประจำการของอินเดีย การปฏิวัติเทคโนโลยีส่งผลให้เกิดความซับซ้อน และการอิ่มตัวของสื่อภายในสังคม ทั้งยังเปลี่ยนแปลงลักษณะของโรงเรียน ห้องเรียน และหลักสูตร ดังนั้นครูต้องมีความรู้ควบคู่ทักษะสมัยใหม่และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพเพื่อจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีสมรรถนะตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา ผู้วิจัยสังเกตว่าความสามารถด้านการรับรู้ ทักษะ และเจตคติการทำงานระหว่างครูประจำการกับครูนอกประจำการแตกต่างกันมาก ครูประจำการส่วนใหญ่ยังคงใช้วิธีการสอนแบบเก่า ในขณะที่นักเรียนยุคนี้ต้องการทักษะการสอนสมัยใหม่เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเขา ซึ่งมันไม่ใช่แค่ช่วยนักเรียนแต่ยังเป็นประโยชน์ต่อครูด้วยเช่นกัน[153]

---

[152] Mohamed Ally and Josep Prieto-Blezquez, “What is the Future of Mobile Learning in Education,” **Universities and Knowledge Society Journal** 11, 1 (January 2014): 143.

[153] Parvinder Kumar Kamboj, “21st century skill: a wakeup call for inservice teachers,” **SRJIS** 2, 11 (August - September 2015): 2687.

แมกไกวร์ (Mcguire) ศึกษาเรื่อง มาตรฐานศตวรรษที่ 21 และหลักสูตร: การวิจัยและปฏิบัติ มีรายละเอียดของการวิจัยดังนี้ การพัฒนาหลักสูตรโดยบูรณาการมาตรฐานของหลักพื้นฐานทั่วไปแห่งรัฐกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ไม่เพียงแต่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนและครูเท่านั้นยังจำเป็นต่อการเตรียมนักเรียนสู่โลกการทำงานในอนาคตอีกด้วย ถึงแม้ว่าการจัดการศึกษาในปัจจุบันจะยังคงใช้แบบทดสอบมาตรฐานตัดสินความสำเร็จของโรงเรียน แต่การเปิดโอกาสให้นักเรียนคิดสร้างสรรค์และใช้พลังของเทคโนโลยีมาสนับสนุนทักษะจำเป็นและการเรียนรู้ก็เป็นสิ่งสำคัญ เพราะการเปิดโอกาสให้นักเรียนคิดสร้างสรรค์และถ่ายทอดความเข้าใจเนื้อหามาตรฐานผ่านแฟ้มผลงานจะทำให้นักเรียนได้แสดงความคิดรวบยอดในขณะเดียวกันก็ได้ผลงานที่เป็นรูปธรรมและมีคุณค่า เพราะอนาคตของนักเรียนขึ้นอยู่กับความยืดหยุ่นและความพร้อมของทรัพยากรไม่ใช่การสอนเพื่อทดสอบ ดังนั้นการศึกษาต้องการสร้างการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จในฐานะนวัตกรรมแห่งอนาคต งานวิจัยฉบับนี้ศึกษาเกี่ยวกับรายละเอียดของทักษะในศตวรรษที่ 21 ในส่วนที่จะส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะเหล่านี้ และนักการศึกษาสามารถเชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์จริงที่เป็นแรงจูงใจให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์และทำงานร่วมกันโดยใช้เทคโนโลยีล่าสุดได้อย่างไร[154]

ปาร์กเกอร์ (Parker) ศึกษาเรื่อง การศึกษาตัวเลือกของโรงเรียนเอกชนที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจด้วยระเบียบวิธีวิจัย Q มีรายละเอียดของการวิจัยดังนี้ การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาตัวเลือกของโรงเรียนที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจของผู้ปกครองโรงเรียนเอกชนด้วยระเบียบวิธีวิจัย Q โดยส่งเอกสารปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจที่ได้จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องให้ผู้ปกครองโรงเรียนเอกชนจำนวน 35 คน จัดเรียงปัจจัยบนพื้นฐานที่ส่งผลต่อการตัดสินใจแล้วสัมภาษณ์เพิ่มเติม จากนั้นวิเคราะห์ปัจจัยในการจัดเรียงด้วยระเบียบวิธีวิจัย Q เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ทางสถิติระหว่างข้อความ พบว่ามีสามปัจจัยที่แตกต่างกันด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่ได้รับการยอมรับจากผู้ปกครองของโรงเรียนเอกชน ได้แก่ การพัฒนาสภาพแวดล้อมในภาพรวม ความเข้มแข็งของสภาพแวดล้อมทางวิชาการ และสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยระหว่างเพื่อนในโรงเรียน นอกจากนี้ยังพบข้อมูลเกี่ยวกับจุดแข็งและจุดอ่อนของโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการผลักดันการปฏิรูปโรงเรียนเอกชนให้สามารถแข่งขันได้[155]

---

[154] Patrick Mcguire, “21st Century Standards and Curriculum: Current Research and Practice,” **Journal of Education and Practice** 6, 6 (2015): 150.

[155] Tara Wooten Parker, “Understanding the Private School Choice Decision Process: A Q-Methodology Study” (Ph.D. dissertation, Educational Administration and Supervision Graduate Faculty of North Carolina State University, 2015), abstract.

คอสตา (Costa) ศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยการสร้างสรรค์ผลงานและความรู้ความเข้าใจ มีรายละเอียดของการวิจัยดังนี้ การสอนในศตวรรษที่ 21 เป็นความท้าทายของโรงเรียนที่ต้องปรับเปลี่ยนตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมในขณะเดียวกันก็ต้องเป็นสถานที่พัฒนาทักษะการดำรงชีวิตแก่นักเรียนด้วย งานวิจัยต้องการศึกษาว่าการสอนภาษาต่างประเทศด้วยการจัดการเรียนรู้โดยการสร้างสรรค์ผลงานส่งผลต่อการเรียนรู้ ปฏิสัมพันธ์ และพัฒนาการทางภาษาของนักเรียนแตกต่างจากการสอนแบบดั้งเดิมที่ครูเป็นศูนย์กลางอย่างไร โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยคือการจัดการเรียนรู้โดยการสร้างสรรค์ผลงานส่งผลดีต่อการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศอย่างไร และการจัดการเรียนรู้โดยการสร้างสรรค์ผลงานยังส่งผลต่อสมองอย่างไร รวมทั้งอภิปรายเกี่ยวกับความสำคัญของการนำประสาทวิทยาและหลักฐานทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในบริบทห้องเรียน[156]

คิชิ (Khichi) ศึกษาเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบระดับการปรับตัวระหว่างโรงเรียนภาครัฐกับโรงเรียนภาคเอกชน มีรายละเอียดของการวิจัย ดังนี้ ปัจจุบันสถาบันการศึกษาภาคเอกชนมีการบริหารที่มั่นคงเท่าเทียมภาครัฐ ในขณะที่ภาคเอกชนบางแห่งมั่นคงกว่าด้วยซ้ำ ดังปรากฏในรายงานผลการศึกษาก่อนหน้านี้ของ Hussain and Hussain (2008) ที่ศึกษาเปรียบเทียบระดับการปรับตัวระหว่างโรงเรียนเอกชนและโรงเรียนภาครัฐ พบว่าระดับความเครียดทางวิชาการในโรงเรียนของภาครัฐสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ Devika (2013) ศึกษาพบว่าการปรับอารมณ์ของเด็กชายและเด็กหญิงมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่ในทางกลับกันนักวิจัยบางท่าน อาทิ Makwana and Kaji (2014) และ Paramanik Saha and Mondal (2014) กลับพบว่าการปรับตัวของนักเรียนระหว่างโรงเรียนเอกชนและโรงเรียนภาครัฐไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ จากข้อมูลผลการศึกษาข้างต้นส่งผลให้เกิดการศึกษารูปแบบระดับการปรับตัวของนักเรียนระหว่างโรงเรียนเอกชนและโรงเรียนภาครัฐ ซึ่งตัวแปรอิสระของการวิจัยคือที่ตั้งของโรงเรียน ส่วนตัวแปรตามคือรูปแบบของระดับการปรับตัว โดยศึกษาจากนักเรียนทั้งภาคเอกชนและภาครัฐจำนวน 120 คน การปรับระดับวัดด้วยเครื่องมือการปรับระดับสำหรับนักเรียน (AISS) ของ Sinha and Singh (2005) ผลการวิจัยบ่งชี้ว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่าง 2 กลุ่มศึกษาซึ่งยืนยันสมมติฐานว่าง[157]

---

[156] Andreia Costa, “Task-Based Learning (TBL) and Cognition,” **e-TEALS: An e-journal of Teacher Education and Applied Language Studies** 7 (2016): 108.

[157] Khichi Seema, “A Comparative Study of Adjustment Level of Government and Private School Students,” **The International Journal of Indian Psychology** 4, 1 (October - December 2016): 85.

โฮ (Ho) ศึกษาเรื่อง มุมมองระบบมาตรฐานนวัตกรรมเทคโนโลยี กรอบแนวคิดและแบบจำลองกระบวนการส่งเสริมกลยุทธ์การมองอนาคตเชิงนโยบาย มีรายละเอียดของการวิจัยดังนี้ งานวิจัยนี้กำหนดแนวคิดและความท้าทายในเชิงปฏิบัติสำหรับการคาดการณ์ความต้องการมาตรฐานที่จำเป็นในอนาคตและการพัฒนากลยุทธ์ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ด้วยเล็งเห็นว่าปัจจุบันความตระหนักเกี่ยวกับมาตรฐานที่ส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมเพิ่มมากขึ้น และกลยุทธ์การมองอนาคตเพื่อกำหนดมาตรฐานที่เหมาะสมกลายเป็นนโยบายที่สำคัญในหลาย ๆ ประเทศ ผลการวิจัยที่ผสมผสานทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ พบว่า ระบบมุมมองมาตรฐานก่อให้เกิดความเข้าใจว่ามาตรฐานส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมได้อย่างไร นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นกรอบแนวคิดที่บูรณาการมาตรฐานในหลากหลายมิติจากองค์ประกอบและความซับซ้อนของระบบเทคโนโลยี ซึ่งการค้นพบนี้ถูกคาดหวังว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนเชิงกลยุทธ์ในอนาคตขององค์กรและนักวางนโยบายด้วยกลยุทธ์การมองอนาคตเพื่อกำหนดมาตรฐานส่งเสริมนวัตกรรม ทั้งนี้กรอบแนวคิดและแบบจำลองกระบวนการที่ได้จะเป็นเครื่องมือปฏิบัติการสำหรับการคาดการณ์ความต้องการมาตรฐานในอนาคต รวมทั้งการพัฒนากลยุทธ์ที่เกี่ยวข้อง[158]

เมสทรี (Mestry) ศึกษาเรื่อง การสร้างพลังแก่ครูใหญ่เพื่อให้บริหารจัดการโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพในศตวรรษที่ 21 มีรายละเอียดของการวิจัยดังนี้ สถานการณ์ปฏิรูปต่าง ๆ ทั่วโลกจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมส่งผลต่อการบริหารโรงเรียน ดังนั้นครูใหญ่จึงต้องการการเสริมสร้างประสิทธิภาพเพื่อเผชิญหน้ากับความท้าทายในศตวรรษที่ 21 งานวิจัยฉบับนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพที่ศึกษาสำรวจความสำคัญของการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเตรียมความพร้อมครูใหญ่ในการเผชิญหน้ากับความท้าทายและอุปสรรค โดยคัดเลือกครูใหญ่จำนวน 15 คนมาบอกเล่าประสบการณ์การเตรียมความพร้อม การพัฒนาวิชาชีพ และการบริหารโรงเรียน ผลการศึกษาเผยว่าในประเทศแอฟริกาใต้ยังไม่มีการเตรียมความพร้อมอย่างเป็นทางการในการฝึกอบรมครูใหญ่ให้มีภาวะผู้นำ และมีโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพน้อยมาก ดังนั้นสถาบันฝึกอบรมและพัฒนาวิชาชีพจึงเป็นที่ต้องการอย่างมากเพื่อฝึกอบรมผู้นำโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จในการบริหารโรงเรียน[159]

---

[158] Ho Jae-Yun, “A Systems Perspective on Standardization in Technological Innovation: A Conceptual Framework and a Process Model Supporting Strategic Policy Foresight” (Ph.D. thesis, Engineering Department, University of Cambridge, 2017), abstract.

[159] Raj Mestry, “Empowering principals to lead and manage public schools effectively in the 21st century,” **South African Journal of Education** 37, 1 (February 2017): 21.

คาร์ตไรท์ (Cartwright) ศึกษาเรื่อง การเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาของโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 : ผลการให้คำปรึกษา มีรายละเอียดของการวิจัยดังนี้ รายงานนี้ต้องการตรวจสอบประเด็นที่เกี่ยวกับอะไรที่ต้องการเปลี่ยนและต้องการเปลี่ยนอย่างไร โดยเน้นที่ประเด็นคำถาม 4 ข้อ ได้แก่ ทำไมการศึกษาจึงสำคัญ ผู้รับบริการคือใคร ผู้ให้บริการเป็นใคร และผู้ที่จะรับผิดชอบดำเนินการให้สำเร็จคือใคร ลักษณะของความสำเร็จคืออะไร และเราจะแน่ใจได้อย่างไรว่าระบบการศึกษาเหมาะสมกับเป้าหมายในอนาคตของมัน ผลการศึกษาพบว่าระบบการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ควรมีลักษณะดังนี้ 1) ทุกภาคส่วนต้องร่วมกันรับผิดชอบทั้งรัฐบาล ผู้บริหาร ผู้ปกครอง นักเรียน และหน่วยงานต่าง ๆ 2) นำนวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน 3) ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรทางการศึกษาได้รับการฝึกปฏิบัติเพื่อให้เขามีความรู้ในสิ่งที่เขาต้องการ 4) ครูได้รับการประกาศยกย่องความสำเร็จที่เขาทำ 5) โรงเรียนต้องใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกแก่ครูในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีแก่นักเรียน 6) นักเรียนทุกคนมีโอกาสเรียนรู้ ประสบความสำเร็จ และเติบโตในโรงเรียน และ 7) โรงเรียนต้องเปิดกว้างและส่งเสริมสนับสนุนแนวทางการจัดการศึกษาที่ให้นักเรียนได้แสดงศักยภาพ[160]

เมอร์เนน (Murnane) ศึกษาเรื่อง การศึกษาแนวโน้มในระยะยาวของการลงทะเบียนเรียนในโรงเรียนเอกชนจากรายได้ของผู้ปกครอง มีรายละเอียดของการวิจัยดังนี้ งานวิจัยนี้ใช้ข้อมูลจากการสำรวจเพื่ออธิบายแนวโน้มการลงทะเบียนเรียนในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาจากรายได้ของผู้ปกครองตั้งแต่ปี ค.ศ. 1968 ถึงปี ค.ศ. 2013 พบว่า มีแนวโน้มที่สำคัญสองประการ ประการแรกอัตราการเข้าเรียนโรงเรียนเอกชนของครอบครัวที่มีรายได้ระดับกลางลดลงอย่างมากในช่วงห้าทศวรรษที่ผ่านมาในขณะที่ครอบครัวที่มีรายได้สูงยังคงมีเสถียรภาพค่อนข้างมั่นคง และประการที่สองแนวโน้มการลงทะเบียนในโรงเรียนเอกชนมีความแตกต่างกันอย่างเด่นชัดในด้านเชื้อชาติ สังคมเมือง และภูมิภาคของประเทศ โดยความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติสามารถอธิบายได้จากความแตกต่างของรายได้ ส่วนทางด้านสังคมทั้งในเมือง ชานเมือง และระดับภูมิภาคมีความแตกต่างกันมากแม้ว่าจะมีรายได้ใกล้เคียงกัน ปัจจัยที่ส่งผลต่อรูปแบบนี้อาจหมายรวมถึงแนวโน้มความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ ค่าใช้จ่ายในโรงเรียนเอกชนและความพร้อม รวมถึงคุณภาพของการศึกษาภายในท้องถิ่นซึ่งเป็นทางเลือกในการลงทะเบียนเรียน[161]

---

[160] Stephen Cartwright, **Transforming school education for the 21st century: consultation outcomes** (North Sydney: NSW Business Chamber Head Office, 2017), 8.

[161] Richard J. Murnane, "Long-Term Trends in Private School Enrollments by Family Income," **AERA Open** 4, 1 (January - March 2018): 1.

สรุป

ผลการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องมีรายละเอียดอันเป็นมูลเหตุนำไปสู่การศึกษาอนาคตภาพโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570) โดยสรุป ดังนี้

ปัจจุบันสถานการณ์ของการศึกษาเอกชนมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องจากความผันผวนของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมทั้งระดับประเทศและระดับโลก ผนวกกับเป็นช่วงเวลาของการปฏิรูปการศึกษาและการปฏิรูประบบราชการตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ตลอดจนเป็นช่วงการเปลี่ยนผ่านประเทศไทยเข้าสู่การพัฒนาประเทศตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580) และเป็นช่วงระยะเวลาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564 ซึ่งขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ รวมทั้งเข้าสู่ช่วงของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ดังนั้นโรงเรียนเอกชนและเครือข่ายการศึกษาเอกชนจึงต้องมีเป้าหมาย ทิศทางการบริหารและยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เหมาะสมเพื่อรองรับสถานการณ์ดังกล่าว ซึ่งหมายรวมถึงโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือ

การมองอนาคต (foresight) จึงเป็นแนวทางที่สนับสนุนแนวคิดในการกำหนดทิศทางการบริหารโรงเรียนที่คาดว่าน่าจะเกิดขึ้นในอนาคต เพราะมีประโยชน์โดยตรงต่อการกำหนดนโยบาย การวางแผน การตัดสินใจ ตลอดจนถึงวิธีการปฏิบัติที่จะนำไปสู่การสร้างอนาคตที่พึงประสงค์ ทั้งนี้เพื่อหาแนวทางทำให้แนวโน้มที่พึงประสงค์เกิดขึ้น และป้องกันแนวโน้มที่ไม่พึงประสงค์ให้หมดไปหรือเผชิญหน้ากับแนวโน้มที่ไม่พึงประสงค์นั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยที่เหมาะสม

ระเบียบวิธีวิจัย EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) เป็นระเบียบวิธีวิจัยอนาคตวิธีหนึ่งที่ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อตอบสนองปรัชญาพื้นฐาน และข้อตกลงพื้นฐานของการวิจัยอนาคต โดยมีกระบวนการของการวิเคราะห์คำตอบและมีกระบวนการของการใช้ความเชี่ยวชาญของผู้เชี่ยวชาญเข้ามาจับ ดังนั้นจึงได้เรื่องราวที่ชัดเจนแน่นอนมากกว่า ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงดำเนินการศึกษาอนาคตภาพโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570) ด้วยระเบียบวิธีวิจัย EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) เพราะเล็งเห็นว่าการระดมความคิดร่วมกันระหว่างผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นสิ่งจำเป็นต่อการบริหารของโรงเรียนในอนาคต ทั้งนี้เพราะการมองอนาคต (foresight) จะช่วยทำให้เห็นประเด็นปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เคยเกิดขึ้นในอดีตที่อาจจะซ้ำรอยในปัจจุบันและมีแนวโน้มว่าอาจจะเกิดขึ้นในอนาคต อันจะนำไปสู่การคาดการณ์ความเป็นไปได้ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนงาน การกำหนดทิศทางและนโยบายการบริหารโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือ เพื่อรองรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางสังคมทุกระดับตั้งแต่ปัจจุบันอย่างทันการณ์

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาอนาคตภาพโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 - 2570) มีวัตถุประสงค์เพื่อวาดอนาคตภาพของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570) โดยดำเนินการวิจัยตามกระบวนการของระเบียบวิธีวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) เพื่อรวบรวมประเด็นอนาคตภาพที่ครอบคลุมทั้งภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) ภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) และภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) อันจะนำไปสู่การคาดการณ์ความเป็นไปได้ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนงาน การกำหนดทิศทาง และนโยบายการบริหารของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570)

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังนี้

การเตรียมโครงการวิจัย

ผู้วิจัยเตรียมโครงการวิจัยด้วยการศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือตั้งแต่เริ่มจัดตั้งจนถึงปัจจุบัน ข้อมูลทิศทางการจัดการศึกษาเอกชนตามนโยบายและแผนการจัดการศึกษาชาติซึ่งประกอบด้วย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ และแผนพัฒนาการศึกษาเอกชน พ.ศ. 2560 - 2564 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมองอนาคต และแนวคิดทฤษฎีระเบียบวิธีวิจัยอนาคตแบบ EDFR ทั้งในและต่างประเทศ จากนั้นนำผลจากการสังเคราะห์ข้อมูลมาจัดทำโครงร่างโครงการงานวิจัยเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำ จากนั้นนำคำแนะนำมาปรับปรุงโครงร่างโครงการงานวิจัยก่อนที่จะนำเสนอโครงร่างโครงการงานวิจัยต่อภาควิชาการบริหารการศึกษาเพื่อขอความเห็นชอบและอนุมัติโครงร่างโครงการงานวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเพื่อศึกษาอนาคตภาพโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 - 2570) ตามระเบียบวิธีวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) ที่วางแผนไว้ในโครงการงานวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การทำ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) รอบที่ 1 ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการดำเนินการ ดังนี้

1. การกำหนดและเตรียมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

1.1 การกำหนดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

การเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดเรื่องหนึ่งของการวิจัยอนาคต สืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อมทั้งระดับโลก ระดับประเทศ และระดับองค์กรมีความผันผวน และมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วแบบกะทันหัน รวมทั้งมีความเป็นไปได้ในหลายลักษณะ ซึ่งอาจเตรียมตัวรับมือไม่ทันถ้าไม่มีการเตรียมความพร้อมไว้ก่อนล่วงหน้าอย่างมีทิศทางด้วยการคาดการณ์ล่วงหน้าที่สมเหตุสมผล ดังนั้นผู้เชี่ยวชาญจึงควรเป็นกลุ่มบุคคลที่มองหรือคาดการณ์อนาคตได้ชัดเจนถูกต้อง

ข้อคำถามการวิจัยของการศึกษาอนาคตภาพของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570) ที่ผู้วิจัยตั้งไว้ คืออนาคตภาพของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570) เป็นอย่างไร ดังนั้นเพื่อให้บรรลุตามข้อคำถามที่ตั้งไว้ ผู้เชี่ยวชาญจึงควรเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญและมีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา การกำหนดนโยบายทางการศึกษา การคาดการณ์อนาคตและการวางแผนงานทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน โดยผู้วิจัยคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 21 คน ซึ่งจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่กำหนดนี้มาจากแนวคิดของ Thomas T. Macmillan ที่นำเสนอผลการวิจัยในการประชุมประจำปีของสมาคมวิทยาลัยท้องถิ่นแห่งแคลิฟอร์เนีย (California Junior Collage Association) เมื่อปี พ.ศ. 2514[162] ดังมีรายละเอียดตามตารางต่อไปนี้

[162] Thomas T. McMillan, “The Delphi Technique” (paper presented at annual meeting of California Junior College Association Commission on Research and Development, Monterrey California, May 3, 1971).

ตารางที่ 1 แสดงการลดลงของความคลาดเคลื่อนและจำนวนของผู้เชี่ยวชาญ

จำนวนผู้เชี่ยวชาญ	การลดลงของความคลาดเคลื่อน	ความคลาดเคลื่อนลดลง
1 - 5	1.20 - 0.70	0.50
5 - 9	0.70 - 0.58	0.12
9 - 13	0.58 - 0.54	0.04
13 - 17	0.54 - 0.50	0.04
17 - 21	0.50 - 0.48	0.02
21 - 25	0.48 - 0.46	0.02
25 - 29	0.46 - 0.44	0.02

ข้อมูลจากตารางแสดงให้เห็นว่าเมื่อจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัยหากมีตั้งแต่ 17 คนขึ้นไป อัตราการลดลงของความคลาดเคลื่อนจะมีน้อยมากจนคงที่ ดังนั้นเพื่อให้เกิดผลการเปลี่ยนแปลงอันเป็นประโยชน์และสมเหตุสมผลต่อโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570) ให้มากที่สุด ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 21 คน ด้วยเหตุผลจากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น

ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 7 คน ได้แก่ 1) กลุ่มผู้บริหารการศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการศึกษาและมีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานสนองนโยบายด้านการจัดการศึกษา 2) กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือ และ 3) กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 กลุ่ม มีเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้

1. กลุ่มผู้บริหารการศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการศึกษาและมีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานสนองนโยบายด้านการจัดการศึกษาควรเป็นผู้ที่มีโอกาสจะดำรงตำแหน่งในระดับสูงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเอกชน กำกับดูแลสถานศึกษาเอกชนหรือมีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

2. กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้บริหารระดับสูงที่มีหน้าที่บริหารจัดการโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือโดยเป็นผู้วางแผนงาน กำหนดทิศทาง และนโยบายการบริหารจัดการ เพื่อรองรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในอนาคต

3. กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียควรเป็นผู้ที่มีส่วนรับรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการหรือสถานการณ์ของโรงเรียน หรือมีส่วนในการได้รับบริการทางการศึกษาจากโรงเรียนเพื่อให้ได้มุมมองหรือทัศนะที่หลากหลายทั้งที่พึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์จากการดำเนินการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ผลการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญตามเกณฑ์โดยผ่านความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้ผู้เชี่ยวชาญของแต่ละกลุ่ม ดังนี้ 1) กลุ่มผู้บริหารการศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการศึกษาและมีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานสนองนโยบายด้านการจัดการศึกษา ประกอบด้วย เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านส่งเสริมมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน 1 คน ผู้อำนวยการกลุ่มงานทะเบียน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน 1 คน ศึกษาธิการจังหวัด 1 คน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 1 คน อดีตผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมสถานศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 1 คน และคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรอีก 1 คน 2) กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนนาคประสิทธิ์มูลนิธิวัดบางช้างเหนือ ประกอบด้วย ประธานมูลนิธิวัดบางช้างเหนือ ผู้ลงนามแทนผู้รับใบอนุญาต ผู้อำนวยการ ผู้จัดการ รองผู้อำนวยการแผนกอนุบาล รองผู้อำนวยการแผนกประถมศึกษา และรองผู้อำนวยการแผนกมัธยมศึกษา และ 3) กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้แทนคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา 1 คน ผู้แทนชุมชน 1 คน ผู้แทนผู้ปกครอง 1 คน และผู้แทนศิษย์เก่า 4 คน

1.2 การเตรียมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

การวิจัยครั้งนี้ใช้เวลามากดังนั้นจึงต้องได้รับความร่วมมือจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงดำเนินการติดต่อผู้เชี่ยวชาญล่วงหน้าโดยการติดต่อทางโทรศัพท์และเข้าพบด้วยตนเอง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอน ระเบียบวิธี เวลาที่ใช้ และความสำคัญของการวิจัย รวมทั้งประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัย เพื่อให้โอกาสผู้เชี่ยวชาญพิจารณาว่าจะสามารถให้ความร่วมมือได้ในระดับไหน แล้วจะให้ข้อมูลในลักษณะใดที่จะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยมากที่สุด ซึ่งผู้เชี่ยวชาญทุกคนดังกล่าวมาข้างต้นเข้าใจวัตถุประสงค์และเต็มใจให้ความร่วมมือ

2. การสัมภาษณ์แบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research)

การสัมภาษณ์แบบ EDFR นี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์ด้วยคำถามปลายเปิดแบบไม่ชี้นำเกี่ยวกับภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario ภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) และภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) ของโรงเรียนนาคประสิทธิ์มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า โดยใช้ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและแผนการจัดการศึกษาเป็นข้อมูลพื้นฐานตั้งประเด็นคำถามตามวัตถุประสงค์ ทั้งนี้ผู้วิจัยเริ่มดำเนินการสัมภาษณ์ตั้งแต่เดือนมิถุนายนและดำเนินการเสร็จสิ้นในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2561 โดยผู้วิจัยเริ่มสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้บริหารการศึกษาเป็นอันดับแรกเพื่อให้ได้ข้อมูลแนวโน้ม ภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) ภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) และภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) ในมุมมองระดับประเทศจากประสบการณ์

ของแต่ละท่าน แล้วนำมาสังเคราะห์ตั้งเป็นประเด็นคำถามสำหรับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญอีกสองกลุ่ม ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและตรงวัตถุประสงค์การวิจัยให้มากที่สุด รวมทั้งใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกระตุ้นให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษารับรู้และยอมรับการเปลี่ยนแปลงในสังคม เพื่อขยายกรอบความคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ยอมรับการเปลี่ยนแปลง และมีมุมมองภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) ชัดเจนตามสภาวการณ์จริง แต่ทั้งนี้ผู้วิจัยมิได้เปิดเผยข้อมูลการสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้บริหารการศึกษาแต่ประการใด เพียงแต่นำแนวคิดมาเป็นแนวทางการตั้งประเด็นคำถามเพื่อขยายข้อมูลอนาคตภาพทั้งสามภาพให้ชัดเจนและเป็นไปได้มากที่สุด โดยสรุปการสัมภาษณ์ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ฟังทุกครั้งเพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้ทบทวนความคิด แก้ไขหรือเพิ่มเติม

3. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยนำข้อมูลแนวโน้มภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) ภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) และภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) ที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 คนมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากนั้นรวบรวมข้อมูลแนวโน้มภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) ภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) และภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) มาจัดระเบียบข้อมูลที่อยู่ในประเภทเดียวกันเข้าด้วยกัน โดยคงความหมายเดิมของผู้เชี่ยวชาญไว้ให้มากที่สุด แสดงความเป็นกลาง และไม่เติมทัศนคติของผู้วิจัย ซึ่งผลจากการจัดระเบียบข้อมูลพบว่าความเห็นจากประสบการณ์ที่แตกต่างกันของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 คนสามารถจำแนกภาพอนาคตทั้งสามภาพเป็นรายด้านได้ 3 ด้าน คือ ด้านการบริหาร ด้านหลักสูตร และด้านการจัดการเรียนการสอน

ขั้นตอนที่ 2 การทำ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) รอบที่ 2 ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการดำเนินการ ดังนี้

1. การสร้างเครื่องมือแบบสอบถาม

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่วิเคราะห์และสังเคราะห์แล้วมาสร้างแบบสอบถามแบบมาตรวัดประเมินค่าของลิเคิท (Likert Rating Scale) ตั้งแต่ 1 – 5 คือ จากเห็นด้วยน้อยที่สุด (Unfavorable) ไปถึงเห็นด้วยมากที่สุด (Favorable) โดยแบบสอบถามที่ได้มีข้อคำถามที่เป็นภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) ด้านการบริหารจำนวน 12 ข้อ ด้านหลักสูตรจำนวน 5 ข้อ และด้านการจัดการเรียนการสอนจำนวน 5 ข้อ ภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) ด้านการบริหารจำนวน 8 ข้อ ด้านหลักสูตรจำนวน 3 ข้อ และด้านการจัดการเรียนการสอนจำนวน 5 ข้อ และภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) ด้านการบริหารจำนวน 18 ข้อ ด้านหลักสูตรจำนวน 2 ข้อ และด้านการจัดการเรียนการสอนจำนวน

3 ข้อ ทั้งนี้ผู้วิจัยเขียนข้อคำถามด้วยภาษาที่กะทัดรัด ชัดเจน ไม่คลุมเครือ และคงความหมายเดิมของผู้เชี่ยวชาญไว้ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ รวมทั้งหลีกเลี่ยงภาษาที่อาจจะสื่อถึงทัศนคติหรือความลำเอียงของผู้วิจัย โดยได้รับคำแนะนำเพิ่มเติมจากอาจารย์ด้านสัทศาสตร์ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นศิษย์เก่า จากนั้นผู้วิจัยนำเสนอแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบและตรวจสอบความชัดเจนของข้อความก่อนนำไปดำเนินการทำ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) รอบที่ 2

2. การวิเคราะห์ค่าทางสถิติเพื่อพิจารณาฉันทามติ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามแบบมาตรวัดประเมินค่าของลิเคิท (Likert Rating Scale) ที่ได้จากกระบวนการทำ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) รอบที่ 1 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 คนอ่านและพิจารณาข้อความภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) ภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) และภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) ของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570) เพื่อเลือกว่าข้อความแนวโน้มนั้นถ้าเกิดขึ้นจริงจะเป็นอนาคตที่พึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์รวมทั้งพิจารณาโอกาสที่แนวโน้มเหล่านั้นจะเป็นไปได้ โดยผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งเอกสารแบบสอบถามช่วงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2561 ทั้งทางช่องทางการสื่อสารระบบออนไลน์และนำส่งด้วยตนเอง และช่วงเดือนมกราคม พ.ศ. 2562 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากทุกช่องทางการจัดส่งกลับมาครบทั้ง 21 ฉบับ จากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range (Q3-Q1)) เพื่อพิจารณาฉันทามติตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด คือ มีค่ามัธยฐาน (Median) ตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป มีค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐาน (Median) กับค่าฐานนิยม (Mode) ไม่เกิน 1.00 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (interquartile range (Q3-Q1)) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50 โดยพิจารณาทั้งภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) ภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) และภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) เพื่อให้ได้ภาพอนาคตที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่ต้องการวาดภาพอนาคตโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570) อันจะนำไปสู่การกำหนดแนวทางการบริหารจัดการต่อไป ซึ่งผลการวิเคราะห์ฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญพบว่าภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) ด้านการบริหารผู้เชี่ยวชาญมีฉันทามติตามเกณฑ์จำนวน 12 ข้อ ด้านหลักสูตรผู้เชี่ยวชาญมีฉันทามติตามเกณฑ์จำนวน 5 ข้อ และด้านการจัดการเรียนการสอนผู้เชี่ยวชาญมีฉันทามติตามเกณฑ์จำนวน 5 ข้อ ภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) ด้านการบริหารผู้เชี่ยวชาญมีฉันทามติตามเกณฑ์จำนวน 8 ข้อ ด้านหลักสูตรผู้เชี่ยวชาญมีฉันทามติตามเกณฑ์จำนวน 3 ข้อ และด้านการจัดการเรียนการสอนผู้เชี่ยวชาญมีฉันทามติตามเกณฑ์จำนวน 5 ข้อ และภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario)

ด้านการบริหารผู้เชี่ยวชาญมีฉันทามติตามเกณฑ์จำนวน 18 ข้อ ด้านหลักสูตรผู้เชี่ยวชาญมีฉันทามติตามเกณฑ์จำนวน 2 ข้อ และด้านการจัดการเรียนการสอนผู้เชี่ยวชาญมีฉันทามติตามเกณฑ์จำนวน 3 ข้อ

ขั้นตอนที่ 3 การทำ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) รอบที่ 3

ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามที่พัฒนาจากการทำ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) รอบที่ 2 ซึ่งประกอบด้วยภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) ภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) และภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) ที่แสดงตำแหน่งค่าทางสถิติของแต่ละข้อ ข้อมูลระดับความเห็นที่เป็นคำตอบเดิมของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน และช่องแสดงความคิดเห็น ส่งกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมทั้ง 21 คน ตอบอีกครั้งหนึ่งในกรณีที่คำตอบที่ได้จากการทำ EDFR รอบที่ 2 ไม่มีความเป็นเอกพันธ์ของคำตอบ (homogeneity) ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนประเมินหรือคาดการณ์ความเป็นไปได้ของแนวโน้มเหล่านั้นอีกหนึ่งรอบ รวมทั้งเพื่อหาความสอดคล้อง และเพื่อยืนยันผลการคาดการณ์อีกหนึ่งครั้ง แต่หากว่าคำตอบที่ได้จากการทำ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) รอบที่ 2 นั้นมีความเป็นเอกพันธ์ของคำตอบ (homogeneity) และมีเอกฉันท์ (consensus) ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดซึ่งครอบคลุมเรื่องที่ศึกษาแล้ว ผู้วิจัยจะสรุปผลการวิจัยเพียงขั้นตอนที่ 2

มหาวิทยาลัยศิลปากร

การดำเนินการวิจัยข้างต้นแสดงเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

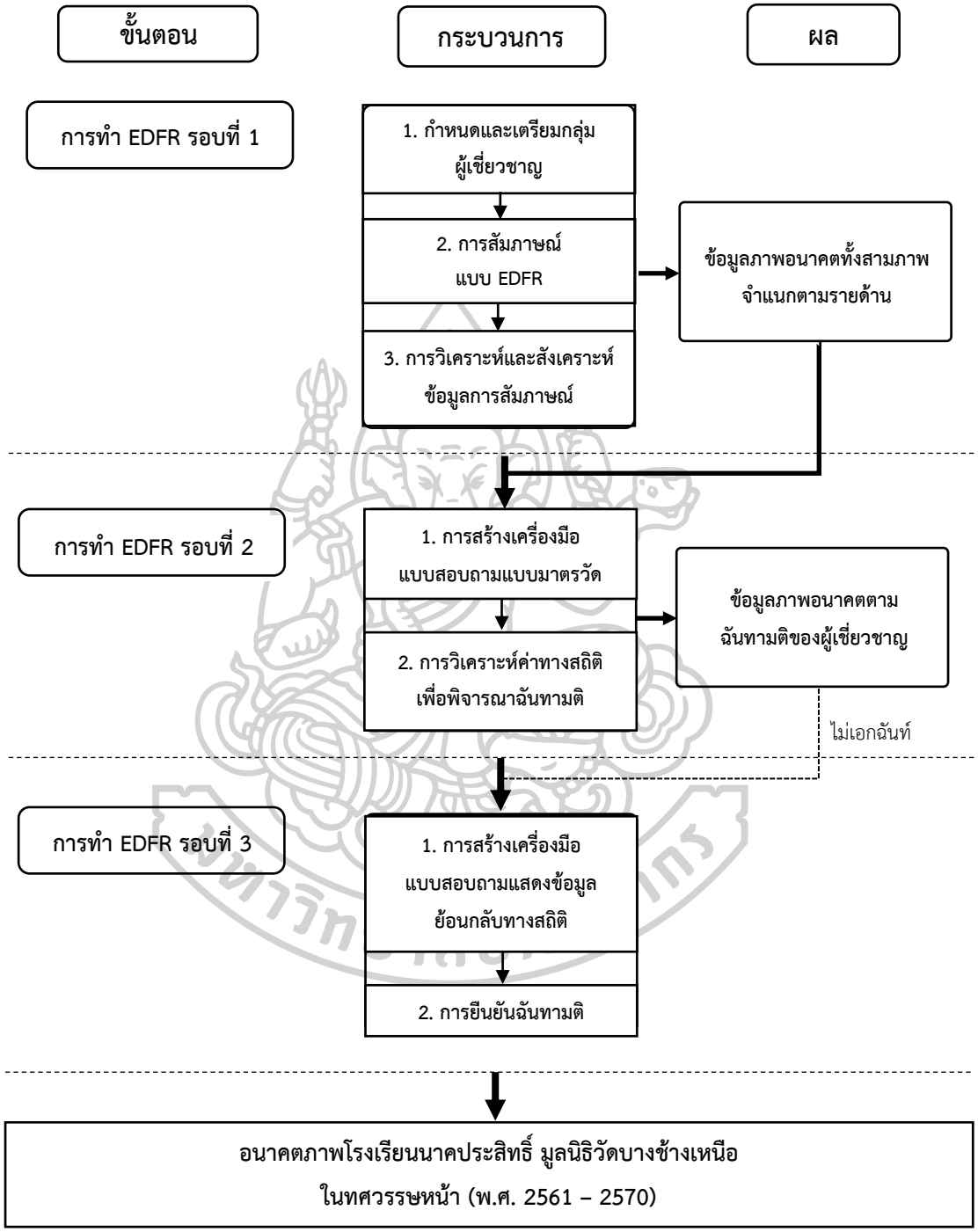

ภาพที่ 3 แสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research)

การรายงานผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ผู้เชี่ยวชาญมีฉันทามติตามเกณฑ์ได้แก่ ภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) ด้านการบริหารจำนวน 12 ข้อ ด้านหลักสูตรจำนวน 5 ข้อ และด้านการจัดการเรียนการสอนจำนวน 5 ข้อ ภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) ด้านการบริหารจำนวน 8 ข้อ ด้านหลักสูตรจำนวน 3 ข้อ และด้านการจัดการเรียนการสอนจำนวน 5 ข้อ และภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) ด้านการบริหารจำนวน 18 ข้อ ด้านหลักสูตรจำนวน 2 ข้อ และด้านการจัดการเรียนการสอนจำนวน 3 ข้อ มาเขียนรายงานอนาคตภาพโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570) แล้วนำรายงานอนาคตภาพโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570) เสนอต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ปรับแก้ตามคำแนะนำของคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ จากนั้นนำเสนอรายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากรเพื่อขออนุมัติจบการศึกษา

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยแสดงเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

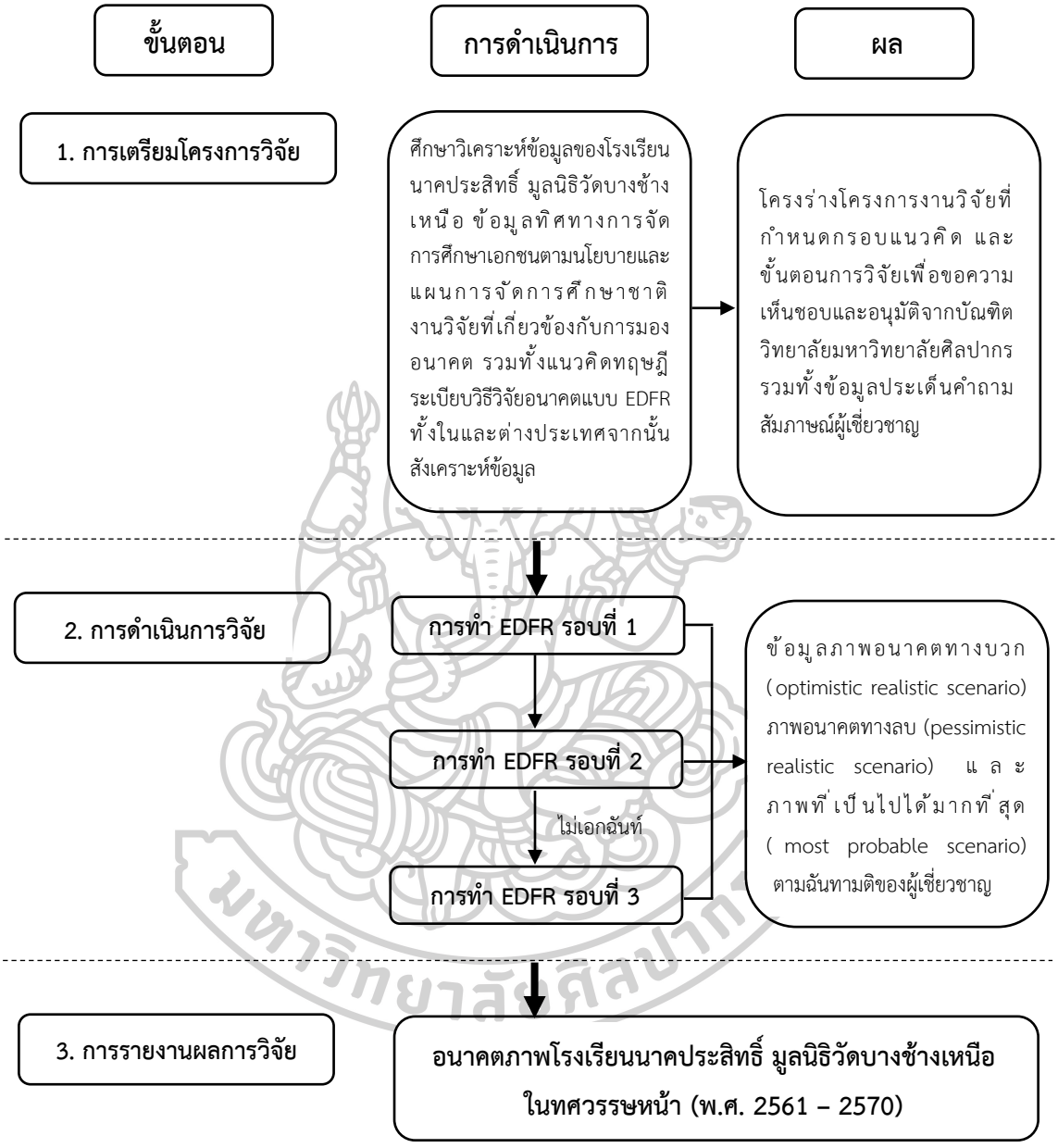

ภาพที่ 4 แสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาอนาคตภาพโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570) ซึ่งดำเนินการวิจัยตามกระบวนการของระเบียบวิธีวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) เพื่อวาดอนาคตภาพของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570) จากฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญ มีรายละเอียดของระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

แผนแบบการวิจัย

อนาคตภาพโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570) เป็นการวิจัยอนาคตตามระเบียบวิธีวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนทั้งในอดีตและปัจจุบัน สภาพการเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อมทั้งระดับโลก ระดับประเทศ และระดับองค์กรที่คาดว่าน่าจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยระดมความคิดร่วมกันระหว่างผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อเป็นแนวทางการวางแผนรองรับสถานการณ์ไม่แน่นอนซึ่งอาจเกิดขึ้นในอนาคต และหลีกเลี่ยงเหตุการณ์ที่จะก่อให้เกิดโทษให้มากที่สุด หรือเผชิญหน้าอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมีลักษณะเป็นการใช้ข้อมูลเพื่อศึกษาความคาดหวังในอนาคต (prospective) โดยมีโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือเป็นหน่วยศึกษา ด้วยเหตุนี้แผนแบบการวิจัยจึงมีลักษณะเป็น The One – Shot, Prospective Case Study ซึ่งแสดงในรูปของแผนผังได้ดังนี้

เมื่อ X หมายถึง ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องจากการศึกษาวิเคราะห์

0_1 หมายถึง ข้อมูลภาพอนาคตตามฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

งานวิจัยนี้เป็นการมองอนาคตด้วยระเบียบวิธีวิจัยอนาคตที่ต้องการวาดอนาคตภาพของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอันพึงประสงค์ภายในองค์กร ดังนั้นจึงมีลักษณะแตกต่างจากการวิจัยธรรมดาที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อจะสรุปอ้างอิงไปยังกลุ่มประชากรที่ต้องการศึกษา ด้วยเหตุนี้สิ่งสำคัญของงานวิจัยนี้คือการเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

เหตุที่เป็นการวิจัยเพื่อก่อให้เกิดผลต่อการเปลี่ยนแปลงองค์กรดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 21 คนตามความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 7 คน ได้แก่ 1) กลุ่มผู้บริหารการศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการศึกษาและมีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานสนองนโยบายด้านการจัดการศึกษา ประกอบด้วย เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านส่งเสริมมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน 1 คน ผู้อำนวยการกลุ่มงานทะเบียน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน 1 คน ศึกษาธิการจังหวัด 1 คน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 1 คน อดีตผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมสถานศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 1 คน และคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรอีก 1 คน 2) กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือ ประกอบด้วย ประธานมูลนิธิวัดบางช้างเหนือ ผู้ลงนามแทนผู้รับใบอนุญาต ผู้อำนวยการ ผู้จัดการ รองผู้อำนวยการแผนกอนุบาล รองผู้อำนวยการแผนกประถมศึกษา และรองผู้อำนวยการแผนกมัธยมศึกษา และ 3) กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้แทนคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา 1 คน ผู้แทนชุมชน 1 คน ผู้แทนผู้ปกครอง 1 คน และผู้แทนศิษย์เก่า 4 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก คือ 1) กลุ่มผู้บริหารการศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการศึกษาและมีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานสนองนโยบายด้านการจัดการศึกษาควรเป็นผู้ที่มีโอกาสจะดำรงตำแหน่งในระดับสูงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเอกชนกำกับดูแลสถานศึกษาเอกชนหรือมีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม 2) กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้บริหารระดับสูงที่มีหน้าที่บริหารจัดการโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือโดยเป็นผู้วางแผนงาน กำหนดทิศทาง และนโยบายการบริหารจัดการ เพื่อรองรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในอนาคต และ 3) กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียควรเป็นผู้ที่มีส่วนรับรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการหรือสถานการณ์ของโรงเรียน หรือมีส่วนในการได้รับบริการทางการศึกษาจากโรงเรียนเพื่อให้ได้มุมมองหรือทัศนะที่หลากหลายทั้งที่พึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์จากการดำเนินการจัดการศึกษาของโรงเรียน

เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนของระเบียบวิธีวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) ของงานวิจัยนี้มีดังนี้

1. เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือการทำ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) รอบที่ 1

เครื่องมือที่ใช้ในการทำ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) รอบที่ 1 คือ แบบบันทึกประกอบการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้วยคำถามปลายเปิดแบบไม่ชี้นำเกี่ยวกับแนวโน้ม

ภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) ภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) และภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) ของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า โดยใช้ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและแผนการจัดการศึกษาเป็นข้อมูลพื้นฐานตั้งประเด็นคำถามตามวัตถุประสงค์การวิจัย

แบบบันทึกประกอบการสัมภาษณ์ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ ตำแหน่ง อายุ ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน การศึกษา และเบอร์โทรศัพท์/e-mail

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับอนาคตภาพโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 - 2570) ซึ่งมีประเด็นหลัก 3 ประเด็น ได้แก่ ภาพแนวโน้มทางบวกหรือที่พึงประสงค์ของโรงเรียนเอกชนในทศวรรษหน้าควรเป็นอย่างไร ภาพแนวโน้มที่ไม่พึงประสงค์หรือคาดว่าจะเป็นไปในทางลบของโรงเรียนเอกชนในทศวรรษหน้าอาจเป็นอย่างไร เมื่อประเมินจากสภาวการณ์ปัจจุบันที่สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และภาพแนวโน้มที่เป็นไปได้มากที่สุดของโรงเรียนเอกชนในทศวรรษหน้าควรเป็นอย่างไร เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และป้องกันภาพแนวโน้มที่คาดว่าน่าจะเป็นไปในทางลบ

2. เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือการทำ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) รอบที่ 2

เครื่องมือที่ใช้ในการทำ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) รอบที่ 2 คือ แบบสอบถามแบบมาตรวัดประเมินค่าของลิเคิท (Likert Rating Scale) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 คนจากการทำ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) รอบที่ 1 มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) อย่างละเอียด

2. นำข้อมูลรายข้อมาสังเคราะห์เป็นรายด้านได้ 3 ด้าน คือ ด้านการบริหาร ด้านหลักสูตร และด้านการจัดการเรียนการสอน

3. นำข้อมูลรายข้อของแต่ละด้านที่อยู่ในประเภทเดียวกันมาจัดระเบียบเข้าด้วยกัน แล้วเรียบเรียงให้เป็นภาษาที่กะทัดรัด ชัดเจน ไม่คลุมเครือ และคงความหมายเดิมของผู้เชี่ยวชาญไว้ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ รวมทั้งหลีกเลี่ยงภาษาที่อาจจะสื่อถึงทัศนคติหรือความลำเอียงของผู้วิจัย

4. นำข้อมูลที่ได้ในข้อที่ 3 มาสร้างแบบสอบถามแบบมาตรวัดประเมินค่าของลิเคิท (Likert Rating Scale) ตั้งแต่ 1 – 5 คือ จากเห็นด้วยน้อยที่สุด (Unfavorable) ไปถึงเห็นด้วยมากที่สุด (Favorable) โดยแทนด้วยตัวเลข 1, 2, 3, 4, และ 5 ตามลำดับซึ่งแปลความหมายของระดับความคิดเห็นดังนี้

5 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนั้นอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนั้นอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนั้นอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนั้นอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนั้นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

โดยแบบสอบถามที่สร้างประกอบด้วยคำชี้แจงและข้อคำถามเกี่ยวกับภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) ด้านการบริหารจำนวน 12 ข้อ ด้านหลักสูตรจำนวน 5 ข้อ และด้านการจัดการเรียนการสอนจำนวน 5 ข้อ ภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) ด้านการบริหารจำนวน 8 ข้อ ด้านหลักสูตรจำนวน 3 ข้อ และด้านการจัดการเรียนการสอนจำนวน 5 ข้อ และภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) ด้านการบริหารจำนวน 18 ข้อ ด้านหลักสูตรจำนวน 2 ข้อ และด้านการจัดการเรียนการสอนจำนวน 3 ข้อ

5. แก้ไขการเรียบเรียงข้อคำถามตามคำแนะนำเพิ่มเติมจากอาจารย์ด้านสัทศาสตร์

6. นำแบบสอบถามแบบมาตรวัดประเมินค่าของลิเคิท (Likert Rating Scale) เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบและตรวจสอบความชัดเจนของข้อความ

7. นำแบบสอบถามแบบมาตรวัดประเมินค่าของลิเคิท (Likert Rating Scale) ที่ผ่านความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไปดำเนินการทำ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) รอบที่ 2 กับผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิม เพื่อนำคำตอบมาวิเคราะห์ค่าทางสถิติหาฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญ

3. **เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือการทำ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) รอบที่ 3**

เครื่องมือที่ใช้ในการทำ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) รอบที่ 3 คือแบบสอบถามที่พัฒนาจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติจากคำตอบของผู้เชี่ยวชาญในแบบสอบถามแบบมาตรวัดประเมินค่าของลิเคิท (Likert Rating Scale) รอบที่ 2 ซึ่งประกอบด้วยภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) ด้านการบริหารจำนวน 12 ข้อ ด้านหลักสูตรจำนวน 5 ข้อ และด้านการจัดการเรียนการสอนจำนวน 5 ข้อ ภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) ด้านการบริหารจำนวน 8 ข้อ ด้านหลักสูตรจำนวน 3 ข้อ และด้านการจัดการเรียนการสอนจำนวน 5 ข้อ และภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) ด้านการบริหารจำนวน 18 ข้อ ด้านหลักสูตรจำนวน 2 ข้อ และด้านการจัดการเรียนการสอนจำนวน 3 ข้อ

แบบสอบถามในรอบนี้จะเพิ่มค่าทางสถิติแสดงตำแหน่งค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range (Q3-Q1)) ระดับความคิดเห็นที่เป็นคำตอบเดิมของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนในแต่ละข้อ และช่องแสดงความคิดเห็นหรือเหตุผล

ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตัดสินใจเพื่อยืนยันหรือเปลี่ยนแปลงคำตอบจากการตอบแบบสอบถามในรอบที่ 2 และแสดงเหตุผลในกรณีที่คำตอบของผู้เชี่ยวชาญแตกต่างจากความคิดเห็นของกลุ่ม

ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์แทนค่าทางสถิติที่แสดงในแบบสอบถามการทำ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) รอบที่ 3 ดังนี้

Md. หมายถึง ตำแหน่งค่ามัธยฐานจากคำตอบของผู้เชี่ยวชาญทั้งกลุ่ม

Mo. หมายถึง ตำแหน่งค่าฐานนิยมจากคำตอบของผู้เชี่ยวชาญทั้งกลุ่ม

$\longleftrightarrow$ หมายถึง ตำแหน่งค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range (Q3-Q1)) จากคำตอบของผู้เชี่ยวชาญทั้งกลุ่ม

✓ หมายถึง ระดับความคิดเห็นที่เป็นคำตอบเดิมของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน

แบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นนี้จะถูกส่งกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมตอบเพื่อยืนยันการคาดการณ์ของแต่ละคนอีกครั้งหนึ่ง ในกรณีที่คำตอบจากการทำ EDFR รอบที่ 2 ไม่มีความเป็นเอกพันธ์ของคำตอบ (homogeneity) แต่หากว่าคำตอบที่ได้จากการทำ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) รอบที่ 2 มีความเป็นเอกพันธ์ของคำตอบ (homogeneity) และมีเอกฉันท์ (consensus) ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดซึ่งครอบคลุมเรื่องที่ศึกษาแล้ว ผู้วิจัยจะใช้ผลจากการทำ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) รอบที่ 2 สรุปผลการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนของระเบียบวิธีวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) ดังนี้

1. การทำ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) รอบที่ 1

ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 คน โดยเริ่มจากผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้บริหารการศึกษาเป็นอันดับแรก แล้วนำข้อมูลมาสังเคราะห์ตั้งเป็นประเด็นคำถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยสรุปการสัมภาษณ์ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ฟังทุกครั้งเพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้ทบทวนความคิด แก้ไข หรือเพิ่มเติม จากนั้นรวบรวมข้อมูลแนวโน้มภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) ภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) และภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นรายข้อ แล้วนำข้อมูลรายข้อมาสังเคราะห์เป็นรายด้านได้ 3 ด้าน คือ ด้านการบริหาร ด้านหลักสูตร และด้านการจัดการเรียนการสอน

2. การทำ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) รอบที่ 2

ผู้วิจัยนำข้อมูลการสัมภาษณ์ที่วิเคราะห์ สังเคราะห์ และจัดระเบียบแล้วมาสร้างเป็นแบบสอบถามแบบมาตรวัดประเมินค่าของลิเคิท (Likert Rating Scale) จากนั้นดำเนินการจัดส่งเอกสารให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 คนอ่านและพิจารณาข้อคำถามภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) ภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) และภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) ของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า เพื่อเลือกว่าข้อความแนวโน้มนั้นถ้าเกิดขึ้นจริงจะเป็นอนาคตที่พึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์ รวมทั้งพิจารณาโอกาสที่แนวโน้มเหล่านั้นจะเป็นไปได้ และเมื่อรวบรวมกลับมาจนครบทั้ง 21 ฉบับแล้วก็นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range (Q3 - Q1)) เพื่อพิจารณาฉันทามติตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดก่อนนำมาเขียนรายงานอนาคตภาพโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570)

3. **การทำ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) รอบที่ 3**

การทำ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) รอบที่ 3 นี้จะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลหากพบว่าคำตอบที่ได้จากการทำ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) รอบที่ 2 ไม่มีความเป็นเอกพันธ์ของคำตอบ (homogeneity) ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยนำผลการวิเคราะห์ค่าทางสถิติจากแบบสอบถามแบบมาตรวัดประเมินค่าของลิเคิท (Likert Rating Scale) ในรอบที่ 2 มาพัฒนาเป็นแบบสอบถามที่เพิ่มการแสดงตำแหน่งค่าทางสถิติ ระดับความคิดเห็นที่เป็นคำตอบเดิมของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนในแต่ละข้อ และช่องแสดงความคิดเห็นหรือเหตุผล จากนั้นดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมทั้ง 21 คนตอบอีกครั้งหนึ่ง เพื่อหาความสอดคล้อง และเพื่อยืนยันผลการคาดการณ์ และเมื่อรวบรวมแบบสอบถามกลับมาจนครบแล้วก็นำมาวิเคราะห์ผลการยืนยันฉันทามติเพื่อเขียนรายงานการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนของระเบียบวิธีวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) ดังนี้

1. ข้อมูลแนวโน้มภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) ภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) และภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) ของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 คนในการทำ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) รอบที่ 1 วิเคราะห์และสังเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) อย่างละเอียด จากนั้นจัดระเบียบข้อมูลที่อยู่ในประเภทเดียวกันเข้าด้วยกัน

2. แบบสอบถามแบบมาตรวัดประเมินค่าของลิเคิท (Likert Rating Scale) จากการทำ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) รอบที่ 2 ภายหลังจากเก็บกลับมาครบทั้ง 21 ฉบับ ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range (Q3 - Q1)) เป็นรายข้อโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป จากนั้นนำค่าทางสถิติรายข้อที่ได้มาพิจารณาหาฉันทามติตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ คือ

2.1 มีค่ามัธยฐาน (Median) ตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป ซึ่งมีรายละเอียดของการแปลความหมายดังนี้

ค่ามัธยฐาน (Median) ตั้งแต่ 4.50 - 5.00 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าโอกาสที่แนวโน้มนั้นจะเกิดมีมากที่สุด

ค่ามัธยฐาน (Median) ตั้งแต่ 3.50 - 4.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าโอกาสที่แนวโน้มนั้นจะเกิดมีมาก

ค่ามัธยฐาน (Median) ตั้งแต่ 2.50 - 3.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าโอกาสที่แนวโน้มนั้นจะเกิดมีปานกลาง

ค่ามัธยฐาน (Median) ตั้งแต่ 1.50 - 2.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าโอกาสที่แนวโน้มนั้นจะเกิดมีน้อย

ค่ามัธยฐาน (Median) ตั้งแต่ 1.00 - 1.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าโอกาสที่แนวโน้มนั้นจะเกิดมีน้อยที่สุด

2.2 ค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐาน (Median) กับค่าฐานนิยม (Mode) ที่ได้จากการคำนวณต้องมีค่าไม่เกิน 1.00 ถ้าค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐาน (Median) กับค่าฐานนิยม (Mode) มีค่ามากกว่า 1.00 แสดงว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นไม่สอดคล้องกัน

2.3 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (interquartile range (Q3 - Q1)) ที่ได้จากการคำนวณหาค่าความแตกต่างของควอไทล์ที่ 1 และควอไทล์ที่ 3 มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50 ถ้าข้อใดมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (interquartile range (Q3 - Q1)) มากกว่า 1.50 แสดงว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นไม่สอดคล้องกัน

เกณฑ์ฉันทามติที่ผู้วิจัยกำหนดไว้สรุปได้ดังนี้ มีค่ามัธยฐาน (Median) ตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป ซึ่งอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด มีค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐาน (Median) กับค่าฐานนิยม (Mode) ไม่เกิน 1.00 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (interquartile range (Q3 - Q1)) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50 จึงจะถือว่าข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิจัยเพื่อตรวจสอบฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญคือ ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range (Q3 - Q1))

สรุป

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยอนาคตภาพโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570) โดยเริ่มจากการจัดทำโครงร่างโครงการงานวิจัยจากการสังเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อขออนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร เมื่อโครงร่างโครงการงานวิจัยผ่านการอนุมัติจึงดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนของระเบียบวิธีวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) ตามขั้นตอนที่วางแผนไว้ คือ การทำ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) รอบที่ 1 การทำ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) รอบที่ 2 และหากคำตอบของผู้เชี่ยวชาญไม่เป็นเอกฉันท์ (consensus) ก็จะดำเนินการทำ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) รอบที่ 3 เพื่อให้ได้ข้อมูลอนาคตภาพของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570) ที่ผู้เชี่ยวชาญมีฉันทามติร่วมกัน จากนั้นนำข้อมูลตามฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญมาเขียนรายงานผลการวิจัยเพื่อขออนุมัติจบการศึกษา

มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยอนาคตภาพโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570) ซึ่งมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อวาดอนาคตภาพของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570) ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนของระเบียบวิธีวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการทำ 2 รอบ สืบเนื่องจากคำตอบของผู้เชี่ยวชาญมีความเป็นเอกพันธ์ของคำตอบ (homogeneity) และมีเอกฉันท์ (consensus) ตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดซึ่งครอบคลุมเรื่องที่ศึกษาดังนี้

1. ข้อมูลกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
2. ข้อมูลผลการทำ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) รอบที่ 1
3. ข้อมูลแบบสอบถามแบบมาตรวัดประเมินค่าของลิเคิท (Likert Rating Scale)
4. ข้อมูลผลการทำ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) รอบที่ 2
5. อนาคตภาพโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570)

ข้อมูลกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

งานวิจัยนี้เป็นการมองอนาคตด้วยระเบียบวิธีวิจัยอนาคตที่ต้องการวาดอนาคตภาพของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570) ซึ่งมีจุดมุ่งหมายอันจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอันพึงประสงค์ภายในองค์กร ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 21 คน ตามความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และตามเกณฑ์การคัดเลือกที่กำหนดไว้ โดยแบ่งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 7 คน ได้แก่ 1) กลุ่มผู้บริหารการศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการศึกษาและมีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานสนองนโยบายด้านการจัดการศึกษา 2) กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือ และ 3) กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ดังรายละเอียดตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ	ตำแหน่ง	เพศ		ระดับการศึกษา		
		ชาย	หญิง	ตรี	โท	เอก
ผู้บริหารการศึกษา	เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน	✓				✓
	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านส่งเสริมมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน	✓				✓
	ผู้อำนวยการกลุ่มงานทะเบียน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน	✓				✓
	ศึกษาธิการจังหวัด	✓				✓
	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา	✓				✓
	อดีตผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมสถานศึกษาเอกชน		✓			✓
	คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร		✓			✓
ผู้บริหารสถานศึกษา	ประธานมูลนิธิวัดบางช้างเหนือ	✓			✓	
	ผู้ลงนามแทนผู้รับใบอนุญาต	✓		✓		
	ผู้อำนวยการ		✓		✓	
	ผู้จัดการ		✓		✓	
	รองผู้อำนวยการแผนกอนุบาล		✓		✓	
	รองผู้อำนวยการแผนกประถมศึกษา		✓		✓	
	รองผู้อำนวยการแผนกมัธยมศึกษา		✓	✓		
ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยและประเมินคุณภาพทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ผู้แทนคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา)	✓				✓

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัย (ต่อ)

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ	ตำแหน่ง	เพศ		ระดับการศึกษา		
		ชาย	หญิง	ตรี	โท	เอก
	ผู้บริหารพิณทองเรือนแพ และพิณทอง รีสอร์ท ริเวอร์ไซด์ (ผู้แทนชุมชน)	✓				✓
	ผู้อำนวยการโรงเรียนสุขุมวิทเพื่อการศึกษา (ผู้แทนผู้ปกครอง)	✓			✓	
	อาจารย์ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ผู้แทนศิษย์เก่า)	✓				✓
	อาจารย์ผู้ช่วย University of Wisconsin Milwaukee (ผู้แทนศิษย์เก่า)	✓				✓
	ประธานเจ้าหน้าที่บริหารบริษัท pivi holding (ผู้แทนศิษย์เก่า)	✓			✓	
	นายช่าง กองช่าง สังกัดกองบัญชาการกองเรือทุ่นระเบิด กองเรือยุทธการ (ผู้แทนศิษย์เก่า)	✓		✓		

จากตารางที่ 2 สรุปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 กลุ่ม จำนวน 21 คน เป็นเพศชาย 14 คน เพศหญิง 7 คน มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี 3 คน วุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท 7 คน และวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก 11 คน โดยมีรายละเอียดข้อมูลรายกลุ่มดังต่อไปนี้ 1) กลุ่มผู้บริหารการศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการศึกษาและมีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานสนองนโยบายด้านการจัดการศึกษา ประกอบด้วย เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านส่งเสริมมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน 1 คน ผู้อำนวยการกลุ่มงานทะเบียน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน 1 คน ศึกษาธิการจังหวัด 1 คน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 1 คน อดีตผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมสถานศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 1 คน และคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรอีก 1 คน เป็นเพศชายจำนวน 5 คน เพศหญิง จำนวน 2 คน และมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกทุกคน 2) กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา

ของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือ ประกอบด้วย ประธานมูลนิธิวัดบางช้างเหนือ ผู้ลงนามแทนผู้รับใบอนุญาต ผู้อำนวยการ ผู้จัดการ รองผู้อำนวยการแผนกอนุบาล รองผู้อำนวยการแผนกประถมศึกษา และรองผู้อำนวยการแผนกมัธยมศึกษา เป็นเพศชายจำนวน 2 คน เพศหญิง จำนวน 5 คน มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 2 คน และวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 5 คน และ 3) กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้แทนคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา 1 คน ผู้แทนชุมชน 1 คน ผู้แทนผู้ปกครอง 1 คน และผู้แทนศิษย์เก่า 4 คน เป็นเพศชายทุกคน มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 1 คน วุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทจำนวน 2 คน และวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกจำนวน 4 คน

ข้อมูลผลการทำ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) รอบที่ 1

ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) รอบที่ 1 ด้วยคำถามปลายเปิดแบบไม่ชี้นำโดยเริ่มจากภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) ต่อด้วยภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) และตามด้วยภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) ของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้าจนครบทั้ง 21 คน จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำมาจัดระเบียบอย่างละเอียดพบว่าผู้เชี่ยวชาญต่างมีความคิดเห็นแตกต่างกันในรายข้อตามบริบทและประสบการณ์ของแต่ละคน แต่เมื่อนำข้อมูลรายข้อมาสังเคราะห์จะพบว่าสามารถจำแนกเป็นรายด้านได้ 3 ด้าน คือ ด้านการบริหาร ด้านหลักสูตร และด้านการจัดการเรียนการสอน ตามรายละเอียดของแต่ละคนในแต่ละกลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มผู้บริหารการศึกษา

คนที่ 1 แสดงความเห็นว่า ในอนาคตโรงเรียนต้องพัฒนาคุณภาพทั้งการบริหาร หลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนให้แตกต่างจากภาครัฐ สืบเนื่องจากเอกชนเคลื่อนตัวได้เร็ว ดังนั้นถ้าต้องการอยู่รอดท่ามกลางการแข่งขันและภาวะการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่สูงขึ้น โรงเรียนต้องวิเคราะห์ความต้องการของผู้ปกครอง จัดระบบการบริหารที่มีคุณภาพ มีนโยบายที่ชัดเจน พัฒนาสื่อนวัตกรรมให้ทันสมัยกว่าภาครัฐ และจัดสวัสดิการที่ดีแก่ครูและบุคลากร รวมทั้งพัฒนาหลักสูตรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีหรือหลักสูตรเฉพาะกลุ่ม โดยแยกกลุ่มเป้าหมายของนักเรียนให้ชัดเจนตามความถนัดและพัฒนาการ เน้นการจัดนวัตกรรมการเรียนการสอนที่ตรงกลุ่มเป้าหมาย ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายจากแหล่งเรียนรู้ทั่วโลก รวมทั้งจัดการศึกษาร่วมกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกประเทศ ทั้งนี้เพื่อเลี่ยงภาวะเสี่ยงในอนาคตจากปัญหาจำนวนประชากรที่ลดลงอย่างต่อเนื่องรวมทั้งภาวะการแข่งขันอันเกิดจากนโยบายทางการศึกษาที่ให้ภาครัฐจัดการศึกษา

ร่วมกับท้องถิ่น ซึ่งจะเป็นปัญหาสำคัญต่อโรงเรียนขนาดเล็กที่อาจต้องปิดตัวในอนาคต ดังนั้นเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง โรงเรียนต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ต้องวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ

คนที่ 2 แสดงความเห็นว่า โรงเรียนต้องแข่งขันด้านคุณภาพ ดังนั้นผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ด้านการบริหารจัดการโรงเรียน ต้องวางแผน วางนโยบายการบริหารให้ชัดเจน ต้องพัฒนาครูให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และติดตามประเมินผลการทำงานอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งนิเทศกำกับดูแลงานวิชาการอย่างสม่ำเสมอ และคณะกรรมการบริหารโรงเรียนต้องเข้มแข็ง ทั้งนี้เพราะอัตราการเกิดน้อยลงอาจส่งผลกระทบกับจำนวนนักเรียนและก่อให้เกิดการแข่งขันภายในพื้นที่สูง ผนวกกับในช่วง 10 ปีข้างหน้าครูรัฐบาลจะเกษียณอายุราชการเป็นจำนวนมากอาจส่งผลกระทบต่อจำนวนครูในโรงเรียน เพราะครูที่มีประสบการณ์ลาออกมาสอบบรรจุจึงมีแต่ครูที่เพิ่งสำเร็จการศึกษาซึ่งผู้ปกครองอาจขาดความเชื่อมั่นเชิงวิชาการ ดังนั้นโรงเรียนควรเริ่มดำเนินการจัดการศึกษาที่บูรณาการวิชาชีพเน้นการฝึกอาชีพ พัฒนาหลักสูตรที่ส่งเสริมการมีงานทำและแตกต่างจากภาครัฐ รวมทั้งแนะแนวนักเรียนให้รู้ความต้องการของตนเองตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

คนที่ 3 แสดงความเห็นว่า การบริหารจัดการโรงเรียนต้องผสมผสานเทคโนโลยี และเกิดจากการวิเคราะห์ความต้องการร่วมกันของบุคลากรทุกฝ่ายไม่ใช่การตัดสินใจของผู้อำนวยการเพียงคนเดียวแล้วสั่งการลงมา ต้องมีความยืดหยุ่นโดยเปิดโอกาสให้ครูสายปฏิบัติการมีบทบาทในการช่วยขับเคลื่อนวัฒนธรรมองค์กร เพื่อกระตุ้นให้บุคลากรทุกระดับมีความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกัน (accountability) จนเกิดเอกภาพแห่งความพยายาม (unity of effort) ที่มุ่งสู่เป้าหมายการจัดการศึกษาร่วมกัน ในส่วนของหลักสูตรต้องยืดหยุ่น ไม่กำหนดกรอบ และเปิดโอกาสให้นักเรียนจัดแผนการเรียนเอง กำหนดเป้าหมายเอง รวมทั้งเรียนแบบสะสมหน่วยกิต (Credit Bank) ตามความสนใจ หรือความถนัดโดยไม่จำเป็นต้องจบในระบบ และควรเรียนควบคู่กับการทำงาน ดังนั้นคุณภาพของนักเรียนจากเดิมที่เน้นด้านวิชาการต้องปรับเปลี่ยนเป็นเน้นทักษะอาชีพและการสร้างนวัตกรรม นอกจากนี้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนควรเป็นระบบออนไลน์เหมือน Google Classroom ที่ไม่เน้นการจัดการเรียนการสอนแค่ภายในห้องเรียน และควรเป็นการเรียนแบบข้ามศาสตร์หรือบูรณาการศาสตร์ ในขณะเดียวกันก็ต้องคงอัตลักษณ์ของโรงเรียน ดังนั้นอัตลักษณ์ของโรงเรียนต้องชัดเจน ในขณะเดียวกันครูต้องมีคุณธรรมควบคู่กับความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยี เพราะในอนาคตนักเรียนอาจน้อยลงจากการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่องบประมาณในการบริหารจัดการ เนื่องจากโรงเรียนต้องรับภาระเรื่องค่าใช้จ่ายของครูประจำการที่ไม่สมดุลกับจำนวนนักเรียน ดังนั้นโรงเรียนต้องเพิ่มการรับบุคลากรจากภายนอกที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์เข้ามาช่วยจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ต้องมีแผนพัฒนาครูตามความสนใจของแต่ละคน (Individualize Professional Development) ทั้งนี้เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง โรงเรียนต้องปรับ

วิธีคิดและกระบวนทัศน์ของทั้งผู้บริหารและครู ควรบริหารแบบแนวระนาบ และคนรุ่นเก่าควรถอดบทเรียนสู่คนรุ่นใหม่

คนที่ 4 แสดงความเห็นว่า โรงเรียนต้องใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยบริหารจัดการทุกระบบ และควรวางระบบเครือข่ายในโรงเรียนโดยใช้การสแกน QR Code พัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนให้แตกต่างจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาทิ หลักสูตรสำหรับนักเรียนกลุ่มพิเศษ (Gifted Child) ที่ต้องการศึกษาต่อในสาขาวิชาชีพระดับสูง อาทิ แพทย์ วิศวกร บัญชี (Advance Curriculum) ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และหลักสูตรสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษเฉพาะทางระดับสูงด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ (Super Advance Curriculum) โดยใช้ภาษาอังกฤษจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อตอบสนองความต้องการและความสามารถเฉพาะทางของนักเรียน รวมทั้งขยายหลักสูตรที่ส่งเสริมอาชีพด้วยการจัดการเรียนการสอนระบบออนไลน์ ทั้งนี้เพื่อให้โรงเรียนมีศักยภาพเพียงพอในการแข่งขันระดับนานาชาติ และเลี่ยงการปิดกิจการที่อาจสืบเนื่องมาจากการขาดทิศทางการบริหารของผู้บริหารและการขาดสมรรถนะหรือองค์ความรู้ในการจัดการเรียนการสอนของครู ด้วยเหตุนี้เพื่อเตรียมพร้อมรับสถานการณ์ในอนาคตโรงเรียนจึงควรปรับคุณภาพให้ทันต่อการพัฒนาในศตวรรษที่ 21

คนที่ 5 แสดงความเห็นว่า การบริหารโรงเรียนต้องโปร่งใส ตรวจสอบได้ และเป็นรูปธรรม ต้องนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการ มีระบบการนิเทศติดตามที่เป็นระบบ กำหนดอัตลักษณ์ของโรงเรียนให้ชัดเจน ส่งเสริมสนับสนุนสวัสดิการครู ปรับและพัฒนาหลักสูตรให้สามารถนำไปใช้ประโยชนได้จริงในการทำงาน ส่งเสริมความรู้ ความสามารถ สมรรถนะการทำงาน รู้เท่าทันเทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต รวมทั้งสอดแทรกอาชีพในหลักสูตรขั้นพื้นฐาน จัดการเรียนการสอนและกระบวนการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนโดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย รวมทั้งส่งเสริมให้นักเรียนฝึกทักษะด้วยตนเองจากการเรียนรู้นอกห้องเรียน ทั้งนี้เพื่อลดความเสี่ยงเกี่ยวกับจำนวนนักเรียนที่อาจลดลงจนส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการ หรือจำนวนนักเรียนไม่สมดุลกับจำนวนครูจนโรงเรียนต้องรับภาระค่าใช้จ่าย โรงเรียนจึงต้องปรับระบบการบริหารจัดการให้เป็นระบบด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ และโปร่งใส ชัดเจน เพราะถ้าระบบการบริหารชัดเจนแม้ในอนาคตจะเกิดการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูงก็ไม่ส่งผลกระทบ

คนที่ 6 แสดงความเห็นว่า โรงเรียนควรมีระบบการบริหารที่ดี มีเครือข่ายทั้งภายในและภายนอก มีระบบการจัดการเรียนการสอนที่เป็นเลิศ ระบบภายในห้องเรียนควรเป็นห้องเรียนอัจฉริยะ มีสื่อเทคโนโลยีทันสมัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้และการสืบค้นข้อมูลของนักเรียน และนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการทุกระบบ ทั้งนี้ในอนาคตโรงเรียนอาจต้องเผชิญกับปัญหาการลดลงของจำนวนนักเรียนและการแข่งขันภายในพื้นที่สูง การขาดกาลเทศะ คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนสืบเนื่องจากการใช้เทคโนโลยีอย่างไม่รู้เท่าทัน รวมไปถึงบุคลากรทางการศึกษา

ขาดจิตวิญญาณของความเป็นครู เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม ไม่สามารถเป็นแบบอย่างที่ดี และขาดวินัยในการทำงาน ดังนั้นโรงเรียนต้องวางระบบการบริหารให้เป็นที่ยอมรับของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน และนำเทคโนโลยีมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

คนที่ 7 แสดงความเห็นว่า โรงเรียนต้องบริหารอย่างเป็นระบบและเป็นสัดส่วนโดยวางคนให้เหมาะกับงานตามความรู้ ความสามารถ และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ตั้งเป้าหมายการจัดการศึกษาให้ชัดเจน มีสวัสดิการที่ดี มีการนิเทศติดตามอย่างเป็นระบบ ห้องเรียนและห้องปฏิบัติการทันสมัย พร้อมใช้งาน พัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย เน้นภาษา และสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง ครูและบุคลากรได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ด้านนวัตกรรมควบคู่กับการสอนคุณธรรม จริยธรรม การจัดการเรียนการสอนเน้นกระบวนการคิด ดังนั้นเพื่อเลี่ยงสภาวะเสี่ยงในอนาคตโรงเรียนต้องมีระบบบริหารที่ดี

2. กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือ

คนที่ 1 แสดงความเห็นว่า โรงเรียนมีระบบกลไกการดำเนินงานชัดเจนเป็นที่ยอมรับ ระบบบริหารโปร่งใสภายใต้การกำกับของคณะกรรมการบริหาร มีหลักสูตรที่มีคุณภาพ มีความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ครูตั้งใจทำงาน มีความรับผิดชอบ และได้รับการดูแลจากกองทุนสงเคราะห์ครูและบุคลากรโรงเรียนนาคประสิทธิ์ และการจัดการเรียนการสอนส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน

คนที่ 2 แสดงความเห็นว่า โรงเรียนต้องมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และเหมาะสมตามระดับชั้น มีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน หลักสูตรการเรียนการสอนทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ครูและบุคลากรได้รับการพัฒนาให้มีวิสัยทัศน์ ใฝ่รู้ รู้เท่าทันเทคโนโลยี จัดการเรียนการสอนทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีสถานภาพที่ดี มีสวัสดิการที่ดีภายใต้การสงเคราะห์ของกองทุนสงเคราะห์ครูและบุคลากรโรงเรียนนาคประสิทธิ์ ซึ่งถ้าในอนาคตจำนวนนักเรียนลดลงตามกลไกทางสังคม หรือคณะกรรมการบริหารขาดทักษะ ส่งผลให้ผู้ปกครองขาดความเชื่อมั่น โรงเรียนต้องสร้างความเชื่อมั่นโดยการสร้างระบบบริหารในรูปแบบคณะกรรมการที่มีทั้งพระภิกษุ ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และศิษย์เก่า รวมทั้งสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และชุมชน โดยต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ และเป็นระบบ โปร่งใส เพื่อสร้างความเข้มแข็งตั้งแต่ปัจจุบัน นอกจากนั้นยังต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอน และปลอดภัยทั้งต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิต

คนที่ 3 แสดงความเห็นว่า โรงเรียนเป็นโรงเรียนของมูลนิธิวัดบางช้างเหนือ บริหารโดยคณะบุคคล มีระบบการจัดการองค์กรชัดเจน มีนโยบายและเป้าหมายการจัดการศึกษา มีงบประมาณในการบริหารจัดการเพียงพอ มีอัตรากำลังครูเพียงพอ มีความพร้อมด้านอาคาร สถานที่ มีการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ มีเครือข่ายกับต่างประเทศเพื่อพัฒนาความร่วมมือในการจัดการศึกษา ทั้งนี้

ในอนาคตจำนวนนักเรียนอาจน้อยลงจากสภาพสังคมซึ่งอาจส่งผลต่องบประมาณและความเชื่อมั่นของผู้ปกครอง รวมทั้งแนวความคิดของคนรุ่นใหม่ต่อการจัดการศึกษาอาจแตกต่างไปจากเดิมส่งผลให้ความร่วมมือ ความใส่ใจ คุณภาพของงาน ทักษะ ความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ และจิตวิญญาณความเป็นครูลดลง รวมไปถึงความยึดมั่นในองค์กรอาจเปลี่ยนแปลงไปตามค่านิยมของสังคม ดังนั้นโรงเรียนต้องวางแผนด้านอัตรากำลัง วางแผนการบริหารความเสี่ยง วางแผนการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นทั้งในประเทศและต่างประเทศ และผสานความร่วมมือในการทำงานเป็นทีม

คนที่ 4 แสดงความเห็นว่า โรงเรียนมีระบบการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ เป็นระบบคล่องตัว ตรวจสอบ ปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เป็นที่ยอมรับและเป็นแบบอย่างที่ดี มีหลักสูตรสถานศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐาน สามารถพัฒนานักเรียนให้มีสมรรถนะตามที่สังคมต้องการ มีความพร้อมด้านงบประมาณ มีสภาพแวดล้อมที่ดี มีเทคโนโลยีที่ทันสมัย และมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้ มีระบบสารสนเทศเป็นหมวดหมู่ ทันสมัย ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ บริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครอง ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ มีแผนงานส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพครูให้มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน แต่ปัจจุบันครูขาดคุณภาพขาดจิตวิญญาณของความเป็นครูและผู้ให้ ไม่มีทักษะ ขาดความรับผิดชอบ ดังนั้นโรงเรียนต้องยกระดับการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ (Quality System Management) เพื่อพัฒนาศักยภาพของโรงเรียนให้เทียบเคียงมาตรฐานสากล ส่งเสริมให้บุคลากรทำงานเป็นทีม สร้างระบบการเรียนรู้และการสร้างนวัตกรรม เข้าร่วมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสถานศึกษาทั้งในและต่างประเทศ มีระบบรองรับการพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพ สร้างเครือข่ายความร่วมมือ และยกระดับการจัดการเรียนการสอนให้เทียบเคียงมาตรฐานสากล

คนที่ 5 แสดงความเห็นว่า โรงเรียนมีความพร้อมด้านการบริหารจัดการ มีวัสดุครุภัณฑ์ทันสมัยและเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรทันสมัยและหลากหลายรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต การจัดการเรียนการสอนมีมาตรฐาน เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียนให้มีศักยภาพ แต่สภาวการณ์ปัจจุบันระบบการผลิตครูไม่สามารถผลิตครูที่เข้าใจความหลากหลายทางสังคม ไม่สามารถสร้างครูที่มีประสิทธิภาพ ครูรุ่นใหม่ขาดคุณภาพและขาดความรับผิดชอบ ดังนั้นต้องพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถ ทันสมัย มีทักษะการสื่อสาร ใฝ่หาความรู้อยู่ตลอดเวลา

คนที่ 6 แสดงความเห็นว่า โรงเรียนมีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสมกับงานฝ่ายต่าง ๆ มีหลักสูตรที่เป็นสากล ครูมีความรู้ความสามารถ มีสวัสดิการที่ดีและต่อเนื่องจากกองทุนสงเคราะห์ครู และมีงบประมาณเพียงพอ แต่ในอนาคตจำนวนเด็กพิเศษอาจเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นโรงเรียนต้องสร้างขวัญและกำลังให้ครูจะทำให้ครูมีกำลังใจในการสร้างคุณภาพให้กับโรงเรียน

คนที่ 7 แสดงความเห็นว่า โรงเรียนมีอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ในอนาคตโรงเรียนต้องพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติจริง นำเทคโนโลยีมาใช้ในการแสวงหาความรู้ และการค้นคว้าเพิ่มเติมนอกเหนือจากหนังสือเรียน

3. กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

คนที่ 1 แสดงความเห็นว่า โรงเรียนต้องจัดการศึกษารองรับอาชีพที่ถูกพัฒนาขึ้นในอนาคต จัดห้องเรียน ห้องสมุด และสภาพแวดล้อมให้สามารถสืบค้นข้อมูลที่ตอบโจทย์การจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนในทศวรรษหน้า เช่นจัดห้องเรียนในลักษณะ Google Classroom จัดห้องสมุดในลักษณะ Digital Library หรือจัดสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นนักเรียนให้เรียนรู้ด้วยตนเอง ปรับโครงสร้างการเรียนรู้ที่ตอบสนองการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ เช่น ภาษาต่างประเทศ เทคโนโลยีอาหาร หรือ Computer Science พัฒนาอาคารเรียนหรือออกแบบอาคารเรียนให้มีลักษณะเป็นอาคารฉลาดเพื่อรองรับการพัฒนาที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ในยุคเทคโนโลยีดิจิทัล ทั้งนี้หากโรงเรียนไม่ปรับตัวให้เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอาจทำให้โอกาสทางการแข่งขันลดลง ดังนั้นโรงเรียนต้องสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโลกอนาคตให้แก่ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งต้องพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความเข้าใจและเตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในทศวรรษหน้า

คนที่ 2 แสดงความเห็นว่า โรงเรียนต้องจัดการศึกษาที่เน้นคุณภาพ มีความเข้มแข็งทางหลักสูตร และปัจจุบันโรงเรียนต้องแข่งขันกับโรงเรียนในพื้นที่เดียวกัน รวมทั้งสภาพสังคมที่ผู้ปกครองอาจไม่ส่งลูกเข้าเรียนในระบบมากขึ้นซึ่งส่งผลกระทบต่อจำนวนนักเรียน ดังนั้นโรงเรียนต้องยอมรับความเป็นจริงของสถานการณ์โดยการลดค่าธรรมเนียมการศึกษา ส่งเสริมความร่วมมือกับชุมชนให้มากขึ้น เป็นสถานศึกษาสำหรับชุมชนโดยไม่มุ่งหวังเชิงธุรกิจ ทำความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อร่วมกันพัฒนาการจัดการศึกษา ทรัพยากรทางการศึกษา และเพื่อการประชาสัมพันธ์ มีโครงการช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ให้มีโอกาสทางการศึกษาเพราะเป็นโรงเรียนของมูลนิธิ และจัดการศึกษารองรับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มปัญญาเลิศ รวมทั้งจัดสถานที่ให้สมดุลกับจำนวนนักเรียน นอกจากนี้ควรสนับสนุนให้บุคลากรที่ทรงคุณวุฒิเข้ามาสอนในโรงเรียน

คนที่ 3 แสดงความเห็นว่า ปัจจุบันเทคโนโลยีมีบทบาทภายในโรงเรียนมาก และเทคโนโลยีมีการก้าวกระโดดอย่างรวดเร็ว ดังนั้นโรงเรียนต้องนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานระหว่างความเป็นสมัยใหม่กับวัฒนธรรมดั้งเดิม และคงความเป็นอัตลักษณ์ของโรงเรียน นอกจากนี้ในยุคปัจจุบันจำนวนสมาชิกในครอบครัวลดลง การเข้าถึงเทคโนโลยีมีมากอาจส่งผลต่อพฤติกรรมของนักเรียน ดังนั้นโรงเรียนต้องทำหน้าที่มากกว่าการให้การศึกษา ต้องสร้างแรงจูงใจในการเรียน ต้องสนับสนุนเรื่อง software ให้นักเรียน download โปรแกรมต่าง ๆ เพื่อการศึกษาด้วยตนเอง และใช้เทคโนโลยีช่วยผู้ปกครองดูแลนักเรียน

คนที่ 4 แสดงความเห็นว่า โรงเรียนมีการบริหารจัดการที่ดีและมีพัฒนาการตลอดเวลา แต่เมื่อประเมินจากสถานการณ์ปัจจุบันจำนวนนักเรียนอาจเป็นปัญหาสำคัญของโรงเรียน เนื่องจากปัจจุบันมีจำนวนนักเรียนมากซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการเพราะจำนวนนักเรียนต่อห้องมากเกินไปส่งผลให้นักเรียนได้รับการดูแลไม่ทั่วถึง และอาจไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมกับความสามารถ เนื่องจากมีช่องว่างระหว่างสติปัญญาค่อนข้างสูง แต่ครูผู้สอนบริหารจัดการในภาพรวมทำให้นักเรียนเก่งไม่ได้รับการต่อยอดในขณะที่นักเรียนอ่อนไม่ได้รับการพัฒนา ผนวกกับปัจจุบันคนไทยแต่งงานช้าลงทำให้เกิดปัญหาเด็กพิเศษมากขึ้นแต่ไม่ได้รับการดูแลอย่างถูกวิธี นอกจากนี้โรงเรียนยังไม่ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีเท่าที่ควร ดังนั้นสิ่งที่เป็นไปได้มากที่สุดคือการจัดห้องเรียนให้สมดุลกับจำนวนนักเรียน เพิ่มการพัฒนาคุณภาพของบุคลากร และเพิ่มการนำเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์ให้มากขึ้นไม่ใช่เพียงแค่สื่อการสอน

คนที่ 5 แสดงความเห็นว่า โรงเรียนมีการบริหารจัดการที่ดี มีพัฒนาการ และพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง แต่สืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยีทำให้นักเรียนสนใจการศึกษาน้อยลง ผลลัพธ์ที่ตามมาคือผลการเรียนและปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมชั้นเรียนลดลง ด้วยเหตุนี้โรงเรียนต้องปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรที่สนองความสนใจหรือต่อยอดในอนาคต เช่น หลักสูตรวิศวกรรมพื้นฐาน หรือหลักสูตรการทำอาหาร พัฒนาสื่อการสอนให้ทันสมัย จัดอบรมสั่งสอนทางด้านความคิดเพื่อให้เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการศึกษา และครูผู้สอนต้องพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งมีมาตรการควบคุมพฤติกรรมของนักเรียนที่ส่งผลกระทบด้านลบต่อการศึกษา

คนที่ 6 แสดงความเห็นว่า โรงเรียนมีพัฒนาการทุกด้านจึงเข้มแข็ง เป็นที่ยอมรับและไว้วางใจของผู้ปกครอง แต่สภาพสังคมปัจจุบันขาดเสถียรภาพโดยเฉพาะเทคโนโลยีการสื่อสารจึงส่งผลต่อพฤติกรรมของนักเรียน นอกจากนี้โรงเรียนยังไม่มีหลักสูตรรองรับอาชีพใหม่ๆที่เป็นที่ต้องการของสังคมระดับชาติและระดับนานาชาติจึงส่งผลให้นักเรียนไม่สามารถต่อยอดไปเป็นกำลังของสาขาที่ขาดแคลน ด้วยเหตุนี้โรงเรียนต้องพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและสร้างความเข้าใจการพัฒนาทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21

คนที่ 7 แสดงความเห็นว่า โรงเรียนเน้นวิชาการในระบบมากจนเกินไป ปลูกฝังค่านิยมคนเก่งมากจนเกินไป ในอนาคตโรงเรียนควรเน้นให้นักเรียนค้นหาตนเอง

จากข้อมูลของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนในแต่ละกลุ่มข้างต้นปรากฏผลการวิเคราะห์เรียบเรียง และจัดระเบียบดังนี้

ภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario)

ด้านการบริหารมีข้อมูลรายข้อ ดังนี้

1. โรงเรียนมีนโยบายและเป้าหมายการจัดการศึกษาที่ชัดเจนทุกระดับการศึกษา

2. โรงเรียนมีโครงสร้างการบริหารองค์กรชัดเจน

3. คณะกรรมการบริหารสถานศึกษามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างจริงจัง

4. การเงินและงบประมาณเป็นระบบ โปร่งใส และเพียงพอต่อการบริหาร

5. ห้องเรียนและห้องปฏิบัติการของโรงเรียนมีลักษณะเป็น Google Classroom

6. ศูนย์วิทยาบริการของโรงเรียนมีลักษณะเป็น Digital Library

7. อาคารเรียนของโรงเรียนมีลักษณะเป็น Smart Building เพื่อรองรับและเอื้อต่อการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล

8. สื่อ แหล่งเรียนรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศ และครุภัณฑ์ ทันสมัย สอดคล้องกับการจัดการศึกษา

9. โรงเรียนนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารอย่างเป็นระบบ และวางระบบเครือข่ายภายในโรงเรียนด้วยการสแกน QR Code

10. บุคลากรระดับผู้บริหารทุกระดับการศึกษามีวิสัยทัศน์ มีความรู้ความสามารถตรงตามบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบ และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

11. ครูและบุคลากรทางการศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม

12. ครูและบุคลากรมีสถานภาพที่มั่นคง มีสวัสดิการที่ดี ภายใต้การกำกับดูแลของกองทุนสงเคราะห์ครูและบุคลากรของมูลนิธิวัดบางช้างเหนือ

ด้านหลักสูตรมีข้อมูลรายข้อ ดังนี้

1. โรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษาที่แยกกลุ่มเป้าหมายชัดเจนตามพัฒนาการและความถนัดของนักเรียน

2. โรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดแทรกการสอนอาชีพเพื่ออนาคต

3. โรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษาที่ยืดหยุ่น ไม่กำหนดกรอบ เปิดโอกาสให้นักเรียนจัดแผนการเรียนและกำหนดเป้าหมายเองในระดับมัธยมศึกษา

4. โรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษาสำหรับนักเรียนกลุ่มพิเศษ (Gifted Child) ที่ต้องการศึกษาต่อในสาขาวิชาชีพระดับสูง อาทิ แพทย์ วิศวกร บัญชี (Advance Curriculum) ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

5. โรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษเฉพาะทางระดับสูงด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ (Super Advance Curriculum) โดยใช้ภาษาอังกฤษจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ด้านการจัดการเรียนการสอนมีข้อมูลรายข้อ ดังนี้

1. โรงเรียนจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและวิทยาการคอมพิวเตอร์

2. โรงเรียนจัดการเรียนการสอนระบบออนไลน์ หรือ Open Classroom

3. โรงเรียนจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการศาสตร์ มีความเป็นสากล เน้นทักษะการคิด ทักษะอาชีพ ทักษะทางภาษา ทักษะชีวิต และคุณธรรม จริยธรรม

4. โรงเรียนจัดการเรียนการสอนร่วมกับสถานศึกษาและหรือหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ

5. โรงเรียนจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนจัดทำนวัตกรรม หรือสิ่งประดิษฐ์

ภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario)

ด้านการบริหารมีข้อมูลรายข้อ ดังนี้

1. ครูขาดศรัทธาในวิชาชีพ มีแนวคิดต่อการจัดการศึกษาที่แตกต่างจากเดิม และไม่รักองค์กร

2. จำนวนครูไม่สมดุลกับจำนวนนักเรียนที่ลดลงส่งผลให้โรงเรียนรับภาระค่าใช้จ่ายอัตราเงินเดือน

3. การขาดแคลนครูที่มีประสบการณ์ เนื่องจากลาออกไปสอบบรรจุ จึงมีแต่ครูจบใหม่

4. บุคลากรระดับผู้บริหารขาดภาพอนาคต และขาดทิศทางการบริหารที่ชัดเจน

5. งบประมาณน้อยลงสืบเนื่องจากจำนวนนักเรียนลดลง หรือภาวะเศรษฐกิจ

6. ผู้ปกครองขาดความเชื่อมั่น และขาดความไว้วางใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน

7. จำนวนนักเรียนลดลงสืบเนื่องจากอัตราการเกิดน้อยลง

8. จำนวนนักเรียนลดลงสืบเนื่องจากการแข่งขันทางการศึกษาภายในพื้นที่สูง

ด้านหลักสูตรมีข้อมูลรายข้อ ดังนี้

1. หลักสูตรไม่รองรับการเปลี่ยนแปลงหรือโลกทัศน์ทางอาชีพในทศวรรษหน้า

2. โครงสร้างรายวิชาไม่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและอัตรากำลังคนที่ขาดแคลนในตลาดแรงงานทั้งระดับชาติและนานาชาติ หรือนโยบายการจัดการศึกษาชาติ

3. การวัดผลประเมินผลมุ่งพัฒนาแต่ความรู้ทางวิชาการส่งผลให้คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนน้อยลง

ด้านการจัดการเรียนการสอนมีข้อมูลรายข้อ ดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอนขาดคุณภาพเพราะครูดูแลไม่ทั่วถึงเนื่องจากจำนวนนักเรียนต่อห้องมากเกินไป

2. การจัดการเรียนการสอนไม่ตอบสนองสมรรถนะของนักเรียนเนื่องจากการจัดห้องเรียนไม่คำนึงถึงความแตกต่างหรือช่องว่างระหว่างสติปัญญาส่งผลทำให้นักเรียนกลุ่มปัญญาเลิศไม่ได้รับการส่งเสริม ส่วนนักเรียนกลุ่มอ่อนก็ไม่ได้รับการพัฒนา

3. จำนวนเด็กพิเศษเพิ่มขึ้นแต่ไม่ได้รับการดูแลอย่างถูกวิธี

4. คุณภาพนักเรียนไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพเพราะขาดการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างจริงจัง

5. ครูไม่มีความชำนาญในการสอนคุณธรรม จริยธรรมควบคู่กับการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

ภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario)

ด้านการบริหารมีข้อมูลรายข้อ ดังนี้

1. การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การบริหารที่ตอบสนองความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และมีความเป็นสากล

2. การปรับการบริหารให้เป็นแบบแนวระนาบคือมีคณะอนุกรรมการรับผิดชอบกระบวนการทำงานทุกระดับการศึกษา โดยแบ่งหน้าที่ตามความรู้ความสามารถ

3. การบริหารเกิดจากการสังเคราะห์ความต้องการร่วมกันของบุคลากรทุกระดับ

4. การบริหารมุ่งอัตลักษณ์ของนักเรียนชัดเจน ในขณะเดียวกันก็ตอบสนองความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

5. การนิเทศ ติดตามการบริหารเป็นระบบ ชัดเจน

6. การประเมินผลการบริหารผ่านการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลร่วมกันของบุคลากรทุกฝ่ายเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

7. การส่งเสริมและสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ และโปร่งใส เพื่อสร้างความเข้มแข็ง

8. การปรับค่าธรรมเนียมการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาวะเศรษฐกิจของผู้รับบริการ

9. การเป็นสถานศึกษาสำหรับชุมชนหรือประชาชนโดยไม่มุ่งหวังผลเชิงธุรกิจ

10. การจัดตั้งกองทุนมูลนิธิวัดบางช้างเหนือเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์เพื่อให้โอกาสทางการศึกษาและสร้างภาพลักษณ์

11. การส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารและการจัดการเรียนการสอนเพื่อรองรับเทคโนโลยีทางการศึกษาที่พัฒนาอย่างรวดเร็ว

12. การสนับสนุนด้าน software เพื่อให้นักเรียนดาวน์โหลด application ในการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง

13. การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเองตามความต้องการเพื่อเติมเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล (Individualize Professional Development)

14. การนำบุคลากรหรือวิทยากรภายนอกที่มีประสบการณ์สูงมาสอนนักเรียนในกลุ่มสาขาวิชาที่ขาดแคลนแทนการบรรจุครูประจำการ

15. การปรับทัศนคติหรือวิธีคิดของบุคลากรในองค์กรทุกระดับไม่ให้มุ่งผลลัพธ์ของนักเรียนเชิงวิชาการเพียงอย่างเดียว

16. การกระตุ้นให้บุคลากรทุกระดับมีความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกัน (accountability) จนเกิดเอกภาพแห่งความพยายาม (unity of effort) ที่มุ่งสู่เป้าหมายการจัดการศึกษาร่วมกัน

17. การถอดบทเรียนจากคนรุ่นเก่าสู่คนรุ่นใหม่

18. การปรับภูมิทัศน์ อาคาร สถานที่ หรือการให้บริการต่าง ๆ ให้สะดวก และปลอดภัยทั้งต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตเพื่อรองรับการจัดการเรียนการสอนในอนาคต

ด้านหลักสูตรมีข้อมูลรายข้อ ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรเพิ่มเติมเพื่อรองรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ

2. การพัฒนาหลักสูตรที่รองรับความสนใจของนักเรียนเพื่อต่อยอดการศึกษาในอนาคต เช่น หลักสูตรวิศวกรรมพื้นฐาน หลักสูตรทางภาษา หรือหลักสูตรการทำอาหาร

ด้านการจัดการเรียนการสอนมีข้อมูลรายข้อ ดังนี้

1. การส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความเป็นเลิศ และตอบสนองต่อความหลากหลายของนักเรียน

2. การส่งเสริม สนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมกระบวนการคิด (mindset) เพื่อให้นักเรียนแต่ละคนเห็นความสำคัญ ประโยชน์ และภาพอนาคตทางการศึกษาของตนเอง

3. การกำหนดระเบียบหรือมาตรการควบคุมพฤติกรรมของนักเรียนที่ส่งผลลบต่อการเรียนรู้

ข้อมูลแบบสอบถามแบบมาตรวัดประเมินค่าของลิเคิท (Likert Rating Scale)

ผู้วิจัยนำข้อมูลภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) ภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) และภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) ที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 คนมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากนั้นรวบรวมข้อมูลแนวโน้มภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) ภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) และภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) มาจัดระเบียบข้อมูลที่อยู่ในประเภทเดียวกันเข้าด้วยกัน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาสร้างเป็นข้อคำถามมาตรวัดประเมินค่าแบบลิเคิท (Likert Rating Scale) ตั้งแต่ 1 – 5 คือ จากเห็นด้วยน้อยที่สุด (Unfavorable) ไปถึงเห็นด้วยมากที่สุด (Favorable) โดยแทนด้วยตัวเลข 1, 2, 3, 4, และ 5 ตามลำดับ ดังรายละเอียดตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แสดงรายละเอียดข้อมูลของแบบสอบถามแบบมาตรวัดประเมินค่าของลิเคิท (Likert Rating Scale)

ลำดับ	ข้อมูล	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario)						
	ด้านการบริหาร					
1	โรงเรียนมีนโยบายและเป้าหมายการจัดการศึกษาที่ชัดเจนทุกระดับการศึกษา					
2	โรงเรียนมีโครงสร้างการบริหารองค์กรชัดเจน					
3	คณะกรรมการบริหารสถานศึกษามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างจริงจัง					
4	การเงินและงบประมาณเป็นระบบ โปร่งใส และเพียงพอต่อการบริหาร					
5	ห้องเรียนและห้องปฏิบัติการของโรงเรียนมีลักษณะเป็น Google Classroom					
6	ศูนย์วิทยาบริการของโรงเรียนมีลักษณะเป็น Digital Library					

ตารางที่ 3 แสดงรายละเอียดข้อมูลของแบบสอบถามแบบมาตรวัดประเมินค่าของลิเคิท (Likert Rating Scale) (ต่อ)

ลำดับ	ข้อมูล	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
7	อาคารเรียนของโรงเรียนมีลักษณะเป็น Smart Building เพื่อรองรับและเอื้อต่อการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล					
8	สื่อ แหล่งเรียนรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศ และครุภัณฑ์ทันสมัย สอดคล้องกับการจัดการศึกษา					
9	โรงเรียนนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารอย่างเป็นระบบ และวางระบบเครือข่ายภายในโรงเรียนด้วยการสแกน QR Code					
10	บุคลากรระดับผู้บริหารทุกระดับการศึกษามีวิสัยทัศน์ มีความรู้ความสามารถตรงตามบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี					
11	ครูและบุคลากรทางการศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม					
12	ครูและบุคลากรมีสถานภาพที่มั่นคง มีสวัสดิการที่ดีภายใต้การกำกับดูแลของกองทุนสงเคราะห์ครูและบุคลากรของมูลนิธิวัดบางช้างเหนือ					
	ด้านหลักสูตร					
13	โรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษาที่แยกกลุ่มเป้าหมายชัดเจนตามพัฒนาการและความถนัดของนักเรียน					
14	โรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดแทรกการสอนอาชีพเพื่ออนาคต					
15	โรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษาที่ยืดหยุ่น ไม่กำหนดกรอบ เปิดโอกาสให้นักเรียนจัดแผนการเรียนและกำหนดเป้าหมายเองในระดับมัธยมศึกษา					
16	โรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษาสำหรับนักเรียนกลุ่มพิเศษ (Gifted Child) ที่ต้องการศึกษาต่อในสาขาวิชาชีพระดับสูง อาทิ แพทย์ วิศวกร บัญชี (Advance Curriculum) ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย					

ตารางที่ 3 แสดงรายละเอียดข้อมูลของแบบสอบถามแบบมาตรวัดประเมินค่าของลิเคิท (Likert Rating Scale) (ต่อ)

ลำดับ	ข้อมูล	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
17	โรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษเฉพาะทางระดับสูงด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ (Super Advance Curriculum) โดยใช้ภาษาอังกฤษจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย					
	ด้านการจัดการเรียนการสอน					
18	โรงเรียนจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและวิทยาการคอมพิวเตอร์					
19	โรงเรียนจัดการเรียนการสอนระบบออนไลน์ หรือ Open Classroom					
20	โรงเรียนจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการศาสตร์ มีความเป็นสากล เน้นทักษะการคิด ทักษะอาชีพ ทักษะทางภาษา ทักษะชีวิต และคุณธรรม จริยธรรม					
21	โรงเรียนจัดการเรียนการสอนร่วมกับสถานศึกษาและหรือหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ					
22	โรงเรียนจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนจัดทำนวัตกรรม หรือสิ่งประดิษฐ์					
ภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario)						
	ด้านการบริหาร					
1	ครูขาดศรัทธาในวิชาชีพ มีแนวคิดต่อการจัดการศึกษาที่แตกต่างจากเดิม และไม่รักองค์กร					
2	จำนวนครูไม่สมดุลกับจำนวนนักเรียนที่ลดลงส่งผลให้โรงเรียนรับภาระค่าใช้จ่ายอัตราเงินเดือน					
3	การขาดแคลนครูที่มีประสบการณ์ เนื่องจากลาออกไปสอบบรรจุ จึงมีแต่ครูจบใหม่					

ตารางที่ 3 แสดงรายละเอียดข้อมูลของแบบสอบถามแบบมาตรวัดประเมินค่าของลิเคิท (Likert Rating Scale) (ต่อ)

ลำดับ	ข้อมูล	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
4	บุคลากรระดับผู้บริหารขาดภาพอนาคต และขาดทิศทางการบริหารที่ชัดเจน					
5	งบประมาณน้อยลงสืบเนื่องจากจำนวนนักเรียนลดลงหรือภาวะเศรษฐกิจ					
6	ผู้ปกครองขาดความเชื่อมั่น และขาดความไว้วางใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน					
7	จำนวนนักเรียนลดลงสืบเนื่องจากอัตราการเกิดน้อยลง					
8	จำนวนนักเรียนลดลงสืบเนื่องจากการแข่งขันทางการศึกษาภายในพื้นที่สูง					
	ด้านหลักสูตร					
9	หลักสูตรไม่รองรับการเปลี่ยนแปลงหรือโลกทัศน์ทางอาชีพในทศวรรษหน้า					
10	โครงสร้างรายวิชาไม่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและอัตรากำลังคนที่ขาดแคลนในตลาดแรงงานทั้งระดับชาติและนานาชาติ หรือนโยบายการจัดการศึกษาชาติ					
11	การวัดผลประเมินผลมุ่งพัฒนาแต่ความรู้ทางวิชาการส่งผลให้คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนน้อยลง					
	ด้านการจัดการเรียนการสอน					
12	การจัดการเรียนการสอนขาดคุณภาพเพราะครูดูแลไม่ทั่วถึงเนื่องจากจำนวนนักเรียนต่อห้องมากเกินไป					
13	การจัดการเรียนการสอนไม่ตอบสนองสมรรถนะของนักเรียนเนื่องจากการจัดห้องเรียนไม่คำนึงถึงความแตกต่างหรือช่องว่างระหว่างสติปัญญาส่งผลทำให้นักเรียนกลุ่มปัญญาเลิศไม่ได้รับการส่งเสริม ส่วนนักเรียนกลุ่มอ่อนก็ไม่ได้รับการพัฒนา					

ตารางที่ 3 แสดงรายละเอียดข้อมูลของแบบสอบถามแบบมาตรวัดประเมินค่าของลิเคิท (Likert Rating Scale) (ต่อ)

ลำดับ	ข้อมูล	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
14	จำนวนเด็กพิเศษเพิ่มขึ้นแต่ไม่ได้รับการดูแลอย่างถูกวิธี					
15	คุณภาพนักเรียนไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ เพราะขาดการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างจริงจัง					
16	ครูไม่มีความชำนาญในการสอนคุณธรรม จริยธรรมควบคู่กับการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน					
ภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario)						
	ด้านการบริหาร					
1	การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การบริหารที่ตอบสนองความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และมีความเป็นสากล					
2	การปรับการบริหารให้เป็นแบบแนวระนาบคือมีคณะอนุกรรมการรับผิดชอบกระบวนการทำงานทุกระดับการศึกษา โดยแบ่งหน้าที่ตามความรู้ ความสามารถ					
3	การบริหารเกิดจากการสังเคราะห์ความต้องการร่วมกันของบุคลากรทุกระดับ					
4	การบริหารมุ่งอัตลักษณ์ของนักเรียนชัดเจน ในขณะเดียวกันก็ตอบสนองความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงต่างๆ					
5	การนิเทศ ติดตามการบริหารเป็นระบบ ชัดเจน					
6	การประเมินผลการบริหารผ่านการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลร่วมกันของบุคลากรทุกฝ่ายเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน					
7	การส่งเสริมและสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ และโปร่งใส เพื่อสร้างความเข้มแข็ง					

ตารางที่ 3 แสดงรายละเอียดข้อมูลของแบบสอบถามแบบมาตรวัดประเมินค่าของลิเคิท (Likert Rating Scale) (ต่อ)

ลำดับ	ข้อมูล	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
8	การปรับค่าธรรมเนียมการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาวะเศรษฐกิจของผู้รับบริการ					
9	การเป็นสถานศึกษาสำหรับชุมชนหรือประชาชนโดยไม่มุ่งหวังผลเชิงธุรกิจ					
10	การจัดตั้งกองทุนมูลนิธิวัดบางช้างเหนือเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์เพื่อให้โอกาสทางการศึกษา และสร้างภาพลักษณ์					
11	การส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารและการจัดการเรียนการสอนเพื่อรองรับเทคโนโลยีทางการศึกษาที่พัฒนาอย่างรวดเร็ว					
12	การสนับสนุนด้าน software เพื่อให้นักเรียนดาวน์โหลด application ในการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง					
13	การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเองตามความต้องการเพื่อเติมเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล (Individualize Professional Development)					
14	การนำบุคลากรหรือวิทยากรภายนอกที่มีประสบการณ์สูงมาสอนนักเรียนในกลุ่มสาขาวิชาที่ขาดแคลนแทนการบรรจุครูประจำการ					
15	การปรับทัศนคติหรือวิธีคิดของบุคลากรในองค์กรทุกระดับไม่ให้มุ่งผลลัพธ์ของนักเรียนเชิงวิชาการเพียงอย่างเดียว					
16	การกระตุ้นให้บุคลากรทุกระดับมีความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกัน (accountability) จนเกิดเอกภาพแห่งความพยายาม (unity of effort) ที่มุ่งสู่เป้าหมายการจัดการศึกษาร่วมกัน					

ตารางที่ 3 แสดงรายละเอียดข้อมูลของแบบสอบถามแบบมาตรวัดประเมินค่าของลิเคิท (Likert Rating Scale) (ต่อ)

ลำดับ	ข้อมูล	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
17	การถอดบทเรียนจากคนรุ่นเก่าสู่คนรุ่นใหม่					
18	การปรับภูมิทัศน์ อาคาร สถานที่ หรือการให้บริการต่างๆ ให้สะดวก และปลอดภัยทั้งต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตเพื่อรองรับการจัดการเรียนการสอนในอนาคต					
	ด้านหลักสูตร					
19	การพัฒนาหลักสูตรเพิ่มเติมเพื่อรองรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ					
20	การพัฒนาหลักสูตรที่รองรับความสนใจของนักเรียนเพื่อต่อยอดการศึกษาในอนาคต เช่น หลักสูตรวิศวกรรมพื้นฐาน หลักสูตรทางภาษา หรือหลักสูตรการทำอาหาร					
	ด้านการจัดการเรียนการสอน					
21	การส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความเป็นเลิศ และตอบสนองต่อความหลากหลายของนักเรียน					
22	การส่งเสริม สนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมกระบวนการคิด (mindset) เพื่อให้นักเรียนแต่ละคนเห็นความสำคัญ ประโยชน์ และภาพอนาคตทางการศึกษาของตนเอง					
23	การกำหนดระเบียบหรือมาตรการควบคุมพฤติกรรมของนักเรียนที่ส่งผลลบต่อการเรียนรู้					

จากตารางที่ 3 สรุปได้ว่าแบบสอบถามแบบมาตรวัดประเมินค่าของลิเคิท (Likert Rating Scale) ที่สร้างขึ้นจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 คนด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วจัดระเบียบข้อมูลที่อยู่ในประเภทเดียวกันเข้าด้วยกัน ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) ด้านการบริหารจำนวน 12 ข้อ ด้านหลักสูตรจำนวน 5 ข้อ และด้านการจัดการเรียนการสอนจำนวน 5 ข้อ

ภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) ด้านการบริหารจำนวน 8 ข้อ ด้านหลักสูตรจำนวน 3 ข้อ และด้านการจัดการเรียนการสอนจำนวน 5 ข้อ และภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) ด้านการบริหารจำนวน 18 ข้อ ด้านหลักสูตรจำนวน 2 ข้อ และด้านการจัดการเรียนการสอนจำนวน 3 ข้อ

ข้อมูลผลการทำ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) รอบที่ 2

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามแบบมาตรวัดประเมินค่าของลิเคิท (Likert Rating Scale) ไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 คน อ่านและพิจารณาข้อความภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) ภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) และภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) ของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570) เพื่อวัดระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มการเกิดของทั้งสามภาพ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range (Q3-Q1)) เพื่อพิจารณาฉันทามติตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดคือ มีค่ามัธยฐาน (Median) ตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป มีค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐาน (Median) กับค่าฐานนิยม (Mode) ไม่เกิน 1.00 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (interquartile range (Q3-Q1)) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50 ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) ของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570)

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range (Q3-Q1)) ข้อมูลภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) ของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570)

ข้อ	ข้อมูล	ค่าทางสถิติการทำ EDFR รอบที่ 2					
		ค่ามัธยฐาน (Md.)	ค่าฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน - ฐานนิยม (Md. - Mo.)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q3-Q1)	ระดับความเห็น	ความสอดคล้อง
ภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario)							
	ด้านการบริหาร						
1	โรงเรียนมีนโยบายและเป้าหมายการจัดการศึกษาที่ชัดเจนทุกระดับการศึกษา	5.00	5.00	0	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	โรงเรียนมีโครงสร้างการบริหารองค์กรชัดเจน	5.00	5.00	0	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
3	คณะกรรมการบริหารสถานศึกษามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างจริงจัง	5.00	5.00	0	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
4	การเงินและงบประมาณเป็นระบบ โปร่งใส และเพียงพอต่อการบริหาร	5.00	5.00	0	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
5	ห้องเรียนและห้องปฏิบัติการของโรงเรียนมีลักษณะเป็น Google Classroom	5.00	5.00	0	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
6	ศูนย์วิทยาบริการของโรงเรียนมีลักษณะเป็น Digital Library	5.00	5.00	0	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
7	อาคารเรียนของโรงเรียนมีลักษณะเป็น Smart Building เพื่อรองรับและเอื้อต่อการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล	5.00	5.00	0	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range (Q3-Q1)) ข้อมูลภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) ของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570) (ต่อ)

ข้อ	ข้อมูล	ค่าทางสถิติการทำ EDFR รอบที่ 2					
		ค่ามัธยฐาน (Md.)	ค่าฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน - ฐานนิยม (Md. - Mo.)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q3-Q1)	ระดับความเห็น	ความสอดคล้อง
8	สื่อ แหล่งเรียนรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศและครุภัณฑ์ ทันสมัย สอดคล้องกับการจัดการศึกษา	5.00	5.00	0	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
9	โรงเรียนนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารอย่างเป็นระบบ และวางระบบเครือข่ายภายในโรงเรียนด้วยการสแกน QR Code	5.00	5.00	0	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
10	บุคลากรระดับผู้บริหารทุกระดับการศึกษามีวิสัยทัศน์ มีความรู้ ความสามารถตรงตามบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบ และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	5.00	5.00	0	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
11	ครูและบุคลากรทางการศึกษามีคุณธรรมจริยธรรม	5.00	5.00	0	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
12	ครูและบุคลากรมีสถานภาพที่มั่นคง มีสวัสดิการที่ดีภายใต้การกำกับดูแลของกองทุนสงเคราะห์ครูและบุคลากรของมูลนิธิวัดบางช้างเหนือ	5.00	5.00	0	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
	ด้านหลักสูตร						
13	โรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษาที่แยกกลุ่มเป้าหมายชัดเจนตามพัฒนาการและความถนัดของนักเรียน	5.00	5.00	0	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range (Q3-Q1)) ข้อมูลภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) ของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570) (ต่อ)

ข้อ	ข้อมูล	ค่าทางสถิติการทำ EDFR รอบที่ 2					
		ค่ามัธยฐาน (Md.)	ค่าฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน - ฐานนิยม (Md. - Mo.)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q3-Q1)	ระดับความเห็น	ความสอดคล้อง
14	โรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดแทรกการสอนอาชีพเพื่ออนาคต	5.00	5.00	0	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
15	โรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษาที่ยืดหยุ่น ไม่กำหนดกรอบ เปิดโอกาสให้นักเรียนจัดแผนการเรียนและกำหนดเป้าหมายเองในระดับมัธยมศึกษา	5.00	5.00	0	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
16	โรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษาสำหรับนักเรียนกลุ่มพิเศษ (Gifted Child) ที่ต้องการศึกษาต่อในสาขาวิชาชีพระดับสูง อาทิ แพทย์ วิศวกร บัญชี (Advance Curriculum) ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	5.00	5.00	0	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
17	โรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษเฉพาะทางระดับสูงด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ (Super Advance Curriculum) โดยใช้ภาษาอังกฤษจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	5.00	5.00	0	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range (Q3-Q1)) ข้อมูลภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) ของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570) (ต่อ)

ข้อ	ข้อมูล	ค่าทางสถิติการทำ EDFR รอบที่ 2					
		ค่ามัธยฐาน (Md.)	ค่าฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน - ฐานนิยม (Md. - Mo.)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q3-Q1)	ระดับความเห็น	ความสอดคล้อง
	ด้านการจัดการเรียนการสอน						
18	โรงเรียนจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและวิทยาการคอมพิวเตอร์	5.00	5.00	0	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
19	โรงเรียนจัดการเรียนการสอนระบบออนไลน์ หรือ Open Classroom	4.00	4.00	0	0.00	มาก	สอดคล้อง
20	โรงเรียนจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการศาสตร์ มีความเป็นสากล เน้นทักษะการคิด ทักษะอาชีพ ทักษะทางภาษา ทักษะชีวิต และคุณธรรม จริยธรรม	5.00	5.00	0	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
21	โรงเรียนจัดการเรียนการสอนร่วมกับสถานศึกษาและหรือหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ	5.00	5.00	0	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
22	โรงเรียนจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนจัดทำนวัตกรรม หรือสิ่งประดิษฐ์	5.00	5.00	0	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range (Q3-Q1)) ข้อมูลภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) ของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570) พบว่า ข้อมูลรายข้อที่มีค่ามัธยฐาน (Median) ระดับมากคือ 3.5 ขึ้นไป มีค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐาน (Median) กับค่าฐานนิยม (Mode) ไม่เกิน 1.00 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (interquartile range (Q3-Q1)) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50 มีจำนวน 22 ข้อ จำแนกตามรายด้านได้ดังนี้

ด้านการบริหารมี 12 ข้อ ประกอบด้วย 1) โรงเรียนมีนโยบายและเป้าหมายการจัดการศึกษาที่ชัดเจนทุกระดับการศึกษา 2) โรงเรียนมีโครงสร้างการบริหารองค์กรชัดเจน 3) คณะกรรมการบริหารสถานศึกษามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างจริงจัง 4) การเงินและงบประมาณเป็นระบบ โปร่งใส และเพียงพอต่อการบริหาร 5) ห้องเรียนและห้องปฏิบัติการของโรงเรียนมีลักษณะเป็น Google Classroom 6) ศูนย์วิทยาบริการของโรงเรียนมีลักษณะเป็น Digital Library 7) อาคารเรียนของโรงเรียนมีลักษณะเป็น Smart Building เพื่อรองรับและเอื้อต่อการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล 8) สื่อ แหล่งเรียนรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศ และครุภัณฑ์ ทันสมัย สอดคล้องกับการจัดการศึกษา 9) โรงเรียนนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารอย่างเป็นระบบ และวางระบบเครือข่ายภายในโรงเรียนด้วยการสแกน QR Code 10) บุคลากรระดับผู้บริหารทุกระดับการศึกษามีวิสัยทัศน์ มีความรู้ความสามารถตรงตามบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบ และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี 11) ครูและบุคลากรทางการศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม และ 12) ครูและบุคลากรมีสถานภาพที่มั่นคง มีสวัสดิการที่ดีภายใต้การกำกับดูแลของกองทุนสงเคราะห์ครูและบุคลากรของมูลนิธิวัดบางช้างเหนือ

ด้านหลักสูตรมี 5 ข้อ ประกอบด้วย 1) โรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษาที่แยกกลุ่มเป้าหมายชัดเจนตามพัฒนาการและความถนัดของนักเรียน 2) โรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดแทรกการสอนอาชีพเพื่ออนาคต 3) โรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษาที่ยืดหยุ่น ไม่กำหนดกรอบ เปิดโอกาสให้นักเรียนจัดแผนการเรียนและกำหนดเป้าหมายเองในระดับมัธยมศึกษา 4) โรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษาสำหรับนักเรียนกลุ่มพิเศษ (Gifted Child) ที่ต้องการศึกษาต่อในสาขาวิชาชีพระดับสูง อาทิ แพทย์ วิศวกร บัญชี (Advance Curriculum) ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และ 5) โรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษเฉพาะทางระดับสูงด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ (Super Advance Curriculum) โดยใช้ภาษาอังกฤษจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ด้านการจัดการเรียนการสอนมี 5 ข้อ ประกอบด้วย 1) โรงเรียนจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและวิทยาการคอมพิวเตอร์ 2) โรงเรียนจัดการเรียนการสอนระบบออนไลน์ หรือ Open Classroom 3) โรงเรียนจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการศาสตร์ มีความเป็นสากล เน้นทักษะการคิด ทักษะอาชีพ ทักษะทางภาษา ทักษะชีวิต และคุณธรรม จริยธรรม 4) โรงเรียนจัดการเรียนการสอนร่วมกับสถานศึกษา/หน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ และ 5) โรงเรียนจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนจัดทำนวัตกรรม หรือสิ่งประดิษฐ์

ภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) ของโรงเรียนนาคประสิทธิ์มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570)

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range (Q3-Q1)) ข้อมูลภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) ของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570)

ข้อ	ข้อมูล	ค่าทางสถิติการทำ EDFR รอบที่ 2					
		ค่ามัธยฐาน (Md.)	ค่าฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน - ฐานนิยม (Md. - Mo.)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q3-Q1)	ระดับความเห็น	ความสอดคล้อง
ภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario)							
	ด้านการบริหาร						
1	ครูขาดศรัทธาในวิชาชีพ มีแนวคิดต่อการจัดการศึกษาที่แตกต่างจากเดิม และไม่รักองค์กร	4.00	4.00	0	1.00	มาก	สอดคล้อง
2	จำนวนครูไม่สมดุลกับจำนวนนักเรียนที่ลดลงส่งผลให้โรงเรียนรับภาระค่าใช้จ่ายอัตราเงินเดือน	4.00	4.00	0	0.00	มาก	สอดคล้อง
3	การขาดแคลนครูที่มีประสบการณ์เนื่องจากลาออกไปสอบบรรจุ จึงมีแต่ครูจบใหม่	4.00	4.00	0	1.00	มาก	สอดคล้อง
4	บุคลากรระดับผู้บริหารขาดภาพอนาคตและขาดทิศทางการบริหารที่ชัดเจน	4.00	4.00	0	1.00	มาก	สอดคล้อง
5	งบประมาณน้อยลงสืบเนื่องจากจำนวนนักเรียนลดลง หรือภาวะเศรษฐกิจ	4.00	4.00	0	0.00	มาก	สอดคล้อง
6	ผู้ปกครองขาดความเชื่อมั่น และขาดความไว้วางใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน	4.00	4.00	0	0.00	มาก	สอดคล้อง
7	จำนวนนักเรียนลดลงสืบเนื่องจากอัตราการเกิดน้อยลง	4.00	4.00	0	1.00	มาก	สอดคล้อง

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range (Q3-Q1)) ข้อมูลภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) ของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570) (ต่อ)

ข้อ	ข้อมูล	ค่าทางสถิติการทำ EDFR รอบที่ 2					
		ค่ามัธยฐาน (Md.)	ค่าฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน - ฐานนิยม (Md. - Mo.)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q3-Q1)	ระดับความเห็น	ความสอดคล้อง
8	จำนวนนักเรียนลดลงสืบเนื่องจากการแข่งขันทางการศึกษาภายในพื้นที่สูง	4.00	5.00	1	1.00	มาก	สอดคล้อง
	ด้านหลักสูตร						
9	หลักสูตรไม่รองรับการเปลี่ยนแปลงหรือโลกทัศน์ทางอาชีพในทศวรรษหน้า	4.00	4.00	0	1.00	มาก	สอดคล้อง
10	โครงสร้างรายวิชาไม่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและอัตรากำลังคนที่ขาดแคลนในตลาดแรงงานทั้งระดับชาติและนานาชาติ หรือนโยบายการจัดการศึกษาชาติ	4.00	4.00	0	0.00	มาก	สอดคล้อง
11	การวัดผลประเมินผลมุ่งพัฒนาแต่ความรู้ทางวิชาการส่งผลให้คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนน้อยลง	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
	ด้านการจัดการเรียนการสอน						
12	การจัดการเรียนการสอนขาดคุณภาพเพราะครูดูแลไม่ทั่วถึงเนื่องจากจำนวนนักเรียนต่อห้องมากเกินไป	4.00	4.00	0	1.00	มาก	สอดคล้อง

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range (Q3-Q1)) ข้อมูลภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) ของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570) (ต่อ)

ข้อ	ข้อมูล	ค่าทางสถิติการทำ EDFR รอบที่ 2					
		ค่ามัธยฐาน (Md.)	ค่าฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน - ฐานนิยม (Md. - Mo.)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q3-Q1)	ระดับความเห็น	ความสอดคล้อง
13	การจัดการเรียนการสอนไม่ตอบสนองสมรรถนะของนักเรียนเนื่องจากการจัดห้องเรียนไม่คำนึงถึงความแตกต่างหรือช่องว่างระหว่างสติปัญญาส่งผลทำให้นักเรียนกลุ่มปัญญาเลิศไม่ได้รับการส่งเสริม ส่วนนักเรียนกลุ่มอ่อนก็ไม่ได้รับการพัฒนา	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
14	จำนวนเด็กพิเศษเพิ่มขึ้นแต่ไม่ได้รับการดูแลอย่างถูกวิธี	4.00	4.00	0	1.00	มาก	สอดคล้อง
15	คุณภาพนักเรียนไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพเพราะขาดการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างจริงจัง	4.00	4.00	0	1.00	มาก	สอดคล้อง
16	ครูไม่มีความชำนาญในการสอนคุณธรรมจริยธรรมควบคู่กับการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	4.00	4.00	0	1.00	มาก	สอดคล้อง

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range(Q3-Q1)) ข้อมูลภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) ของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570) พบว่า ข้อมูลรายข้อที่มีค่ามัธยฐาน (Median) ระดับมากคือ 3.5 ขึ้นไป มีค่าความแตกต่างระหว่าง

ค่ามัธยฐาน (Median) กับค่าฐานนิยม (Mode) ไม่เกิน 1.00 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (interquartile range (Q3-Q1)) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50 มีจำนวน 16 ข้อ จำแนกตามรายด้านได้ดังนี้

ด้านการบริหารมี 8 ข้อ ประกอบด้วย 1) ครูขาดศรัทธาในวิชาชีพ มีแนวคิดต่อการจัดการศึกษาที่แตกต่างจากเดิม และไม่รักองค์กร 2) จำนวนครูไม่สมดุลกับจำนวนนักเรียนที่ลดลงส่งผลให้โรงเรียนรับภาระค่าใช้จ่ายอัตราเงินเดือน 3) การขาดแคลนครูที่มีประสบการณ์ เนื่องจากลาออกไปสอบบรรจุ จึงมีแต่ครูจบใหม่ 4) บุคลากรระดับผู้บริหารขาดภาพอนาคต และขาดทิศทางการบริหารที่ชัดเจน 5) งบประมาณน้อยลงสืบเนื่องจากจำนวนนักเรียนลดลง หรือภาวะเศรษฐกิจ 6) ผู้ปกครองขาดความเชื่อมั่น และขาดความไว้วางใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน 7) จำนวนนักเรียนลดลงสืบเนื่องจากอัตราการเกิดน้อยลง และ 8) จำนวนนักเรียนลดลงสืบเนื่องจากการแข่งขันทางการศึกษาภายในพื้นที่สูง

ด้านหลักสูตรมี 3 ข้อ ประกอบด้วย 1) หลักสูตรไม่รองรับการเปลี่ยนแปลงหรือโลกทัศน์ทางอาชีพในทศวรรษหน้า 2) โครงสร้างรายวิชาไม่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและอัตรากำลังคนที่ขาดแคลนในตลาดแรงงานทั้งระดับชาติและนานาชาติ หรือนโยบายการจัดการศึกษาชาติ และ 3) การวัดผลประเมินผลมุ่งพัฒนาแต่ความรู้ทางวิชาการส่งผลให้คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนน้อยลง

ด้านการจัดการเรียนการสอนมี 5 ข้อ ประกอบด้วย 1) การจัดการเรียนการสอนขาดคุณภาพเพราะครูดูแลไม่ทั่วถึงเนื่องจากจำนวนนักเรียนต่อห้องมากเกินไป 2) การจัดการเรียนการสอนไม่ตอบสนองสมรรถนะของนักเรียนเนื่องจากการจัดห้องเรียนไม่คำนึงถึงความแตกต่างหรือช่องว่างระหว่างสติปัญญาส่งผลทำให้นักเรียนกลุ่มปัญญาเลิศไม่ได้รับการส่งเสริม ส่วนนักเรียนกลุ่มอ่อนก็ไม่ได้รับการพัฒนา 3) จำนวนเด็กพิเศษเพิ่มขึ้นแต่ไม่ได้รับการดูแลอย่างถูกวิธี 4) คุณภาพนักเรียนไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพเพราะขาดการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างจริงจัง และ 5) ครูไม่มีความชำนาญในการสอนคุณธรรม จริยธรรมควบคู่กับการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

ภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) ของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570)

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range (Q3-Q1)) ข้อมูลภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) ของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570)

ข้อ	ข้อมูล	ค่าทางสถิติการทำ EDFR รอบที่ 2					
		ค่ามัธยฐาน (Md.)	ค่าฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน - ฐานนิยม (Md. - Mo.)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q3-Q1)	ระดับความเห็น	ความสอดคล้อง
ภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario)							
	ด้านการบริหาร						
1	การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การบริหารที่ตอบสนองความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และมีความเป็นสากล	5.00	5.00	0	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	การปรับการบริหารให้เป็นแบบแนวระนาบคือมีคณะอนุกรรมการรับผิดชอบกระบวนการทำงานทุกระดับการศึกษา โดยแบ่งหน้าที่ตามความรู้ความสามารถ	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
3	การบริหารเกิดจากการสังเคราะห์ความต้องการร่วมกันของบุคลากรทุกระดับ	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
4	การบริหารมุ่งอัตลักษณ์ของนักเรียนชัดเจน ในขณะเดียวกันก็ตอบสนองความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ	5.00	5.00	0	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
5	การนิเทศ ติดตามการบริหารเป็นระบบชัดเจน	5.00	5.00	0	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range (Q3-Q1)) ข้อมูลภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) ของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570) (ต่อ)

ข้อ	ข้อมูล	ค่าทางสถิติการทำ EDFR รอบที่ 2					
		ค่ามัธยฐาน (Md.)	ค่าฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน - ฐานนิยม (Md. - Mo.)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q3-Q1)	ระดับความเห็น	ความสอดคล้อง
6	การประเมินผลการบริหารผ่านการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลร่วมกันของบุคลากรทุกฝ่ายเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน	5.00	5.00	0	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
7	การส่งเสริมและสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ และโปร่งใส เพื่อสร้างความเข้มแข็ง	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
8	การปรับค่าธรรมเนียมการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาวะเศรษฐกิจของผู้รับบริการ	4.00	5.00	1	1.00	มาก	สอดคล้อง
9	การเป็นสถานศึกษาสำหรับชุมชนหรือประชาชนโดยไม่มุ่งหวังผลเชิงธุรกิจ	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
10	การจัดตั้งกองทุนมูลนิธิวัดบางช้างเหนือเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์เพื่อให้โอกาสทางการศึกษา และสร้างภาพลักษณ์	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range (Q3-Q1)) ข้อมูลภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) ของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570) (ต่อ)

ข้อ	ข้อมูล	ค่าทางสถิติการทำ EDFR รอบที่ 2					
		ค่ามัธยฐาน (Md.)	ค่าฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน - ฐานนิยม (Md. - Mo.)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q3-Q1)	ระดับความเห็น	ความสอดคล้อง
11	การส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารและการจัดการเรียนการสอนเพื่อรองรับเทคโนโลยีทางการศึกษาที่พัฒนาอย่างรวดเร็ว	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
12	การสนับสนุนด้าน software เพื่อให้นักเรียนดาวน์โหลด application ในการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
13	การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเองตามความต้องการเพื่อเติมเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล (Individualize Professional Development)	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
14	การนำบุคลากรหรือวิทยากรภายนอกที่มีประสบการณ์สูงมาสอนนักเรียนในกลุ่มสาขาวิชาที่ขาดแคลนแทนการบรรจุครูประจำการ	4.00	4.00	0	1.00	มาก	สอดคล้อง
15	การปรับทัศนคติหรือวิธีคิดของบุคลากรในองค์กรทุกระดับไม่ให้มุ่งผลลัพธ์ของนักเรียนเชิงวิชาการเพียงอย่างเดียว	5.00	5.00	0	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range (Q3-Q1)) ข้อมูลภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) ของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570) (ต่อ)

ข้อ	ข้อมูล	ค่าทางสถิติการทำ EDFR รอบที่ 2					
		ค่ามัธยฐาน (Md.)	ค่าฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน - ฐานนิยม (Md. - Mo.)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q3-Q1)	ระดับความเห็น	ความสอดคล้อง
16	การกระตุ้นให้บุคลากรทุกระดับมีความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกัน (accountability) จนเกิดเอกภาพแห่งความพยายาม (unity of effort) ที่มุ่งสู่เป้าหมายการจัดการศึกษาร่วมกัน	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
17	การถอดบทเรียนจากคนรุ่นเก่าสู่คนรุ่นใหม่	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
18	การปรับภูมิทัศน์ อาคาร สถานที่ หรือการให้บริการต่าง ๆ ให้สะดวก และปลอดภัยทั้งต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตเพื่อรองรับการจัดการเรียนการสอนในอนาคต	5.00	5.00	0	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
	ด้านหลักสูตร						
19	การพัฒนาหลักสูตรเพิ่มเติมเพื่อรองรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
20	การพัฒนาหลักสูตรที่รองรับความสนใจของนักเรียนเพื่อต่อยอดการศึกษาในอนาคต เช่น หลักสูตรวิศวกรรมพื้นฐาน หลักสูตรทางภาษา หรือหลักสูตรการทำอาหาร	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range (Q3-Q1)) ข้อมูลภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) ของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570) (ต่อ)

ข้อ	ข้อมูล	ค่าทางสถิติการทำ EDFR รอบที่ 2					
		ค่ามัธยฐาน (Md.)	ค่าฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน - ฐานนิยม (Md. - Mo.)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q3-Q1)	ระดับความเห็น	ความสอดคล้อง
	ด้านการจัดการเรียนการสอน						
21	การส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความเป็นเลิศ และตอบสนองต่อความหลากหลายของนักเรียน	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
22	การส่งเสริม สนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมกระบวนการคิด (mindset) เพื่อให้นักเรียนแต่ละคนเห็นความสำคัญ ประโยชน์ และภาพอนาคตทางการศึกษาของตนเอง	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
23	การกำหนดระเบียบหรือมาตรการควบคุมพฤติกรรมของนักเรียนที่ส่งผลลบต่อการเรียนรู้	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range(Q3-Q1)) ข้อมูลภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) ของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570) พบว่า ข้อมูลรายข้อที่มีค่ามัธยฐาน (Median) ระดับมากคือ 3.5 ขึ้นไป มีค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐาน (Median) กับค่าฐานนิยม (Mode) ไม่เกิน 1.00 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (interquartile range (Q3-Q1)) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50 มีจำนวน 23 ข้อ จำแนกตามรายด้านได้ดังนี้

ด้านการบริหารมี 18 ข้อ ประกอบด้วย 1) การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การบริหารที่ตอบสนองความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และมีความเป็นสากล 2) การปรับการบริหารให้เป็นแบบแนวระนาบคือมีคณะอนุกรรมการรับผิดชอบกระบวนการทำงานทุกระดับการศึกษา โดยแบ่งหน้าที่ตามความรู้ความสามารถ 3) การบริหารเกิดจากการสังเคราะห์ความต้องการร่วมกันของบุคลากรทุกระดับ 4) การบริหารมุ่งอัตลักษณ์ของนักเรียนชัดเจน ในขณะเดียวกันก็ตอบสนองความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ 5) การนิเทศ ติดตามการบริหาร เป็นระบบ ชัดเจน 6) การประเมินผลการบริหารผ่านการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลร่วมกันของบุคลากรทุกฝ่ายเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน 7) การส่งเสริมและสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ และโปร่งใส เพื่อสร้างความเข้มแข็ง 8) การปรับค่าธรรมเนียมการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาวะเศรษฐกิจของผู้รับบริการ 9) การเป็นสถานศึกษาสำหรับชุมชนหรือประชาชนโดยไม่มุ่งหวังผลเชิงธุรกิจ 10) การจัดตั้งกองทุนมูลนิธิวัดบางช้างเหนือเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์เพื่อให้โอกาสทางการศึกษา และสร้างภาพลักษณ์ 11) การส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารและการจัดการเรียนการสอนเพื่อรองรับเทคโนโลยีทางการศึกษาที่พัฒนาอย่างรวดเร็ว 12) การสนับสนุนด้าน software เพื่อให้นักเรียนดาวน์โหลด application ในการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง 13) การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเองตามความต้องการเพื่อเติมเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล (Individualize Professional Development) 14) การนำบุคลากรหรือวิทยากรภายนอกที่มีประสบการณ์สูงมาสอนนักเรียนในกลุ่มสาขาวิชาที่ขาดแคลนแทนการบรรจุครูประจำการ 15) การปรับทัศนคติหรือวิธีคิดของบุคลากรในองค์กรทุกระดับไม่ให้มุ่งผลลัพธ์ของนักเรียนเชิงวิชาการเพียงอย่างเดียว 16) การกระตุ้นให้บุคลากรทุกระดับมีความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกัน (accountability) จนเกิดเอกภาพแห่งความพยายาม (unity of effort) ที่มุ่งสู่เป้าหมายการจัดการศึกษาร่วมกัน 17) การถอดบทเรียนจากคนรุ่นเก่าสู่คนรุ่นใหม่ และ 18) การปรับภูมิทัศน์ อาคาร สถานที่ หรือการให้บริการต่าง ๆ ให้สะดวก และปลอดภัยทั้งต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตเพื่อรองรับการจัดการเรียนการสอนในอนาคต

ด้านหลักสูตรมี 2 ข้อ ประกอบด้วย 1) การพัฒนาหลักสูตรเพิ่มเติมเพื่อรองรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ และ 2) การพัฒนาหลักสูตรที่รองรับความสนใจของนักเรียนเพื่อต่อยอดการศึกษาในอนาคต เช่น หลักสูตรวิศวกรรมพื้นฐาน หลักสูตรทางภาษา หรือหลักสูตรการทำอาหาร

ด้านการจัดการเรียนการสอนมี 3 ข้อ ประกอบด้วย 1) การส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความเป็นเลิศ และตอบสนองต่อความหลากหลายของนักเรียน 2) การส่งเสริมสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมกระบวนการคิด (mindset) เพื่อให้นักเรียนแต่ละคนเห็นความสำคัญ ประโยชน์ และภาพอนาคตทางการศึกษาของตนเอง และ 3) การกำหนดระเบียบหรือมาตรการควบคุมพฤติกรรมของนักเรียนที่ส่งผลลบต่อการเรียนรู้

อนาคตภาพโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570)

งานวิจัยเรื่อง อนาคตภาพโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570) ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอนของระเบียบวิธีการวิจัย EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) โดยเริ่มจากการทำ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) รอบที่ 1 ที่กำหนดและเตรียมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 21 คน ดำเนินการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ และเรียบเรียงข้อมูล จากนั้นดำเนินการทำ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) รอบที่ 2 ด้วยการสร้างแบบสอบถามแบบมาตรวัดประเมินค่าของลิเคิท (Likert Rating Scale) จากข้อมูลการสัมภาษณ์ เก็บรวบรวมแบบสอบถาม แล้วนำผลมาวิเคราะห์หาฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้ภาพอนาคตโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570) สามภาพ คือ ภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) ภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) และภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) โดยภาพอนาคตทั้งสามภาพสามารถจำแนกเป็นรายด้านได้ 3 ด้าน คือ ด้านการบริหาร ด้านหลักสูตร และด้านการจัดการเรียนการสอน ตามรายละเอียดดังนี้

ภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) ด้านการบริหารตามฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย 1) โรงเรียนมีนโยบายและเป้าหมายการจัดการศึกษาที่ชัดเจนทุกระดับการศึกษา 2) โรงเรียนมีโครงสร้างการบริหารองค์กรชัดเจน 3) คณะกรรมการบริหารสถานศึกษามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างจริงจัง 4) การเงินและงบประมาณเป็นระบบ โปร่งใส และเพียงพอต่อการบริหาร 5) ห้องเรียน และห้องปฏิบัติการของโรงเรียนมีลักษณะเป็น Google Classroom 6) ศูนย์วิทยาบริการของโรงเรียนมีลักษณะเป็น Digital Library 7) อาคารเรียนของโรงเรียนมีลักษณะเป็น Smart Building เพื่อรองรับและเอื้อต่อการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล 8) สื่อแหล่งเรียนรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศ และครุภัณฑ์ ทันสมัย สอดคล้องกับการจัดการศึกษา 9) โรงเรียนนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารอย่างเป็นระบบ และวางระบบเครือข่ายภายในโรงเรียนด้วยการสแกน QR Code 10) บุคลากรระดับผู้บริหารทุกระดับการศึกษามีวิสัยทัศน์ มีความรู้

ความสามารถ ตรงตามบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบ และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี 11) ครูและบุคลากรทางการศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม และ 12) ครูและบุคลากรมีสถานภาพที่มั่นคง มีสวัสดิการที่ดี ภายใต้การกำกับดูแลของกองทุนสงเคราะห์ครูและบุคลากรของมูลนิธิวัดบางช้างเหนือ ทั้งนี้ ผู้เชี่ยวชาญท่านหนึ่งให้ความเห็นว่าถ้าโรงเรียนมีนโยบายและเป้าหมายการจัดการศึกษาที่ชัดเจน มีระบบการบริหารที่โปร่งใส และเป็นรูปธรรมที่มั่นคง เข้มแข็ง โดยประสานความร่วมมือกันทั้งคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู บุคลากร และผู้ปกครอง แม้อนาคตจะเกิดการเปลี่ยนแปลง อาทิ การเปลี่ยนผู้ลงนามแทนผู้รับใบอนุญาต หรือผู้อำนวยการ ก็จะไม่ก่อให้เกิดผลกระทบกับการบริหารจัดการภายในโรงเรียน นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญอีกท่านยังให้ความเห็นที่เป็นไปในทำนองเดียวกันคือ ระบบการบริหารของโรงเรียนควรเป็นแนวระนาบ และยืดหยุ่น นั่นคือเปิดโอกาสให้ทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในองค์กรร่วมสะท้อนความคิด และร่วมกันขับเคลื่อนวัฒนธรรมองค์กร อันจะนำไปสู่การประสานงาน การตระหนักรู้บทบาทหน้าที่ และความภาคภูมิใจในหน้าที่ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นมูลฐานต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในอนาคต ถึงแม้จะเกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากเทคโนโลยีดิจิทัลซึ่งส่งผลต่อการจัดการศึกษา โรงเรียนก็จะยังคงเสถียรภาพที่มั่นคง ดังนั้นผู้เชี่ยวชาญล้วนมีความเห็นพ้องต้องกันว่าโรงเรียนจำเป็นต้องนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และรองรับความต้องการของผู้รับบริการคือนักเรียนและผู้ปกครอง ฉะนั้นภาพอนาคตทางบวกของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570) ด้านการบริหารตามความเห็นพ้องของผู้เชี่ยวชาญนอกเหนือจากมีโครงสร้างชัดเจน เป็นระบบ โปร่งใส ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ ครูและบุคลากรทางการศึกษามีคุณธรรม และมีสถานภาพที่มั่นคงแล้ว ยังต้องมีการจัดการที่ทันสมัยเพื่อให้ทันต่อสภาวะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากเทคโนโลยีดิจิทัล ทั้งอาคาร สถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ แหล่งเรียนรู้ และระบบสารสนเทศ

ภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) ด้านหลักสูตรตามฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย 1) โรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษาที่แยกกลุ่มเป้าหมายชัดเจนตามพัฒนาการและความถนัดของนักเรียน 2) โรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดแทรกการสอนอาชีพเพื่ออนาคต 3) โรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษาที่ยืดหยุ่น ไม่กำหนดกรอบ เปิดโอกาสให้นักเรียนจัดแผนการเรียนและกำหนดเป้าหมายเองในระดับมัธยมศึกษา 4) โรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษาสำหรับนักเรียนกลุ่มพิเศษ (Gifted Child) ที่ต้องการศึกษาต่อในสาขาวิชาชีพระดับสูง อาทิ แพทย์ วิศวกร บัญชี (Advance Curriculum) ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และ 5) โรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษเฉพาะทางระดับสูงด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ (Super Advance Curriculum) โดยใช้ภาษาอังกฤษจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) ด้านหลักสูตรนี้

ผู้เชี่ยวชาญที่อยู่ในระดับผู้บริหารการศึกษาให้ข้อเสนอแนะว่า สืบเนื่องจากการลดลงของจำนวนประชากรซึ่งส่งผลต่อการแข่งขันที่สูงขึ้น โรงเรียนเอกชนจึงต้องเน้นคุณภาพ และจะต้องแยกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน โดยจัดนวัตกรรมให้ตรงตามกลุ่มเป้าหมาย ทันสมัย และต้องแตกต่างจากภาครัฐ ทั้งนี้เพราะโรงเรียนเอกชนสามารถขับเคลื่อนการจัดการได้เร็วกว่า ดังนั้นควรพัฒนาหลักสูตรให้มีความหลากหลาย ยืดหยุ่น ตอบสนองความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในการทำงาน ส่งเสริมความรู้ ความสามารถของนักเรียนตามศักยภาพ ส่งผลให้นักเรียนรู้เท่าทันเทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต นอกจากนี้ควรขยายหลักสูตรด้วยการเพิ่มการสอนอาชีพในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยผู้เชี่ยวชาญเห็นพ้องกันในส่วนของการจัดทำหลักสูตรที่ส่งเสริมการเรียนควบคู่กับการทำงาน ปลูกฝังทักษะชีวิตควบคู่กับทักษะทางวิชาการ เพื่อให้นักเรียนสามารถค้นพบความต้องการของตนเอง ช่วยเหลือตนเองได้ และประกอบอาชีพในอนาคตได้ตรงตามความถนัดของแต่ละบุคคล

ภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) ด้านการจัดการเรียนการสอนตามฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย 1) โรงเรียนจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและวิทยาการคอมพิวเตอร์ 2) โรงเรียนจัดการเรียนการสอนระบบออนไลน์ หรือ Open Classroom 3) โรงเรียนจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการศาสตร์ มีความเป็นสากล เน้นทักษะการคิด ทักษะอาชีพ ทักษะทางภาษา ทักษะชีวิต และคุณธรรม จริยธรรม 4) โรงเรียนจัดการเรียนการสอนร่วมกับสถานศึกษาและหรือหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ และ 5) โรงเรียนจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนจัดทำนวัตกรรม หรือสิ่งประดิษฐ์ ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญเห็นพ้องกันในการที่โรงเรียนควรจัดการเรียนการสอนที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในยุคเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อสร้างแรงจูงใจต่อผู้ปกครอง และตอบสนองความต้องการของนักเรียน โดยผู้เชี่ยวชาญท่านหนึ่งให้ความเห็นว่าโรงเรียนไม่ควรจัดการเรียนการสอนที่เน้นแต่วิชาการเพียงอย่างเดียว ควรปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนสร้างนวัตกรรม หรือผลิตภัณฑ์ที่ส่งเสริมการสร้างอาชีพหรือการเป็นผู้ประกอบการ ดังนั้นรูปแบบการสอนจึงไม่ควรเน้นแค่ภายในห้องเรียนต้องปรับเปลี่ยนเป็นระบบออนไลน์ด้วยการสอนจากแหล่งเรียนรู้ทั่วโลก ซึ่งผู้เชี่ยวชาญอีกท่านก็มีความเห็นในทำนองเดียวกันคือโรงเรียนควรจัดการเรียนการสอนที่ผสมผสานเทคโนโลยี โดยให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลด้วยตนเอง ไม่จำเป็นต้องนั่งเรียนในห้องเรียน แต่ในขณะเดียวกันโรงเรียนต้องคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนแต่ละบุคคลด้วย เพราะนักเรียนห้องเดียวกันอาจมีความสามารถทางการเรียนรู้ต่างกัน ดังนั้นโรงเรียนต้องจัดห้องเรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียน และยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง จึงจะประสบผลสำเร็จในการจัดการเรียนการสอน ในขณะที่ผู้เชี่ยวชาญอีกท่านก็เห็นด้วยที่ว่าในทศวรรษหน้าจะมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างแพร่หลาย การเรียนการสอนที่ผู้เรียนและผู้สอนไม่ได้อยู่ในที่เดียวกันจะเป็นเรื่องปกติ ผู้สอนสามารถสอนได้ทุกสถานที่

และผู้เรียนก็สามารถเรียนได้ทุกสถานที่เช่นกัน ด้วยเหตุนี้โรงเรียนจะกลายเป็นตลาดความรู้ซึ่งอาจส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์ ดังนั้นผู้เชี่ยวชาญท่านนี้จึงเสนอแนะว่า โรงเรียนควรผสมผสานเทคโนโลยีสมัยใหม่และคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนเข้าด้วยกัน กล่าวคือ ใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนแต่ในขณะเดียวกันก็สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม หรือคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน เพื่อคงความเป็นนักเรียนโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือที่มีมารยาท สุภาพอ่อนน้อม แต่งกายเรียบร้อย และรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีไทย

ภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) ด้านการบริหารตามฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย 1) ครูขาดศรัทธาในวิชาชีพ มีแนวคิดต่อการจัดการศึกษาที่แตกต่างจากเดิมและไม่รักองค์กร 2) จำนวนครูไม่สมดุลกับจำนวนนักเรียนที่ลดลงส่งผลให้โรงเรียนรับภาระค่าใช้จ่ายอัตราเงินเดือน 3) การขาดแคลนครูที่มีประสบการณ์ เนื่องจากลาออกไปสอบบรรจุ จึงมีแต่ครูจบใหม่ 4) บุคลากรระดับผู้บริหารขาดภาพอนาคต และขาดทิศทางการบริหารที่ชัดเจน 5) งบประมาณน้อยลงสืบเนื่องจากจำนวนนักเรียนลดลง หรือภาวะเศรษฐกิจ 6) ผู้ปกครองขาดความเชื่อมั่น และขาดความไว้วางใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน 7) จำนวนนักเรียนลดลงสืบเนื่องจากอัตราการเกิดน้อยลง และ 8) จำนวนนักเรียนลดลงสืบเนื่องจากการแข่งขันทางการศึกษาภายในพื้นที่สูง ซึ่งภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) ทั้ง 8 ข้อย่อยที่ผู้เชี่ยวชาญทุกคนล้วนเห็นคล้องกันว่ามีแนวโน้มอาจจะเกิดขึ้นได้ในทศวรรษหน้านี้ เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่าผู้เชี่ยวชาญทุกกลุ่มมองว่าปัจจัยภายนอกซึ่งได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม อัตราการเกิดของประชากร และสถานศึกษาที่อยู่บริเวณใกล้เคียงคือตัวแปรสำคัญที่อาจส่งผลกระทบกับจำนวนนักเรียนจนส่งผลต่อการบริหารทั้งในส่วนของการจัดการศึกษา งบประมาณ คุณภาพครู และความไว้วางใจของผู้ปกครอง กล่าวคือ ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้บริหารการศึกษาระดับสูงท่านหนึ่งให้ความเห็นว่า ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาอัตราการเกิดของประชากรที่ลดลงทุกปีส่งผลให้เกิดการแข่งขันด้านการศึกษาโดยเฉพาะต่อโรงเรียนเอกชน นอกจากนี้ปัจจุบันภาครัฐยังจัดการศึกษาร่วมกับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น ดังนั้นโรงเรียนเอกชนจึงต้องเน้นการพัฒนาคุณภาพ และเพิ่มศักยภาพด้านการบริหารที่เหนือกว่าหรือแตกต่างจากภาครัฐ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อผู้ปกครอง อีกท่านหนึ่งแสดงความคิดเห็นว่า ในอนาคตจำนวนผู้เรียนอาจน้อยลง เพราะอัตราการเกิดลดลงส่งผลให้เกิดการแข่งขันสูง ซึ่งถ้าไม่ดำเนินการใดที่เป็นไปในเชิงพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันทั้งภายในและภายนอกประเทศ โรงเรียนอาจต้องปิดกิจการ ผนวกกับในช่วง 10 ปีข้างหน้าครูภาครัฐจะเกษียณอายุราชการเป็นจำนวนมากอาจทำให้ครูที่มีประสบการณ์ลาออกไปสอบบรรจุ ดังนั้นโรงเรียนเอกชนจะมีแต่ครูที่เพิ่งสำเร็จการศึกษาซึ่งอาจส่งผลต่อความเชื่อมั่นด้านวิชาการของผู้ปกครอง และอีกท่านหนึ่งก็ให้ความเห็นในเชิงเดียวกันว่าในอนาคตนักเรียนของโรงเรียนอาจน้อยลงสืบเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจ และอัตราการเกิดของประชากรที่อาจส่งผลกระทบต่อการบริหารด้านงบประมาณของโรงเรียน ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

มีทรรศนะเสริมนอกเหนือจากความเห็นข้างต้นคือ ในทศวรรษหน้าอิทธิพลของเทคโนโลยีดิจิทัลจะก่อให้เกิดการแข่งขันในทุกภาคส่วนของสังคมไม่เว้นแม้แต่ด้านการศึกษา ประกอบกับครอบครัวไทยมีแนวโน้มว่าสมาชิกในครอบครัวจะลดลง ดังนั้นผู้ปกครองจะใส่ใจอนาคตทางการศึกษาของบุตรหลานมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็จะมีบางครอบครัวที่ไม่มีเวลาดูแลบุตรหลานของตน ปล่อยให้เป็นหน้าที่ของโรงเรียน ซึ่งการที่โรงเรียนใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่จัดการศึกษาส่งผลให้นักเรียนเข้าถึงเทคโนโลยีการสื่อสารนับว่าเป็นเรื่องดี แต่ในทางกลับกันนักเรียนอาจถูกชักจูงไปในทางที่ผิดหรือมีพฤติกรรมที่เป็นไปในทางลบจากอิทธิพลของเทคโนโลยีซึ่งเป็นเรื่องที่โรงเรียนต้องตระหนักและใส่ใจในการบริหารจัดการ นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษายังมีความเห็นเสริมว่า ในอนาคตมีแนวโน้มที่คุณภาพ ทักษะ ความรู้ ความสามารถและจิตวิญญาณของบุคลากรครูจะลดน้อยลง รวมไปถึงแนวคิดด้านการจัดการศึกษาของคนรุ่นใหม่อาจแตกต่างจากเดิมซึ่งส่งผลต่อการบริหารภายในองค์กร

ภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) ด้านหลักสูตรตามฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย 1) หลักสูตรไม่รองรับการเปลี่ยนแปลงหรือโลกทัศน์ทางอาชีพในทศวรรษหน้า 2) โครงสร้างรายวิชาไม่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและอัตรากำลังคนที่ขาดแคลนในตลาดแรงงานทั้งระดับชาติและนานาชาติ หรือนโยบายการจัดการศึกษาชาติ และ 3) การวัดผลประเมินผลมุ่งพัฒนาแต่ความรู้ทางวิชาการส่งผลให้คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนน้อยลง ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญท่านหนึ่งให้ความเห็นเกี่ยวกับภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) ด้านหลักสูตรข้างต้นที่อาจจะเกิดขึ้นได้ว่า สังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและขาดเสถียรภาพ กล่าวคือ การเปลี่ยนแปลงไม่ได้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและคงอยู่ในสภาพที่เปลี่ยนแปลงนั้นเป็นเวลานาน แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ฉับพลันและหลายระลอกต่อไปเรื่อย ๆ ดังนั้นสังคมไทยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโลกก็ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงแนวโน้มและกระแสต่าง ๆ ของโลกเช่นกัน ปัจจุบันมีอาชีพใหม่ ๆ ที่เป็นที่ต้องการของสังคมในระดับชาติและระดับนานาชาติ แต่ผู้ปกครองนักเรียน หรือสถานศึกษายังไม่ทราบถึงกระแสของความสนใจและความขาดแคลนในระดับวงการการศึกษาหรือตลาดแรงงานขั้นสูง เช่น ผู้เชี่ยวชาญทางวิทยาศาสตร์อภิมหาข้อมูล (big data) หรือผู้เชี่ยวชาญศาสตร์บูรณาการทั้งหลายก็เป็นที่ต้องการเช่นกัน โดยผู้ที่จะสามารถศึกษาในสาขาดังกล่าวได้ดีนั้นจะต้องได้รับการบ่มเพาะและฝึกฝนทักษะที่หลากหลายตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษา หากโรงเรียนยังไม่สามารถปรับตัวเพื่อให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ ความเป็นไปได้ในทางลบคือ นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาไปจะมีความรู้ในระดับดีถึงดีมาก สามารถเรียนในสาขาอาชีพดั้งเดิมที่เป็นที่รู้จัก แต่อาจจะไม่ได้อยู่ในระดับดีมากที่จะต่อยอดไปเป็นกำลังของสาขาที่ขาดแคลนในตลาดระดับชาติและระดับนานาชาติ เพราะยังขาดโลกทัศน์ของโลกปัจจุบัน

ภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) ด้านการจัดการเรียนการสอนตามฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย 1) การจัดการเรียนการสอนขาดคุณภาพเพราะครูดูแลไม่ทั่วถึงเนื่องจากจำนวนนักเรียนต่อห้องมากเกินไป 2) การจัดการเรียนการสอนไม่ตอบสนอง

สมรรถนะของนักเรียนเนื่องจากการจัดห้องเรียนไม่คำนึงถึงความแตกต่างหรือช่องว่างระหว่างสติปัญญาส่งผลทำให้นักเรียนกลุ่มปัญญาเลิศไม่ได้รับการส่งเสริม ส่วนนักเรียนกลุ่มอ่อนก็ไม่ได้รับการพัฒนา 3) จำนวนเด็กพิเศษเพิ่มขึ้นแต่ไม่ได้รับการดูแลอย่างถูกวิธี 4) คุณภาพนักเรียนไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพเพราะขาดการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างจริงจัง และ 5) ครูไม่มีความชำนาญในการสอนคุณธรรม จริยธรรมควบคู่กับการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งในส่วนของภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) ด้านการจัดการเรียนการสอนนี้พบว่า ผู้เชี่ยวชาญทุกกลุ่มเห็นพ้องกันว่าครูคือตัวแปรสำคัญที่จะก่อให้เกิดภาพอนาคตทางลบ อาทิ ท่านหนึ่งมีความเห็นว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีที่มาจากหลายปัจจัย หนึ่งในปัจจัยสำคัญคือเทคโนโลยีทางการสื่อสาร โดยเฉพาะสื่อสังคมออนไลน์ที่กลายเป็นเครื่องมือที่ทุกคนเข้าถึง ซึ่งการติดต่อสื่อสารและการเข้าถึงข้อมูลมหาศาลได้อย่างรวดเร็วนี้ส่งผลโดยตรงกับบุคลิกนิสัยของคนในปัจจุบันโดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียน ความต้องการเกี่ยวกับธรรมชาติทางการเรียนของนักเรียนในปัจจุบันย่อมเปลี่ยนไป นักเรียนอาจจะไม่ได้คาดหวังให้ครูเป็นเพียงผู้ให้ความรู้ เพราะนักเรียนสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ได้อย่างมหาศาลและรวดเร็ว ด้วยเหตุนี้นักเรียนจึงมีแนวโน้มที่จะให้ความสนใจการเรียนในชั้นเรียนแบบเดิมน้อยลง ดังนั้นบทบาทของครูที่ถูกคาดหวังอาจจะต้องให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนที่ไม่ได้มีเพียงแค่ในหนังสือ อีกท่านก็มีความคิดเห็นที่สอดรับในเชิงเหตุผลเกี่ยวกับประเด็นข้างต้นว่า ท่ามกลางสภาวการณ์ที่สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ครูเป็นกลไกหลักทางการศึกษาที่จะเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ รวมไปถึงการสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณภาพ เพื่อรองรับการเป็นพลเมืองแห่งทศวรรษหน้า ด้วยเหตุนี้ครูต้องเปลี่ยนแปลงทัศนะจากกระบวนทัศน์เดิมไปสู่กระบวนทัศน์ใหม่ ต้องมีทักษะความรู้ ความสามารถในการสอนควบคู่กับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสร้างรูปแบบการเรียนรู้ พร้อมกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้กับบริบทของโรงเรียน แต่สถานการณ์ปัจจุบันพบว่าครูรุ่นใหม่ขาดคุณภาพในการจัดการเรียนการสอน ขาดความรับผิดชอบต่อการพัฒนานักเรียน ไม่เข้าใจความหลากหลายของสังคมไทย ไม่มีจิตวิญญาณความเป็นครูและผู้ให้ รวมไปถึงไม่มีหลักการทางจิตวิทยาในการสอน ทำงานโดยมองผลประโยชน์หรือค่าตอบแทนเป็นเรื่องสำคัญ นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญอีกท่านยังเสริมว่า เป็นเรื่องที่ต้องยอมรับว่าปัจจุบันเทคโนโลยีมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ หลายๆ สถาบันโดยเฉพาะในต่างประเทศได้นำเทคโนโลยีมาเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนานักเรียน แต่ถ้าครูยังไม่ได้ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสักเท่าไหร่ ในอนาคตอันใกล้อาจจะเป็นปัญหาได้ นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญท่านนี้ยังแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมในมุมมองของศิษย์เก่าอีกว่าจำนวนนักเรียนอาจจะเป็นปัญหาสำคัญของโรงเรียนได้ในอนาคตเนื่องจากจำนวนนักเรียนต่อห้องมีจำนวนมากจนเกินไป ทำให้นักเรียนได้รับการดูแลไม่ทั่วถึง ส่งผลให้นักเรียนไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมตามระดับความสามารถของตน เนื่องจากมีช่องว่างระหว่างสติปัญญาของนักเรียนค่อนข้าง

สูง แต่ครูผู้สอนบริหารจัดการในภาพรวมจึงทำให้นักเรียนเก่งไม่ได้รับการต่อยอดอย่างเต็มที่ และนักเรียนที่อ่อนไม่ได้รับการพัฒนา ทั้งนี้ก็เป็นผลสืบเนื่องมาจากจำนวนนักเรียนที่มากเกินไป และปัจจุบันคนไทยแต่งงานช้าลง ทำให้เกิดปัญหาเด็กพิเศษมากขึ้นเรื่อย ๆ สิ่งนี้อาจจะเป็นปัญหาให้กับโรงเรียนได้ ถ้านักเรียนเหล่านี้ไม่ได้รับการดูแลอย่างถูกวิธี

ภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) ด้านการบริหารตามฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย 1) การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การบริหารที่ตอบสนองความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และมีความเป็นสากล 2) การปรับการบริหารให้เป็นแบบแนวระนาบคือมีคณะอนุกรรมการรับผิดชอบกระบวนการทำงานทุกระดับการศึกษา โดยแบ่งหน้าที่ตามความรู้ความสามารถ 3) การบริหารเกิดจากการสังเคราะห์ความต้องการร่วมกันของบุคลากรทุกระดับ 4) การบริหารมุ่งอัตลักษณ์ของนักเรียนชัดเจน ในขณะเดียวกันก็ตอบสนองความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ 5) การนิเทศ ติดตามการบริหารเป็นระบบ ชัดเจน 6) การประเมินผลการบริหารผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลร่วมกันของบุคลากรทุกฝ่ายเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน 7) การส่งเสริมและสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ และโปร่งใสเพื่อสร้างความเข้มแข็ง 8) การปรับค่าธรรมเนียมการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาวะเศรษฐกิจของผู้รับบริการ 9) การเป็นสถานศึกษาสำหรับชุมชนหรือประชาชนโดยไม่มุ่งหวังผลเชิงธุรกิจ 10) การจัดตั้งกองทุนมูลนิธิวัดบางช้างเหนือเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์เพื่อให้โอกาสทางการศึกษา และสร้างภาพลักษณ์ 11) การส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารและการจัดการเรียนการสอนเพื่อรองรับเทคโนโลยีทางการศึกษาที่พัฒนาอย่างรวดเร็ว 12) การสนับสนุนด้าน software เพื่อให้นักเรียนดาวน์โหลด application ในการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง 13) การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเองตามความต้องการเพื่อเติมเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล (Individualize Professional Development) 14) การนำบุคลากรหรือวิทยากรภายนอกที่มีประสบการณ์สูงมาสอนนักเรียนในกลุ่มสาขาวิชาที่ขาดแคลนแทนการบรรจุครูประจำการ 15) การปรับทัศนคติหรือวิธีคิดของบุคลากรในองค์กรทุกระดับไม่ให้มุ่งผลลัพธ์ของนักเรียนเชิงวิชาการเพียงอย่างเดียว 16) การกระตุ้นให้บุคลากรทุกระดับมีความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกัน (accountability) จนเกิดเอกภาพแห่งความพยายาม (unity of effort) ที่มุ่งสู่เป้าหมายการจัดการศึกษาร่วมกัน 17) การถอดบทเรียนจากคนรุ่นเก่าสู่คนรุ่นใหม่ และ 18) การปรับภูมิทัศน์ อาคารสถานที่ หรือการให้บริการต่าง ๆ ให้สะดวก และปลอดภัยทั้งต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตเพื่อรองรับการจัดการเรียนการสอนในอนาคต ทั้งนี้เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและป้องกันแนวโน้มที่คาดว่าจะเป็นไปทางลบ ผู้เชี่ยวชาญท่านหนึ่งให้ความเห็นว่า โรงเรียนต้องยกระดับการบริหารด้วยระบบคุณภาพ (Quality System Management) เพื่อพัฒนาศักยภาพให้เทียบเคียงมาตรฐานสากล

ที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน โดยการส่งเสริมบุคลากรให้ทำงานเป็นทีมด้วยความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพทั้งองค์กรเพื่อการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ ในขณะเดียวกันโรงเรียนก็ต้องสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานให้กับบุคลากรเพื่อสร้างความมั่นคงในอาชีพ รวมทั้งสร้างความสัมพันธ์ในการทำงาน เพราะถ้าผู้บริหาร ครู และบุคลากรมีคุณภาพ มีวิสัยทัศน์ และเกิดความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกันตามหน้าที่และบทบาทของตนก็จะสามารถนำโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล ทั้งยังสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารหรือจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างสร้างสรรค์ นอกจากนี้โรงเรียนต้องสร้างระบบการจัดการความรู้โดยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก สร้างเครือข่ายการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยเริ่มจากการประสานความร่วมมือตั้งแต่ระดับชุมชน ท้องถิ่น ภูมิภาค ชาติ จนถึงระดับนานาชาติ รวมทั้งนำวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) มาใช้ในการบริหาร พร้อมทั้งมีระบบรองรับการพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพครู ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีเจตคติที่ดี มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพ มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงาน พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีและทักษะทางภาษาเพื่อการสื่อสาร มีภาวะผู้นำทางวิชาการ มุ่งมั่นในการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างคุณภาพนักเรียนให้สามารถปรับตัวเข้ากับบริบทของโลกที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา อีกท่านหนึ่งเสริมว่าแนวโน้มที่เป็นไปได้มากที่สุดเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง คือการทำให้โรงเรียนทั้งในระดับบุคลากรและนักเรียนเข้าใจสภาพปัจจุบันและอนาคตอันใกล้ให้มากที่สุด เช่น การอัพเดทข่าวสารถึงกระแสของโลกวิชาการและตลาดแรงงานปัจจุบันในระดับชาติและนานาชาติ การเชิญอาจารย์ระดับมหาวิทยาลัยมาบรรยายเกี่ยวกับความต้องการของสังคมและหลักสูตรที่มีความต้องการอย่างเร่งด่วนในปัจจุบัน รวมถึงทักษะที่สำคัญของคนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจะทำให้นักเรียนได้เตรียมพร้อมและเพิ่มพูนความรู้ เป็นการเตรียมตัวให้นักเรียนก่อนจะไปเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา และเป็นการเตรียมความพร้อมให้โรงเรียนได้วางแผนพัฒนาโรงเรียนต่อไป นอกจากนี้โรงเรียนควรจะดึงจุดแข็งของโรงเรียนที่เป็นสถานศึกษาที่มีประวัติยาวนาน มีความแน่นแฟ้นของศิษย์เก่าและชุมชนมาพัฒนาเป็นศูนย์กลางความรู้และศูนย์ฝึกต่าง ๆ ที่ทันสมัยต่อกระแสของประเทศและโลกปัจจุบัน ซึ่งนอกจากจะทำให้นักเรียนปัจจุบันที่มีพฤติกรรมการเรียนและบุคลิกนิสัยที่เปลี่ยนไปสนใจบทเรียนและการเรียนการสอนเพิ่มขึ้นแล้ว ยังช่วยเป็นศูนย์กลางในการบริการวิชาการและการฝึกอบรมต่าง ๆ ของชุมชนทำให้เป็นที่เชื่อถือและเป็นสถานศึกษาที่เข้มแข็งต่อไป นอกเหนือจากความเห็นข้างต้นยังมีความเห็นของผู้เชี่ยวชาญท่านอื่น ๆ เพิ่มเติมคือ โรงเรียนต้องดำรงรักษาชื่อเสียงที่ดีงาม สร้างคุณภาพนักเรียนให้เป็นที่ประจักษ์ ร่วมมือกับผู้ปกครองด้านเทคโนโลยี พิจารณาและตัดสินใจลงทุนพัฒนาอาคารเรียนและเทคโนโลยีให้เอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล สร้างระบบการบริหารให้อยู่ในรูปของคณะกรรมการที่ประกอบด้วย พระภิกษุ ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และศิษย์เก่า โดยมีกิจกรรมที่ดำเนินร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งสร้างเครือข่ายและสร้างความเข้าใจระหว่างโรงเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบเพื่อสร้างความเข้มแข็งตั้งแต่ปัจจุบัน

ภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) ด้านหลักสูตรตามฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย 1) การพัฒนาหลักสูตรเพิ่มเติมเพื่อรองรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ และ 2) การพัฒนาหลักสูตรที่รองรับความสนใจของนักเรียนเพื่อต่อยอดการศึกษาในอนาคต เช่น หลักสูตรวิศวกรรมพื้นฐาน หลักสูตรทางภาษา หรือหลักสูตรการทำอาหาร ซึ่งในส่วนของภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) ด้านหลักสูตรนี้ผู้เชี่ยวชาญทุกคนเห็นพ้องกันที่โรงเรียนต้องพัฒนาหลักสูตรให้มีความหลากหลาย ทันสมัย รองรับความถนัด ความสามารถของนักเรียน และส่งเสริมอาชีพ อาทิ ท่านหนึ่งให้ความเห็นว่า หลักสูตรควรมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยอ้างอิงจากหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ผลการเรียนของนักเรียน รวมไปถึงผลการประเมินนักเรียนในแต่ละปี นอกจากนี้อาจคิดหลักสูตรเพิ่มเติมขึ้นสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ หรือหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลองศึกษาในสิ่งที่สนใจซึ่งอาจเป็นการต่อยอดโลกอาชีพในอนาคต อีกคนให้ความเห็นว่า โรงเรียนต้องพัฒนาหลักสูตรให้มีหลากหลายรูปแบบเพื่อเป็นทางเลือกและตอบสนองนักเรียนทั้งด้านสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ ความถนัด ศักยภาพและความต้องการที่แตกต่างกัน โดยหลักสูตรสามารถปรับลดเนื้อหาและเพิ่มความเข้มข้นให้เทียบเคียงกับมาตรฐานสากล และอีกคนก็ให้ความเห็นว่า โรงเรียนต้องวิเคราะห์นักเรียนว่ามีลักษณะธรรมชาติอย่างไรแล้วควรจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความสามารถหรือความถนัดของนักเรียนอย่างไร เพื่อให้นักเรียนมีอิสระในการเลือกเรียน

ภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) ด้านการจัดการเรียนการสอนตามฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย 1) การส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความเป็นเลิศ และตอบสนองต่อความหลากหลายของนักเรียน 2) การส่งเสริม สนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมกระบวนการคิด (mindset) เพื่อให้นักเรียนแต่ละคนเห็นความสำคัญ ประโยชน์ และภาพอนาคตทางการศึกษาของตนเอง และ 3) การกำหนดระเบียบหรือมาตรการควบคุมพฤติกรรมของนักเรียนที่ส่งผลลบต่อการเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อป้องกันภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) ด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้เชี่ยวชาญท่านหนึ่งมีความเห็นว่าโรงเรียนควรพัฒนาสื่อการสอนให้ทันสมัยมากขึ้น เช่นมีการใช้มัลติมีเดียร์ หรือวีดีทัศน์ เพื่อให้นักเรียนเห็นภาพที่ชัดเจนมากขึ้นกว่าการสอนจากตำราเพียงอย่างเดียว ในขณะเดียวกันก็ควรปลูกฝังและสอนให้นักเรียนใช้เทคโนโลยีให้เป็นประโยชน์ และควรมีการจัดอบรมสั่งสอนทางด้านความคิดให้เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการศึกษา เนื่องจากนักเรียนในปัจจุบันอาจจะยังไม่เห็นถึงประโยชน์ที่แท้จริงของการศึกษา ยังไม่เห็นภาพในอนาคต อาจคิดถึงแค่การสอบในแต่ละครั้งเป็นสำคัญ ทำให้ไม่รู้สึกตื่นตัวหรือต้องการพัฒนาตนเอง ทางแก้คือให้ครูผู้สอนจัดอบรมแนะแนวทางการศึกษาโดยให้ผู้ที่มีประสบการณ์ในสายงานต่าง ๆ มาเป็นวิทยากรเล่าถึงแนวทางในการสอบเข้าอาชีพนั้น ๆ หรือแม้กระทั่งจัดทัศนศึกษาหรือศึกษาดูงานอาชีพต่าง ๆ เพื่อให้เห็นการปฏิบัติงานที่แท้จริง ซึ่งจะทำ

ให้นักเรียนสามารถตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาของตัวเองได้อย่างถูกต้องตามความต้องการและมีความรักในการเรียนตามแนวทางของตน เพราะปัจจุบันมีนักเรียนจำนวนไม่น้อยที่เลือกเส้นทางการศึกษาตามสิ่งแวดล้อมภายนอก ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนร่วมชั้น หรือแม้กระทั่งผู้ปกครอง ซึ่งส่งผลให้นักเรียนไม่สนใจการเรียนทำให้ผลคะแนนไม่ดีนัก นอกจากนี้ครูผู้สอนควรพัฒนาตนเองอยู่ตลอดมีรูปแบบการสอนที่น่าสนใจ เน้นการนำไปประยุกต์ใช้ในภาคปฏิบัติมากกว่าภาคทฤษฎี ซึ่งจะทำให้นักเรียนมีความสนใจมากขึ้น เพราะปัจจุบันมีนักเรียนจำนวนมากที่ไปเรียนพิเศษภายนอกเพราะคิดว่าสามารถช่วยให้เข้าใจได้ง่ายกว่าและทำให้คะแนนดีขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นภาพสะท้อนที่ชัดเจนของประสิทธิภาพของครูผู้สอน เพราะฉะนั้นครูผู้สอนต้องมีการพัฒนา และมีเทคนิคการสอนที่น่าสนใจมากขึ้น อีกท่านหนึ่งแสดงความเห็นว่า ครูต้องจัดการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความมุ่งมั่น รักในการแสวงหาความรู้ สามารถคิดวิเคราะห์ สรุปองค์ความรู้ มีความสามารถในการสื่อสารทางภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีจิตสาธารณะ และสำนึกในการบริการสังคม ในขณะที่ผู้เชี่ยวชาญอีกท่านมีความเห็นเสริมว่า ถึงแม้ว่าการจัดการเรียนการสอนผ่านเทคโนโลยีจะเป็นสิ่งที่สร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนก็ตาม แต่สิ่งที่โรงเรียนควรตระหนักและให้ความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากันคือพฤติกรรมของนักเรียนซึ่งเกิดจากการใช้เทคโนโลยีจนขาดการควบคุม ดังนั้นโรงเรียนควรมีกฎระเบียบหรือมาตรการควบคุมพฤติกรรมของนักเรียนที่จะส่งผลด้านลบต่อการศึกษา และอาจเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองสามารถเข้ามาดูนักเรียนในปกครองเป็นบางครั้งเพื่อให้ช่วยดูแล ควบคุม และเห็นพฤติกรรมของบุตรหลานด้วยตนเองเพื่อเป็นการช่วยเหลือกันระหว่างครูและผู้ปกครอง

อนาคตภาพของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570) ทั้งสามภาพซึ่งได้แก่ ภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) ภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) และภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) ตามฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญข้างต้นสรุปได้ว่า ภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) ที่ผู้เชี่ยวชาญทุกคนมีความเห็นคล้องกันคือ การบริหารของโรงเรียนเป็นระบบ ชัดเจน โปร่งใส และทันสมัยภายใต้เครือข่ายความร่วมมือของบุคลากรภายในองค์กร ทันต่อสภาวะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากเทคโนโลยีดิจิทัล และมีเสถียรภาพแม้จะเกิดการเปลี่ยนแปลงบุคลากรระดับผู้บริหารสถานศึกษาก็จะไม่ส่งผลกระทบในอนาคต หลักสูตรมีความหลากหลาย ยืดหยุ่น ตอบสนองความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในการทำงาน ส่งเสริมความรู้ ความสามารถของนักเรียนตามศักยภาพ ส่งผลให้นักเรียนรู้เท่าทันเทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต และการจัดการเรียนการสอนทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในยุคเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถสร้างแรงจูงใจต่อผู้ปกครองและตอบสนองความต้องการของนักเรียน ไม่เน้นการเรียนการสอนแค่ภายในห้องเรียน แต่ปรับเปลี่ยนเป็นระบบออนไลน์ด้วยการสอนจากแหล่งเรียนรู้ทั่วโลกโดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางแต่ยังคงคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนไว้

ภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) ที่ผู้เชี่ยวชาญทุกคนเห็นคล้องกันว่ามีแนวโน้มจะเกิดขึ้นได้ในทศวรรษหน้าภายใต้การประเมินสภาวการณ์ปัจจุบันคือ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและอัตราการเกิดของประชากรจะเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลกระทบกับจำนวนนักเรียนจนส่งผลต่อการบริหารทั้งในส่วนของการจัดการศึกษา งบประมาณ คุณภาพครู และความไว้วางใจของผู้ปกครอง การขาดความเข้าใจเกี่ยวกับกระแสของโลกวิชาการและตลาดแรงงานปัจจุบันในระดับชาติและระดับนานาชาติอาจส่งผลให้หลักสูตรไม่รองรับต่อการเปลี่ยนแปลงหรือโลกทัศน์ทางอาชีพในทศวรรษหน้า การจัดการเรียนการสอนไม่ส่งเสริมพัฒนาการและไม่ตอบสนองสมรรถนะตามระดับความสามารถของนักเรียนอย่างเต็มศักยภาพเนื่องจากจำนวนนักเรียนต่อห้องมากเกินไป และขาดการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างจริงจัง ตลอดจนครูขาดคุณภาพในการจัดการเรียนการสอน ขาดความรับผิดชอบต่อการพัฒนานักเรียน ไม่มีหลักการทางจิตวิทยาในการสอน และทำงานโดยมองผลประโยชน์หรือค่าตอบแทนเป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งในอนาคตอันใกล้แนวโน้มทั้งหมดนี้อาจจะเป็นปัญหาต่อคุณภาพการจัดการศึกษาและโอกาสทางการแข่งขันของโรงเรียน หากโรงเรียนไม่ปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง

และภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) ที่จะนำไปสู่ภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) และป้องกันภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) ซึ่งผู้เชี่ยวชาญเห็นคล้องกันคือ โรงเรียนต้องยกระดับการบริหารด้วยระบบคุณภาพ (Quality System Management) ให้เทียบเคียงกับมาตรฐานสากล โดยการส่งเสริมบุคลากรให้ทำงานเป็นทีมด้วยความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพทั้งองค์กร ในขณะเดียวกันก็ต้องสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานให้กับบุคลากรเพื่อสร้างความมั่นคงในอาชีพ นอกจากนี้ต้องพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารและการจัดการเรียนการสอนเพื่อรองรับเทคโนโลยีทางการศึกษาที่พัฒนาอย่างรวดเร็ว พัฒนาอาคารเรียนและเทคโนโลยีให้เอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล สร้างเครือข่ายการจัดการศึกษาทุกระดับ พร้อมทั้งมีระบบรองรับการพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพครู ส่วนทางด้านหลักสูตร โรงเรียนต้องพัฒนาหลักสูตรให้มีความหลากหลาย ทันสมัย รองรับความถนัด ความสามารถของนักเรียน และส่งเสริมอาชีพ เพื่อสร้างโอกาสทางการแข่งขัน ดังนั้นหลักสูตรจึงควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา สามารถปรับลดเนื้อหาและเพิ่มความเข้มข้นให้เทียบเคียงกับมาตรฐานสากล นอกจากนี้ควรจัดทำหลักสูตรเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ หรือหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลองศึกษาในสิ่งที่สนใจเพื่อต่อยอดโลกอาชีพในอนาคต ในขณะเดียวกันต้องจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนใช้เทคโนโลยีอย่างเป็นประโยชน์ ปลูกฝังให้นักเรียนเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการศึกษาอย่างแท้จริง รวมทั้งมีกฎระเบียบหรือมาตรการควบคุมพฤติกรรมของนักเรียนที่จะส่งผลด้านลบต่อการศึกษาสืบเนื่องจากอิทธิพลของเทคโนโลยีตั้งแต่ปัจจุบัน

บทที่ 5
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัย เรื่อง อนาคตภาพโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570) มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อวาดอนาคตภาพของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570) โดยดำเนินการวิจัยด้วยระเบียบวิธีวิจัย EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) ตามขั้นตอนดังนี้ ดำเนินการทำ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) รอบที่ 1 ที่เริ่มจากการกำหนดและเตรียมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษาจำนวน 7 คน ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 7 คน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจำนวน 7 คน ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยคำถามปลายเปิดแบบไม่ชี้นำ นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ได้ภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) ภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) และภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) ที่จำแนกเป็นรายด้านได้ 3 ด้าน คือ ด้านการบริหาร ด้านหลักสูตร และด้านการจัดการเรียนการสอน จากนั้นดำเนินการทำ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) รอบที่ 2 ด้วยการสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามแบบมาตรวัดประเมินค่าของลิเคิท (Likert Rating Scale) จากข้อมูลที่สังเคราะห์ในรอบที่ 1 นำแบบสอบถามส่งกลับให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิม เก็บรวบรวมแบบสอบถาม จากนั้นนำผลมาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range (Q3-Q1)) และเมื่อพิจารณาฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด ปรากฏภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) ด้านการบริหารจำนวน 12 ข้อ ด้านหลักสูตรจำนวน 5 ข้อ และด้านการจัดการเรียนการสอนจำนวน 5 ข้อ ภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) ด้านการบริหารจำนวน 8 ข้อ ด้านหลักสูตรจำนวน 3 ข้อ และด้านการจัดการเรียนการสอน จำนวน 5 ข้อ และภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) ด้านการบริหารจำนวน 18 ข้อ ด้านหลักสูตรจำนวน 2 ข้อ และด้านการจัดการเรียนการสอนจำนวน 3 ข้อ

สรุปผล

งานวิจัยอนาคตภาพโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570) ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอนระเบียบวิธีวิจัย EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) ปรากฏภาพอนาคตสามภาพคือ ภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) ภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) และภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) ซึ่งสามารถจำแนกเป็นรายด้านได้ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหาร ด้านหลักสูตร และด้านการจัดการเรียนการสอน โดยแต่ละด้านมีข้อมูลรายข้อประกอบด้วย ภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) ด้านการบริหารจำนวน 12 ข้อ ด้านหลักสูตรจำนวน 5 ข้อ และด้านการจัดการเรียนการสอนจำนวน 5 ข้อ ภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) ด้านการบริหารจำนวน 8 ข้อ ด้านหลักสูตรจำนวน 3 ข้อ และด้านการจัดการเรียนการสอนจำนวน 5 ข้อ และภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) ด้านการบริหารจำนวน 18 ข้อ ด้านหลักสูตรจำนวน 2 ข้อ และด้านการจัดการเรียนการสอนจำนวน 3 ข้อ

ข้อมูลอนาคตภาพโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570) ทั้งสามภาพตามฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญข้างต้นสรุปได้ว่า ภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นคล้องกันคือ การบริหารของโรงเรียนเป็นระบบ ชัดเจน โปร่งใส และทันสมัยภายใต้เครือข่ายความร่วมมือของบุคลากรภายในองค์กร ทันต่อสภาวะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากเทคโนโลยีดิจิทัล และมีเสถียรภาพแม้จะเกิดการเปลี่ยนแปลงบุคลากรระดับผู้บริหารสถานศึกษาก็จะไม่ส่งผลกระทบในอนาคต หลักสูตรมีความหลากหลาย ยืดหยุ่น ตอบสนองความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในการทำงาน ส่งเสริมความรู้ ความสามารถของนักเรียนตามศักยภาพ ส่งผลให้นักเรียนรู้เท่าทันเทคโนโลยีและมีทักษะชีวิต และการจัดการเรียนการสอนทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในยุคเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถสร้างแรงจูงใจต่อผู้ปกครองและตอบสนองความต้องการของนักเรียน ไม่เน้นการเรียนการสอนแค่ภายในห้องเรียน แต่ปรับเปลี่ยนเป็นระบบออนไลน์ด้วยการสอนจากแหล่งเรียนรู้ทั่วโลก โดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางแต่ยังคงคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนไว้

ภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) ที่ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านเห็นคล้องกันว่ามีแนวโน้มจะเกิดขึ้นได้ในทศวรรษหน้าภายใต้การประเมินสภาวการณ์ปัจจุบันคือ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและอัตราการเกิดของประชากรจะเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลกระทบกับจำนวนนักเรียน จนส่งผลต่อการบริหารทั้งในส่วนของการจัดการศึกษา งบประมาณ คุณภาพครู และความไว้วางใจของผู้ปกครอง การขาดความเข้าใจเกี่ยวกับกระแสของโลกวิชาการและตลาดแรงงานปัจจุบันในระดับชาติและระดับนานาชาติอาจส่งผลให้หลักสูตรไม่รองรับต่อการเปลี่ยนแปลงหรือโลกทัศน์ทาง

อาชีพในทศวรรษหน้า การจัดการเรียนการสอนไม่ส่งเสริมพัฒนาการและไม่ตอบสนองสมรรถนะตามระดับความสามารถของนักเรียนอย่างเต็มศักยภาพเนื่องจากจำนวนนักเรียนต่อห้องมากเกินไปและขาดการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างจริงจัง ตลอดจนครูขาดคุณภาพในการจัดการเรียนการสอน ขาดความรับผิดชอบต่อการพัฒนานักเรียน ไม่มีหลักการทางจิตวิทยาในการสอน และทำงานโดยมองผลประโยชน์หรือค่าตอบแทนเป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งในอนาคตอันใกล้แนวโน้มทั้งหมดนี้อาจจะเป็นปัญหาต่อคุณภาพการจัดการศึกษาและโอกาสทางการแข่งขันของโรงเรียนหากโรงเรียนไม่ปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง

และภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) ที่จะนำไปสู่ภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) และป้องกันภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) ซึ่งผู้เชี่ยวชาญเห็นคล้องกันคือ โรงเรียนต้องยกระดับการบริหารด้วยระบบคุณภาพ (Quality System Management) ให้เทียบเคียงกับมาตรฐานสากล โดยการส่งเสริมบุคลากรให้ทำงานเป็นทีมด้วยความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพทั้งองค์กร ในขณะเดียวกันก็ต้องสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานให้กับบุคลากรเพื่อสร้างความมั่นคงในอาชีพ นอกจากนี้ต้องพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารและการจัดการเรียนการสอนเพื่อรองรับเทคโนโลยีทางการศึกษาที่พัฒนาอย่างรวดเร็ว พัฒนาอาคารเรียนและเทคโนโลยีให้เอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล สร้างเครือข่ายการจัดการศึกษาทุกระดับ พร้อมทั้งมีระบบรองรับการพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพครู ส่วนทางด้านหลักสูตร โรงเรียนต้องพัฒนาหลักสูตรให้มีความหลากหลาย ทันสมัย รองรับความถนัด ความสามารถของนักเรียน และส่งเสริมอาชีพ เพื่อสร้างโอกาสทางการแข่งขัน ดังนั้นหลักสูตรจึงควรมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา สามารถปรับลดเนื้อหาและเพิ่มความเข้มข้นให้เทียบเคียงกับมาตรฐานสากล นอกจากนี้ควรจัดทำหลักสูตรเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ หรือหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลองศึกษาในสิ่งที่สนใจเพื่อต่อยอดโลกอาชีพในอนาคต ในขณะเดียวกันต้องจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนใช้เทคโนโลยีอย่างเป็นประโยชน์ ปลูกฝังให้นักเรียนเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการศึกษาอย่างแท้จริง รวมทั้งมีกฎระเบียบหรือมาตรการควบคุมพฤติกรรมของนักเรียนที่จะส่งผลด้านลบต่อการศึกษาสืบเนื่องจากอิทธิพลของเทคโนโลยีตั้งแต่ปัจจุบัน

อภิปรายผล

อนาคตภาพโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570) ซึ่งดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนระเบียบวิธีการวิจัย EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) ปรากฏภาพอนาคตสามภาพคือ ภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) ภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) และภาพอนาคตที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) โดยภาพอนาคตทั้งสามภาพนี้สามารถจำแนกเป็นรายด้านได้ 3 ด้าน คือ ด้านการบริหาร ด้านหลักสูตร และด้านการจัดการเรียนการสอน

ภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) ด้านการบริหารตามฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญสรุปได้ว่า การบริหารของโรงเรียนเป็นระบบ ชัดเจน โปร่งใส และทันสมัยภายใต้เครือข่ายความร่วมมือของบุคลากรภายในองค์กร ทันต่อสภาวะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากเทคโนโลยีดิจิทัล และมีเสถียรภาพแม้จะเกิดการเปลี่ยนแปลงบุคลากรระดับผู้บริหารสถานศึกษาก็จะไม่ส่งผลกระทบ เหตุที่ผู้เชี่ยวชาญมีฉันทามติเช่นนี้เป็นเพราะว่า ปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศกลายเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตของคนในยุคปัจจุบัน ดังนั้นการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงจำเป็นต้องพัฒนาทักษะที่เพิ่มเติมจากคนในศตวรรษที่ 20 และศตวรรษที่ 19 ซึ่งได้แก่ 3Rs คือ การอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (Writing) และการคิดเลขเป็น (Arithmetics) และ 8Cs คือ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross – cultural Understanding) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion) โดยการปฏิรูปการจัดการศึกษาที่เปลี่ยนแนวคิดจากการจัดการศึกษาระบบเดิมที่มุ่งผลักนักเรียนเข้าสู่ระบบโรงงาน มาเป็นการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดอย่างสร้างสรรค์และเข้ากับบริบทของโลกที่เปลี่ยนแปลงด้วยการบริหารที่มีประสิทธิภาพ นำเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริหารให้เหมาะสม คุ้มค่า และเพียงพอต่อการใช้งาน รวมไปถึงการจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งจะเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ส่งผลต่อความไว้วางใจของผู้ปกครองที่มีต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ต้องส่งเสริมการทำงานเป็นทีมตามบริบทของโรงเรียน

เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และการตัดสินใจร่วมกันอย่างมืออาชีพอันจะนำไปสู่แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงแบบปฏิรูป (Transformational Change) ที่บุคลากรทุกระดับร่วมกันสร้างวัฒนธรรมองค์กรใหม่ กำหนดกลยุทธ์ใหม่ และหล่อหลอมวิธีการทำงานใหม่ๆ อย่างประสานประโยชน์ และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอันจะนำไปสู่เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นตามวิสัยทัศน์ที่กำหนด รวมไปถึงการปรับโครงสร้างการบริหารให้มีประสิทธิภาพและเข้มแข็งในรูปของคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาที่มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างจริงจัง ทั้งนี้เพื่อรองรับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และเพื่อคงเสถียรภาพของโรงเรียนท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงทุกรูปแบบในอนาคต

ภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) ด้านหลักสูตรตามฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญสรุปได้ว่า หลักสูตรมีความหลากหลาย ยืดหยุ่น ตอบสนองความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในการทำงาน ส่งเสริมความรู้ ความสามารถของนักเรียนตามศักยภาพ ส่งผลให้นักเรียนรู้เท่าทันเทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต สามารถสร้างแรงจูงใจต่อผู้ปกครองและตอบสนองความต้องการของนักเรียน รวมทั้งสร้างโอกาสทางการแข่งขัน เหตุที่ผู้เชี่ยวชาญมีฉันทามติเช่นนี้เป็นเพราะว่า ในศตวรรษที่ 21 มนุษยชาติต้องเผชิญหน้ากับความท้าทายที่หลากหลาย ทั้งการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ ระดับชนชั้น และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีซึ่งก่อให้เกิดการหยุดชะงักทางสังคม ดังนั้นมนุษยชาติจึงต้องการอนาคตที่ยั่งยืนมากกว่าที่เคยเป็นมา ด้วยเหตุนี้ทุกประเทศทั่วโลกจึงต่างเร่งการปฏิรูปการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับภาวะความเป็นจริง และคงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของประเทศไว้ ดังนั้นหลักสูตรในศตวรรษที่ 21 จึงควรถูกออกแบบใหม่ให้เน้นความเข้าใจเชิงลึกและความคล่องตัวที่ครอบคลุมทุกมิติของการศึกษาอันประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ และอภิปัญญา กล่าวคือ ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ในวิชาพื้นฐาน เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาต่าง ๆ ควบคู่กับวิชาสมัยใหม่ เช่น หุ่นยนต์ หรือการเป็นผู้ประกอบการ จนสามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้แบบสหวิทยาการ ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะขั้นสูง ได้แก่ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการติดต่อสื่อสาร และทักษะความร่วมมือ ส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พร้อมจะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้แก่ มีสติ มีความใฝ่รู้ มีความกล้าหาญ มีความยืดหยุ่น มีจริยธรรม และมีความเป็นผู้นำ และท้ายที่สุดหล่อหลอมให้นักเรียนเกิดอภิปัญญาตระหนักรู้ถึงความสามารถด้านการเรียนและองค์ความรู้ของตนเองจนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต นอกจากนี้หลักสูตรยังต้องส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยที่ก่อให้เกิดระบบต่าง ๆ ในสังคม รวมทั้งพัฒนาคุณสมบัติเฉพาะบุคคลและทักษะที่จำเป็นเพื่อรับรู้และร่วมรับผิดชอบสังคม แต่อย่างไรก็ตามความสำเร็จของหลักสูตรในศตวรรษที่ 21 ก็ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของนักเรียนทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน คุณภาพการจัดการเรียนการสอน และกระบวนการเรียนรู้ด้วยเช่นกัน นั่นคือการเรียนรู้ของนักเรียนขึ้นอยู่กับแรงจูงใจและการมีส่วนร่วม ดังนั้นหลักสูตรจึงต้องมีความยืดหยุ่น ตอบสนองต่อความหลากหลายและการออกแบบวิธีการสอน

เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของนักเรียน รวมทั้งต้องผสมผสานความรู้ ความคิด ทักษะนวัตกรรม สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และประสบการณ์จริงในบริบทของสาระการเรียนรู้หลัก กล่าวโดยสรุปคือหลักสูตรที่เตรียมความพร้อมในการดำเนินชีวิตและการทำงานแก่นักเรียนในศตวรรษที่ 21 ควรส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเนื้อหาและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ ส่งเสริมความสามารถด้านการสื่อสารและการแก้ปัญหาเป็นทีม ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และการสร้างทางเลือก และมีความยืดหยุ่นสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้ตลอดเวลา รวมทั้งจัดกระบวนการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน สื่อ แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ มีทักษะที่จำเป็น ได้รับการปลูกฝัง บ่มเพาะทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรม เพื่อเติบโตเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคมตามยุทธศาสตร์ชาติ

ภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) ด้านการจัดการเรียนการสอนตามฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในยุคเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถสร้างแรงจูงใจต่อผู้ปกครองและตอบสนองความต้องการของนักเรียน ไม่เน้นการเรียนการสอนแค่ภายในห้องเรียน แต่ปรับเปลี่ยนเป็นระบบออนไลน์ด้วยการสอนจากแหล่งเรียนรู้ทั่วโลกโดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางแต่ยังคงคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนไว้ เหตุที่ผู้เชี่ยวชาญมีฉันทามติเช่นนี้เป็นเพราะว่า ปัจจุบันทุกประเทศทั่วโลกต่างตื่นตัวและเร่งปฏิรูปการศึกษาจากการผลักดันของเซอร์เคน โรบินสันนักการศึกษาระดับโลกที่เน้นย้ำความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลงแนวคิดการจัดการศึกษาระบบโรงงาน มาเป็นการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งวิจารณ์ พาณิช ผู้มีบทบาทสำคัญของประเทศไทยในการสร้างและพัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัยและการจัดการความรู้ ก็มีความเห็นในทำนองเดียวกันว่าการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไม่ใช่การเตรียมคนออกไปทำงานในสายพานการผลิตในยุคอุตสาหกรรมเหมือนศตวรรษที่ 20 หรือศตวรรษที่ 19 แต่ต้องเตรียมคนออกไปเป็นคนทำงานที่ใช้ความรู้และเป็นบุคคลพร้อมเรียนรู้ ดังนั้นทักษะสำคัญที่สุดของศตวรรษที่ 21 จึงเป็นทักษะของการเรียนรู้ (learning skills) เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะคนยุคใหม่ต้องมีทักษะสูงในการเรียนรู้และการปรับตัวเพื่อเตรียมตัวเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วรุนแรง พลิกผัน และคาดไม่ถึง ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนจึงต้องก้าวข้ามสาระวิชาไปสู่การเรียนรู้ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) ที่ครูต้องออกแบบการเรียนรู้ และอำนวยความสะดวก (facilitate) ในการเรียนรู้ให้นักเรียนเรียนรู้จากการลงมือทำ จัดการเรียนการสอนที่สามารถสอนนักเรียนได้ทุกคนอย่างสอดคล้องและเข้าถึงคุณลักษณะและความสามารถเฉพาะบุคคลของนักเรียนแต่ละคน นำเทคโนโลยีมาใช้จัดการเรียนการสอนในห้องเรียนได้อย่างเหมาะสม เสริมสร้างความสัมพันธ์ของนักเรียนภายในชั้นเรียน ผลักดันให้นักเรียนคิดวางแผนแนวทางการดำเนินชีวิต

ภายใต้การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และส่งเสริมทักษะชีวิตให้ยอมรับและเข้าใจการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งสามารถปรับตัวพร้อมเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทุกอย่าง ยิ่งไปกว่านั้นต้องไม่มุ่งผลสัมฤทธิ์ที่พึงประสงค์ทางด้านการศึกษาเพียงอย่างเดียว ควรมุ่งผลสัมฤทธิ์ด้านอื่น ๆ ที่จำเป็นต้องปลูกฝังด้วยเช่นกันได้แก่ คุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรม ความสามารถในการคิดวิเคราะห์เพื่อหาคำตอบที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อสังคม การเป็นพลเมืองที่ดี และความเป็นผู้ประกอบการ รวมไปถึงการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ มีทักษะด้านเทคโนโลยีเพียงพอต่อการสื่อสาร มีความคิดสร้างสรรค์และพร้อมที่จะทำงานทุกแห่งในโลก

ภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) ด้านการบริหารตามฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญสรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและอัตราการเกิดของประชากรจะเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลกระทบกับจำนวนนักเรียนจนส่งผลต่อการบริหารทั้งในส่วนของการจัดการศึกษา งบประมาณ คุณภาพครู และความไว้วางใจของผู้ปกครอง เหตุที่ผู้เชี่ยวชาญมีฉันทามติเช่นนี้เป็นเพราะว่าผลการฉายภาพประชากรของปัทมา ว่าพัฒนวงศ์ และปราโมทย์ ประสาทกุล โดยตั้งฐานจากเมื่อกลางปี พ.ศ. 2548 ประเทศไทยมีประชากร 62.2 ล้านคน หนึ่งปีถัดไปประมาณได้ว่าประชากรไทย ณ กลางปี 2549 เพิ่มขึ้นเป็น 62.5 ล้านคน เท่ากับว่าหนึ่งปีมีคนเพิ่มขึ้น 3 แสนคนเศษ คิดเป็นอัตราเพิ่มประชากรร้อยละ 0.6 ต่อปี การเพิ่มของประชากรไทยยังคงเพิ่มขึ้นต่อไปในอนาคต แต่เป็นการเพิ่มที่ช้าลง แต่ละปีอัตราเพิ่มประชากรค่อย ๆ ลดลง ๆ ในปี พ.ศ. 2565 ดูเหมือนว่าจะเป็นปีที่ประชากรไทยถึงจุดอิ่มตัว อัตราเกิดจะอยู่ในระดับใกล้เคียงกับอัตราตาย ทำให้อัตราการเพิ่มของประชากรใกล้เคียงกับศูนย์ จำนวนเกิดในแต่ละปีพอ ๆ กับจำนวนตาย แสดงว่าประชากรไทยจะถึงจุดอิ่มตัวที่จำนวนประมาณ 65 ล้านคนในราวปี พ.ศ. 2565 หลังจากนั้นเป็นไปได้ว่าอัตราเพิ่มประชากรจะติดลบคือต่ำกว่าศูนย์บ้างเล็กน้อย ทำให้จำนวนประชากรแต่ละปีลดลง ซึ่งการที่ประชากรไทยในอนาคตเพิ่มขึ้นอย่างช้า ๆ จนอิ่มตัวแล้วลดลงนั้น เป็นผลเนื่องมาจากภาวะเจริญพันธุ์ที่ลดต่ำลงและคนไทยมีชีวิตยืนยาวขึ้น ลักษณะเช่นนี้ทำให้โครงสร้างอายุของประชากรเปลี่ยนแปลงไปอย่างเห็นได้ชัดเจน หากดูที่จำนวนประชากรเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในช่วงปี พ.ศ. 2548 – 2578 จะมีจำนวนลดลงจาก 14 ล้าน (ร้อยละ 23 ของประชากรทั้งหมด) เหลือ 9 ล้านคนเศษ (ร้อยละ 14) ส่วนประชากรวัยแรงงาน (อายุ 15 – 59 ปี) นั้นมีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย กล่าวคือในช่วง พ.ศ. 2548 – 2558 จำนวนจะเพิ่มขึ้นจาก 41 ล้าน เป็น 43 ล้านคน หลังจากนั้นจะลดจำนวนลงเหลือ 38 ล้านคนในปี พ.ศ. 2578 อาจกล่าวได้ว่าจำนวนประชากรวัยแรงงานในอนาคตอีก 30 ปีข้างหน้าเกือบไม่เปลี่ยนแปลงเลยก็ว่าได้ แต่การที่จำนวนประชากรวัยเด็กจะลดลงอย่างมากจะมีผลทำให้จำนวนประชากรในวัยเรียน (อายุ 6 – 21 ปี) ลดลงอย่างต่อเนื่องจาก 16 ล้านคนในปี พ.ศ. 2548 เป็น 11 ล้านคนในปี พ.ศ. 2578 ผนวกกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 54 กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลา 12 ปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับ

อย่างมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ส่งผลให้นักเรียนย้ายไปเรียนโรงเรียนรัฐเนื่องจากเรียนฟรี ซึ่งเรื่องนี้เริ่มส่งผลกระทบต่อโรงเรียนเอกชนตั้งแต่ปีการศึกษา 2560 คือจำนวนนักเรียนชั้นก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชนลดลง และในปีการศึกษา 2561 คาดว่านักเรียนในโรงเรียนเอกชนจะลดลงมากขึ้น โดยประเมินว่ารวมกันทุกชั้นอาจลดลง 30,000-50,000 คน ซึ่งถ้าเป็นอย่างที่คาดการณ์จริง โรงเรียนอาจต้องลดจำนวนครูเพื่อลดค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ยังมีกลุ่มทุนขนาดใหญ่ เช่นเครือซี.พี. และกลุ่มธรรมวัฒนะที่ลงทุนจัดตั้งโรงเรียนด้วยงบลงทุนค่อนข้างสูงเพื่อเปิดสอนหลักสูตรภาษาอังกฤษ ก็ล้วนส่งผลกระทบทำให้โรงเรียนเอกชนต้องเร่งปรับตัวเช่นกัน รวมไปถึงความเฟื่องฟูของธุรกิจโรงเรียนนานาชาติที่ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมามีการขอใบอนุญาตจัดตั้งโรงเรียนนานาชาติเพิ่มขึ้นทุกปี ทั้งนี้เพราะผู้ปกครองมองว่าการเรียนในโรงเรียนนานาชาติเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าการส่งบุตรหลานไปเรียนที่ต่างประเทศ แต่ได้เรียนในหลักสูตรภาษาอังกฤษจากเจ้าของภาษาและประเทศเจ้าของหลักสูตรทำให้การเรียนต่อในต่างประเทศสามารถเทียบระดับชั้นได้ทันทีโดยไม่ต้องทดสอบความสามารถทางภาษา ยิ่งไปกว่านั้นผลการศึกษาของเมอร์เนน (Murnane) ศาสตราจารย์ด้านการศึกษาและสังคมของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดยังชี้ให้เห็นว่ารายได้ของครอบครัวมีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนในโรงเรียนเอกชน ฉะนั้นในยุคปัจจุบันถ้าโรงเรียนยังไม่พัฒนาคุณภาพและระบบการบริหารให้สอดคล้องกับสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และการเงินโลกที่มีความผันผวนในเกณฑ์สูง ก็อาจต้องประสบปัญหาด้านการบริหารอย่างแน่นอนเนื่องจากจำนวนนักเรียนลดลง

ภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) ด้านหลักสูตรตามฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญสรุปได้ว่า หลักสูตรไม่รองรับต่อการเปลี่ยนแปลงหรือโลกทัศน์ทางอาชีพในทศวรรษหน้า เหตุที่ผู้เชี่ยวชาญมีฉันทามติเช่นนี้เป็นเพราะว่า ผลการศึกษาของพิริยะ ผลพิรุฬห์ พบว่าปัจจุบันประเทศไทยกำลังประสบกับปัญหาความไม่สอดคล้องทางการศึกษาต่อตลาดแรงงานในระดับสูงทั้งความไม่สอดคล้องในแนวดิ่งและความไม่สอดคล้องในแนวราบ โดยความไม่สอดคล้องในแนวดิ่งเกิดมากกับบัณฑิตที่จบในสาขาสังคมศาสตร์ในขณะที่ความไม่สอดคล้องในแนวราบจะเกิดมากกับบัณฑิตที่จบในสาขาวิทยาศาสตร์กายภาพ ซึ่งความไม่สอดคล้องของการศึกษานี้ต่างก็ส่งผลทางลบต่อการทำงานของแรงงานคนนั้น ๆ โดยพบว่าผู้ที่มีภาวะของความไม่สอดคล้องทางการศึกษาจะมีรายได้ต่ำกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพสอดคล้องกับการศึกษา นอกจากนี้ยังพบว่าความไม่สอดคล้องทางการศึกษายังส่งผลลบต่อโอกาสของการมีงานทำที่ลดลงและส่งผลต่อความน่าจะเป็นของการหางานทำใหม่เพิ่มขึ้น รวมทั้งยังส่งผลต่อเนื่องไปสู่ภาคการผลิตที่ไม่สามารถทำงานได้เต็มตามผลิตภาพซึ่งส่งผลต่อการออกกลางคันและการขาดแคลนแรงงาน นอกจากนี้รายงานของสำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติในช่วงปี 2013 - 2017 ยังพบอีกว่าแม้จะมีผู้สำเร็จการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพิ่มสูงขึ้นทุกปี แต่จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาที่ไม่ได้ทำงานในสาขาที่สำเร็จการศึกษานั้นก็เพิ่มสูงขึ้นเช่นกัน โดยผลจากการทำงานไม่ตรงตามสาขานั้นทำให้เกิด

ค่า Wage Penalty โดยเฉลี่ยถึง 28% เมื่อเทียบกับคนที่ทำงานตรงสาขา ทั้งนี้สืบเนื่องจากสิ่งที่เรียนรู้ในโรงเรียน มหาวิทยาลัย หรือศูนย์ฝึกอาชีพไม่สอดคล้องกับความต้องการของตำแหน่งงานในตลาด ที่ผ่านมาพบว่ามีนักเรียนด้อยโอกาสอีกเป็นจำนวนมากที่เข้าไม่ถึงหลักสูตรที่สร้างเสริมทักษะ ทั้งยังขาดการอบรมให้ความรู้และการแนะแนวอาชีพในรูปแบบต่าง ๆ บางครั้งนักเรียนอาจมีทักษะแต่ไม่ได้นำมาใช้กับการทำงานของตน ดังนั้นสิ่งสำคัญคือโรงเรียนควรมีหลักสูตรที่สอนให้นักเรียนได้ทราบถึงการเป็นผู้ประกอบการไม่ใช่สอนแค่การประกอบอาชีพ เป็นลูกจ้าง หรือเป็นพนักงานเท่านั้น ด้วยเหตุนี้โรงเรียนจำเป็นต้องพิจารณานโยบายด้านการพัฒนาหลักสูตรที่สนับสนุนการศึกษาในสาขาที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบัน

ภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) ด้านการจัดการเรียนการสอนตามฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนไม่ส่งเสริมพัฒนาการและไม่ตอบสนองสมรรถนะตามระดับความสามารถของนักเรียนอย่างเต็มศักยภาพเนื่องจากจำนวนนักเรียนต่อห้องมากเกินไป และขาดการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างจริงจัง ตลอดจนครูขาดคุณภาพในการจัดการเรียนการสอน ขาดความรับผิดชอบต่อการพัฒนานักเรียน ไม่มีหลักการทางจิตวิทยาในการสอน และทำงานโดยมองผลประโยชน์หรือค่าตอบแทนเป็นเรื่องสำคัญ เหตุที่ผู้เชี่ยวชาญมีฉันทามติเช่นนี้เป็นเพราะว่า แนวโน้มของสังคมโลกและสังคมไทยในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างมาก ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของมนุษย์ บ้านจะกลายเป็นที่ทำงาน และมีอาชีพใหม่ๆ เกิดขึ้นอย่างไม่เคยมีมาก่อน ดังนั้นการที่มนุษย์จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีคุณภาพจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับตัวให้เหมาะสมกับยุคดังกล่าว นั่นคือต้องมีความรอบรู้ (Mastery) มีความรู้ในขอบข่ายของศตวรรษที่ 21 (Themes of 21st century) มีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and innovation) และมีทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (Information media and technology skills) ซึ่งการสร้างคุณลักษณะของคนในศตวรรษที่ 21 ดังกล่าวนี้ขึ้นอยู่กับการจัดการศึกษาในระดับต่าง ๆ แต่ทว่าโชคไม่ดีที่ปัจจุบันนักเรียนส่วนใหญ่ยังคงได้รับการศึกษาแบบเดิม ๆ นั่นคือสอนตามหลักสูตรแกนกลางที่ออกแบบมาเพื่อให้เหมาะกับทุกสภาวการณ์ผ่านการท่องจำและการทดสอบรายบุคคล ส่งผลให้นักเรียนขาดการกระตุ้นและขาดแรงจูงใจเพราะสามารถหาความรู้หรือข้อมูลได้เองผ่านสื่อออนไลน์และการเล่นเกม แล้วก็ไม่ต้องท่องจำเพราะข้อมูลอยู่ในฝ่ามือทุกที่ทุกเวลา รวมทั้งเกิดความรู้สึกว่าการเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องเกิดที่โรงเรียนเพราะทุกที่บนโลกคือแหล่งเรียนรู้ สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ดังนั้นความคิดเกี่ยวกับการเรียนของนักเรียนในยุคปัจจุบันรวมไปถึงผู้ปกครองบางครอบครัวจึงเปลี่ยนไป ยิ่งไปกว่านั้นจากรายงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติยังพบว่า ปัจจุบันความเป็นครูในสังคมไทยกำลังเผชิญกับปัญหาหลายด้านโดยเฉพาะวิกฤติศรัทธาในวิชาชีพ เนื่องจากครูไม่นำเทคโนโลยีมาใช้อย่างจริงจัง หรือขยายองค์ความรู้ของตนเองให้ทันต่อ

การเปลี่ยนแปลงจนไม่สามารถตอบคำถามของนักเรียนได้ แต่ในขณะที่องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติมองว่า ครู คือ กุญแจสำคัญในการแก้ไขปัญหาด้านคุณภาพการศึกษา ซึ่งนั่นหมายความว่ากุญแจสำคัญกลายเป็นปัญหา และถ้าไม่แก้ไขหรือพัฒนาจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพนักเรียนอย่างแน่นอน

ภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) ด้านการบริหารตามฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญสรุปได้ว่า โรงเรียนต้องยกระดับการบริหารด้วยระบบคุณภาพ (Quality System Management) ให้เทียบเคียงกับมาตรฐานสากล โดยการส่งเสริมบุคลากรให้ทำงานเป็นทีมด้วยความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพทั้งองค์กร ในขณะเดียวกันก็ต้องสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานให้กับบุคลากรเพื่อสร้างความมั่นคงในอาชีพ นอกจากนี้ต้องพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารและการจัดการเรียนการสอนเพื่อรองรับเทคโนโลยีทางการศึกษาที่พัฒนาอย่างรวดเร็ว พัฒนาอาคารเรียนและเทคโนโลยีให้เอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล สร้างเครือข่ายการจัดการศึกษาทุกระดับ พร้อมทั้งมีระบบรองรับการพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพครู เหตุที่ผู้เชี่ยวชาญมีฉันทามติเช่นนี้เป็นเพราะว่า ปัจจุบันโลกกำลังอยู่ในช่วงของการเปลี่ยนแปลง ผนวกกับสภาพปัญหาและแนวโน้มทางการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โรงเรียนต้องตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการปรับกลยุทธและรูปแบบการบริหารให้ทันสมัยอยู่เสมอเพื่อนำพาองค์กรให้เจริญก้าวหน้าและไปสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษาอันจะส่งผลต่อการสร้างเสริมสมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนให้สอดคล้องกับยุคศตวรรษที่ 21 ด้วยการวางระบบการบริหารและพัฒนาองค์กรอย่างมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งนี้เพราะระบบการบริหารที่ประสบความสำเร็จคือการส่งเสริมสนับสนุนความเป็นผู้นำในทุกระดับทั้งครูและผู้บริหารโดยไม่คำนึงถึงตำแหน่งหน้าที่ที่รับผิดชอบ เปิดโอกาสให้ครูแสดงศักยภาพและมีอิสระในการสร้างสรรค์รูปแบบการเรียนรู้ที่ดีที่สุดสำหรับนักเรียน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหารหรือแบ่งเบาภาระของผู้บริหารทั้งภายในและภายนอก ซึ่งการทำเช่นนี้จะส่งผลให้ครูตระหนักรู้ในประสิทธิภาพของตนและพึงพอใจในการทำงานมากขึ้นเนื่องจากได้รับโอกาสให้เป็นส่วนหนึ่งในการตัดสินใจ นอกจากนี้ผลการวิจัยของปาร์กเกอร์ (Parker) ที่ศึกษาเรื่อง การศึกษาตัวเลือกของโรงเรียนเอกชนที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจด้วยระเบียบวิธีวิจัย Q ยังแสดงให้เห็นว่าสภาพแวดล้อมของโรงเรียนมีผลต่อการตัดสินใจเลือกลงทะเบียนเรียนในโรงเรียนเอกชนของผู้ปกครอง ดังนั้นโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 จึงต้องโปร่ง สว่าง และกว้างขวางพอสำหรับให้นักเรียนทำกิจกรรมทั้งโครงการกลุ่มหรืองานเดี่ยว มีสถานที่ให้นักเรียนได้แสดงผลงานในเชิงประจักษ์แก่ผู้ปกครองและชุมชน ใช้เทคโนโลยีจัดการเรียนการสอน มีห้องปฏิบัติการและศูนย์การเรียนรู้ที่ทันสมัย รวมไปถึงผลการวิจัยของสมพร ยอดดำเนินที่ศึกษาเรื่อง อนาคตภาพโรงเรียนอนุบาลฤทธิยะวรรณาลัย ที่ชี้ให้เห็นว่าแนวทางการปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลตามอนาคตภาพนั้นโรงเรียนต้องกำหนดนโยบายที่วางเป้าหมาย

ด้านการพัฒนาคุณภาพนักเรียนอย่างชัดเจนโดยคำนึงถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ต้องพัฒนาครูให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการและวิชาชีพ มีจิตใจและจรรยาบรรณที่ดีงามอย่างต่อเนื่อง ต้องจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กแต่ละช่วงวัยที่สะดวก สะอาด ปลอดภัย และเพียงพอตามมาตรฐานสากล รวมทั้งต้องสามารถนำนโยบายมาสู่ยุทธศาสตร์และนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้โรงเรียนจึงต้องปรับกระบวนทัศน์ เปลี่ยนแปลงเทคนิค วิธีการ กลยุทธ์ และรูปแบบการบริหารอันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการศึกษาและเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสืบไปเพื่อให้อนาคตภาพเป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์

ภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) ด้านหลักสูตรตามฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญสรุปได้ว่า โรงเรียนต้องพัฒนาหลักสูตรให้มีความหลากหลาย ทันสมัย รองรับความถนัด ความสามารถของนักเรียน และส่งเสริมอาชีพ เพื่อสร้างโอกาสทางการแข่งขัน ดังนั้นหลักสูตรจึงควรมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา สามารถปรับลดเนื้อหาและเพิ่มความเข้มข้นให้เทียบเคียงกับมาตรฐานสากล นอกจากนี้ควรจัดทำหลักสูตรเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ หรือหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลองศึกษาในสิ่งที่สนใจเพื่อต่อยอดโลกอาชีพในอนาคต เหตุที่ผู้เชี่ยวชาญมีฉันทามติเช่นนี้เป็นเพราะว่า ตลอดเวลาที่ผ่านมามักมีคำถามว่าหลักสูตรของโรงเรียนสามารถเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีความรู้และทักษะเพื่อการดำเนินชีวิตและการทำงานได้ดีเพียงใด เพราะที่ผ่านมาหลักสูตรเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีความรู้และทักษะเพื่อการดำเนินชีวิตและการทำงานที่เฉพาะเจาะจง แต่หลักสูตรในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องเตรียมความพร้อมนักเรียนสู่ชีวิตการทำงานที่อาจขยายช่วงการประกอบอาชีพ บางอาชีพไม่เคยมีมาก่อน หรือการทำงานร่วมกันข้ามสาขาวิชาที่มีการปรับรูปแบบอย่างท้าทายสืบเนื่องจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัล ดังนั้นเพื่อเตรียมความพร้อมนักเรียนให้เป็นไปตามลักษณะข้างต้น หลักสูตรจึงต้องมุ่งเน้นให้นักเรียนหาทางออกในการแก้ปัญหาจากสถานการณ์จริงและซับซ้อนร่วมกันอย่างท้าทาย เพราะความท้าทายจะส่งผลให้นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกัน การสร้างสรรค์นวัตกรรม การสื่อสาร การแก้ปัญหา และการใช้เทคโนโลยี โดยประเมินทักษะและคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 จากโครงการหรือผลงานของนักเรียน ในขณะเดียวกันต้องบูรณาการทักษะในศตวรรษที่ 21 กับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเตรียมนักเรียนสู่โลกการทำงานในอนาคต ถึงแม้ว่าการจัดการศึกษาในปัจจุบันจะยังคงใช้แบบทดสอบมาตรฐานตัดสินความสำเร็จของโรงเรียน แต่การเปิดโอกาสให้นักเรียนคิดสร้างสรรค์และใช้พลังของเทคโนโลยีมาสนับสนุนทักษะและการเรียนรู้ก็เป็นสิ่งสำคัญ เพราะอนาคตของนักเรียนขึ้นอยู่กับความยืดหยุ่นและความพร้อมของทรัพยากรไม่ใช่การสอนเพื่อทดสอบ ดังนั้นหลักสูตรต้องส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนประสบความสำเร็จในฐานะนวัตกรรมแห่งอนาคต สามารถดำรงชีวิตและประสบความสำเร็จทั้งด้านการทำงานและการดำเนินชีวิต ด้วยเหตุนี้โรงเรียนจึงต้องเปลี่ยนกระบวนทัศน์ และนำนวัตกรรมการศึกษามาบริหารทั้งด้านหลักสูตรที่ต้อง

หลากหลายและบูรณาการให้สอดคล้องกับความแตกต่างของนักเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านสื่อการสอนที่ทันสมัย ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเครือข่ายสังคมออนไลน์ ด้านการประเมินผลเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และด้านการบริหารที่อิสระและสอดคล้องกับศักยภาพและความพร้อมของโรงเรียนและชุมชน โดยร่วมกันขับเคลื่อนให้เกิดผลสำเร็จในการพัฒนาการศึกษาอย่างสมดุลและยั่งยืน ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

ภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) ด้านการจัดการเรียนการสอนตามฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญสรุปได้ว่า โรงเรียนต้องจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนใช้เทคโนโลยีอย่างเป็นประโยชน์ ปลูกฝังให้นักเรียนเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการศึกษาอย่างแท้จริง รวมทั้งมีกฎระเบียบหรือมาตรการควบคุมพฤติกรรมของนักเรียนที่จะส่งผลด้านลบต่อการศึกษาสืบเนื่องจากอิทธิพลของเทคโนโลยี เหตุที่ผู้เชี่ยวชาญมีฉันทามติเช่นนี้เป็นเพราะว่าการจัดการศึกษาในอนาคตมีแนวโน้มที่จะย่อหลักสูตรให้สั้นจบได้รวดเร็วโดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอน ผนวกกับการเกิดกระบวนทัศน์การเรียนรู้ใหม่คือการเรียนรู้เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล และการเรียนรู้ที่เน้นท้องถิ่นและเน้นความเป็นสากลโลก จึงทำให้ครูสามารถนำรูปแบบการสอน วิธีสอน หรือเทคนิคการสอนต่าง ๆ มาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างหลากหลายขึ้น แต่การที่จะจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้นั้นย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องหลายประการ เช่น การบริหาร ผู้บริหาร ครู หลักสูตร โรงเรียน และห้องเรียน รวมไปถึงปัจจัยด้านสภาพครอบครัวไทยในยุคปัจจุบันที่เด็กยุคใหม่ชอบใช้อินเทอร์เน็ตและส่วนใหญ่ไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ เพราะพ่อแม่ต้องออกไปทำงานทิ้งลูกไว้กับปู่ย่าหรือตายาย เด็กบางคนไม่มีพ่อแม่เพราะพ่อแม่เสียชีวิตไปแล้วหรือพ่อแม่หย่าร้างต้องอยู่กับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ดังนั้นการออกแบบการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริงท่ามกลางความแตกต่างและการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัลจึงเป็นสิ่งสำคัญ ด้วยเหตุนี้ครูต้องเลิกเป็นผู้สอน ต้องผันตัวเองมาเป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้และอำนวยความสะดวกให้นักเรียนเรียนรู้จากการเรียนแบบลงมือทำหรือปฏิบัติ ทั้งนี้เพราะครูเป็นกุญแจสำคัญในการแก้ไขปัญหาด้านคุณภาพการศึกษา ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยของสำนักงานการวิจัยด้านเศรษฐกิจแห่งชาติสหรัฐที่ต้องการสะท้อนว่าครูที่มีมูลค่าเพิ่มด้านวิชาการในระดับสูงจะสามารถพัฒนาอนาคตของนักเรียนในระยะยาวหรือไม่ ซึ่งพบว่านักเรียนที่ได้เรียนกับครูที่มีมูลค่าเพิ่มด้านวิชาการมากจะประสบความสำเร็จในอาชีพการงานในหลาย ๆ ด้าน เช่น นักเรียนเหล่านี้สามารถสอบเข้ามหาวิทยาลัยดี ๆ ได้ มีเงินเดือนที่ดีเมื่อเข้าสู่วัยทำงาน อาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี และมีแนวโน้มตั้งครรภ์ในช่วงวัยรุ่นน้อยกว่าด้วย รวมไปถึงผลการศึกษาของศิวพร กาจันทร์ เรื่อง อนาคตของโรงเรียนบรมราชินีนาถราชวิทยาลัยที่สะท้อนว่าครูไม่ได้มีหน้าที่สอนเพียงอย่างเดียว แต่ยังต้องอบรมบ่มเพาะฝึกฝนทั้งทางด้านสติปัญญา คุณธรรม จริยธรรมอันดีงามให้แก่ศิษย์ด้วย นอกจากนี้ครูยังต้องสร้างมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนครูในการสร้าง team work เพื่อ

ขับเคลื่อนกระบวนการการทำงานไปสู่เป้าหมายอย่างมีทิศทางที่สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน ต้องตระหนักในเจตนารมณ์หรือวัตถุประสงค์การก่อตั้งโรงเรียน และภักดีต่อโรงเรียน ดังนั้นครูในศตวรรษที่ 21 จึงต้องปรับตัวให้เข้ากับการเรียนรู้และยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งต้องพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่เข้ามามีบทบาทอย่างมากในวงการการศึกษาทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพื่อให้สามารถชี้แนะและส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดเวลา นอกจากนี้ครูไทยในอนาคตยังต้องมีความรู้จริงในเรื่องที่สอน และต้องมีเทคนิควิธีการให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้จากประสบการณ์ รวมทั้งจัดกิจกรรมเชื่อมโยงความรู้จากแหล่งเรียนรู้ภายนอก ฝึกให้นักเรียนทำงานเป็นทีม เป็นนักออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และแสดงออกซึ่งความรักและความห่วงใยต่อนักเรียน ทั้งนี้กระบวนการเรียนการสอนดังกล่าวจะสัมฤทธิ์ผลได้ถ้าบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนช่วยกันหาทางลดปัญหาและอุปสรรค เพราะเท่าที่ผ่านมาเส้นทางการปฏิรูปการศึกษามักจะสิ้นสุดแบบพบทางตันก็สืบเนื่องมาจากการมุ่งเน้นเพียงด้านใดด้านหนึ่งจนละเลยความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนของทั้งระบบ ดังนั้นสิ่งสำคัญที่โรงเรียนต้องตระหนักคือ หากเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญไม่ว่ามิติใดก็ตามทางการศึกษาย่อมส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทางการศึกษาทั้งระบบ รวมไปถึงกระบวนการเรียนการสอน สถาบันองค์กร และกรอบพื้นฐานของความเชื่อและค่านิยม

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัย เรื่อง อนาคตภาพโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570) ซึ่งดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัย EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ปัจจุบันสถาบันทางการศึกษาทุกระดับทั่วโลกรวมถึงโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัล ความผันผวนทางเศรษฐกิจ สังคม และการเงิน รวมทั้งอัตราการเกิดของประชากรที่มีแนวโน้มน้อยลง ดังนั้นเพื่อเตรียมรับสถานการณ์ล่วงหน้า โรงเรียนควรจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยงจากการประเมินสถานการณ์ปัจจุบันในทุกมิติผ่านการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทุกฝ่าย เพื่อกำหนดกลยุทธ์ โครงสร้างการบริหาร นโยบาย และทิศทางการบริหารที่รองรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางสังคมทุกระดับ รวมทั้งสร้างเครือข่ายและสร้างความเข้าใจระหว่างโรงเรียนกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบเพื่อสร้างความเข้มแข็งตั้งแต่ปัจจุบัน

2. โรงเรียนจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งพัฒนาอย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อสร้างความเจริญงอกงามและอนาคตที่ยั่งยืนแก่บุคคลและสังคม ดังนั้นสิ่งที่พึงกระทำคือทุกฝ่ายในโรงเรียนต้องร่วมกันพิจารณาเงื่อนไขต่อไปนี้ 1) ทักษะที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในโลกปัจจุบันของนักเรียนมีอะไรบ้าง 2) ระบบการศึกษาจะช่วยส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะเหล่านั้นได้อย่างไร 3) บทบาทของครูในฐานะผู้นำนวัตกรรมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนคืออะไร 4) บทบาทและความรับผิดชอบที่แตกต่างจากเดิมของผู้บริหารสถานศึกษามีอะไรบ้าง และ 5) ผู้บริหารสถานศึกษาจะพัฒนาความเป็นผู้นำผ่านการบริหารโรงเรียนได้อย่างไร เพื่อสร้างรูปแบบหรือโมเดลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่สร้างภาพอนาคตทางบวกและยับยั้งภาพอนาคตทางลบ

3. การขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงแบบปฏิรูป (Transformational Change) ภายในโรงเรียนให้เป็นรูปธรรมในเชิงปฏิบัติจำเป็นต้องอาศัยบทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการสร้างความรู้ความเข้าใจกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และแนวทางการพัฒนาเพื่อให้เกิดการรับรู้และนำไปสู่การปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน ดังนั้นโรงเรียนต้องปรับระบบการบริหารเป็นแบบแนวระนาบที่เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ช่วยกันสร้างวัฒนธรรมองค์กรใหม่ ช่วยกำหนดกลยุทธ์ใหม่ และช่วยหล่อหลอมวิธีการทำงานใหม่ๆ โดยประสานประโยชน์ให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นตามทิศทางการบริหารที่ตั้งไว้ รวมทั้งต้องส่งเสริมด้านสวัสดิการ เพื่อให้เกิดความมั่นคงและมั่นใจในการทำงานเพื่อโรงเรียน

4. โรงเรียนต้องปฏิรูประบบการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย แตกต่างจากภาครัฐหรือหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับตลาดแรงงานและโลกอาชีพ ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ในวิชาพื้นฐาน และมีทักษะขั้นสูง มีความยืดหยุ่น ตอบสนองต่อความหลากหลายและสอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของนักเรียน รวมทั้งต้องผสมผสานความรู้ ความคิด ทักษะนวัตกรรม สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และประสบการณ์จริงในบริบทของสาระการเรียนรู้หลัก

5. โรงเรียนต้องปฏิรูประบบการพัฒนาคุณภาพครูให้มีศักยภาพ และการปรับบทบาทครูให้เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้กับนักเรียน โดยจัดกิจกรรมเสริมศักยภาพครู อาทิ การฝึกอบรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูด้วยวิธีการต่าง ๆ และการสร้างเครือข่ายครูร่วมพัฒนาวิชาชีพ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชาหรือผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกเข้ามาสอนนักเรียนเพื่อสร้างความมั่นใจเชิงวิชาการแก่นักเรียนและผู้ปกครอง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าถ้าโรงเรียนเอกชนใดยังไม่พัฒนาคุณภาพและระบบการบริหารให้สอดคล้องกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมก็อาจต้องเลิกกิจการอย่างแน่นอน ดังนั้นแนวทางหรือกลยุทธ์การบริหารสำหรับผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นเรื่องที่ควรศึกษาต่อ เพราะผลการวิจัยชี้แต่ประเด็นพัฒนาแต่ยังไม่มีการศึกษาแนวทางหรือตัวบ่งชี้การพัฒนาซึ่งเป็นประเด็นต่อยอดการศึกษา

2. ผลการวิจัยภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) ด้านการจัดการเรียนการสอนบ่งชี้ว่า ปัจจุบันครูขาดคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนทั้งที่ครูคือกุญแจสำคัญในการแก้ไขปัญหาด้านคุณภาพการศึกษา และถ้าครูมีมูลค่าเพิ่มด้านวิชาการในระดับสูงจะสามารถพัฒนาอนาคตของนักเรียนในระยะยาวได้ดีกว่า ดังนั้นจึงควรมีการวิจัยเกี่ยวคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูในศตวรรษที่ 21 หรือตัวบ่งชี้มูลค่าเพิ่มด้านวิชาการของครูที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางสำหรับสถาบันการศึกษาที่จะผลิตบุคลากรด้านการศึกษาในอนาคต

3. ผลการวิจัยภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) ด้านหลักสูตรชี้ว่า ปัจจุบันหลักสูตรยังไม่ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และไม่สอดคล้องกับตลาดแรงงาน รวมทั้งไม่ส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการซึ่งเป็นจุดเน้นของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 12 ในส่วนของการเตรียมพร้อมด้านกำลังคนและการเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัย ดังนั้นจึงควรมีงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการเป็นผู้ประกอบการ

มหาวิทยาลัยศิลปากร

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ. “นโยบายและจุดเน้นการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการปีงบประมาณ 2562.” 28 มกราคม 2562.

_____. “แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564).” ธันวาคม 2559.

_____. “แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579.” มีนาคม 2560.

กิตติชัย ไตรรัตนศิริชัย. **วิสัยทัศน์ทางการศึกษาของไทย: มองสู่อนาคต**. เข้าถึงเมื่อ 28 เมษายน 2562. เข้าถึงได้จาก http://www.cola. kku.ac.th/main2 /images/POR/RS/2557/1.An%20 Educational%20Vision%20for%20Thailand-Looking%20to%20the%20future.pdf.

เข็มทอง ศิริแสงเลิศ. “สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการคาดการณ์อนาคตด้านการศึกษาของชาติ.” เอกสารประกอบการสอนหน่วยที่ 15 การคาดการณ์อนาคตด้านการศึกษาของชาติ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ม.ป.ป.

แคท ลิม. **การสร้างภาพอนาคตในการพัฒนาการจัดการศึกษาเอกชน**. เข้าถึงเมื่อ 20 พฤษภาคม 2560. เข้าถึงได้จาก https://sudawadeeblog.com/2015/01/01.

จักรพันธ์ ภาชนะ. “อนาคตภาพการบริหารจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2558 - 2567). ” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 2559.

จำเนียร พลหาญ. “อนาคตภาพมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มที่เน้นการผลิตบัณฑิต.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2553.

จุมพล พูนภัทรชีวิน. “การวิจัยอนาคต (Future Research).” เอกสารประกอบการบรรยายเนื่องในงานมหกรรมงานวิจัยแห่งชาติ 2559 จัดโดยฝ่ายจัดการความรู้การวิจัย กองประเมินผลและจัดการความรู้การวิจัย วช. ณ โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์ และบางกอกคอนเวนชันเซนเตอร์ เซ็นทรัลเวิลด์ กรุงเทพฯ, 2559.

_____. “ปฏิบัติการวิจัยอนาคตด้วย EDFR.” **วารสารบริหารการศึกษา วิทยาลัยขอนแก่น** 1, 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2548): 19 - 31.

จุฬาภรณ์ มาเสถียรวงศ์. **แนวคิดการมองอนาคต (foresight) และวิธีการมองอนาคต**. เข้าถึงเมื่อ 17 กุมภาพันธ์ 2560. เข้าถึงได้จาก http://www.moe.go.th/news/detail.php?NewsID =202628$Key=newsresearch.

เจสสิกา เวชบรรยงรัตน์ และศศิวิมล วรุณศิริ ปวีณวัฒน์. “เศรษฐเสวนาจุฬาฯทัศนะ สถานการณ์ตลาดแรงงานผู้สำเร็จการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.” **ฐานเศรษฐกิจ** (4 - 7 พฤศจิกายน 2561): 7.

ณัฐนรินทร์ เนียมประดิษฐ์. “อนาคตภาพของขีดความสามารถด้านนวัตกรรมในการจัดการธุรกิจขนาดกลางที่ส่งออกเครื่องนุ่งห่มในประเทศไทย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยคริสเตียน, 2555.

ณิชชา เบญจพรวัฒนา. “แนวโน้มการวิจัยเชิงอนาคตในประเทศไทย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสน์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, 2558.

ดวงนภา มกรานุรักษ์. “อนาคตภาพการอาชีวศึกษาไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2554 - 2564).” วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2554.

ตะวัน สื่อกระแสร์. “ยุทธศาสตร์การบริหารโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นเลิศ.” **วารสารวิชาการ Veridian E-Journal** 6, 3 (กันยายน - ธันวาคม 2556): 124 - 125.

ธนกร เชื้อจำรูญ. “อนาคตภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2554 - 2563).” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2554.

ธนกฤต สิทธิราช. “อนาคตภาพการจัดการมัธยมศึกษาของประเทศไทยในสองทศวรรษหน้า.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2557.

นภดล จิรบุญดิลก. “อนาคตภาพผลิตบุคลากรวิชาชีพสุขศึกษา พลศึกษา กีฬา และนันทนาการของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยใน พ.ศ. 2554 – 2563.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554.

นิรมล ตู้จินดา. “ศึกษาเรื่องอนาคตภาพหลักสูตรพลเมืองศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (ช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2555 - พ.ศ. 2555).” วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2557.

ปัทมา ว่าพัฒนวงศ์ และปราโมทย์ ประสาทกุล. **ประชากรไทยในอนาคต**. เข้าถึงเมื่อ 29 เมษายน 2562. เข้าถึงได้จาก http://www.ipsr.mahidol.ac.th/IPSR/AnnualConference/ ConferenceII/ Article/Download/Article02.pdf.

ปาริชา มารี เคน. “อนาคตภาพที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ในการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในทศวรรษหน้า.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2554.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). **ปรัชญาการศึกษาของไทย ภาคพุทธธรรม: แกนนำการศึกษา**. พิมพ์ครั้งแรก. ม.ป.ท., 2556.

“พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 116, ตอนที่ 74ก (19 สิงหาคม 2542): 2.

_____. **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 116, ตอนที่ 74ก (19 สิงหาคม 2542): 8.

พันธ์อาจ ชัยรัตน์. **มองอนาคตเพื่อกำหนดปัจจุบัน**. เข้าถึงเมื่อ 17 กุมภาพันธ์ 2560. เข้าถึงได้จาก http://www.tcdc.or.th/creativethaian/article/theCreative/20124.

พิมลพรรณ ดุษิยามี. “การบริหารโรงเรียนเอกชนที่เหมาะสมสำหรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน.” **ศิลปากรศึกษาศาสตร์วิจัย** 7, 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2558): 136.

พิริยะ ผลพิรุฬห์. “ความไม่สอดคล้องทางการศึกษาและผลกระทบต่อตลาดแรงงานไทย.” **พัฒนาการเศรษฐกิจปริทรรศน์** 10, 2 (กรกฎาคม 2559): 118.

พีระศักดิ์ วรฉัตร. “อนาคตภาพมหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. 2558.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2550.

เพ็ญวิภา พรหมสุวรรณ์. “อนาคตภาพของการนิเทศการศึกษาสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2556 - 2565).” วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 2556.

ภาสกร เรืองรอง และคณะ. “เทคโนโลยีการศึกษากับครูไทยในศตวรรษที่ 21.” **วารสารปัญญาภิวัฒน์** 5, ฉบับพิเศษ (พฤษภาคม 2557): 197.

มัณฑนา ภัคคุณานนท์. “อนาคตภาพภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีโรงเรียนประถมศึกษาของไทย ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2557 - 2567).” วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, 2558.

“ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580).” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 135, ตอนที่ 82ก (13 ตุลาคม 2561): 5 - 10.

ระวี สัจจโสภณ. “อนาคตภาพรูปแบบเมืองแห่งการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาภาวะพฤฒิพลังของผู้สูงอายุไทย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555.

“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 134, ตอนที่ 40ก (6 เมษายน 2560): 14 - 80.

โรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือ. “ที่ระลึกงานเปิดป้ายอาคารเรียนพระพิศาลศึกษากร.” 19 ธันวาคม 2540.

_____. “แผนปฏิบัติการประจำปี.” พฤษภาคม 2560.

_____. “เอกสารประชาสัมพันธ์.” 2557.

วันทนา อมตาริยกุล. “อนาคตภาพของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานในทศวรรษหน้า.” วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. **การมองอนาคต**. เข้าถึงเมื่อ 28 กุมภาพันธ์ 2560. เข้าถึงได้จาก https://th.wikipedia.org/wiki.

วิจารุวัจน์ สองเมือง. **การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21**. เข้าถึงเมื่อ 29 เมษายน 2562. เข้าถึงได้จาก https://deepsouthwatch.org/th/node/8009.

วิจารณ์ พานิช. **วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์, 2555.

วิไล ปรึกษากร. “การจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน จังหวัดราชบุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2549.

วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ และปิยะนันท์ พริ้งน้อย. “นวัตกรรมการศึกษาในการพัฒนาทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21.” วารสารร่มพฤกษ์ มหาวิทยาลัยเกริก 34, 3 (กันยายน – ธันวาคม 2559): 56-57.

ศักดินาภรณ์ นันที. “อนาคตที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยขนาดเล็ก กลุ่มมหาวิทยาลัยขนาดเล็กภาคตะวันออกเฉียงเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2555-2565).” วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2555.

ศักดิพันธ์ ตันวิมลรัตน์. “ข้อเสนอแนวทางแผนกลยุทธ์มหาวิทยาลัยศิลปากรในช่วงแผนการพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559).” วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553.

ศิวพร กาจันทร์. “อนาคตของโรงเรียนบรมราชินีนาถราชวิทยาลัย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2558.

ศุภเสฏฐ์ คณากูล. **วิกฤติโรงเรียนเอกชนเด็กน้อย-เลย์ออฟครู**. เข้าถึงเมื่อ 29 เมษายน 2562, เข้าถึงได้จาก https://siamrath.co.th/n/33491.

ศูนย์นวัตกรรมนโยบายมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. “อนาคตภาพของเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ :กระบวนทัศน์และยุทธศาสตร์เพื่อการเปลี่ยนแปลงจากฐานราก.” มิถุนายน 2545.

สมพร ยอดดำเนิน. “อนาคตภาพโรงเรียนอนุบาลฤทธิยะวรรณาลัย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2558.

สมศรี เณรจาที และวัชรี ชูชาติ. “รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีคุณลักษณะพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21.” วารสารบริหารการศึกษา มศว 14, 27 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2560): 10.

สปริงนิวส์. **ทางรอด วิกฤต 913 โรงเรียนเอกชน**. เข้าถึงเมื่อ 29 เมษายน 2562. เข้าถึงได้จาก https://www.springnews.co.th/news/20522.

สวาฎิพร แสนคำ. “อนาคตภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยในบริบทประชาคมอาเซียน.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2557.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 – 2564.” 29 ธันวาคม 2559.

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. “แผนพัฒนาการศึกษาเอกชน พ.ศ. 2560 - 2564.” 12 กันยายน 2559.

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. **ศูนย์คาดการณ์เทคโนโลยีเอเปคกับการมองอนาคตเพื่อภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก**. กรุงเทพฯ: ม.ป.ป.

สุขสวัสดิ์ สบายใจ. “อนาคตศึกษากับความมั่นคงแห่งชาติ.” **นาวิกาธิปัตย์สาร คลังปัญญาพัฒนาผู้นำ**: 8-9.

สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์. “อนาคตภาพที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยมหาสารคามในทศวรรษหน้า.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550.

สุเทพ ตระหง่าน. “รูปแบบการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน.” วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี 8, 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2559): 157-158.

เสาวนีย์ นิ่มปานพยุงวงศ์. **ผลวิจัยชี้ครูคุณภาพส่งผลให้เด็กเรียนดี**. เข้าถึงเมื่อ 1 พฤษภาคม 2562. เข้าถึงได้จาก http://personnel.obec.go.th/ personnel/ index.php? option= com content&view=article&id =151:-qqqq&catid=13:2011-08-11-05-13-55.

อดุลย์ วังศรีคูณ. “การศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21 : ผลผลิตและแนวทางการพัฒนา.” **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม** 8, 1 (มกราคม – มิถุนายน 2557): 1.

อรกัญญา พงษ์พิมาย. “ผลกระทบของคุณลักษณะของงานที่มีต่อความสำเร็จในการทำงานผ่านความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนนาคประสิทธิ์ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม.” **Veridian E-Journal** 8, 3 (กันยายน – ธันวาคม 2558): 1079.

เอกชัย กี่สุขพันธ์. **การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล**. เข้าถึงเมื่อ 28 เมษายน 2562. เข้าถึงได้จาก https://www.trueplookpanya.com/knowledge/content/52232/-edu-teaartedu-teaart-teaartdir--.

ภาษาต่างประเทศ

Ally, M. and Prieto-Blezquez, J. “What is the Future of Mobile Learning in Education.” **RUSC** 11, 1 (January 2014): 143.

Andersen, P. D. and Rasmussen, B. “Introduction to Foresight and Foresight Processes in Practice.” Note for the PhD course Strategic Foresight in Engineering, Department of Management Engineering Technical, University of Denmark, 2014.

Andreas, S. “Schools for 21st-Century Learners: Strong Leaders, Confident Teachers, Innovative Approaches.” In International Summit on the Teaching Profession, 2015.

Burrus, D. **Flash Foresight: How to See the Invisible and Do the Impossible: Seven Radical Principle that will Transform your Business**. 1st ed. New York: Harper Collins Publisher, 2011.

Cartwright, S. **Transforming school educationfor the 21st century: consultation outcomes**. North Sydney: NSW Business Chamber Head Office, 2017.

Conway, M. **An Overview of Foresight Methodologies**. Accessed May 14, 2017. Available from http://www.forschungsnetzwerk.at /downloadpub/An-Overview-of-Foresight-Methodologies1.pdf.

Costa, A. “Task-Based Learning (TBL) and Cognition.” **e-TEALS: An e-journal of Teacher Education and Applied Language Studies**, 7 (2016): 108.

Cox, J. **Teaching Strategies: What a 21st Century Educator Looks Like**. Accessed April 28, 2019. Available from https://www.teachhub.com/ teaching-strategies-what-21st-century-educator-looks.

Curriculum Standing Committee of National Education Professional Associations. **Developing a twenty-first century school curriculum for all Australian students**. Accessed April 28, 2019. Available from http://www.acsa. edu.au/pages/ images/CSCNEPA_paper_June087.pdf.

Driscol, M. **Education in The 21st Century**. Accessed April 30, 2019. Available from https://thinkstrategicforschools.com/education-21st-century/.

Fuerth, L. S. “Foresight and Anticipatory Governance.” **foresight** 11, 4 (2009): 17.

Fadel, C. **Redesigning the Curriculum for a 21st Century Education**. Accessed April 28, 2019. Available from http://curriculumredesign.org/wp-content/uploads/ CCR-FoundationalPaper_FINAL.pdf.

Global Centre for Public Service Excellence. **Foresight as a Strategic Long-term Planning Tool for Developing Countries**. Accessed May 12, 2017. Available from file:///C:/Users/np.user.SECTRLB-01/Downloads/GCPSE%20Foresight Brief.pd.

Hyeonju, S. “The Future of South Korea: Alternative Scenarios for 2030.” Ph.D. dissertation, Political Science, Hawai’I At Manoa University, 2012.

Jackson, M. **Practical Foresight Guide: Methods**. n.p., 2013.

Jae-Yun, H. “A Systems Perspective on Standardization in Technological Innovation: A Conceptual Framework and a Process Model Supporting Strategic Policy Foresight.” Ph.d thesis, Engineering Department, University of Cambridge, 2017.

Jenssen, S. R. “Foresight between Uncertainty and Convention.” Ph.D. thesis, Center for Technology Innovation and culture, University of Oslo, 2010.

Kamboj, P. K. “21st century skill: a wakeup call for inservice teachers.” **SRJIS** 2, 11 (August - September 2015): 2687.

Keeman, M. “Combining Foresight Methods for Impacts.” NISTEP 3rd International Conference on Foresight, Tokyo, November, 2007.

Koşar, S. “Future Scenarios for the Improvement of Turkish Primary Education.” Ph.D. thesis, Faculty of Education, Department of Educational Sciences, Gazi University, 2012.

Luqman Rana Adeel and Hafiz Muhammad Farhan. “21st Century Challenges of Educational Leaders, way out and Need of Reflective Practice.” **International Journal of Learning & Development** 2, 1 (2012): 195.

Makolandra, J. **21st Century Theories of Education Administration**. Accessed April 28, 2019. Available from http://www.opentextbooks.org.hk/system//files/export/7/7301/pdf/21st_Century_Theories_of_Education_Administration_7301.pdf.

Masters, G. **A 21st Century curriculum**. Accessed April 28, 2019. Available from https://www.teachermagazine.com.au/columnists/geoff-masters/a-21st-century-curriculum

McGuire, P. “21st Century Standards and Curriculum: Current Research and Practice.” **Journal of Education and Practice** 6, 6 (2015): 150.

McMillan, T. T. “The Delphi Technique.” Paper presented at annual meeting of California Junior College Association Commission on Research and Development, Monterrey California, May 3, 1971.

Mestry, R. “Empowering principals to lead and manage public schools effectively in the 21st century.” **South African Journal of Education** 37, 1 (February 2017): 21.

Murnane, J. R. “Long-Term Trends in Private School Enrollments by Family Income.” **AERA Open** 4, 1 (January-March 2018): 1.

Narodowski, M. and Moschetti, M. “Why does private school enrollment grow Evidence from Argentina.” **Narodowski & Moschetti, Cogent Education**, no. 2 (July 2015): 1.

O’Mahony, P. “21st Century School Management Systems Essential to Implementing and Sustaining Educational Reform.” **National and European Events**, no. 1 (Spring 2014): 12.

Paper, W. “Strategic Foresight from Theory to Practice Methods, Tools and Culture.” **Strategic Foresight Consultant** (July 2013): 13 - 14.

Parker, W. T. “Understanding the Private School Choice Decision Process: A Q-Methodology Study.” Ph.D. dissertation, Educational Administration and Supervision, Graduate Faculty of North Carolina State University, 2015.

Rialland, A. and Wold, K. E. **Future Studies Foresight and Scenarios as basis for Better strategic decision**. Trondheim: n.p., 2009.

Ringland, G. **Scenario Planning: Managing for the Future**. Chichester: John Wiley &Sons Ltd, 1998.

Robinson, S. K. “Changing Education Paradigms.” speech given at The Royal Society for the encouragement of Arts, Manufactures and Commerce, 2008.

Rossing, J. P. “iLearning: The future of higher education? Student perceptions on learning with mobile tablets.” **Journal of the Scholarship of Teaching and Learning** 12, 2 (June 2012): 1.

Safan, C. “Social Media in Education.” Ph.D. thesis, Institute for Information Systems and Computer Media, Graz University of Technology, 2010.

Schmelkes, S. “Tomorrow’s Schools in Mexico: Three Scenarios.” **Journal of International Cooperation in Education** 11, 1 (2008): 97.

Seema, K. “A Comparative Study of Adjustment Level of Government and Private School Students.” **The International Journal of Indian Psychology** 4, 1 (October-December 2016): 85.

Teacher Certification. **The Role of Education in the 21st Century**. Accessed May 1, 2019. Available from http://www.teachercertification.org/a/role-of-education -in-the-21st-century.html.

The European Commission's science and knowledge service. **Objectives of Foresight**. Accessed May 15, 2017. Available from http://forlearn.jrc.ec.europa.eu/guide /1why-foresight/objectives.htm.

_____. **Why do Foresight?**. Accessed May 26, 2017. Available from http://forlearn. jrc.ec.europa.eu /guide/1why-foresight/ index.htm.

Tobin, M. “Future scenarios for institutes of technology in the Irish higher education system : a strategic foresight study.” Ph.d thesis, University of Sheffield, 2011.

Tunali, S. “School of the Future in Globalized Society: forecasting Via Scenario Development Method in Turkish Schools.” Ph.D. thesis, Department of Educational Sciences, Middle East Technical University, 2014.

Van der Laan, L. W. “Foresight Competence and the Strategic Thinking of Strategy-Level Leaders.” Ph.D. dissertation, School of Management and Marketing, Faculty of Business, University of Southern Queensland, 2010.

Voros, J. “A Generic Foresight Process Framework.” **Foresight** 5, 3 (2003): 10-21.

Wells, H. G. **Wanted – Professors of Foresight**. Accessed May 10, 2017. Available from http://www.benlandau.com/wp-content/uploads/2015/06/Wells1932_WantedProfessorsofForesight.pdf

Yusup, H. “21st century education: Are we heading towards the right direction of improving teaching and learning as needed by educational transformation programme.” **ResearchGate** (November 2014): 1.

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบบันทึกประกอบการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

การวิจัยเรื่อง อนาคตภาพโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570) มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อวาดอนาคตภาพของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570)

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ผู้ให้สัมภาษณ์ ..... ตำแหน่ง .....
2. อายุ ..... ปี
3. ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน.....ปี
4. การศึกษา .....
5. เบอร์โทรศัพท์/e-mail.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับอนาคตภาพโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570)

1. ภาพแนวโน้มในทางบวกหรือที่พึงประสงค์ของโรงเรียนเอกชนในทศวรรษหน้าควรจะเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

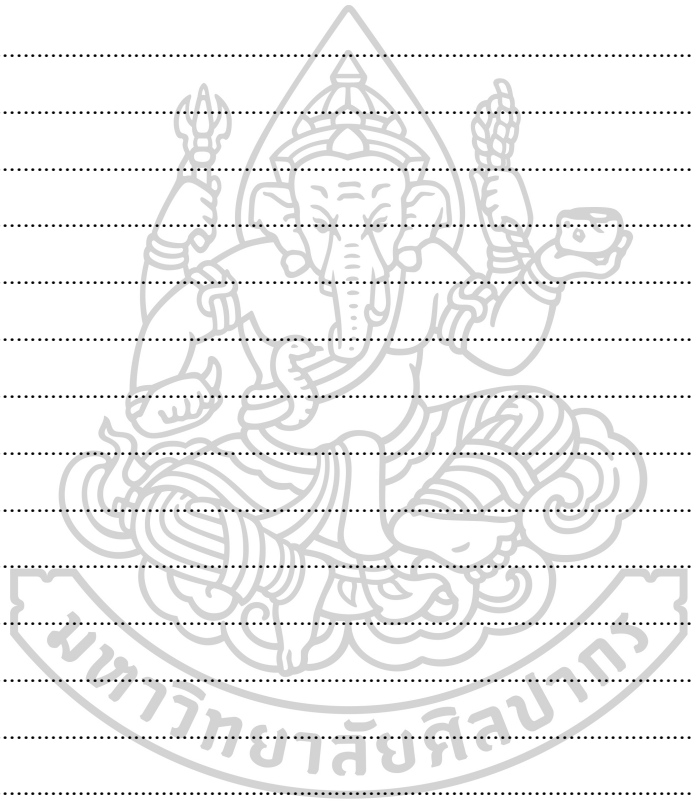

2. ภาพแนวโน้มที่ไม่พึงประสงค์หรือคาดว่าจะเป็นไปในทางลบของโรงเรียนเอกชนในทศวรรษหน้าอาจเป็นอย่างไร เมื่อประเมินจากสภาวการณ์ปัจจุบันที่สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

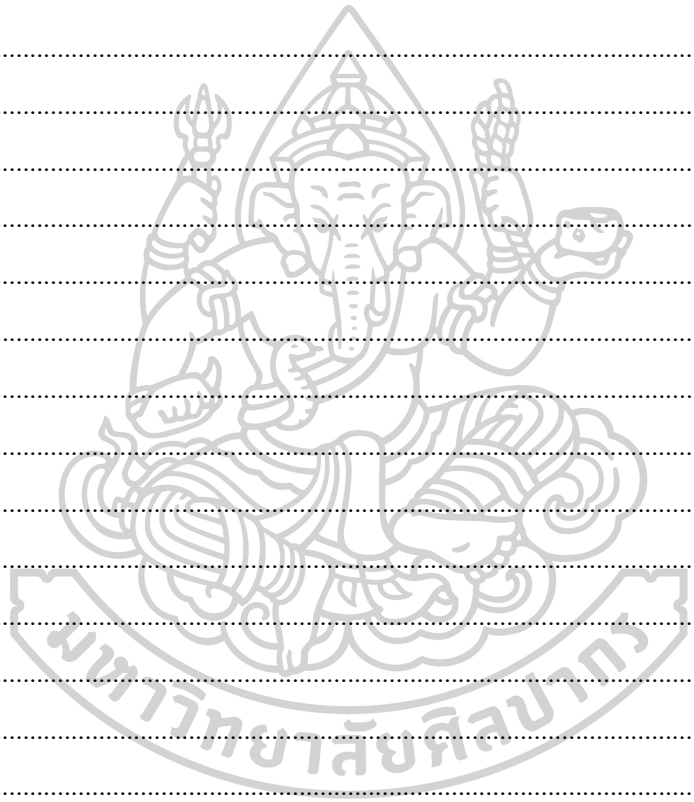

3. ภาพแนวโน้มที่เป็นไปได้มากที่สุดของโรงเรียนเอกชนในทศวรรษหน้าควรเป็นอย่างไร เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และป้องกันภาพแนวโน้มที่คาดว่าจะเป็นไปในทางลบ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

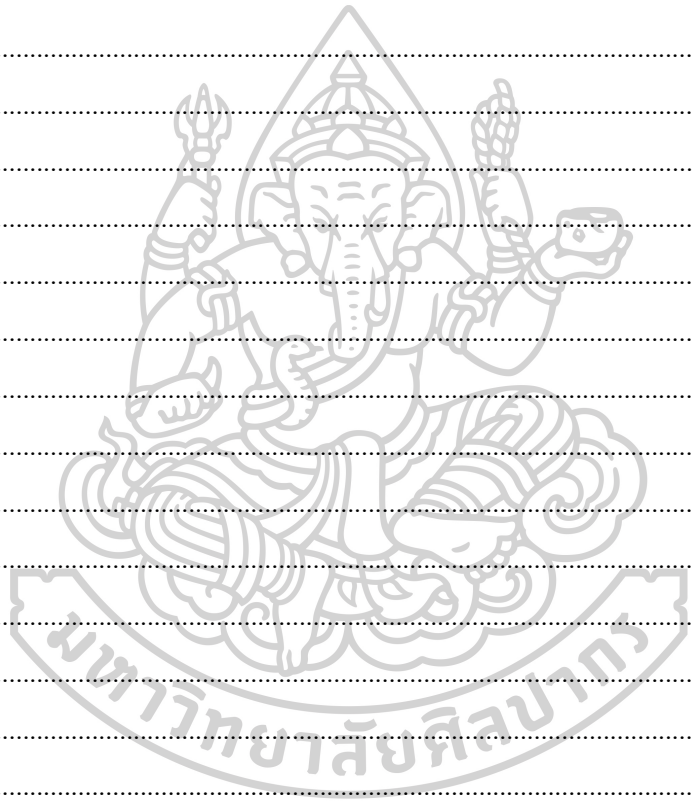

แบบสอบถามความคิดเห็นเพื่อการวิจัย
อนาคตภาพโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 – 2570)
THE SCENARIO OF NAKPRASITH SCHOOL WAT BANGCHANGNUA FOUNDATION
IN THE NEXT DECADE (2018-2027)

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้สร้างขึ้นจากการนำข้อมูลอนาคตภาพของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้าที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 21 คน มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2. แบบสอบถามประกอบด้วยข้อมูลข้อคำถามเกี่ยวกับภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario) ภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario) และภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario) ของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้าที่จำแนกเป็นรายด้าน 3 ด้าน คือ ด้านการบริหาร ด้านหลักสูตร และด้านการจัดการเรียนการสอน

3. แบบสอบถามเป็นแบบมาตรวัดประเมินค่าของลิเคิท (Likert Rating Scale) ตั้งแต่เห็นด้วยน้อยที่สุด (Unfavorable) ไปถึงเห็นด้วยมากที่สุด (Favorable) โดยแทนด้วยตัวเลข 1, 2, 3, 4, และ 5 ตามลำดับ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์หาเกณฑ์ฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 คน ให้ได้ภาพอนาคตของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้าอันจะนำไปสู่การกำหนดแนวทางการบริหารต่อไป ดังนั้นความคิดเห็นของท่านจึงมีประโยชน์มาก และผู้วิจัยขอรับรองว่าจะนำความคิดเห็นของท่านมาใช้ประโยชน์เพื่อการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น

ผู้วิจัยขอขอบคุณท่านที่สละเวลาอันมีค่าให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้

นางสาวเครือวัลย์ เผ่าผึ้ง
นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ข้อมูลเกี่ยวกับอนาคตภาพของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย √ ลงในช่องหลังข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน โดยตัวเลขแต่ละช่องมีความหมาย ดังนี้

5 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ลำดับ	ข้อมูล	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ภาพอนาคตทางบวก (optimistic realistic scenario)						
	ด้านการบริหาร					
1	โรงเรียนมีนโยบายและเป้าหมายการจัดการศึกษาที่ชัดเจนทุกระดับการศึกษา					
2	โรงเรียนมีโครงสร้างการบริหารองค์กรชัดเจน					
3	คณะกรรมการบริหารสถานศึกษามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างจริงจัง					
4	การเงินและงบประมาณเป็นระบบ โปร่งใส และเพียงพอต่อการบริหาร					
5	ห้องเรียนและห้องปฏิบัติการของโรงเรียนมีลักษณะเป็น Google Classroom					
6	ศูนย์วิทยาบริการของโรงเรียนมีลักษณะเป็น Digital Library					
7	อาคารเรียนของโรงเรียนมีลักษณะเป็น Smart Building เพื่อรองรับและเอื้อต่อการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล					
8	สื่อ แหล่งเรียนรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศ และครุภัณฑ์ทันสมัย สอดคล้องกับการจัดการศึกษา					
9	โรงเรียนนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารอย่างเป็นระบบ และวางระบบเครือข่ายภายในโรงเรียนด้วยการสแกน QR Code					

ลำดับ	ข้อมูล	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
10	บุคลากรระดับผู้บริหารทุกระดับการศึกษามีวิสัยทัศน์ มีความรู้ความสามารถ ตรงตามบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบ และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี					
11	ครูและบุคลากรทางการศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม					
12	ครูและบุคลากรมีสถานภาพที่มั่นคง มีสวัสดิการที่ดีภายใต้การกำกับ ดูแลของกองทุนสงเคราะห์ครูและบุคลากรของมูลนิธิวัดบางช้างเหนือ					
	ด้านหลักสูตร					
13	โรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษาที่แยกกลุ่มเป้าหมายชัดเจนตามพัฒนาการและความถนัดของนักเรียน					
14	โรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดแทรกการสอนอาชีพเพื่ออนาคต					
15	โรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษาที่ยืดหยุ่น ไม่กำหนดกรอบ เปิดโอกาสให้นักเรียนจัดแผนการเรียนและกำหนดเป้าหมายเองในระดับมัธยมศึกษา					
16	โรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษาสำหรับนักเรียนกลุ่มพิเศษ (Gifted Child) ที่ต้องการศึกษาต่อในสาขาวิชาชีพระดับสูง อาทิ แพทย์ วิศวกร บัญชี (Advance Curriculum) ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย					
17	โรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษเฉพาะทางระดับสูงด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ (Super Advance Curriculum) โดยใช้ภาษาอังกฤษจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย					
	ด้านการจัดการเรียนการสอน					
18	โรงเรียนจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและวิทยาการคอมพิวเตอร์					

ลำดับ	ข้อมูล	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
19	โรงเรียนจัดการเรียนการสอนระบบออนไลน์ หรือ Open Classroom					
20	โรงเรียนจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการศาสตร์ มีความเป็นสากล เน้นทักษะการคิด ทักษะอาชีพ ทักษะทางภาษา ทักษะชีวิต และคุณธรรม จริยธรรม					
21	โรงเรียนจัดการเรียนการสอนร่วมกับสถานศึกษาและหรือหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ					
22	โรงเรียนจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนจัดทำนวัตกรรม หรือสิ่งประดิษฐ์					
ภาพอนาคตทางลบ (pessimistic realistic scenario)						
	ด้านการบริหาร					
1	ครูขาดศรัทธาในวิชาชีพ มีแนวคิดต่อการจัดการศึกษาที่แตกต่างจากเดิม และไม่รักองค์กร					
2	จำนวนครูไม่สมดุลกับจำนวนนักเรียนที่ลดลงส่งผลให้โรงเรียนรับภาระค่าใช้จ่ายอัตราเงินเดือน					
3	การขาดแคลนครูที่มีประสบการณ์ เนื่องจากลาออกไปสอบบรรจุ จึงมีแต่ครูจบใหม่					
4	บุคลากรระดับผู้บริหารขาดภาพอนาคต และขาดทิศทางการบริหารที่ชัดเจน					
5	งบประมาณน้อยลงสืบเนื่องจากจำนวนนักเรียนลดลงหรือภาวะเศรษฐกิจ					
6	ผู้ปกครองขาดความเชื่อมั่น และขาดความไว้วางใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน					
7	จำนวนนักเรียนลดลงสืบเนื่องจากอัตราการเกิดน้อยลง					
8	จำนวนนักเรียนลดลงสืบเนื่องจากการแข่งขันทางการศึกษาภายในพื้นที่สูง					

ลำดับ	ข้อมูล	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
	ด้านหลักสูตร					
9	หลักสูตรไม่รองรับการเปลี่ยนแปลงหรือโลกทัศน์ทางอาชีพในทศวรรษหน้า					
10	โครงสร้างรายวิชาไม่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและอัตรากำลังคนที่ขาดแคลนในตลาดแรงงานทั้งระดับชาติและนานาชาติ หรือนโยบายการจัดการศึกษาชาติ					
11	การวัดผลประเมินผลมุ่งพัฒนาแต่ความรู้ทางวิชาการส่งผลให้คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนน้อยลง					
	ด้านการจัดการเรียนการสอน					
12	การจัดการเรียนการสอนขาดคุณภาพเพราะครูดูแลไม่ทั่วถึงเนื่องจากจำนวนนักเรียนต่อห้องมากเกินไป					
13	การจัดการเรียนการสอนไม่ตอบสนองสมรรถนะของนักเรียนเนื่องจากการจัดห้องเรียนไม่คำนึงถึงความแตกต่างหรือช่องว่างระหว่างสติปัญญาส่งผลทำให้นักเรียนกลุ่มปัญญาเลิศไม่ได้รับการส่งเสริม ส่วนนักเรียนกลุ่มอ่อนก็ไม่ได้รับการพัฒนา					
14	จำนวนเด็กพิเศษเพิ่มขึ้นแต่ไม่ได้รับการดูแลอย่างถูกวิธี					
15	คุณภาพนักเรียนไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพเพราะขาดการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างจริงจัง					
16	ครูไม่มีความชำนาญในการสอนคุณธรรม จริยธรรมควบคู่กับการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน					
ภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable scenario)						
	ด้านการบริหาร					
1	การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การบริหารที่ตอบสนองความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และมีความเป็นสากล					

ลำดับ	ข้อมูล	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
2	การปรับการบริหารให้เป็นแบบแนวระนาบคือมีคณะอนุกรรมการรับผิดชอบกระบวนการทำงานทุกระดับการศึกษา โดยแบ่งหน้าที่ตามความรู้ ความสามารถ					
3	การบริหารเกิดจากการสังเคราะห์ความต้องการร่วมกันของบุคลากรทุกระดับ					
4	การบริหารมุ่งอัตลักษณ์ของนักเรียนชัดเจน ในขณะเดียวกันก็ตอบสนองความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ					
5	การนิเทศ ติดตามการบริหารเป็นระบบ ชัดเจน					
6	การประเมินผลการบริหารผ่านการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลร่วมกันของบุคลากรทุกฝ่ายเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน					
7	การส่งเสริมและสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ และโปร่งใสเพื่อสร้างความเข้มแข็ง					
8	การปรับค่าธรรมเนียมการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาวะเศรษฐกิจของผู้รับบริการ					
9	การเป็นสถานศึกษาสำหรับชุมชนหรือประชาชนโดยไม่มุ่งหวังผลเชิงธุรกิจ					
10	การจัดตั้งกองทุนมูลนิธิวัดบางช้างเหนือเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์เพื่อให้โอกาสทางการศึกษา และสร้างภาพลักษณ์					
11	การส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารและการจัดการเรียนการสอนเพื่อรองรับเทคโนโลยีทางการศึกษาที่พัฒนาอย่างรวดเร็ว					
12	การสนับสนุนด้าน software เพื่อให้นักเรียนดาวน์โหลด application ในการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง					

ลำดับ	ข้อมูล	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
13	การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเองตามความต้องการเพื่อเติมเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล (Individualize Professional Development)					
14	การนำบุคลากรหรือวิทยากรภายนอกที่มีประสบการณ์สูงมาสอนนักเรียนในกลุ่มสาขาวิชาที่ขาดแคลนแทนการบรรจุครูประจำการ					
15	การปรับทัศนคติหรือวิธีคิดของบุคลากรในองค์กรทุกระดับไม่ให้มุ่งผลลัพธ์ของนักเรียนเชิงวิชาการเพียงอย่างเดียว					
16	การกระตุ้นให้บุคลากรทุกระดับมีความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกัน (accountability) จนเกิดเอกภาพแห่งความพยายาม (unity of effort) ที่มุ่งสู่เป้าหมายการจัดการศึกษาร่วมกัน					
17	การถอดบทเรียนจากคนรุ่นเก่าสู่คนรุ่นใหม่					
18	การปรับภูมิทัศน์ อาคาร สถานที่ หรือการให้บริการต่าง ๆ ให้สะดวก และปลอดภัยทั้งต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตเพื่อรองรับการจัดการเรียนการสอนในอนาคต					
	ด้านหลักสูตร					
19	การพัฒนาหลักสูตรเพิ่มเติมเพื่อรองรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ					
20	การพัฒนาหลักสูตรที่รองรับความสนใจของนักเรียนเพื่อต่อยอดการศึกษาในอนาคต เช่น หลักสูตรวิศวกรรมพื้นฐาน หลักสูตรทางภาษา หรือหลักสูตรการทำอาหาร					
	ด้านการจัดการเรียนการสอน					
21	การส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความเป็นเลิศ และตอบสนองต่อความหลากหลายของนักเรียน					

ลำดับ	ข้อมูล	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
22	การส่งเสริม สนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมกระบวนการคิด (mindset) เพื่อให้นักเรียนแต่ละคนเห็นความสำคัญ ประโยชน์ และภาพอนาคตทางการศึกษาของตนเอง					
23	การกำหนดระเบียบหรือมาตรการควบคุมพฤติกรรมของนักเรียนที่ส่งผลลบต่อการเรียนรู้					

ภาคผนวก ข
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน

ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
1	ดร. พะโยม ชิณวงศ์	เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
2	ดร. ประยูร หรั่งทรัพย์	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านส่งเสริมมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
3	ดร. ทวีศักดิ์ อำลา	ผู้อำนวยการกลุ่มงานทะเบียน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
4	ดร.รังสรรค์ อ้วนวิจิตร	ศึกษาธิการจังหวัด
5	ดร. สมหมาย เทียนสมใจ	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
6	ดร.พนิดา คล้อสวัสดิ์	อดีตผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมสถานศึกษาเอกชน
7	ดร. มาเรียม นิลพันธ์	คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
8	พระพิพัฒน์ศึกษากร	ประธานมูลนิธิวัดบางช้างเหนือ
9	นายสันติ เย็นสบาย	ผู้ลงนามแทนผู้รับใบอนุญาต
10	นางสาวประนอม ยังศิริ	ผู้อำนวยการ
11	นางอารีย์ เฉลิมศักดิ์	ผู้จัดการ
12	นางสาวรื่นจิตต์ ตรีนุรักษ์	รองผู้อำนวยการแผนกอนุบาล
13	นางสาวชนิตา คงคา	รองผู้อำนวยการแผนกประถมศึกษา
14	นางสายหยุด เรืองมาลัย	รองผู้อำนวยการแผนกมัธยมศึกษา
15	ดร. เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย	ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยและประเมินคุณภาพทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
16	ดร. สมเกียรติ พิณทอง	ผู้บริหารพิณทองเรือนแพ และพิณทองรีสอร์ทริเวอร์ไซด์
17	นายทวียศ เตชะวิมล	ผู้อำนวยการโรงเรียนสุขุมวิทเพื่อการศึกษา
18	ดร. ศุจิณัฐ จิตวิริยนนท์	อาจารย์ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สาขาสัทศาสตร์เชิงทดลอง
19	ดร. ทรงพล ศรีวงศ์ษา	อาจารย์ผู้ช่วย University of Wisconsin Milwaukee
20	นายศุภวัธ ไชยสัจ	ceo บริษัท pivi holding เจ้าของคลินิคทันตกรรม tooth box และผู้ถือหุ้นใหญ่เครื่องสำอางค์ minars
21	ร.ท. มงคล พวงน้อย	นายช่าง กองช่าง สังกัดกองบัญชาการกองเรือทุ่นระเบิด กองเรือยุทธการ

ภาคผนวก ค
หนังสือขอสัมภาษณ์งานวิจัย

ที่ ศธ 6812.2/720

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

11 พฤษภาคม 2561

เรื่อง ขอสัมภาษณ์งานวิจัย

เรียน ดร.พะโยม ชิณวงศ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นางสาวเครือวัลย์ เผ่าผึ้ง รหัสนักศึกษา 57252902 นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "อนาคตภาพโรงเรียนนาคประสิทธิ์มูลนิธิวัดบางช้างเหนือในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561-2570)" ในการนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิให้นักศึกษาสัมภาษณ์เกี่ยวกับงานวิจัยดังกล่าว เพื่อนำไปประกอบการพัฒนางานวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์)
หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
โทร. 09 3979 3455
นักศึกษา 08 7755 1629

๔๘ ปี
"องค์กรแห่งการสร้างสรรค์"
"Creative Organization"

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล เครือวัลย์ เผ่าผึ้ง

วัน เดือน ปี เกิด 6 มิถุนายน 2514

สถานที่เกิด จังหวัดนครปฐม

วุฒิการศึกษา

พ.ศ. 2537 สำเร็จการศึกษาอักษรศาสตรบัณฑิต
วิชาเอกภาษาไทย วิชาโทภาษาอังกฤษ
มหาวิทยาลัยศิลปากร

พ.ศ. 2548 สำเร็จการศึกษาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ
มหาวิทยาลัยศิลปากร

พ.ศ. 2557 ศึกษาต่อระดับปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศิลปากร

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2538 – 2556 ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
โรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือ

พ.ศ. 2557 – 2560 รองผู้อำนวยการระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
โรงเรียนนาคประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือ

พ.ศ. 2561 – ปัจจุบัน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีนาคประสิทธิ์
บริหารธุรกิจ

ที่อยู่ปัจจุบัน 231 หมู่ 3 ตำบลดอนยายหอม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม 73000

ผลงานตีพิมพ์ การพัฒนาคู่มือการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน คิด วิเคราะห์
และเขียนสื่อความสำหรับครูภาษาไทย

รางวัลที่ได้รับ ครูภาษาไทยประกายเพชร